

Serviciul Prevenirea
și Combaterea
Spălării Banilor

RAPORT | 2017

PRIVIND EVALUAREA NAȚIONALĂ A RISCURILOR
ÎN DOMENIUL SPĂLĂRII BANILOR ȘI FINANȚĂRII TERORISMULUI

This document was translated with the financial support of the Project “Controlling Corruption through Law Enforcement and Prevention” (CLEP), funded by the European Union and the Council of Europe and implemented by the Council of Europe

Acest document a fost tradus cu suportul financiar al proiectului „Controlul Corupției prin Combatere și Prevenire” (CLEP) finanțat de Uniunea Europeană și implementat de Consiliul Europei.

CUPRINS

1. INTRODUCERE.....	5
1.1. Obiectivele evaluării naționale a riscurilor	5
1.2. Metodologia și coordonarea națională.....	6
1.3. Participarea și contribuția sectorului privat.....	7
2. CADRUL GEOGRAFIC, ECONOMIC, POLITIC ȘI LEGAL.....	8
3. AMENINȚĂRILE NAȚIONALE DE SPĂLARE A BANILOR	12
3.1. Traficul de droguri	12
3.2. Corupția	18
3.3. Traficul de ființe umane.....	25
3.4. Evaziunea fiscală.....	28
3.5. Contrabanda	31
4. AMENINȚAREA NAȚIONALĂ DE FINANȚARE A TERORISMULUI	43
4.1. Date generale privind riscurile și amenințările teroriste.....	43
4.2. Cadrul legal	45
4.3. Cadrul instituțional.....	49
4.4. Asistența juridică internațională și extrădarea	49
4.5. Cooperarea internațională.....	50
5. VULNERABILITATEA NAȚIONALĂ DE SPĂLARE A BANILOR.....	53
5.1. Calitatea politicilor și strategiei de prevenire și combatere a spălării banilor.....	53
5.2. Eficacitatea reglementării noțiunii de spălare a banilor.....	54
5.3. Complexitatea și eficacitatea reglementării indisponibilizării, urmăririi și confiscării activelor.....	56
5.4. Calitatea colectării și procesării datelor de către SPCSB.....	59
5.5. Capacitatea și resursele destinate investigării, urmăririi și judecării infracțiunilor de spălare a banilor și altor infracțiuni financiare, inclusiv urmăririi și confiscării activelor	62
5.6. Integritatea și independența ofițerilor de urmărire penală, procurorilor și judecătorilor.....	64
5.7. Calitatea mijloacelor de control la frontieră asupra numerarului și instrumentelor similare.....	67
5.8. Nivelul de integritate financiară și eficacitatea executării silite a creanțelor fiscale	68
5.9. Nivelul de formalizare economică	69
5.10. Disponibilitatea infrastructurii de identificare fiabile și surselor de informare independente	70

6. RAPOARTE SECTORIALE.....	73
6.1. Sectorul bancar.....	73
6.1.1. Supravegherea.....	76
6.1.2. Incluziune financiară.....	77
6.2. Sectorului valorilor mobiliare.....	78
6.3. Sectorul asigurări.....	81
6.4. Alte instituții financiare.....	85
6.4.1. Asociațiile de economii și împrumut (AEÎ).....	85
6.4.2. Casele de Schimb Valutar (CSV)	86
6.4.3. Companii de leasing	87
6.4.4. Organizații de Microfinanțare(OMF)	89
6.4.5. Prestatorii de servicii de plată nebancari	90
6.4.6. Agenți imobiliari.....	92
6.4.7. Auditori.....	93
6.4.8. Avocați.....	95
6.4.9. Dealerii de metale și pietre prețioase și casele de amanet.....	97
6.4.10. Notarii publici	98
6.4.11. Jocuri de noroc	100
7. DIFICULTĂȚI ȘI LACUNE RELEVATE ÎN CADRUL PROCESULUI DE EVALUARE.....	102
8. ACȚIUNI NECESARE ÎNTRU ÎMBOGĂȚIREA DATELOR STATISTICE LA NIVEL NAȚIONAL.....	103
9. PRIORITĂȚILE IDENTIFICATE PENTRU	
ÎMBUNĂTĂȚIREA SISTEMULUI NAȚIONAL DE PCSB/ FT.....	104
Hotărârea de Guvern pentru aprobarea Planului de acțiuni	
privind reducerea riscurilor în domeniul spălării banilor	
și finanțării terorismului pentru anii 2017-2019	105
PLAN DE ACȚIUNI privind reducerea riscurilor în domeniul	
spălării banilor și finanțării terorismului pentru anii 2017-2019.....	106

1. INTRODUCERE

1.1. Obiectivele evaluării naționale a riscurilor

Pentru implementarea recomandărilor celui de-al patrulea raport de evaluare MONEYVAL, aprobat în decembrie 2012, pentru ajustarea cadrului legal, în conformitate cu cele 40 de recomandări, elaborate de Grupul de Acțiune Financiară (FATF), dar și pentru eficientizarea măsurilor de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului, Republica Moldova a adoptat, prin Legea nr. 130 din 06.06.2013, *Strategia națională de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului, pentru perioada 2013-2017 și Planul de acțiuni privind implementarea acesteia*.

Prin urmare, necesitatea evaluării naționale a riscurilor în domeniul combaterii spălării banilor și finanțării terorismului reprezintă o acțiune prioritară a Planului de acțiuni al Strategiei naționale în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului și rezidă din recomandarea 1 a grupului FATF. Astfel, obiectivul de bază a procesului de evaluare națională a riscurilor este de a identifica, analiza și a percepe riscurile de spălare a banilor și finanțare a terorismului cu care se confruntă Republica Moldova. Totodată, efectuarea procesului de evaluare națională a riscurilor în domeniul combaterii spălării banilor și finanțării terorismului asistă autoritățile în gestionarea și alocarea eficientă a resurselor naționale, prevenind afectarea integrității și stabilității pieței financiare și a instituțiilor naționale. De altfel, identificarea naturii și impactului riscurilor naționale va influența, în mod cert, determinarea nivelului măsurilor de control aplicate la un produs sau la un sector particular.

Raportul final, obținut urmare procesului de evaluare a riscurilor, constituie un important instrument care se va regăsi în elaborarea acțiunilor unei noi strategii naționale în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului și dezvoltării unor concepte noi în elaborarea politicilor de coordonare națională.

Conform estimărilor internaționale, mijloacele financiare ilicite, spălate global, se estimează la circa 2-5 % din Produsul Global Brut, ceea ce constituie circa 12 trilioane de USD. Atât spălarea banilor, cât și crimele generatoare de venituri ilicite sunt un risc major pentru Republica Moldova.

Astfel, drept urmare a evaluării naționale a riscurilor, au fost stabilite cele mai relevante infracțiuni, generatoare de venituri ilicite la nivel național, care reprezintă o amenințare gravă la adresa statului. Printre acestea se numără *traficul de droguri, corupția, traficul de ființe umane, evaziunea fiscală și contrabanda, fiind identificată o conexiune vădită între spălarea banilor și finanțarea terorismului* - în ambele cazuri fiind folosite metode similare de păstrare și transferare a mijloacelor financiare, indiferent de motivul de generare și utilizare.

Prin urmare, numărul și tipul organizațiilor teroriste, pe plan mondial, este într-o continuă dezvoltare, iar necesitățile de bază ale teroriștilor, de a utiliza și transfera mijloace financiare, au rămas neschimbate. La rândul lor, organizațiile teroriste, în funcție de mărime, complexitate, rețele sau indivizi izolați, au diferite necesități financiare, care nu se rezumă doar la cele operaționale, dar și la cele de propagandă, recrutare sau training.

Cu toate că se atestă un nivel scăzut al riscurilor pentru Republica Moldova, evaluarea națională a riscurilor de finanțare a terorismului rămâne a fi o prioritate, care urmează a fi dezvoltată în planurile strategice ulterioare.

Având în vedere faptul că piața financiară a Republicii Moldova este mai puțin dezvoltată, integrarea în sistemul financiar global este una limitată, iar climatul economic este închis, ame-

nițarea internă este de circa 3 ori mai înaltă decât amenințarea externă, cea din urmă fiind în creștere. Estimarea și evaluarea situației, pe sectoare, facilitează analiza amenințărilor de spălare de bani, fiind posibilă identificarea materializării fenomenului în diferite sectoare. În acest mod, este posibilă localizarea produselor infracțiunii și legalizarea acestora, precum și stabilirea atractivității sectorului unde acestea au loc.

În urma evaluării datelor acumulate, s-a constatat că **sectorul bancar** constituie circa 70% din PIB-ul național, fiind și cel mai atractiv, cu un randament de risc înalt. Acesta este urmat de **sectorul de remitențe**, estimat la 15,4% din PIB, cu un randament de risc mediu-înalt, **sectorul valorilor mobiliare** - 1,64% din PIB-ul național, cu un randament mediu de spălare a banilor, **sectorul asigurărilor** - 0,8 % din PIB-ul național, cu un randament mediu jos de risc de spălare a banilor și **sectorul imobiliar**, care reprezintă un sector mic cu un randament nesemnificativ din PIB, dar care implică, în mare parte, mijloace financiare în numerar, estimat cu un risc mediu înalt în spălarea banilor și finanțarea terorismului.

În concluzie: sectorul bancar reprezintă o amenințare înaltă în procesul de spălare a banilor, iar cele mai multe investigații financiare, urmăriri penale și sentințe, cu o valoare esențială, au loc anume în acest sector.

1.2. Metodologia și coordonarea națională

Realizarea primei evaluări naționale a riscurilor în domeniul spălării banilor și finanțării terorismului a fost posibilă doar urmare consolidării eforturilor autorităților naționale și asistenței Băncii Mondiale, care a elaborat metodologia de evaluare în domeniu. Astfel, la solicitarea de asistență tehnică, adresată Băncii Mondiale, în noiembrie 2013, și confirmării finanțării acesteia, prin Hotărârea Guvernului nr. 697 din 09.10.2015, a fost inițiat procesul de evaluare națională în domeniul spălării banilor și finanțării terorismului.

În conformitate cu Hotărârea Guvernului, a fost instituit grupul de lucru, format din liderii următoarelor instituții naționale: Procuratura Generală, Serviciul de Informație și Securitate, Banca Națională a Moldovei, Comisia Națională a Pieței Financiare, Ministerul Justiției, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Finanțelor, Ministerul Economiei, Ministerul Tehnologiei Informației și Comunicațiilor, Inspectoratul Fiscal Principal de Stat, Serviciul Vamal, Inspectia Financiară, Biroul Național de Statistică și Centrul Național Anticorupție.

Coordonator al procesului de evaluare națională a riscurilor a fost desemnat Serviciul prevenirea și combaterea spălării banilor. Astfel, grupul de lucru instituit a avut sarcina de a colecta date și informații statistice, a prelucra, analiza și consolida datele și informațiile primite, de a participa la trainingurile, organizate de Banca Mondială, de a asigura colaborarea cu instituțiile implicate, precum și de a prezenta, trimestrial, informații privind realizarea sarcinilor atribuite în conformitate cu metodologia.

În perioada noiembrie 2015 - decembrie 2016, autoritățile naționale, în colaborare cu experții Băncii Mondiale, au organizat două ședințe de instruire și coordonare, fiind formate 7 grupuri naționale de lucru:

- Grupul nr.1 „Amenințările naționale”
- Grupul nr.2 „Vulnerabilitățile naționale”
- Grupul nr.3 „Vulnerabilitățile sectorului bancar și incluziunea financiară”
- Grupul nr.4 „Vulnerabilitățile sectorului valorilor mobiliare”
- Grupul nr.5 „Vulnerabilitățile sectorului de asigurări”
- Grupul nr.6 „Vulnerabilitățile sectorului altor instituții financiare”
- Grupul nr.7 „Vulnerabilitățile sectorului altor participanți profesioniști”

Grupurile de lucru au fost formate din reprezentanți ai instituțiilor naționale și ai sectorului privat, printre care: Asociația Băncilor, Asociația Obștească "Uniunea Asiguratorilor", Uniunea Notarilor, delegați ai pieței valorilor mobiliare, Biroului Național al Asiguratorilor de Autovehicule, Bursei de Valori și Depozitarului Național de Valori Mobiliare. În calitate de lideri de grup au fost desemnați reprezentanții Procuraturii Generale, Băncii Naționale a Moldovei, Comisiei Naționale a Pieței Financiare și Serviciului Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor, care au completat modulele cu datele colectate, fiind asistați de experții Băncii Mondiale prin video conferințe, training și colaborare prin e-mail.

Metodologia de autoevaluare elaborată de Banca Mondială, reprezintă module de colectare și comasare a datelor și informațiilor, bine structurate și tehnic organizate, formate din fișiere „Excel”.

1.3. Participarea și contribuția sectorului privat

Colaborarea și implicarea directă a sectorului privat în primul exercițiu de evaluare națională a riscurilor de spălare a banilor și finanțare a terorismului a avut un impact important asupra conștientizării elaborării vulnerabilităților și amenințărilor naționale de spălare a banilor și finanțare a terorismului. Astfel, reprezentanții sectorului privat au participat la primul și al doilea training, organizat cu asistența Băncii Mondiale, în cooperare cu Serviciul Prevenire și Combaterea Spălării Banilor. Totodată, în scopul elaborării chestionarului pentru entitățile raportoare, textului de evaluare a variabilelor, proiectului raportului, precum și planului de acțiuni ulterioare urmare evaluării efectuate, a fost consultată opinia sectorului privat. În acest context, cu sprijinul direct al sectorului privat, s-a convenit asupra consolidării colaborării bilaterale, creșterii nivelului de percepție a riscurilor existente, dar și sporirii încrederii sectorului privat în instituțiile competente ale statului.

Un rezultat imediat al exercițiului a fost lansarea unui dialog deschis, bazat pe încredere și respect reciproc, între sectorul privat și instituțiile abilitate în domeniu, astfel fiind posibilă o evaluare corectă și multilaterală a riscurilor și vulnerabilităților existente, precum și identificarea unor probleme din domeniu. Pe parcursul tuturor întrunirilor, a avut loc un proces activ de schimb de opinii pe marginea deficiențelor existente și măsurilor ce urmează a fi întreprinse, fiind obținut un feedback pozitiv din partea sectorului privat.

Participarea nemijlocită a sectorului privat la definitivarea raportului și elucidarea acțiunilor ulterioare necesare pentru reducerea riscurilor identificate, prin generarea co-acțiunilor pentru fortificarea sectorului financiar național, a contribuit substanțial la eforturile naționale îndreptate în acest sens.

2. CADRUL GEOGRAFIC, ECONOMIC, POLITIC ȘI LEGAL

Republica Moldova este un stat localizat în Sud Estul Europei, care se învecinează cu România la Vest și Ucraina la Nord - Est și Sud, fără ieșire directă la mare, dar cu ieșire la Dunăre pe o fâșie de 430 m, la extremitatea sudică, prin intermediul căreia are potențial acces la Marea Neagră. În 1991, în procesul de dezmembrare a Uniunii Sovietice, Republica Moldova și-a declarat independența. Începând cu anul 1991, teritoriul Moldovei, situat pe malul estic al râului Nistru, se află „de facto” sub controlul regimului separatist transnistrean. Legislația de prevenire și combaterea spălării banilor nu se aplică pe teritoriul din stânga Nistrului, ceea ce face vulnerabile instituțiile financiare din regiune la activități de legalizare a mijloacelor financiare provenite ilicit.

Banca Națională a luat măsuri rapide de informare a țărilor, supraveghetorilor și instituțiilor specializate în prevenirea și combaterea spălării banilor despre riscurile instituțiilor din regiune și a solicitat întreruperea relațiilor de afaceri. Cu toate acestea, datorită situației politice, băncile transnistrene dispun de conturi corespondente, deschise în băncile din Federația Rusă, prin intermediul cărora efectuează tranzacții internaționale.

Teritoriul Republicii Moldova este organizat, sub aspect administrativ, în unități administrative-teritoriale și cuprinde 32 de raioane, 5 municipii și 2 regiuni cu statut special: Unitatea autonomă Găgăuzia și regiunea transnistreană. Populația Republicii Moldova constituie circa 3,9 milioane de oameni, preponderent moldoveni, dar și grupuri ale minorităților naționale: ucraineni, ruși, găgăuzii, bulgarii. După destrămarea Uniunii Sovietice, Moldova a intrat într-un puternic declin economic din care și-a revenit doar în anul 2000.

În anul 2009, Parlamentul European a descris Republica Moldova ca cea mai săracă țară din Europa în ceea ce privește PIB-ul național. Produsul Intern Brut, pentru anul 2015, constituia 88,8 miliarde lei. Totuși, ponderea cea mai importantă în economie o deține sectorul agricol. Din lipsa altor resurse, Republica Moldova importă energie electrică, petrol, gaz natural și cărbune din Federația Rusă, iar o parte - din Ucraina și România.

Republica Moldova este o țară parlamentară. Parlamentul este unicameral și are 101 deputați, aleși prin vot popular, la fiecare 4 ani. Președintele statului se alege prin vot direct de către popor.

În noiembrie 2013, la Vilnius, Republica Moldova a parafat cu Uniunea Europeană Acordul de Asociere și un tratat de liber schimb. Ca urmare, produsele moldovenești au căpătat acces liber pe piața comunitară, iar, din anul 2014, cetățenii Republicii Moldova pot circula fără vize în țările-membre ale UE.

Puterea Judecătorească este reprezentată de Curtea Supremă de Justiție, Curtea de Apel, instanțele de fond și organul independent care asigură autoadministrarea judecătorească - Consiliul Superior al Magistraturii. Puterea judecătorească este independentă, separată de puterea legislativă și puterea executivă, are atribuții proprii, exercitate prin instanțele judecătorești, în conformitate cu principiile și dispozițiile prevăzute de Constituție și de alte legi. Justiția se desfășoară în numele legii prin intermediul următoarelor instanțe judecătorești: Curtea Supremă de Justiție; curțile de apel; judecătorii. Pentru anumite categorii de cauze pot funcționa judecătorii specializate. În cadrul instanțelor judecătorești pot funcționa colegii sau complete de judecată specializate.

Curtea Constituțională – autoritate de jurisdicție constituțională, este independentă și se supune numai Constituției. Curtea Constituțională exercită, la sesizare, controlul constituționalității legilor, regulamentelor și Hotărârilor Parlamentului, a Decretelor Președintelui Republicii Moldova, a Hotărârilor și Dispozițiilor Guvernului, precum și a tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte; interpretează Constituția; se pronunță asupra inițiativelor de revizuire a Constituției; confirmă rezultatele referendumurilor republicane; confirmă rezultatele alegerii Parlamentului și a Președintelui Republicii Moldova, validează mandatele deputaților și al Președintelui Republicii Moldova; constată circumstanțele care justifică dizolvarea Parlamentului, demiterea Președintelui Republicii Moldova, rezolvă excepțiile de neconstituționalitate a actelor juridice, sesizate de Curtea Supremă de Justiție; hotărăște asupra chestiunilor care au ca obiect constituționalitatea unui partid.

Procuratura este o instituție autonomă, în cadrul autorității judecătorești, care, în limitele atribuțiilor și competenței, apără interesele generale ale societății, ordinea de drept, drepturile și libertățile cetățenilor, conduce și exercită urmărirea penală, reprezintă învinuirea în instanțele de judecată, în condițiile legii. Procuratura este un sistem unic, centralizat și ierarhic, care include:

- Procuratura Generală;
- procuraturile teritoriale;
- procuraturile specializate.

Procuratura Generală este condusă de Procurorul General, numit și eliberat în funcție de Președinte, la propunerea Consiliului Procurorilor, cu aprobarea Parlamentului.

Ministerul de Interne, Centrul Național Anticorupție, Serviciul Vamal, sunt organe de ocrotire a normelor de drept, învestite cu competență de urmărire penală. Urmărirea penală și activitatea operativă de investigație este condusă de procuror, iar anumite măsuri de investigație și de urmărire penală sunt efectuate cu autorizarea judecătorului de instrucție.

Organul de urmărire penală al Ministerului Afacerilor Interne efectuează urmărirea penală pentru orice infracțiune care nu este dată prin lege în competența altor organe de urmărire penală sau este dată în competența lui prin ordonanța procurorului. Astfel, în urma evaluării naționale a riscurilor, s-a stabilit o pondere a cauzelor penale de spălare a banilor inițiate și investigate de către Ministerul Afacerilor Interne.

Organul de urmărire penală al Serviciului Vamal efectuează urmărirea penală în privința infracțiunilor prevăzute la art.248 "Contrabanda" și 249 "Eschivarea de la achitarea plăților vamale" din Codul penal.

Organul de urmărire penală al Centrului Național Anticorupție efectuează urmărirea penală în privința infracțiunilor prevăzute la art. 239-270, 243 "spălarea banilor", 279 "finanțarea terorismului" și 324-335 „infracțiuni contra bunei desfășurări în sfera publică” din Codul penal. Astfel, competența în urmărirea penală a cazurilor de spălare a banilor și finanțare a terorismului este exercitată în exclusivitate de CNA.

Serviciul prevenire și combaterea spălării banilor (SPCSB) funcționează ca organ de specialitate, cu statut de subdiviziune independentă în cadrul Centrului Național Anticorupție, care a fost instituită la 15 septembrie 2003 și a cărei funcții de bază sunt reglementate de Legea 190-XVI din 26.07.2007 „cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului”. Acestea constau în primirea, prelucrarea, analiza și diseminarea informațiilor, primite de la instituțiile financiare bancare și non-bancare. În baza informațiilor primite, această subdiviziune identifică scheme complexe și tipologii de spălare a banilor și finanțare a terorismului, care sunt remise organelor de drept, precum și altor instituții, după competență. O componentă

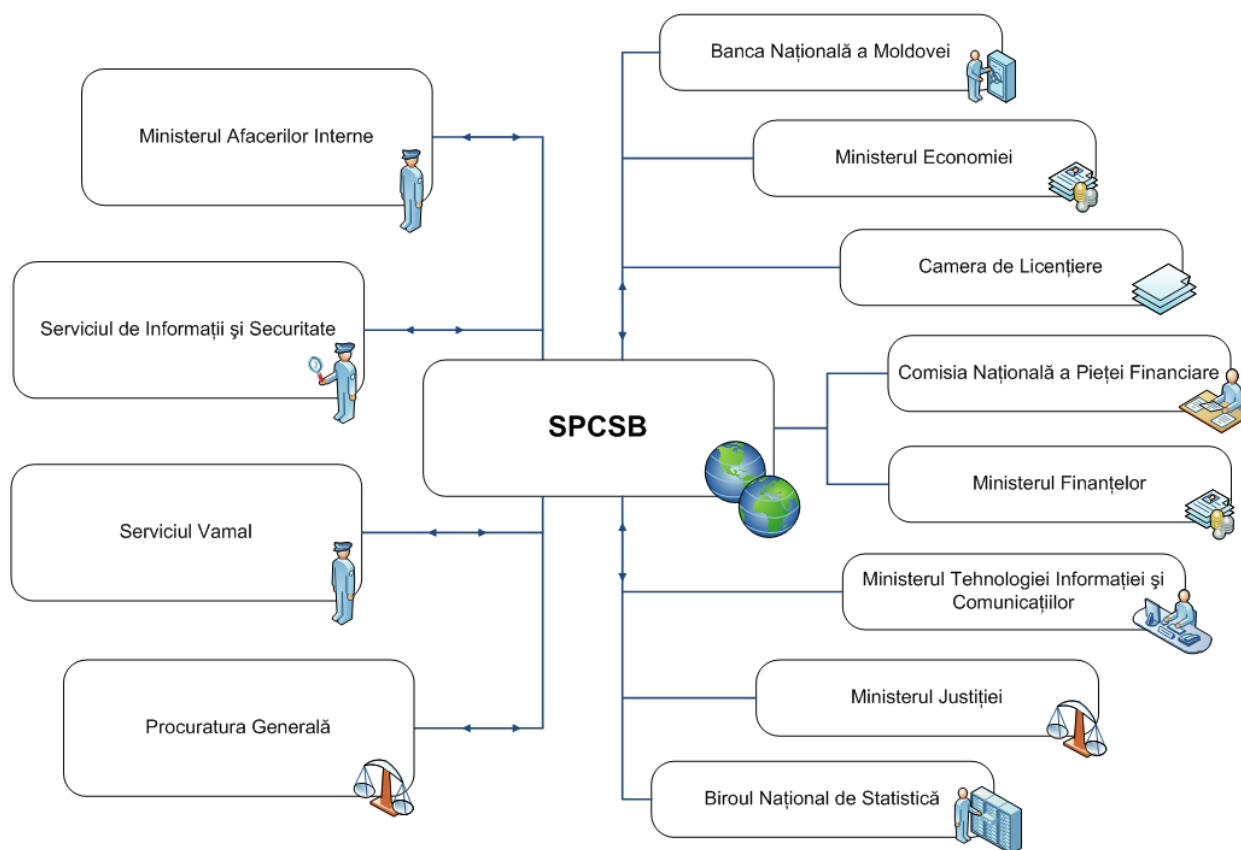
indispensabilă atribuțiilor SPCSB este și activitatea de prevenire, care se poate regăsi în planurile anuale de acțiuni privind realizarea Strategiei naționale de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului pentru anii 2013-2017.

În acest sens, Serviciul a contribuit esențial, pe de o parte, la sensibilizarea tuturor entităților raportoare privind fenomenul spălării banilor și finanțării terorismului, iar pe de altă parte, a evoluat în edificarea și păstrarea unor relații eficiente.

Actualmente, structura sistemului autohton de combatere a spălării banilor și finanțării terorismului este prezentat în următoarea diagramă. Acest sistem a fost constituit în conformitate cu standardele internaționale în domeniu - Recomandările FATF și Directivele UE – și **este bazat pe prevenire** (identificarea clienților, beneficiarilor efectivi, interzicerea tranzacțiilor anonime, identificarea tranzacțiilor suspecte etc.) **și combatere**, care presupune asigurarea unei urmăriri penale eficiente și cooperare între organele de drept. Pe parcursul activității sale, au fost fortificate capacitățile profesionale în cadrul SPCSB, iar cooperarea cu Consiliul Europei și Comisia Europeană a contribuit la instruirea permanentă a colaboratorilor.

Un aspect important în activitatea Serviciului revine activității de asigurare a unei colaborări externe eficiente cu organele de drept din Republica Moldova. Recomandările FATF sunt obligatorii pentru țările membre și observatori la această organizație. Deoarece Republica Moldova este membră a Consiliului Europei, iar Consiliul Europei este observator FATF (prin intermediul Comitetului MONEYVAL) aceste standarde sunt obligatorii și pentru Republica Moldova.

Aceste recomandări evoluează începând cu 1990, ultima variantă, în număr de 40 de Recomandări, fiind adoptată în anul 2012.

Totodată, luând în considerare Acordul de asociere Republica Moldova-UE sunt obligatorii și Directivele relevante în domeniu (Directiva 2005/60/CE și directiva 2006/70/CE).

În acest sens, Republica Moldova, în calitate de membru al Consiliului Europei, este supusă **evaluării permanente privind conformitatea sistemului național de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului cu Recomandările FATF**, de către un Comitet specializat al CE (Comitetul MONEYVAL). Ultimul Raport de evaluare, adoptat de către Comitetul MONEYVAL la 04.12.2012 în privința Republicii Moldova (peste 300 file), a demonstrat progresele sistemului național de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului, plasând Moldova în regim simplificat de monitorizare (procedură proprie majorității țărilor al Consiliului Europei.)

Suplimentar, la 27 mai 2008, datorită eforturilor depuse, Republica Moldova a devenit membru cu drepturi depline al Grupului Egmont, care oferă, pe de o parte, un schimb operativ de informații financiare, iar, pe de altă parte, reprezintă recunoașterea, la nivel internațional, a SPCSB drept Unitate de Informații Financiară, conform standardelor internaționale.

3. AMENINȚĂRILE NAȚIONALE DE SPĂLARE A BANILOR

În scopul stabilirii amenințărilor naționale, precum și a vulnerabilităților în domeniu, în baza metodologiei Băncii Mondiale, utilizate la evaluarea națională a riscurilor în cadrul procesului de evaluare națională, *inițiat în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr. 697 din 09.10.2015*, au fost sistematizate datele și informațiile aferente, la nivel național și internațional. Amenințarea și vulnerabilitatea națională reprezintă doi factori principali, care au impact asupra riscului de spălare a banilor la nivel național.

Obiectivele de bază în vederea stabilirii amenințărilor referitoare la spălarea banilor constau în:

- * Identificarea amenințărilor sub aspectul tipului de infracțiune principală generatoare de venituri ilicite, al originii și al sectorului implicat, structura produselor infracțiunii din diferite perspective;
- * Colectarea sistemică a datelor privind cauzele instrumentate;
- * Analiza amenințărilor transfrontaliere, provenite din jurisdicții străine.

Astfel, ca rezultat al sistematizării datelor și a informațiilor existente, grupurile de lucru au stabilit cele mai relevante infracțiuni generatoare de venituri ilicite la nivel național, care reprezintă o amenințare de amploare cum ar fi : **traficul de droguri, corupția, traficul de ființe umane, evaziunea fiscală și contrabanda.**

3.1. Traficul de droguri

Potrivit raportului Oficiului Națiunilor Unite pentru Droguri și Crimă (UNODC) privind traficul de droguri în Europa de Sud Est, din 2014, Republica Moldova este menționată ca una dintre țările de tranzit a drogurilor, în special din Turcia.

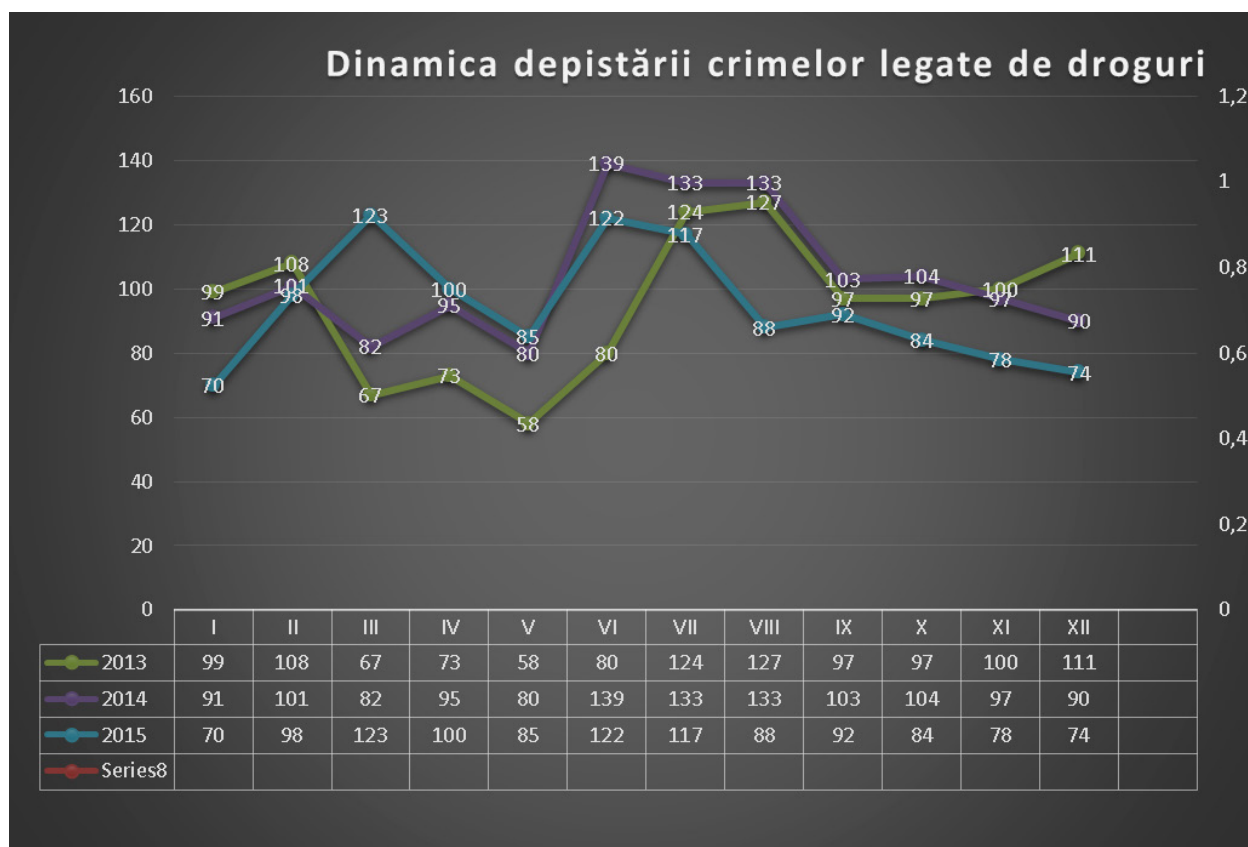
Raportul International „Control Strategy Report” (*US International Narcotics Control Strategy Report Moldova*) www.state.gov/j/inl/rls/nrcrpt/2012/vol1/184101.htm **menționează** că „Moldova nu este o țară de producere sau trafic de droguri, dar servește drept punct de tranzit către Europa de Est. Vecinătatea cu Uniunea Europeană, capacitatea limitată a organelor de ocrotire a normelor de drept și lipsa controlului în regiunea transnistreană complică eforturile de combatere a traficului de droguri”.

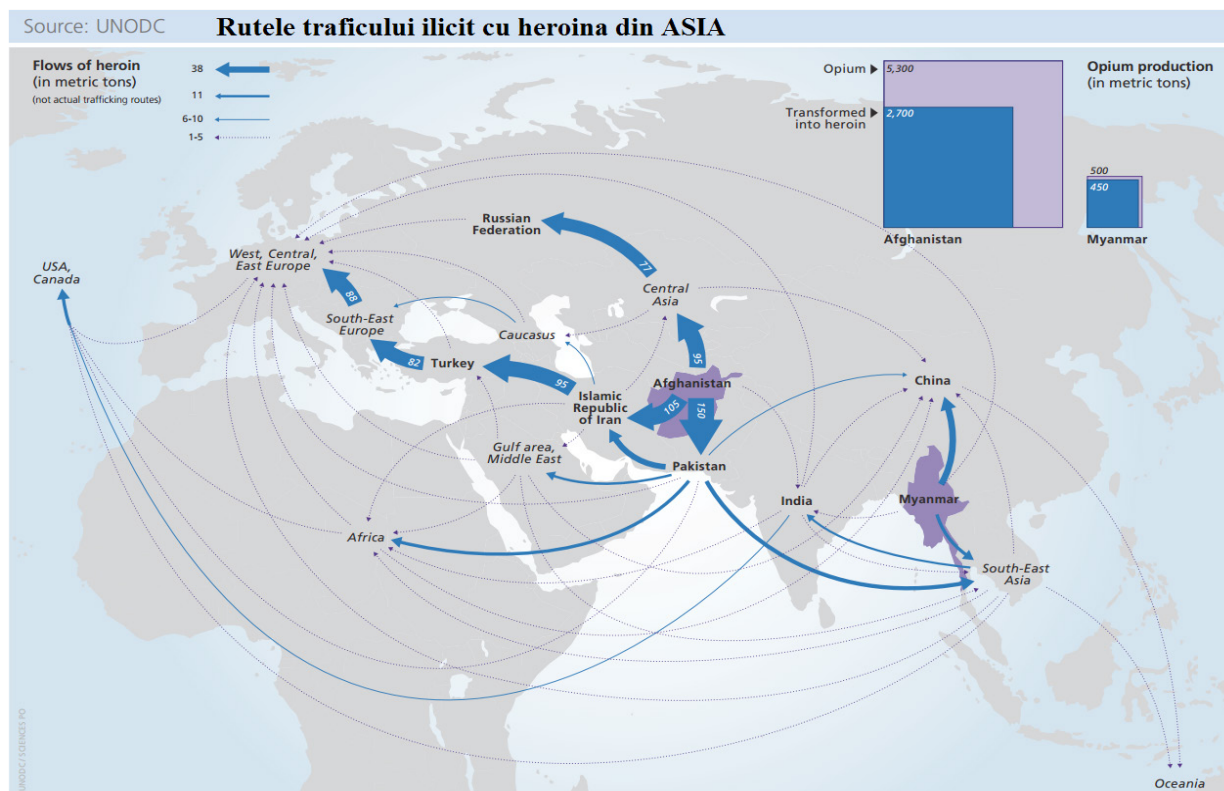
Raportul Inspectoratului General de Poliție (Direcția antidrog) și Ministerului de Interne al Republicii Moldova „cu privire la evaluarea situației la capitolul droguri pentru perioada 2013-2015 și măsurile întreprinse la nivel național” confirmă situația elucidată de membrii grupului de lucru privind evaluarea națională a riscurilor, precum că traficul de droguri constituie una din principalele infracțiuni generatoare de venituri ilicite. “În cazul Republicii Moldova, comparând perioada anilor 2013 - 2015, se constată o creștere la capitolul cantității de droguri reținute. Republica Moldova rămâne a fi o țară de destinație și de tranzit pentru majoritatea tipurilor de droguri, în special pentru heroină, cocaină, canabis și droguri sintetice. De asemenea, se constată creșterea numărului de consumatori de droguri.”

Ținând cont de caracteristicile sale, traficul ilicit de droguri, în majoritatea rapoartelor, este prezentat ca cel mai complex fenomen din categoria infracțiunilor transfrontaliere. Dinamica depistării crimelor de trafic de droguri în Republica Moldova este elucidată în tabelul de mai jos.

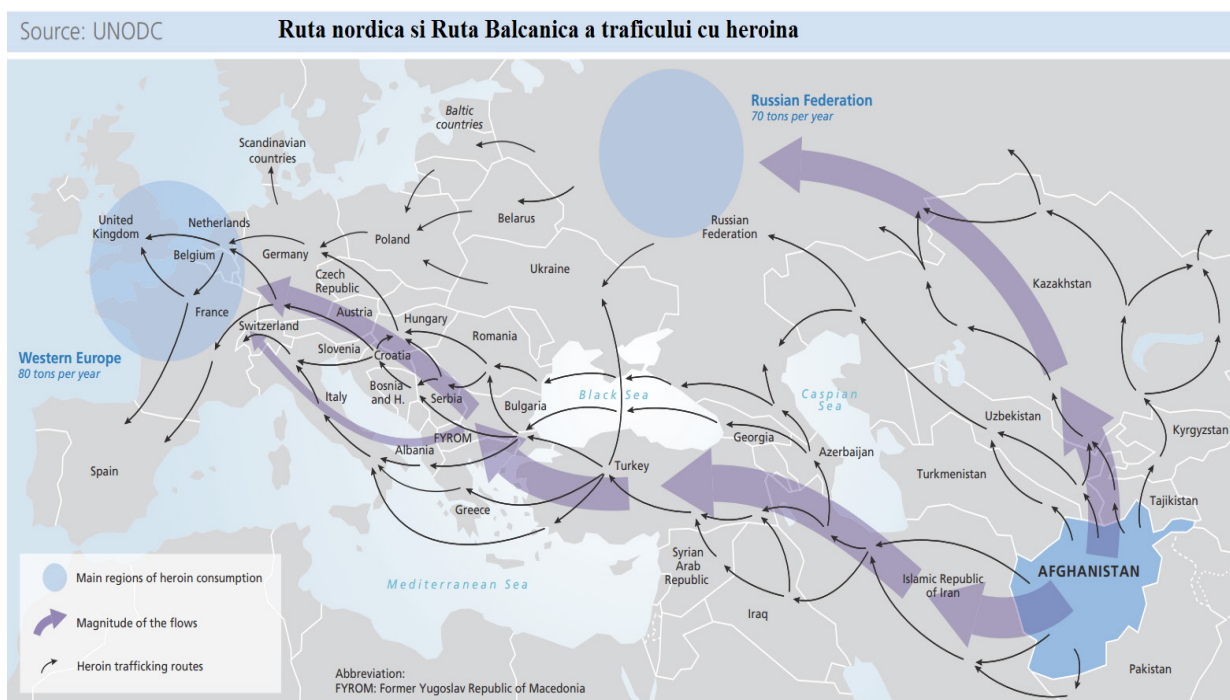
În conformitate cu datele prezentate de partea ucraineană, în persoana autorităților de frontieră ale Ucrainei, în anul 2015 au fost reținute 0,464 kg de substanțe narcotice, ceea ce reprezintă o diminuare de 42 de ori față de aceeași perioadă a anului precedent (an. 2014 – 19,681 kg). În 99 la sută din cazuri, substanțele narcotice erau de origine vegetală. Majoritatea reținerilor aveau un caracter individual, fără semne de crimă organizată și circulație ilegală a drogurilor. În mare parte, cazurile de trafic ilicit de substanțe narcotice au fost contracarate pe sectoarele de "Nord" și de "Sud" ale frontierei de stat moldo-ucrainene. Totodată, partea ucraineană a atenționat că traficul ilicit de droguri, prin porturile maritime, rămâne destul de ridicat, fapt dovedit de reținerile operate în Portul Odessa, fiind ridicate 146 de kg de heroină, transportată ca „sare de mare”, având itinerarul Iran-Georgia-Ucraina-Olanda.

Rutele, utilizate de către grupările criminale organizate la traficul acestei substanțe către consumatorii finali, rămân stabile, heroina continuând să fie traficată din Afganistan, pe ruta Pakistan – Iran – Turcia – Grecia – fostele state iugoslave și statele din Europa de Vest.

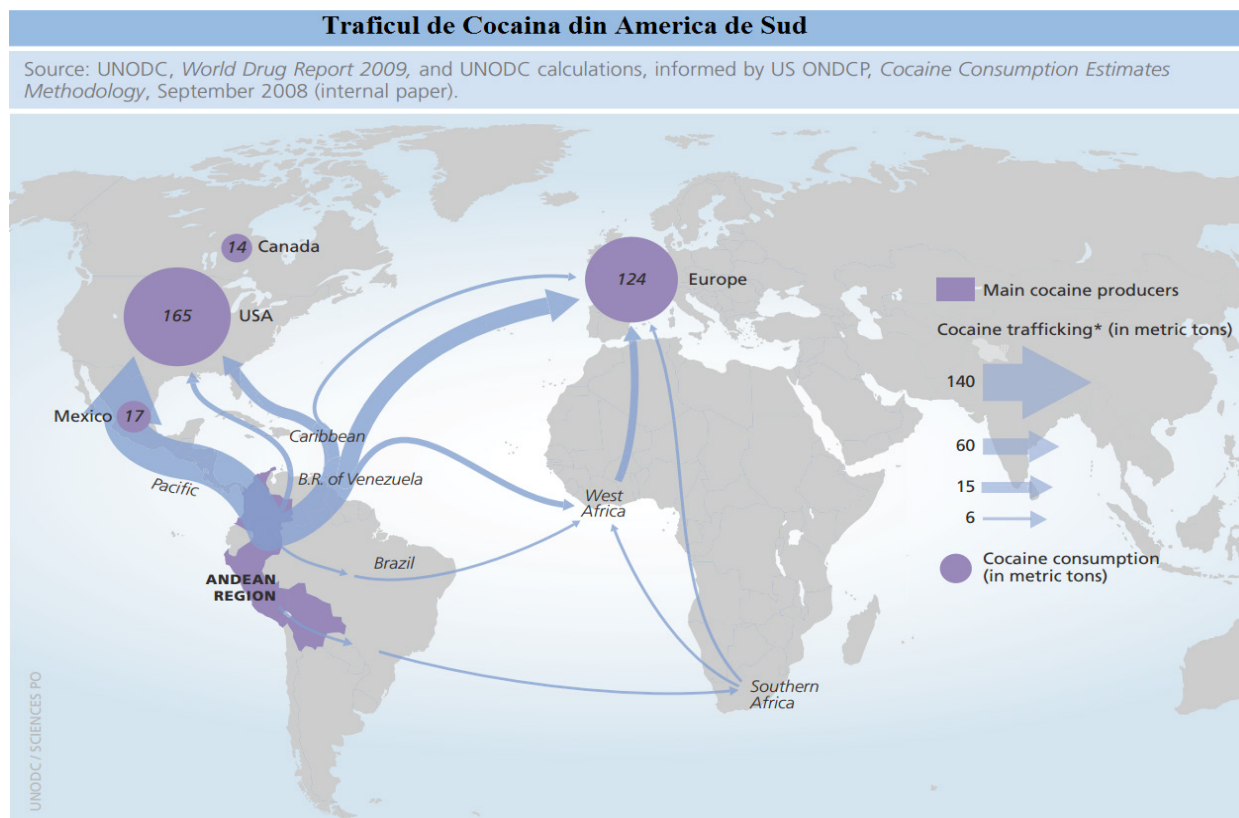

Ruta tradițională balcanică, de traficare a **heroinei**, are ca destinație România, Anglia și Olanda. România constituie un nod important al brațului nordic al rutei Balcanice, alături de Bulgaria și Ungaria. În Republica Moldova, intrarea heroinei se face din România sau Ucraina prin regiunea transnistreană.

Potrivit Raportului Mondial al Drogurilor 2014, recoltarea tufelor de coca se realizează pe o suprafață de aproximativ 133 000 de ha, cu un potențial de producere a cocainei, la nivel global, de **671 de tone**. Cota-parte de consum al acestui tip de droguri, care îi revine Europei, se estimează la **100 de tone** anual.

De regulă, această cantitate, direcționată spre Europa, parcurg următoarele rute:

1) Spania – Franța – Austria – Ungaria către România-Moldova sau 2) America de Sud – Africa de Vest și Centrală – România – către Europa Centrală și de Vest.

În Republica Moldova, din numărul total al infracțiunilor depistate în perioada de referință, au fost sechestrate următoarele tipuri de droguri:

Denumirea drogurilor	Cantitatea sechestrărilor		
	12 luni 2013	12 luni 2014	12 luni 2015
Marijuana	197 kg 632.886 gr	149 kg	109 kg
Plante de cânepă	156553 plante	200548 plante	145428 plante
Plante de mac	19790 plante	49000 plante	25550 plante
Paie de mac	7 kg 487,56gr	45 kg 075 gr	23 kg 085 gr
Opium	2912 ml	5,43 gr	1,03 gr
Methamfetamină	101,848 gr	90,4 gr	159 gr
Amfetamină	26,2 gr	1 kg 790 gr	4 kg 358 gr
Heroină	336,263 gr	1 kg 955 gr	3 kg 259 gr+127 kg
Heroină lichidă	137 ml	?	0,20 ml
Cocaină	10 gr	25 gr	13,54 gr
Extasy	347 pastile	6428 pastile	12441 pastile
Hașiș	82 kg 448,218 gr	163 kg 800 gr	310 kg 802 gr

Medicamenteose	2,921 gr	2905 pastile 109 fiole 57 capsule 56,166 gr MDMA	1146 pastile, 50 fiole TRAMADOL – 370 pastile, 10 fiole, XANAX – 146 pastile, DIAZEPAM – 64 pastile, 40 fiole DIAZEPEX – 23 pastile SUBUTEX - 57 pastile METHADONE - 3 pastile CLONAZEPAM- 29 ULTRA COD – 30 pastile ANTALGIC – 204 pastile DISTONOCALM- 170 pastile EXTRAVERAL – 50 pastile
Precursori	1202 pastile 41capsule	60 pastile pseudoefedrină 1,11 gr fosfor roșu 5 ml acid clorhidric	PSEUDOEFEEDRINĂ - 9,988 gr, FOSFOR ROȘU – 5,08 gr PERMANGANAT DE POTASIU – 369 gr ACID CLORHIDRIC- 1 litru 758 ml
Efedrină	364,782 gr	8,75gr	4 ml / 2,031 gr
PVP	388,2 ml	100gr	3,135 gr
LSD			1504 mărci
Total	291 kg 785,183 gr	214 kg	439 kg 642 gr

În urma analizei datelor colectate la nivel național, pentru perioada supusă evaluării, traficul de droguri constituie a cincea infracțiune după numărul dosarelor penale intentate. Mijloacele financiare în numerar confiscate constituie circa 20 394 de USD, iar marfa confiscată se estimează la 31 581 532 USD, pentru perioada de trei ani.

Valoarea mijloacelor financiare legalizate și recuperate, generate de traficul de droguri, constituie 1 998 500 USD, ceea ce reprezintă 6,4 % din totalul de venituri, generate de infracțiunea de trafic de droguri, care este de 31 601 926 USD. De aici vedem și un număr relativ mic de descoperiri a crimelor de trafic de droguri și, respectiv, un randament mic al recuperării mijloacelor provenite ilicit.

În raportul elaborat de Adunarea Parlamentară NATO, www.nato-pa.int/default.asp/CAT2=462/CAT1=19/CAT0=576&SHORTCUT=484&SEARCHWORD=moldova, urmare a vizitei din 2004 în Republica Moldova, se menționează despre o valoare estimativă a traficului ilicit de droguri, de circa 200 - 250 de milioane de USD anual, care tranzitează zona transnistreană.

Misiunea EUBAM la frontiera, cu partea ucraineană, are un rol esențial în controlul traficului la frontieră, fapt ce a condus la îmbunătățirea măsurilor de control și diminuarea valorii traficului ilicit de mărfuri, inclusiv a traficului ilicit de droguri.

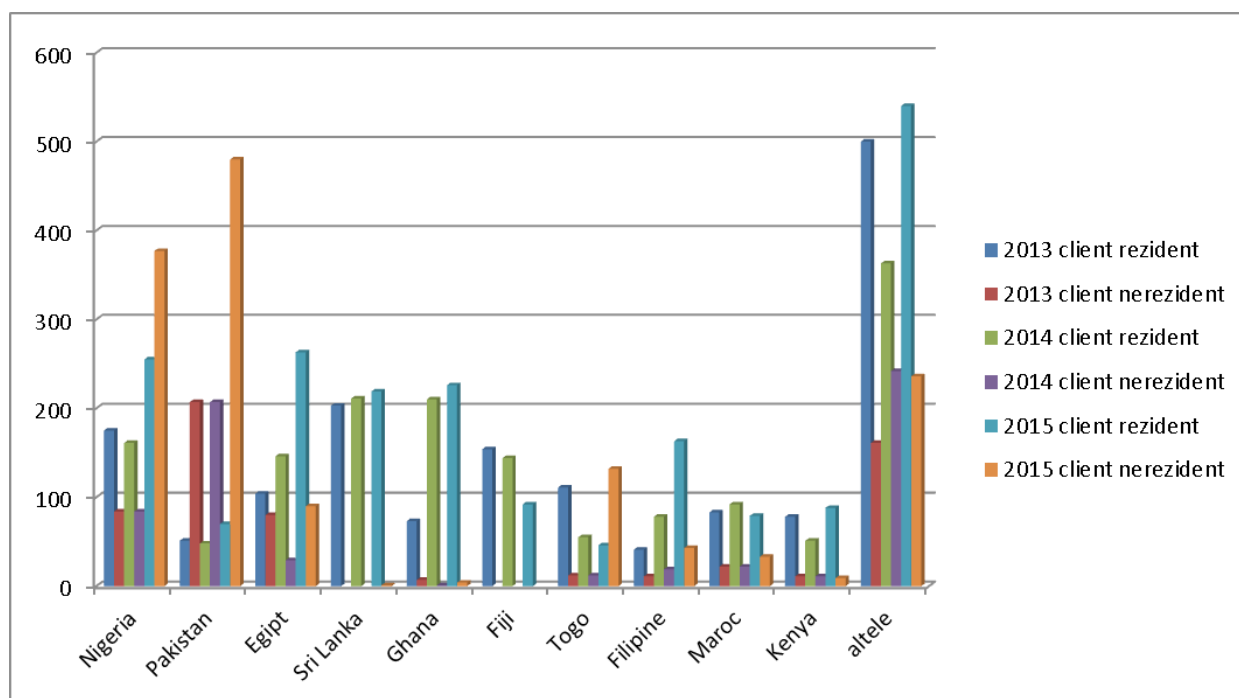
Misiunea Uniunii Europene de asistență la Frontiera în Moldova și Ucraina a fost lansată în 2005, și are ca scop promovarea controlului la frontieră, practicile vamale și normele comerciale, care corespund standardelor UE și răspund necesităților ambilor state partenere. Misiunea este un organ tehnic consultativ cu sediul în Odesa (Ucraina.)

Memorandumul de Înțelegere, semnat de Comisia Europeană și Guvernul Republicii Moldova și Ucraina, la sfârșitul anului 2005, constituie baza legală pentru activitatea Misiunii EUBAM. Mandatul misiunii a fost prelungit până la 30.11.2017.

Traficul de droguri constituie una din cele mai numerice infracțiuni efectuate și depistate de autoritățile naționale, înregistrând circa 652 de infracțiuni, cu remiterea a 290 de cauze penale în instanță. În privința a două persoane fizice, rezidente, a fost obținută condamnare pentru săvârșirea infracțiunii de spălare a banilor în cadrul unei cauze penale inițiate, unde originea mijloacelor era provenită din trafic de droguri, fiind confiscați circa 30000 USD și aplicate sechestru a 1,963,500 USD.

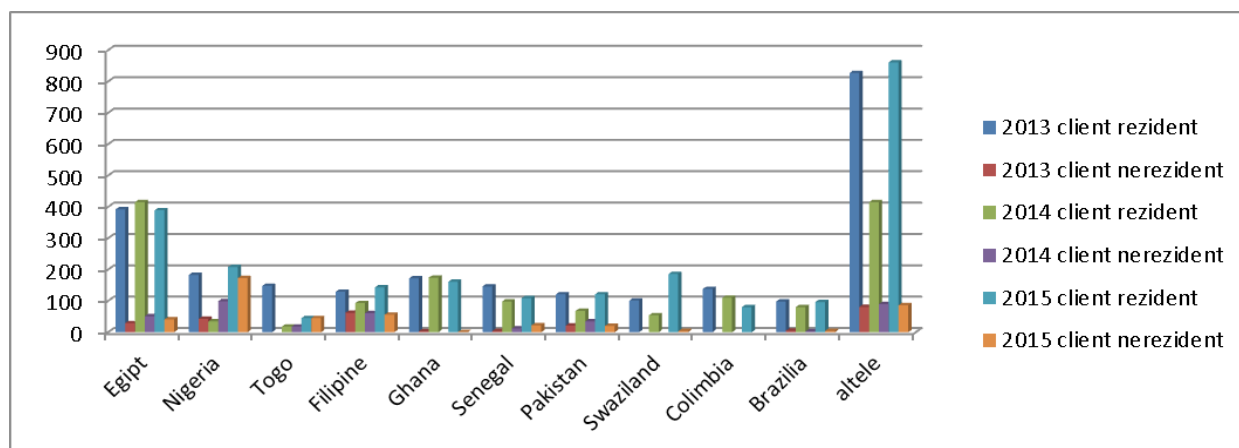
Conform raportului „*International Narcotics Control Strategy Report Moldova*”, www.state.gov/j/inl/rls/nrcrpt/2012/vol1/184101.htm „o problemă majoră la nivel național este corupția în corelație cu traficul de droguri”.

Este de menționat că, conform datelor Serviciului Prevenire și Combaterea Spălării Banilor, în conformitate cu prevederile ordinului 118 din 20.11.2007, Anexa nr. 1, țările în care pot avea loc producerea ilegală a substanțelor narcotice, au fost primite tranzacții suspecte de la instituțiile financiare, care sunt reflectate în următoarele diagrame:

Tranzacțiile efectuate de persoane fizice rezidente și nerezidente în adresa statelor din anexa nr.1 al ordinului 118 din 20.11.2007

Astfel, ca rezultat al evaluării datelor, se evidențiază tranzacțiile efectuate de persoane fizice nerezidente în adresa persoanelor fizice și juridice din Pakistan, urmate de Nigeria, Togo și Egipt. O pondere mai mare a tranzacțiilor de decontare, efectuate pe persoanele fizice rezidente, sunt făcute în Egipt, Nigeria, Sri Lanka, Gana.

Tranzacțiile efectuate de persoane fizice rezidente și nerezidente din adresa statelor din anexa nr.1 al ordinului 118 din 20.11.2007

Astfel, urmare evaluării datelor, se evidențiază tranzacțiile efectuate de persoane fizice ne-rezidente din adresa persoanelor fizice și juridice din Nigeria, Insulele Filipine, Togo, Egipt, iar tranzacțiile efectuate de persoane fizice rezidente se fac preponderent în adresa entităților din Egipt, Nigeria, Senegal.

De menționat că tranzacțiile suspecte analizate sunt identificate în format automat de instituțiile raportoare, fără o analiză adițională a indicilor de suspiciune, constituind numeric un volum excesiv, fără esență de suspiciune, eficiența de raportare fiind la un nivel jos. Totodată, resursele SPCSB sunt insuficiente pentru a analiza calitativ numărul de formulare raportate de entitățile raportoare care, în cascadă, marchează și un număr redus de diseminări transmise în adresa Ministerului de Interne privind infracțiunea de trafic de droguri. Concomitent, se evidențiază și un număr redus de solicitări din partea Ministerului de Interne privind cauzele penale aflate în gestiune. Reieșind din cele expuse, putem conchide lipsa analizelor financiare în urmărirea penală efectuate, precum și o colaborare bilaterală ineficientă de identificare a mijloacelor financiare ilicite, legalizate din infracțiunea de trafic de droguri.

Totodată, menționăm că, cooperarea SPCSB cu instituțiile internaționale și serviciile similare, a demonstrat eficiența măsurilor de prevenire și combatere a spălării banilor, la nivel național, în vederea contracarării spălării banilor și recuperării veniturilor ilicite, provenite din infracțiunea de trafic de droguri, care s-a soldat cu identificarea mijloacelor imobiliare procurate din mijloace financiare ilicite, provenite din traficul de droguri comis în Marea Britanie.

3.2. Corupția

Una dintre cele mai stringente probleme a Republicii Moldova este corupția - un subiect inevitabil, pe larg abordat în cadrul discuțiilor publice, sondajelor sociologice, reglementărilor legislative și negocierilor politice. Conform Transparency International, indicele de percepție a Corupției în Republica Moldova a clasat țara noastră pe locul 112 din 182 de state și teritorii din lume, ceea ce indică o deteriorare esențială a percepției corupției comparativ cu cel de-al treilea raport de evaluare MONEYVAL, aprobat în decembrie 2012. În 2015, Moldova a înregistrat un scor de 33 de puncte, mai puțin decât în anul 2014, rămânând pe locul 103 din 168 de țări participante.

Ponderea respondenților care NU acceptă justificarea cazurilor de corupție a crescut simțitor, în anul 2015, în raport cu anul 2014, constituind aproape 81-82% în 2015, adică dublu față de intoleranța manifestată acum 10 ani (43-49%).

	2005	2007	2008	2012	2014	2015
Gospodării casnice	43	60,2	55,8	67,1	71	80,8
Businessmeni	49	58,1	61,8	78,5	77	81,8

Frecvența corupției. Cu cât se vorbește mai mult despre corupție, cu atât mai acut resimt cetățenii consecințele marii corupții, iar corespunzător, sporește percepția lor despre agravarea fenomenului corupției, chiar dacă propriile experiențe de confruntare cu acest fenomen sunt în scădere. Această tendință este demonstrată în cel mai recent sondaj TI-Moldova, potrivit căruia percepția generală a cetățenilor și a oamenilor de afaceri este că problema corupției s-a agravat în anul 2015 în comparație cu 2014, însă ponderea celor care susțin că s-au confruntat cu cazuri de corupție a scăzut. Astfel, procentul respondenților care s-au confruntat cu fenomenul corupției a fost în scădere cu 7%, în rândul, gospodăriilor casnice și cu 15%, în rândul oamenilor de afaceri:

	2012	2014	2015
Gospodării casnice	37,2	30,9	24,4
Businessmeni	40,2	38,8	23,7

Volumul total estimat al mitei. La fel, în scădere este și un alt indicator, calculat de TI-Moldova în anul 2015, în raport cu anul precedent. Este vorba despre volumul total estimat al mitei plătite de cetățeni și businessmeni, reieșind din experiențele acestora.

Mita totală în gospodăriile casnice a constituit, în anul 2015, aproximativ 860 mil. lei, în 2014 – circa 891 mil. lei. Ținând cont de rata inflației de circa 13%, în această perioadă de timp, volumul total estimat al mitei a scăzut și mai mult față de anul 2014. Astfel, valoarea de 860 mil. lei din anul 2015 ar fi fost echivalentul a 748,2 mil. lei în 2014, adică **scăderea volumului mitei în 2015, față de 2014, a fost de 142,8 mil. lei sau de 16%.** Îmbunătățirea acestui indicator, potrivit TI Moldova, ar putea fi explicat atât prin acțiunile anti-corupție întreprinse, cât și prin sărăcirea populației, aceasta nefiind în stare să achite mai multă mită. În 2015, reprezentanții gospodăriilor casnice au plătit neoficial cel mai mult în instituțiile medicale – aproape 1/3 din mita totală, în poliție și instituțiile de învățământ – cam 1/10 din mita totală. Este de remarcat faptul că, în comparație cu 2014, ținând cont de inflație, volumul mitei în medicină a scăzut cu 1/3, pe când în poliție a crescut cu 1/5.

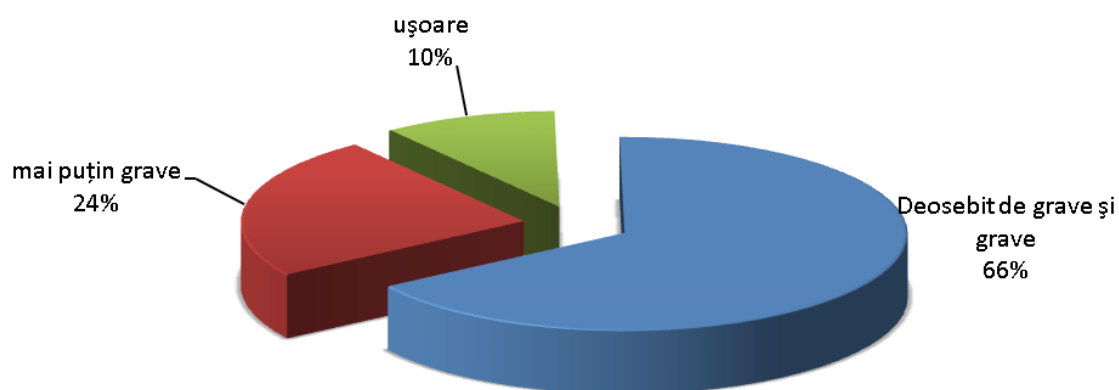
Valoarea totală a mitelor plătite de oamenii de afaceri, în anul 2015, s-a ridicat 381 mil. lei, pe când în 2014 – la circa 392 mil. lei. Având în vedere rata inflației de circa 13%, suma mitelor plătite de oamenii de afaceri a scăzut mai mult. Astfel, valoarea de 381 mil. lei din anul 2015 ar fi fost echivalentul a 331,5 mil. lei în 2014, adică **scăderea a fost de 60,5 mil. lei sau de 15,4%.** Cel mai mult s-a plătit neoficial în inspectoratele fiscale – circa 1/7 din mita plătită de oamenii de afaceri, precum și în instanțele de judecată – cam 1/8. În comparație cu 2014, mita plătită în vamă a scăzut considerabil, iar mita plătită în inspectoratele fiscale a rămas practic la același nivel.

Denunțarea corupției Atunci când s-au confruntat, respondenții au denunțat cazuri de corupție (datele se referă la procentajul respondenților participanți în sondaj care reflectă percepția națională). Conform chestionarului anual al TI Moldova, datele indicate sunt de referință la nivel național și se referă la procentajul de intervievați, eșalonul participanților fiind de aproximativ 1150 de participanți, +/- 3% marja de eroare.

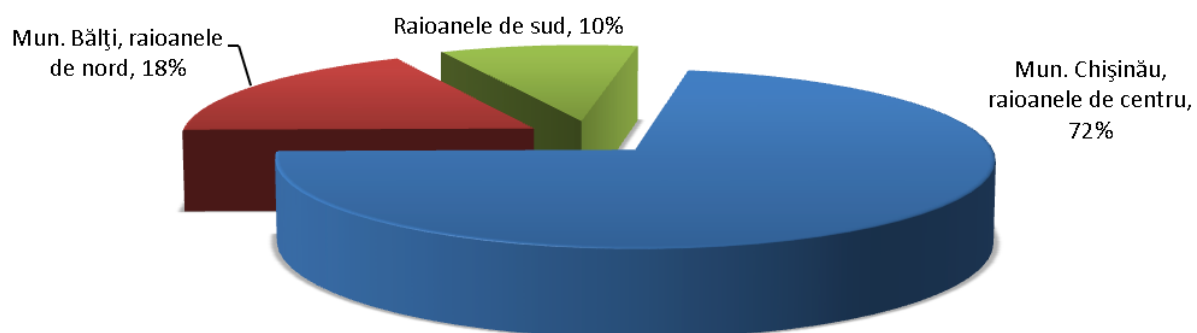
	2012	2014	2015
Gospodării casnice	5,1%	4%	8,5%
Businessmeni	4,6%	13,6%	12,5%

Potrivit sondajului, în timp ce rata businessmanilor, care au denunțat un caz de corupție, a rămas relativ stabilă, în 2014-2015, numărul cetățenilor care au denunțat fapte de corupție s-a dublat în anul 2015, în raport cu anul trecut. În ambele cazuri, mai mult de jumătate din cei care au denunțat un caz de corupție au considerat problema soluționată în total sau în parte.

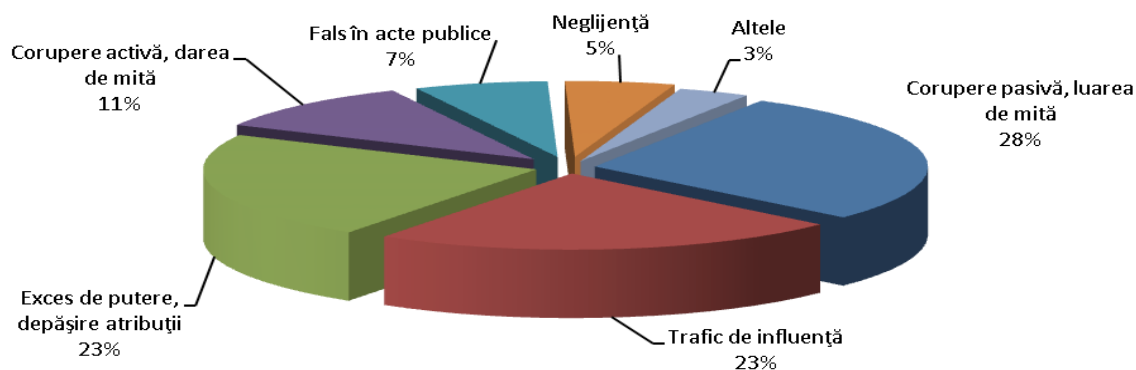
Potrivit criteriului de gravitate al infracțiunilor depistate, 66% din infracțiunile depistate au fost deosebit de grave și grave, 24% mai puțin grave, iar 10% ușoare.

Infrațiuni depistate, conform gradului de pericol social

Din punct de vedere teritorial, 72% din infracțiuni au fost relevate în mun. Chișinău și raioanele din centrul republicii, 18% - mun. Bălți și raioanele de nord ale țării, iar 10% - în raioanele de sud.

Infrațiuni depistate, din punct de vedere teritorial

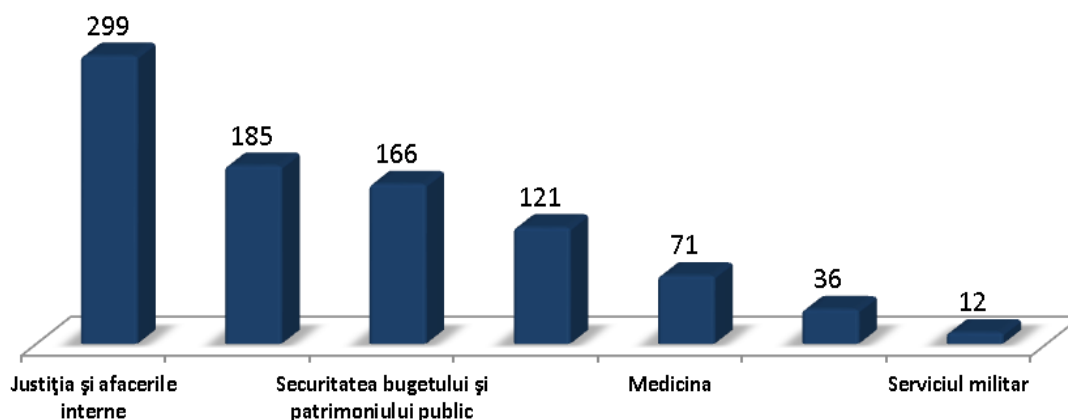
Categoriile și ponderea actelor de corupție și conexe depistate în perioada 2014-2015

Activitatea de combatere a corupției a evidențiat, în special, următoarele domenii și instituții publice¹, care, de facto, coincide cu datele TI.:

- **Justiția și afacerile interne**
- **Ministerul Afacerilor Interne, penitenciare și birouri de probațiune (Ministerul Justiției), instanțe de judecată, avocatură, oficii de executori judecătorești**
- **APL și servicii desconcentrate: primării, consilii locale, asistență socială, alte servicii**
- **Securitatea bugetului și patrimoniului public: întreprinderi de stat, vama, IFPS**
- **Sector privat**
- **Medicina**
- **Învățământul**
- **Serviciul militar**

Domeniile afectate de fenomenul corupției

¹ Cifrele oferite nu includ 130 de infracțiuni depistate în diferite domenii, care se află în stadiu de cercetare și nu pot fi evidențiate din motive de securitate a informației.

Subiecți ai infracțiunilor de corupție și conexe corupție depistate au fost:

- **în sectorul public - 416:**
 - 5 miniștri și viceministri (2014- 4, 2015- 1);
 - 17 judecători (2014- 8, 2015- 9);
 - 3 procurori (2014- 1, 2015- 2);
 - 8 directori și adjuncți de agenții, autorități publice (2014- 3 , 2015- 5);
 - 51 de șefi și adjuncți de instituții autonome și subdiviziuni din cadrul autorităților publice (inspectorate, birouri etc.) (2014- 14, 2015- 37);
 - 24 de primari (2014- 12, 2015- 12),
 - 141 de polițiști (2014-75 , 2015- 66);
 - 20 de ofițeri de urmărire penală (2014- 10, 2015- 10);
 - 44 de directori de întreprinderi, organizații de stat;
 - 71 de persoane cu funcții de răspundere din domeniul ocrotirii sănătății;
 - 18 persoane cu funcții de răspundere din domeniul educației;
 - 14 controlori fiscali, revizori și auditori (2014- 11, 2015- 3).
- **în sectorul privat și liber profesionist - 293**
 - 50 de avocați (2014- 27, 2015- 23);
 - 25 de executori judecătorești (2014- 10, 2015- 15);
 - 58 directori de întreprinderi, organizații din sectorul privat;
 - 5 conducători din cadrul instituțiilor financiare;
 - 155 de persoane fizice (2014-57, 2015- 98).

Domeniul de activitate al persoanelor, dosarele cărora au fost deferite justiției în perioada 2014-2015: organele de drept / justiție – 48%, administrația publică centrală și de specialitate – 20%, administrația publică locală – 13%, medicină – 9%, învățământ – 6%, fiscal/bancar – 4% altele etc. Conform datelor indicate putem concluziona că ratingul jos de descoperire a activităților coruptibile, se datorează toleranței publicului față de corupția din sănătate, cu toate că, potrivit datelor TI, nivelul percepției corupției în sfera medicinei este înaltă. Majoritatea populației din zonele rurale consideră cadourile în medicină ca un comportament normal. În ceea ce privește corupția în educație, se identifică un nivel scăzut de detectare din motivul încrederii scăzute în autoritățile polițienești, în special în zona rurală.

• **Categoriile infracțiunilor de corupție examinate în instanțe.** Cele mai frecvente cazuri, soluționate în instanțele de judecată, sunt infracțiunile de trafic de influență (43% în 2014, 43% în 2015). Rare sunt cazurile de corupere activă (6% în 2014, 11% în 2015 sau de 3-4 ori mai puțin decât cele de corupere pasivă), fapt ce confirmă lipsa de predispunere a funcționarilor publici de a denunța coruperea lor de către subiecții activi.

Tipul infracțiunilor de corupție examinate în instanțele de judecată:	2010-VI.2012	2014	2015
corupere pasivă și luarea de mită	12%	28%	30%
corupere activă și darea de mită	22%	6%	11%
traficul de influență	39%	43%	43%
abuzul de serviciu	14%	19%	14%
delapidarea averii străine cu folosirea situației de serviciu	11%	4%	2%

- **Soluțiile adoptate pe dosarele de corupție examinate în instanțe**

În 80% din cazuri, în 2014, și în 85 la sută, în 2015, instanțele de fond au adoptat sentințe prin care este stabilită vinovăția inculpaților. În 20% din cazuri, în 2014, și în 15% - în 2015, în privința inculpaților au fost adoptate sentințe de achitare și de încetare a procesului penal (cu reabilitarea persoanei).

Sentințe adoptate:	2010-VI.2012	2014	2015
condamnări	91%	80%	85%
achitări/încetări (cu reabilitare)	9%	20%	15%

În procesul de evaluare repetată a riscurilor de corupție, accentul de bază a fost pus pe următoarele poziții:

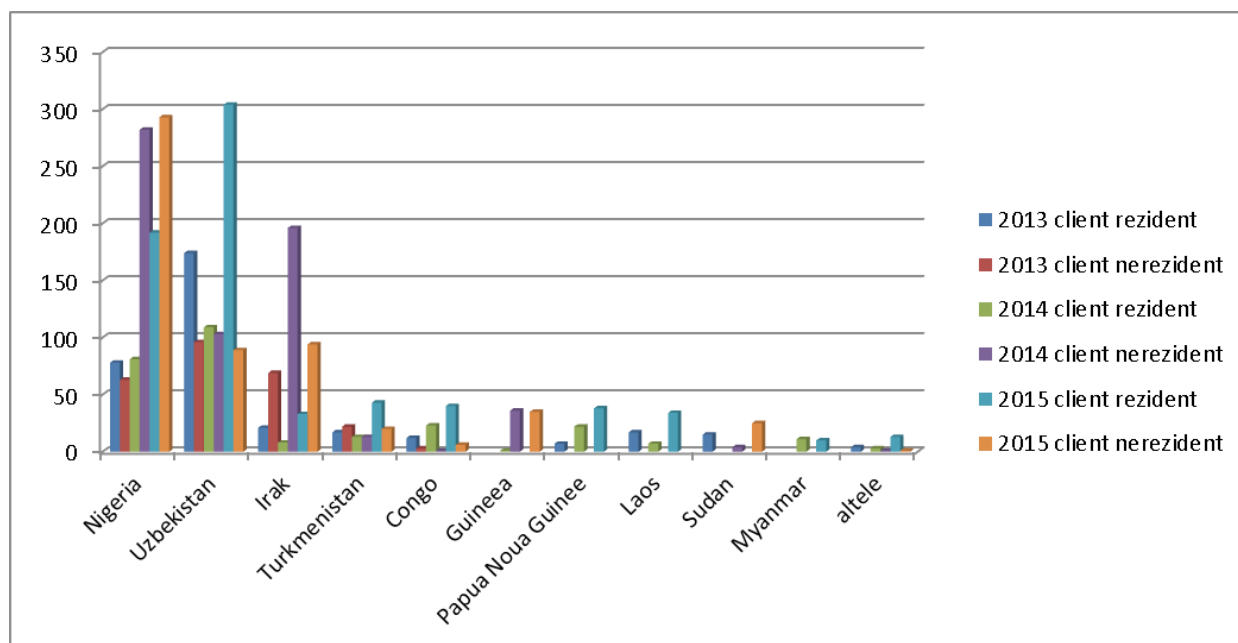
1. Identificarea deficiențelor cadrului normativ;
2. Analiza incidentelor de integritate/identificarea proceselor vulnerabile;
3. Evaluarea relațiilor instituției cu publicul;
4. Eficacitatea sistemului de control intern/managerial.

Infrațiunile asociate corupției rămân a fi printre primele amenințări naționale generatoare de venituri ilicite. Conform Transparency International, legătura dintre fenomenul corupției și capturării instituțiilor statului, corupția politică, exprimată prin cooperarea deputaților și justiția selectivă sunt amenințări care distorsionează eforturile anticorupție la nivel național.

Conform paragrafului 152, pagina 48, al celui de-al patrulea raport de evaluare al MONEYVAL, din decembrie 2012, „în ceea ce privește cauzele penale deferite justiției și sentințele pe cauzele de spălare a banilor, după întrevederile cu practicienii, au lăsat impresia că majoritatea cauzelor de spălare a banilor au ca crimă predicată infrațiunile contra proprietății, în special fraudele bancare, evaziunea fiscală și corupția. De aici apare rea dacă alte infrațiuni generatoare de venituri murdare, cum ar fi traficul de droguri și traficul de ființe umane, se regăsește printre crimele predicate ale cauzelor de spălare a banilor investigate”.

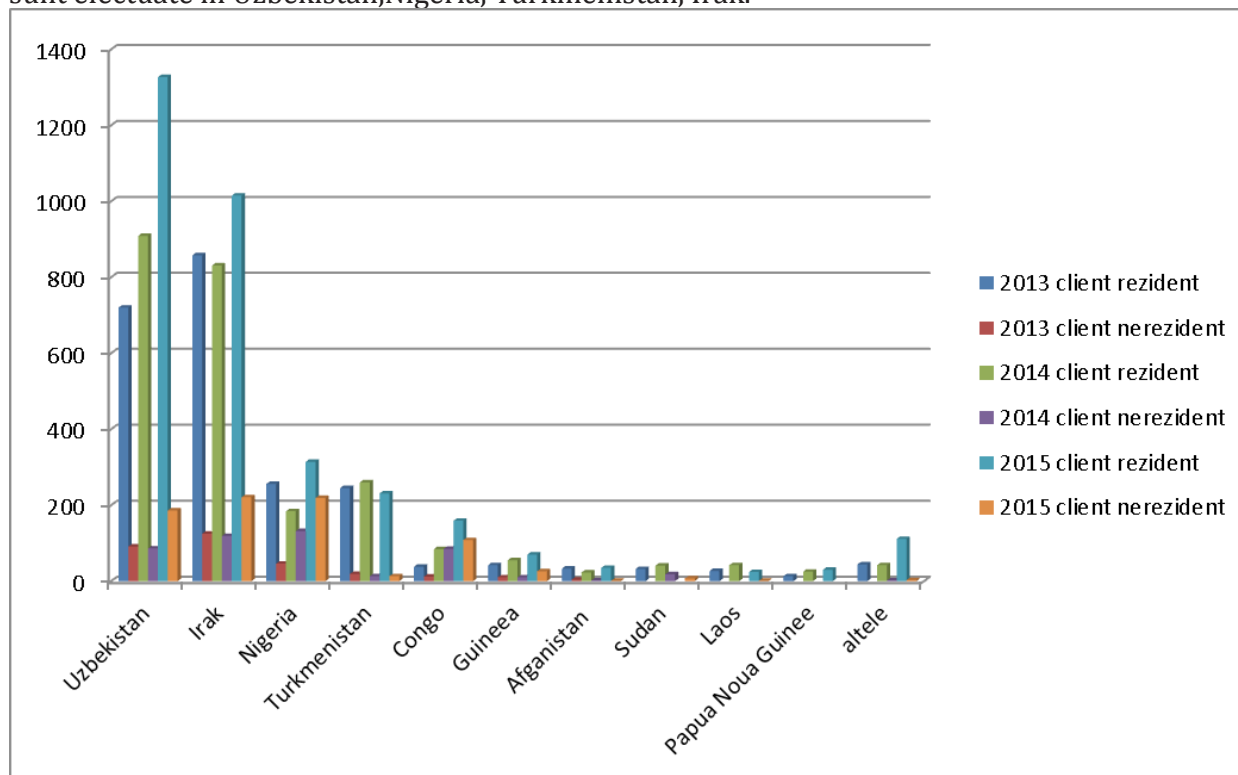
Urmare a evaluării datelor colectate la nivel național au fost inițiate 666 de cauze penale în temeiul art. 324, 325 CP (coruperea pasivă și coruperea activă), dintre care 242 de cauze au fost transmise în instanțe, fiind condamnate 165 de persoane, iar în 179 de cazuri cu sentință finală. Mijloacele financiare sechestrate au constituit 4790 USD, fiind confiscate 46997 USD. Din totalul de cauze penale, intentate în conformitate cu prevederile art. 243 C.P, în 4 cauze penale infrațiunea predicată fost luarea de mită, fiind aplicat sechestrul în valoare de 141000 USD.

În conformitate cu prevederile ordinului 118 din 20.11.2007, Anexa nr. 2, țările care reprezintă un risc sporit, datorită nivelului sporit de infracționalitate și de corupție, au primit informații despre tranzacții suspecte de la instituțiile financiare, reflectate în următoarele diagrame:

Tranzacțiile efectuate de persoane fizice rezidente și nerezidente în adresa statelor din anexa nr.2. al ordinului 118 din 20.11.2007

Astfel, în rezultatul evaluării datelor se evidențiază tranzacțiile efectuate de persoane fizice nerezidente în adresa persoanelor fizice și juridice din Nigeria, urmate de Irak, Uzbekistan. Pe când o pondere mai mare a tranzacțiilor de decontare efectuate pe persoanele fizice rezidente sunt efectuate în Uzbekistan, Nigeria, Turkmenistan, Irak.

Tranzacțiile efectuate de persoane fizice rezidente și nerezidente din adresa statelor din anexa nr.2

Astfel, ca rezultat al evaluării datelor, se evidențiază tranzacțiile efectuate de persoane fizice nerezidente din adresa persoanelor fizice și juridice din Irak, urmate de Uzbekistan, Nigeria. O pondere mai mare a tranzacțiilor de decontare efectuate pe persoanele fizice rezidente sunt efectuate din Uzbekistan, Irak, Nigeria.

De menționat că tranzacțiile suspecte analizate sunt identificate în format automat de instituțiile raportoare fără o analiză adițională a indicilor de suspiciune, constituind numeric un volum excesiv fără esență de suspiciune, eficiența de raportare fiind la un nivel jos. Este de menționat că resursele SPCSB sunt insuficiente pentru a analiza calitativ numărul de formulare raportate de entitățile raportoare, care în cascadă, marchează și un număr redus de diseminări transmise în adresa CNA și Procuratura Anticorupție privind infracțiunea de corupție. Totodată, se evidențiază și un număr redus de solicitări din partea CNA și Procuratura Anticorupție privind urmărirea penale aflate în gestiune. Astfel, se evidențiază lipsa analizelor financiare în urmărirea penale efectuate. Însă, conform datelor existente, a fost inițiată o colaborare cu CNI în vederea prevenirii abuzurilor ce țin de declararea veniturilor și proprietăților de către funcționarii publici.

3.3. Traficul de ființe umane

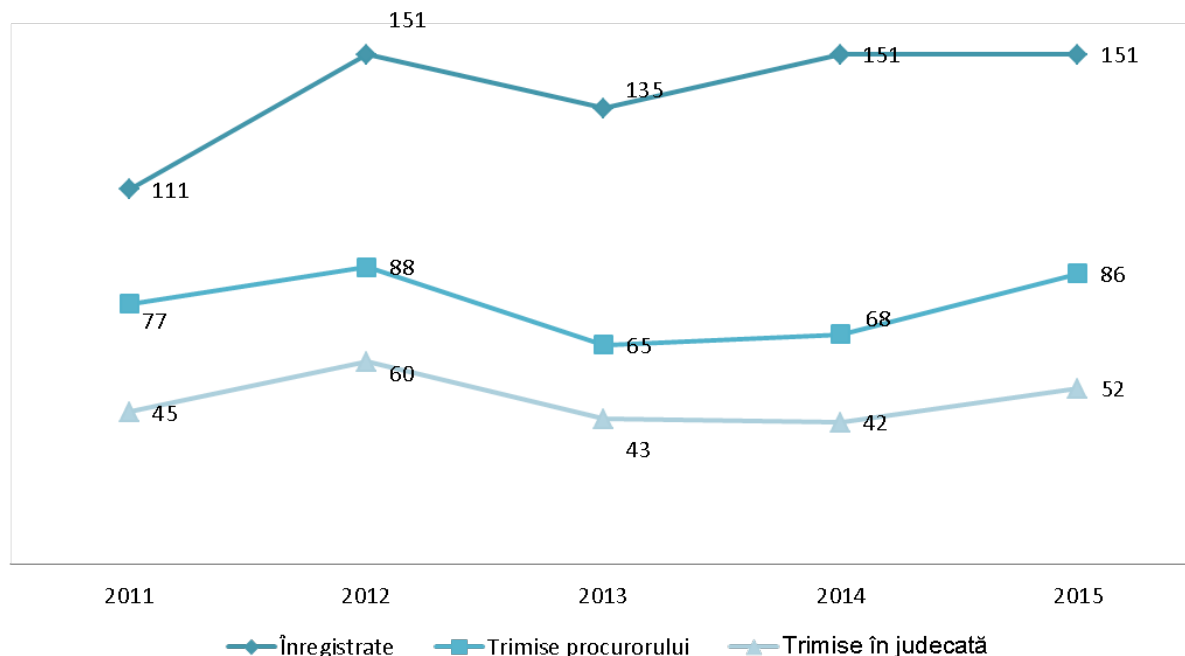
Traficul de ființe umane este definit prin caracterul său criminal de grup organizat, care este manifestat prin menținerea numărului mare al Grupărilor Criminale Organizate² (GCO), identificate în 2015, și anume: **13** grupări, în scădere comparativ cu anul 2014, când au fost identificate și documentate 17 Grupări Criminale Organizate. Cele 13 GCO identificate erau specializate, după cum urmează:

- **4 CGO** – în comiterea infracțiunilor de trafic de persoane și trafic de copii, în scop de exploatare sexuală comercială și/sau prostituție;
- **3 GCO** – în comiterea infracțiunii de proxenetism;
- **6 GCO** – în comiterea infracțiunii de organizare a migrației ilegale.

Spre deosebire de anul precedent, în anul de referință observăm o îngustare a domeniilor de activitate în care au fost specializate GCO identificate. Astfel, se atestă un număr impunător de GCO, specializate în comiterea infracțiunilor de organizare a migrației ilegale. Totodată, nu au fost depistate GCO specializate în TFU, în scop de exploatare prin muncă și prin cerșit (deși în anul precedent au fost documentate 2 astfel de grupări).

² În prezentul Raport Grup Criminal Organizat este identificat și calificat strict în baza prevederilor Codului Penal, respectiv se referă reuniunea de persoane cărora li se incriminează acțiuni ce cad sub incidența art. 165 aliniatul 3 lit."a" sau art.206 aliniatul 3 lit."d" Cod Penal al RM.

Diagrama 1. Dinamica infracțiunilor de trafic de ființe umane
(nr. c.p. intentate)

Grupările criminale organizate, specializate în TFU în scop de exploatare sexuală, au un areal de activitate mai larg, întrucât acest tip de exploatare este într-o perioadă de ascensiune și anume are loc diversificarea modurilor de exploatare (la cel clasic se adaugă masajul erotic și chat-ul erotic). Grupările Criminale Organizate au o structură bine conturată, cu roluri și atribuții bine definite pe interior (recrutatori, transportatori, supraveghetori etc.), cu relații în țările de tranzit și de destinație (unii membri ai GCO sunt originari ai țărilor respective), dar și cu cunoștințe practice în ceea ce privește organizarea acțiunilor infracționale, astfel încât să evite, pe cât posibil, suspiciunile organelor de drept sau să ascundă/camufleze implicarea lor în astfel de activități (utilizarea tehnologiilor moderne de comunicare: rețele de socializare, Skype, Viber etc; evitarea transportării personale sau cu automobilele personale a victimelor, utilizând transport de rută, sau chiar transport ocazional).

În Raportul global de trafic de ființe umane este menționat traficul de femei către Europa, la finele războiului rece. Un număr mare de muncitori, de tot tipul, s-a mișcat din Europa de Est către Europa de Vest. O parte din acești muncitori erau sau au devenit prestatori de servicii sexuale, fiind în mare parte obligați. În 2005-2006, 51% din victimele traficului de ființe umane, descoperite în Europa, erau originari din Balcani, fosta Uniune Sovietică, în particular România, Bulgaria, Ucraina, Federația Rusă și Republica Moldova. Acest fenomen însă a început să se modifice din motiv că traficul de femei din alte părți ale lumii era mai accesibil.

Analiza comparativă, pe ultimii ani, denotă o dinamică în creștere de înregistrare a acestui tip de infracțiune și este una pozitivă în raport cu datele partenerilor din societatea civilă. Tendința ascendentă nu presupune creșterea fenomenului, per ansamblu, ci semnifică mai mult sporirea eforturilor, ca răspuns al organelor de drept din RM, care este unul orientat spre depistarea și investigarea eficientă a cazurilor de trafic de ființe umane (TFU), precum și identificarea și protecția victimelor.

În perioada de raport, au fost identificate **713 victime ale traficului de ființe umane** per țară. Din numărul total de victime, 157 de victime (sau cca 65%) au fost identificate în cadrul ca-

uzelor penale instrumentate de către Centrul pentru Combaterea Traficului de Persoane (CCTP), majoritatea fiind identificate în mod pro-activ. Cazurile relevate reflectă preponderent (peste 55%) fapte infracționale comise în perioada de raport, celelalte – în perioada 2011-2014.

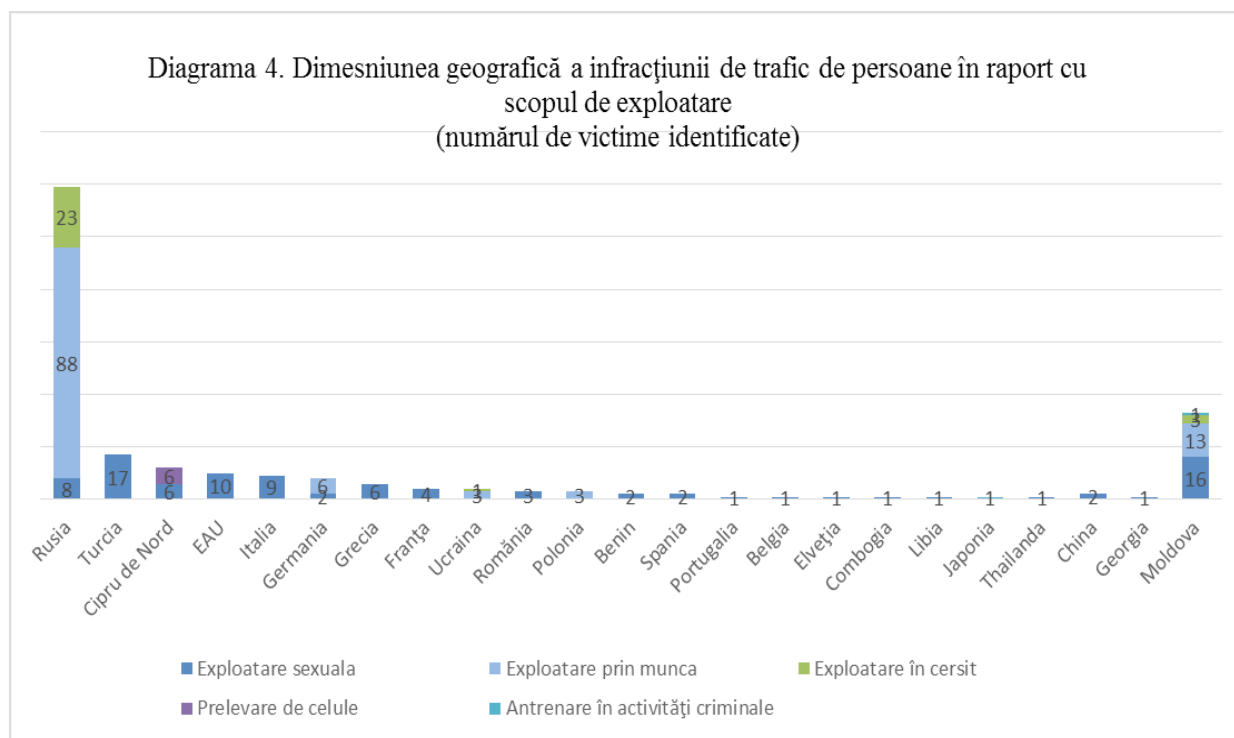
După criteriu de gen al victimelor identificate – 153 sunt femei și 89 - bărbați, fapt ce reitează ponderea dominantă a femeilor la categoria victime (63% din totalul victimelor identificate). Femeile reprezintă în continuare categoria cea mai vulnerabilă, dar și convenabilă pentru traficanți. Cu excepția exploatării prin muncă, unde femeile constituie doar 38,31% din victime și exploatării în activitatea criminală (doar 2 victime bărbați), procentajul victimelor de gen feminin este dominant: 100% sunt victimele exploatate sexual și în scop de prelevare de organe (celule) și cca 59,25% - din totalul victimelor exploatate prin cerșit.

În raport cu scopul traficării avem următoarea reprezentare:

- *exploatare sexuală 90 victime (37,19 %)*
- *exploatare prin muncă 117 victime (44,34%)*
- *exploatare prin cerșit 27 victime (11,16%)*
- *prelevare de organe 6 victime (2,48%)*
- *activitatea criminală 2 victime (0,83%)*

În ce privește dimensiunea geografică a TFU din Republica Moldova, constatăm o descreștere a numărului de victime exploatate în exteriorul țării în 2015 (209 victime comparativ cu 223 victime în 2014), cu o pondere – 86,36% vizavi de 13,64% deținute de cazurile de trafic de persoane în interiorul țării (33 victime).

Din punct de vedere al scopului exploatării în interiorul țării, domină exploatarea sexuală, cu 16 victime identificate în acest sens, urmată de exploatarea prin muncă - cu 13 victime, exploatarea în cerșit - cu 3 victime și antrenarea în activități criminale - cu 1 victimă (a se vedea Diagrama 4 pentru anul 2015).

Din perspectiva țărilor de destinație, imaginea de ansamblu a fenomenului de TFU în Republica Moldova a suferit unele modificări, rezultate, în mare parte, de apariția unor destinații noi

asa ca: Benin, Portugalia, Belgia, Franța, Elveția, Cambogia, Japonia și China. Principalele țări de destinație ale traficului extern (din perspectiva numărului de victime) continuă să fie Federația Rusă, Turcia, EAU Cipru de Nord, Italia, Germania și Grecia.

Federația Rusă rămâne a fi principala țară de destinație pentru toate cele trei tipuri de exploatare ale TFU - 119 persoane (sau cca 49,17 % din numărul total de victime), traficate preponderent în scop de exploatare prin muncă - 88 persoane (36,36% din numărul total de victime), urmat de exploatare prin cerșit cu 23 victime (9,5% din numărul total de victime) și exploatare sexuală, cu 8 victime (3,3% din numărul total de victime).

Destinațiile Turcia, EAU și Italia se mențin pe pozițiile de top cu 17 victime, 10 și, respectiv, 9 victime exploatare sexual. De menționat și faptul că Cipru de Nord este unica țară de destinație a traficului în scop de prelevare de celule, cu 6 victime identificate.

În cazul Ciprului de Nord, unul din motivele principale este exploatarea de către infractori a conflictului regional, respectiv, lipsa controlului asupra regiunii date, creează oportunități pentru desfășurarea activităților infracționale.

Zona UE se confirmă ca o destinație constantă cu trend ascendent. În perioada de raport, în această zonă apar deja 10 țări și se referă, preponderent, la cazuri de TFU în scop de exploatare sexuală și prin muncă. Acest fapt poate fi explicat prin exploatarea de către infractori a regimului liber de vize în spațiul Schengen de care beneficiază RM de la mijlocul lui 2014, în cumul cu gradul de vulnerabilitate al victimelor, care le determină să accepte oferte cu grad sporit de risc, fără a realiza consecințele negative, fapt care, pe final, reduce din riscurile pentru infractori.

Totodată, urmează a fi menționate și destinațiile noi, apărute în perioada de raport, și anume: țările din regiunea Africii, precum Benin (2 victime) și Cambodgia (1 victimă). Victimele identificate în țările date au fost traficate cu scop de exploatare sexuală, în locuințe private. Acestea au făcut uz de linia fierbinte anti-traffic și au apelat autoritățile de drept din RM pentru a solicita ajutor. În urma unor operațiuni, declanșate de CCTP în cooperare cu partenerii externi (OIM, Interpol), victimele au fost eliberate din robie sexuală și repatriate în RM.

Traficul de ființe umane constituie una din infracțiunile cu un randament înalt de amenințare privind generarea veniturilor ilicite, înregistrând circa 437 de infracțiuni, cu remiterea a 137 de cauze penale în instanță. Două dosare inițiate pe spălarea banilor, crima predicată a cărora este traficul de persoane, au fost intentate la nivel național, cu remiterea unui dosar în instanța de judecată. De menționat că, drept rezultat al evaluării efectuate, nu au fost stabilite mijloace financiare sechestrate pe cazurile de trafic de ființe umane și nici în cazul celor două cauze penale inițiate pe infracțiunea de spălare a banilor, fapt care indică asupra lipsei măsurilor de investigații financiare pe cauzele de trafic de ființe umane.

Randamentul redus de descoperire a infracțiunilor de trafic de persoane, aplicarea ineficientă a măsurilor de sechestrare și recuperare a mijloacelor financiare, provenite din infracțiunea de trafic de persoane, indică asupra prioritizării acțiunilor și resurselor în vederea instruirii reprezentanților organelor de drept competente, dezvoltarea tipologiilor în domeniu, eficientizarea aplicării prevederilor legislației în vigoare privind urmărirea, sechestrarea și confiscarea veniturilor provenite din infracțiunea de trafic de persoane.

3.4. Evaziunea fiscală

Analiza fenomenelor delincvente, existente pe teritoriul Republicii Moldova, în raport cu impactul negativ al acestora asupra bugetului public, plasează pe un loc important fenomenul fraudelor fiscale. Conform raportului anual al Ministerului Afacerilor Interne, prejudiciul cauzat statului de pe urma acestora se estimează la:

- anul 2013 – **0,399 mlrd. lei** – circa **2,2%** din veniturile fiscale bugetare (18,3 mlrd. MDL);

- anul 2014 – **1,129 mlrd. lei** – circa **5,1%** din veniturile fiscale bugetare (21,9 mlrd. MDL);
- anul 2015 – **0,583 mlrd. lei** – circa **2,5%** din veniturile fiscale bugetare (23,6 mlrd. MDL).

Astfel, în baza informațiilor și rezultatelor obținute de pe urma activităților de combatere a fraudelor fiscale, desfășurate continuu de subdiviziunile de profil ale organelor de resort ale statului, s-a efectuat o analiză amplă a fenomenelor de evaziune fiscală existente, la moment, în țară, cu identificarea schemelor și mecanismelor frecvent utilizate și cu efect prejudiciabil sporit. În baza acestui studiu, s-a încercat identificarea schemei generale și actorilor principali ai acesteia.

În general, pentru funcționarea oricărei scheme frauduloase de convertire și transfer de bunuri și bani proveniți din activități ilicite, în scopul deghizării originii și legalizării ulterioare a acestora, sunt utilizate 5 tipuri de companii:

- „**firmă fantomă**” – rolul acesteia este „materializarea din nimic” a bunului sau serviciului. În calitate de directori și fondatori la aceste companii figurează persoane cu vârstă înaintată (în etate), din pături social-vulnerabile și rezidenți ai regiunii transnistrene – persoane imposibil de depistat, care nu cunosc nimic despre existența unor întreprinderi înregistrate pe numele lor sau care, pentru recompense mizere, au fost introduși fictiv în lista directorilor și fondatorilor unor astfel de companii.

- „**firmă delincventă**” – rolul ei este de a primi de la firma „fantomă” bunul sau serviciul „materializat” și de a transmite a acestuia firmei intermediare sau beneficiare, camuflând, astfel, proveniența bunului. În calitate de administratori și fondatori figurează persoane reale, ale căror întreprinderi practică anumite activități economico-financiare nesemnificative. Aceste companii activează un timp scurt, apoi devin și ele firme „fantomă”.

- „**firmă intermediar**” – este o firmă gestionată de organizatorii schemei, care participă la circuitul marfar doar cu scop de dobândire a profitului de „lichefiere”, având, totodată, un scop secundar de camuflare a operațiunii.

- „**firmă lichefiator**” – rolul ei e de a face rost de bani „cash”. De regulă, sunt firme cu o cifră mare de afaceri, unde administratori și fondatori figurează persoane reale, ale căror întreprinderi practică activități economico-financiare semnificative, bazate pe comercializarea cu amănuntul al bunurilor și serviciilor direct către utilizatorul final (rețea de magazine, depozite „engros” etc.). Aceste companii, reieșind din specificul activității, deseori comercializează mărfuri și servicii fără perfectarea documentelor contabile, obținând numerar necontabilizat (negru). Ulterior, perfectează documente contabile fictive, precum că mărfurile (vândute ilicit contra numerar) au fost livrate către firme intermediare sau către firme delincvente. Aceste firme achită costul livrărilor prin transfer bancar, care ulterior se restituie, utilizând numerarul „negru”, obținut în urma vânzărilor ilicite. Participând la acest proces, firma lichefiatoare legalizează vânzările ilicite la valori necesare și, ca urmare, tăinuiește de la plată taxele fiscale prin camuflarea adaosului comercial, obținând un comision de 1,5%.

- „**firme beneficiare**” – sunt solicitanții principali ai acestor scheme. În general, activitatea schemelor frauduloase este orientată spre satisfacerea necesităților anume ale acestor companii. De regulă, firmele beneficiare sunt companii cu o cifră de afaceri sporită, unde în calitate de administratori și fondatori figurează persoane reale, ale căror întreprinderi practică activități economico-financiare semnificative. Beneficiarii suportă toate cheltuielile legate de organizarea și funcționarea acestor scheme, însă ei obțin și cele mai mari dividende în urma acestora, deoarece utilizează numerarul „negru” la procurarea bunurilor și serviciilor, pe care ulterior le lega-

lizează la valori necesare, și, ca urmare, tăinuiesc de la plată taxele fiscale și vamale obligatorii prin nedeclararea sau declarare neautentică la import, prin majorarea neautentică a cheltuielilor, majorarea TVA destinate trecerii în cont, precum și utilizarea lucrătorilor angajați neoficial în câmpul muncii.

Obiectivele principale urmărite în urma utilizării schemelor frauduloase menționate:

- 1) legalizarea la valori necesare a vânzărilor ilicite (firmele lichefiatoare);
- 2) legalizarea la valori necesare a bunurilor și serviciilor procurate sau fabricate ilegal, de o proveniență dubioasă, deseori importate prin trafic ilicit sau prin contrabandă (firmele beneficiare);

Consecințele funcționării schemelor frauduloase și impactul negativ pentru societate:

- 1) imposibilitatea garantării calității corespunzătoare a bunurilor și serviciilor legalizate prin astfel de scheme,
- 2) eschivarea de la plata taxelor vamale și fiscale prin:
 - a. nedeclararea sau declararea neautentică a valorii la import;
 - b. camuflarea adaosului comercial;
 - c. majorarea neautentică a cheltuielilor;
 - d. majorarea neautentică a TVA, destinate trecerii în cont, utilizarea lucrătorilor angajați neoficial în câmpul muncii.

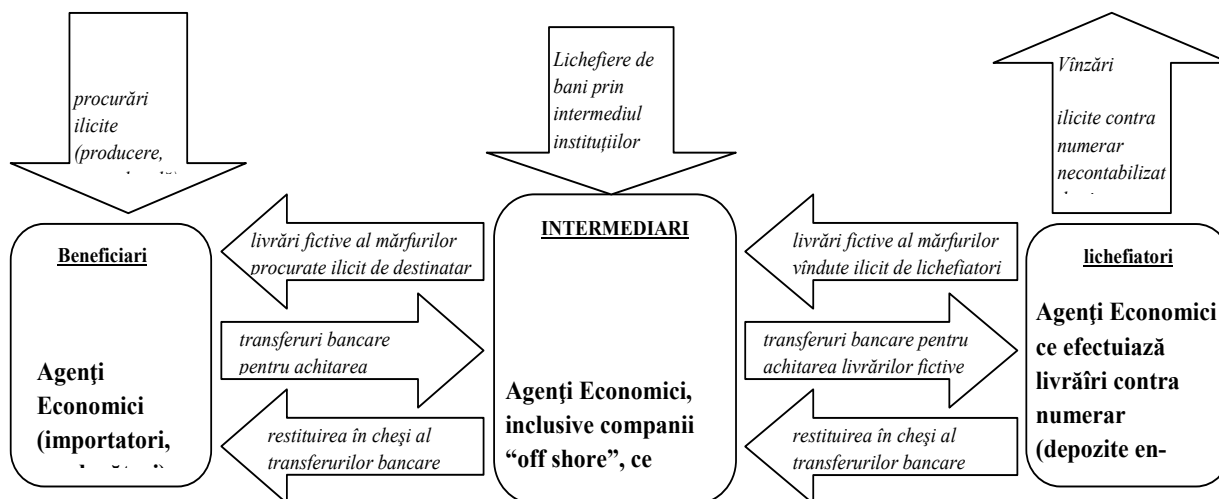
Camuflarea se asigură prin omogenitatea obiectelor de activități ale beneficiarilor și lichefiatorilor.

Se detectează doar prin procedee de inventarieri și contrapunerii de stocuri.

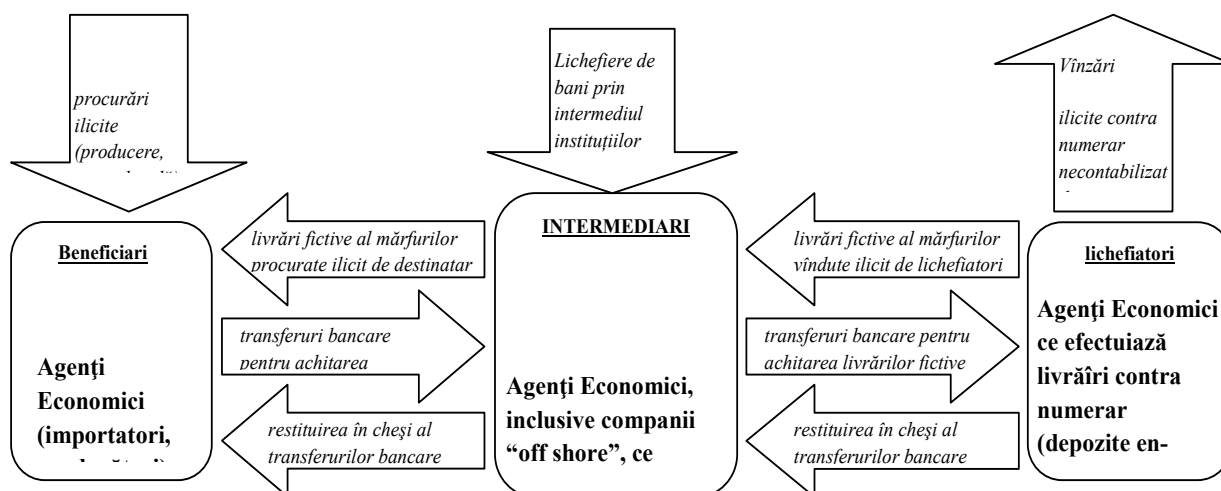
Conform evaluării datelor acumulate la nivel național, evaziunea fiscală este a patra infracțiune, la nivel național, generatoare de venituri ilicite. Aceasta numeric prevalează cauzele de spălare a banilor, unde infracțiunea predicată este evaziunea fiscală (70 din investigațiile penale inițiate unde crima generatoare de venituri ilicite este evaziunea fiscală).

În schema 2, intermediarii au rolul companiilor fantomă din schema 1, procurând de la lichefiatori un gen de mărfuri și livrând beneficiarilor alt gen de mărfuri, fiind identică doar valoarea cumulativă a procurărilor și livrărilor efectuate.

Schema 1 (clasică îmbinată):

Schemă 2 (specială actualmente utilizată):

Evaziunea fiscală constituie cea mai frecventă infracțiune generatoare de venituri ilicite investigată de autoritățile naționale. La nivel național, au fost inițiate 1186 de cauze pe faptul săvârșirii evaziunii fiscale, fiind aplicat sechestrul în valoare de 255839 USD și recuperate, la bugetul de stat (fie benevol, fie în urma aplicării regimului de confiscare) mijloace financiare în valoare de 1 278 360 USD. Numărul redus de confiscări și sechestre, precum și a mijloacelor recuperate, se datorează tipologiilor de bază descrise unde învinuitul este „societatea fantomă”, care operează în maniera descrisă mai sus.

În cadrul a 64 de dosare, inițiate pe faptul spălării banilor, crima predicată, generatoare de venituri ilicite este evaziunea fiscală, fiind condamnate 4 persoane în cadrul a 4 dosare, iar ca rezultat fiind confiscate mijloace financiare în valoare de 30 000 USD.

Aplicarea ineficientă a măsurilor de sechestrare și recuperare a mijloacelor financiare, provenite din infracțiunea de evaziune fiscală, indică asupra consolidării acțiunilor și resurselor în vederea instruirii reprezentanților organelor de drept competente, dezvoltarea tipologiilor în domeniu, eficientizarea măsurilor în vederea reducerii utilizării numerarului, sporirea controlului declarării veniturilor persoanelor fizice, dar și dezvoltarea bazelor de date privind informațiile financiare aferente persoanelor fizice.

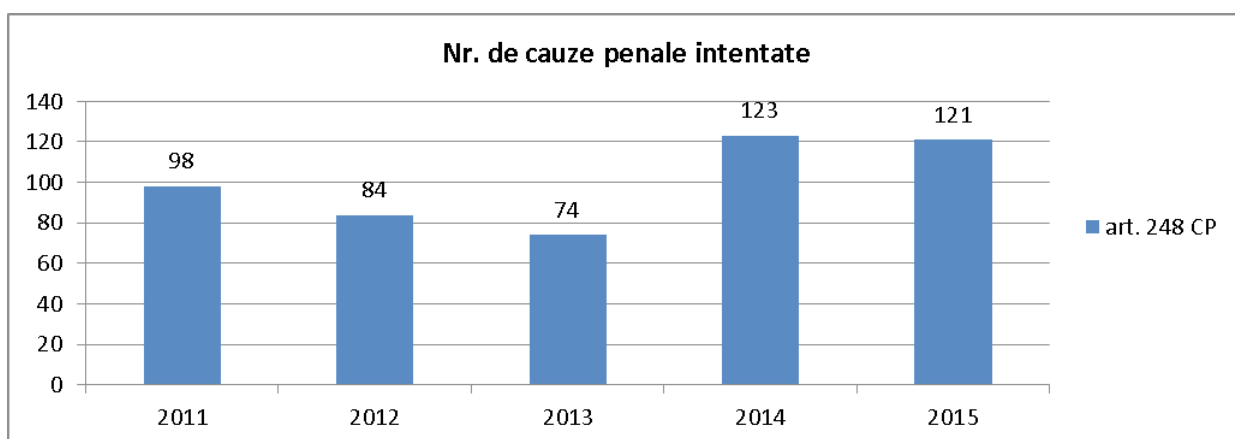
3.5. Contrabanda

În Republica Moldova, contrabanda este evaluată la 270 mil USD, ceea ce constituie aproape jumătate din valoarea comerțului țării, care s-a cifrat în 2011 la 520 mil USD, potrivit unui studiu care evaluează piața neagră din lume. Republica Moldova se află pe locul 65 din 91 de state privind piața neagră. Conform raportului Organizației Mondiale Vamale, efectuat în 2012, Tunisia, Federația Rusă și Moldova sunt în topul țărilor de origine a contrabandei pentru anul 2012.

Country	2010	2011	2012	2013	Cumulative	Average
All Developing Countries	906,631	1,007,744	1,035,904	1,090,130	7,847,921	784,792
Moldova	784	1,268	1,131	1,007	9,079	908

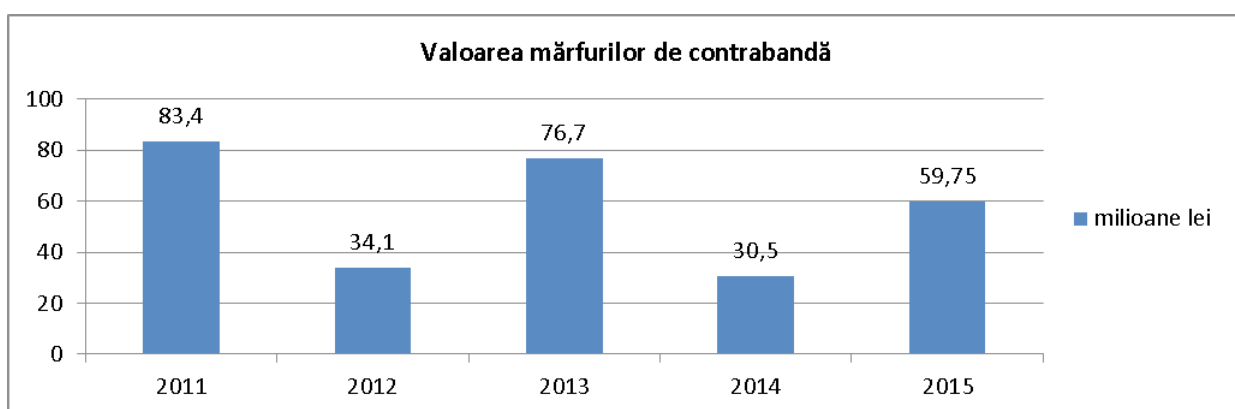
Contrabanda, în conformitate cu art. 248 Cod penal, reprezintă trecerea peste frontiera vamală a Republicii Moldova a mărfurilor, obiectelor, substanțelor narcotice, psihotrope, cu efecte puternice, toxice, otrăvitoare, radioactive și explozive, a armamentului, a dispozitivelor explozive, a munițiilor și a altor valori în proporții mari, eludându-se controlul vamal ori tăinuindu-le de el, prin ascundere în locuri special pregătite sau adaptate în acest scop, ori cu folosirea frauduloasă a documentelor sau a mijloacelor de identificare vamală, ori prin nedeclarare sau declarare neautentică în documentele vamale sau în alte documente de trecere a frontierei.

Astfel, conform datelor statistice, pentru perioada 2011-2015, evoluția cauzelor penale intentate de Serviciul Vamal (art.248 CP) este reprezentată în felul următor:

Din 2011 până în 2013 se observă o scădere a numărului de cauze penale cu 25% (cu 24 c.p.), iar din 2013 până în 2015 - o creștere cu 66% (cu 49 c.p.), fapt ce se datorează eforturilor depuse de Serviciul Vamal în vederea contracarării acestui fenomen.

Valoarea mărfurilor de contrabandă, conform cauzelor penale pentru 2011-2015, a constituit:

Potrivit datelor statistice, valoarea mărfurilor de contrabandă variază între 83,4 mln. Lei, în 2011, și 59,75 mln., în 2015. Este de remarcat că, în anul 2013, s-a înregistrat o creștere semnificativă a valorii mărfurilor, în comparație cu 2012 și 2014, în pofida faptului că numărul de cauze penale a fost mai mic. Reiese că, în 2013, comparativ cu 2012 și 2014, au fost mai puține cauze penale, dar cu capturi mai valoroase. În 2015, s-a înregistrat o majorare, cu circa 2 ori, a valorii mărfurilor de contrabandă (59,75 mln. lei), comparativ cu 2014, înregistrându-se practic același număr de cauze penale (2015 - 123 c.p, 2014 - 121 c.p.).

Fenomenul contrabandei în Republica Moldova este generat de riscuri de ordin intern și extern, și anume:

- **Traficul ilicit de droguri** Vulnerabilitatea statului în fața traficului ilicit de droguri depinde de eficiența măsurilor întreprinse în scopul reducerii cererii și ofertei de droguri pe piața RM, precum și utilizării teritoriului RM ca țară de tranzitare, dinspre est spre vest și invers. Reducerea ofertei depinde de măsurile întreprinse de organele de forță în vederea combaterii traficului ilicit de droguri și comercializarea pe teritoriul RM a substanțelor interzise. Astfel, în 2015, comparativ cu perioada anilor 2013-2014, atât numărul de cauze penale, cât și cantitatea de droguri a înregistrat o creștere considerabilă, constituind 191,73 kg (15 cauze penale).

- **Contrabanda cu țigări și produse de tutungerie** Principalul factor de risc, care alimentează acest fenomen în regiune, este diferența de prețuri la produsele de tutungerie, fapt ce generează, fără prea mare efort, profituri impresionante pentru grupările criminale. Aceste circumstanțe elementare pentru comerț îi încurajează pe traficanți să acționeze continuu. Totodată, regiunea transnistreană reprezintă o sursă de produse de tutungerie contrafăcute sau introduse prin contrabandă, ce afectează considerabil veniturile la bugetul de stat și subminează economia națională. Astfel, în 2015, în comparație cu perioada anilor 2013-2014, numărul țigărilor de contrabandă este în descreștere - de la 3,094 mln. De țigări, în 2013, la 94 720, în 2015. De menționat că fenomenul transportului ilicit de țigări persistă grație așa-numiților "furnicari", care transportă țigări, în cantități mici, cu mașinile personale. Analizând cazurile și metodele de transportare a țigărilor cu ajutorul autoturismelor, se constată totuși că, metoda principală este "burdușirea" mașinilor cu țigări, ascunzându-le în cauciucuri, lonjeroane, portiere, pereți dubli, în bagaje, boxe audio, rezervoarele de combustibil etc. Pentru mijloacele de transport de mare tonaj putem menționa locuri, special amenajate, în componentele de mobilier: în pereți, bagaje, torpedouri, podea sau disimulate în marfa transportată. Astfel, conform datelor statistice (cauze penale, contravenții vamale) se constată o scădere a transportului ilicit de țigări de la 6,69 mln. țigări reținute în 2013 la 1,74 mln. în 2015.

- **Traficul ilicit de medicamente și produse medicamentoase** În urma analizei datelor statistice, înregistrate la capitolul traficului ilicit de produse medicamentoase, s-a constatat că acest gen de activitate este îndreptat pe ambele sensuri de traversare a frontierei de stat. La intrare pe teritoriul țării, se constată încălcări la introducerea ilicită a produselor medicamentoase esențiale, datorită diferenței de prețuri în principalele țări de producere și prețul stabilit pe teritoriul RM. Lipsa unui control strict a formării prețurilor favorizează persoanele fizice și juridice să încalce prevederile legale în domeniul respectiv. La ieșirea din RM, se constată fraude cu preparate medicamentoase din grupa steroizilor anabolizanți, factorul determinant, în practicarea genului dat de activitate, îl reprezintă lipsa unui control intern de producere a acestor genuri de mărfuri. Potrivit datelor statistice, în anul 2014, organele cu atribuții la frontieră au documentat 30 de cazuri de reținere a medicamentelor și a produselor medicamentoase (în anul 2013 - 18 cazuri). Analizând situația creată în posturile vamale de frontieră privind circulația ilegală a produselor medicamentoase, se atestă o majorare a indicatorului respectiv cu 66%. Totuși, chiar dacă traficul ilicit cu medicamente nu poate fi considerat fenomen, cererea masivă pe piață a medicamentelor esențiale pentru viață a producătorilor renumiți din Germania, Italia etc., ale căror valoare, în farmacii, reprezintă 200% din valoarea reală, menține nivelul ridicat al riscului de trafic ilicit.

- **Traficul ilicit de valută** sau nedeclararea valorilor valutare în proporții mai mari de 10.000 euro este un fenomen caracteristic, atât la intrarea în Republica Moldova, cât și la ieșire. Astfel,

în 2015, au fost contracarate 3 cazuri de trafic ilicit de valută (aprox. 341 795\$) sau cu 2 cazuri mai mult comparativ cu anul 2013 (1 caz, 113952 \$) și 2014 (1 caz, 60 060 \$).

- **Teritoriul necontrolat de organele constituționale a Republicii Moldova (regiunea transnistreană)** Acest fenomen reliefează riscul de introducere în țară, prin eludarea posturilor vamale de control intern, atât a armelor, cât și a mărfurilor de larg consum, fapt ce pune în pericol securitatea publică-economică a țării. Analizând datele statistice privind comerțul extern al regiunii transnistrene, delimităm o serie de genuri de marfă (produse alimentare, mărfuri de larg consum, fructe, legume, tutun, produse din tutun etc.), introduse pe teritoriul respectiv în cantități destul de mari, ceea ce arată că volumul categoriilor de mărfuri menționate depășesc cu mult capacitatea internă de consum. Aceasta ar presupune că o parte din aceste mărfuri sunt scoase din regiunea transnistreană și introduse pe teritoriul RM prin contrabandă.

- **Declararea neautentică sau nedeclararea mărfurilor** de către persoanele juridice-fizice de rea-credință, prin eludarea controlului vamal, prin ascundere, în locuri special pregătite sau adaptate în acest scop, ori cu folosirea frauduloasă a documentelor sau a mijloacelor de identificare vamală.

- **Diminuarea valorii în vamă a mărfurilor** prin folosirea zonelor off-shore, zonelor economice libere din alte state sau prin substituirea actelor de însoțire a mărfurilor expediate din China, Turcia, Emiratele Arabe Unite, India etc. Subiectul dat capătă o importanță majoră, deoarece drepturile de import, achitate la bugetul de stat, depind direct de valoarea în vamă a mărfurilor. Totodată, ținem să menționăm că datorită faptului că nu avem acorduri mutuale privind schimbul de informații vamale cu autoritățile vamale a țărilor menționate, este aproape imposibil de a verifica, prin intermediul asistenței administrative internaționale, veridicitatea actelor prezentate la vămuire.

Vulnerabilități care mențin fenomenul de contrabandă:

Factorul Politic: instabilitatea politică, existența teritoriului necontrolat de autoritățile constituționale ale RM.

Factorul Economic: situația critică financiar-economică, salariile reduse, rata mare a inflației, cadrul de politici fiscale ale RM, care diferă semnificativ față de țările din regiune, cum ar fi mărirea accizului la produse din tutungerie etc., dezvoltă cererea pe piața țărilor vecine a mărfurilor de contrabandă, în scopul obținerii unui profit considerabil, fără riscuri financiare prea mari. Prețurile mărfurilor de larg consum din statele vecine (inclusiv alte state), mult mai avantajoase comparativ cu prețurile de pe piața internă, determină populația RM să le procure și să le introducă în țară cu cheltuieli minime - prin contrabandă.

Factorul Social se află în interdependență cu factorul economic, în legătură cu lipsa de perspectivă și confort a oamenilor în societate, rata mare a șomajului, presiunea cheltuielilor necesare pentru limita de întreținere a unei familii.

Factorul de Mediu, manifestat cu toată intensitatea, complicând activitatea, și așa dificilă, de contracarare și documentare a infracțiunilor transfrontaliere, este argumentat de existența regiunii separatiste transnistrene, unde organele legale de drept și de control ale Republicii Moldova nu își pot exercita atribuțiile de serviciu. Un alt punct vulnerabil este sectorul de frontieră în care există fâșii forestiere și vegetație densă, care este utilizat din plin de către contrabandiști. La aceasta se mai adaugă și contextul geo-politic: conflictul din Ucraina, deprecierea hrivnei ucrainene și a leului moldovenesc, inflația din Republica Moldova, care se reflectă în prețurile mărfurilor din țările vecine și reprezintă un stimul pentru escaladarea contrabandei.

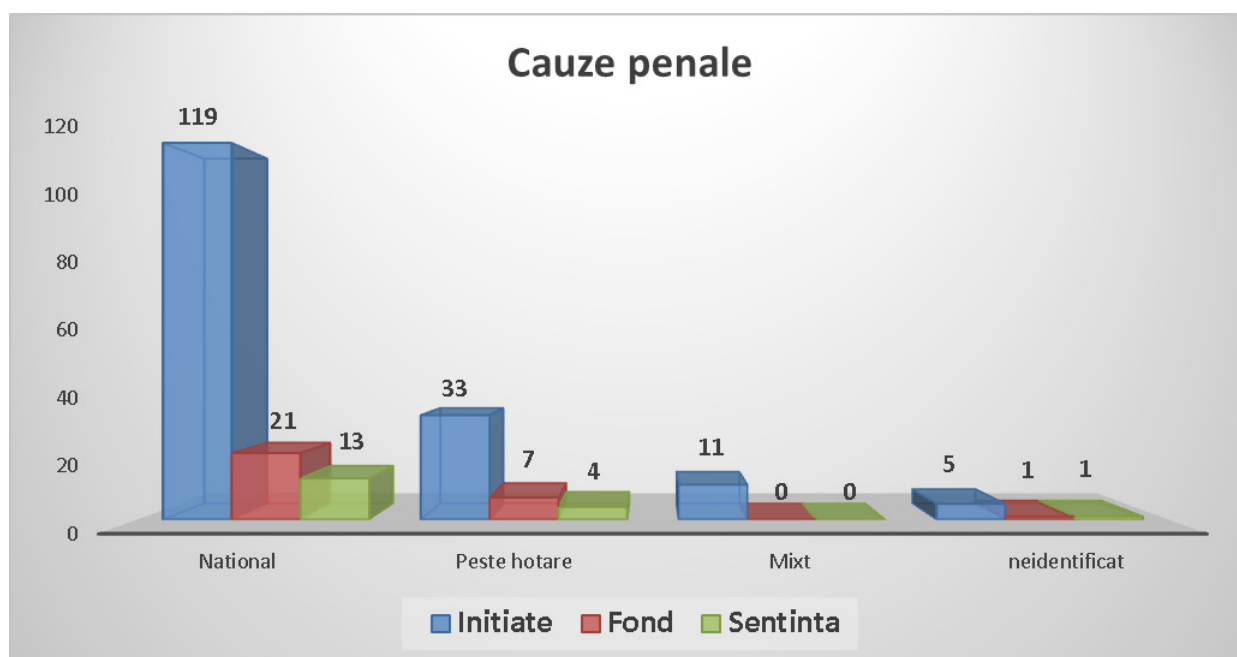
Factorul Legislativ: factorii de ordin legislativ, care sunt prezentați ca puncte vulnerabile, întruchipează normele juridice, care delimitează competențele de combatere a cazurilor de contrabandă și investigarea lor, neconcordanțe în legislația și activitatea organelor de drept în sfera respectivă. Perioada de timp în care cauzele penale se transmit spre examinare organelor competente, permite infractorilor planificarea strategiei de apărare și eschivare de la răspunderea propriu-zisă. Ineficiența parțială a politicii punitive a statului, realizată de sistemul judecătoresc, pare a fi total inefficientă pentru stoparea și descurajarea acțiunilor infracționale.

Ca exemplu, după ultimele ajustări ale legislației, constatăm că infractorii s-au orientat rapid și și-au adaptat cantitățile de mărfuri transportate, valoarea cărora, în momentul săvârșirii infracțiunii, să nu depășească suma de 50 000 lei (prevederile art. 126 CP RM). Anume acest aspect a avut ca rezultat recidiva în rândul făptuitorilor, deoarece este prestabilită practica ce prevede ca în majoritatea cazurilor să se aplice pedepse non-privative de libertate.

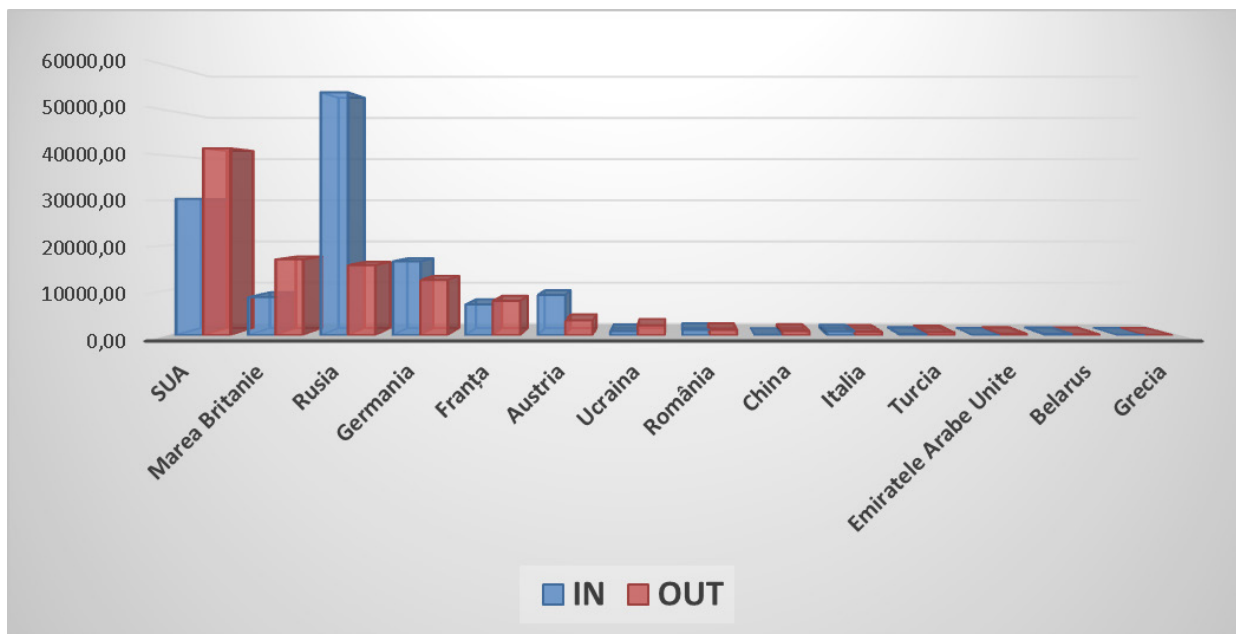
Așadar, contrabanda este infracțiunea care generează mijloace bănești ilicite atât la nivel național, cât și internațional și reprezintă un element din fenomenul de spălare a banilor. În acest context, Serviciul Vamal depune eforturi maxime în vederea contracarării contrabandei: prin utilizarea schimbului de date cu țările vecine, referitor la mărfurile care traversează frontiera, a mijloacelor tehnice de control nedistructiv (rapiscan X-Ray), a echipelor mobile, a asistenței din partea organelor/misiuni internaționale (EUBAM, OLAF, OMV etc.) și nu în ultimul rând prin analiza riscurilor în vederea identificării sectoarelor fragile de fraudare a legislației vamale, inclusiv prin contrabandă.

Urmare a analizei efectuate, s-a constatat un nivel relativ redus de combatere a fenomenului de contrabandă și aplicare inefficientă a măsurilor de sechestrare și recuperare a veniturilor provenite din infracțiunea de contrabandă.

Pentru sporirea măsurilor de prevenire și combatere a contrabandei și a legalizării veniturilor ilicite, provenite din infracțiunea de contrabandă, urmează a fi alocate resurse suplimentare în vederea unificării bazelor de date privind mijloacele financiare, declarate la ieșirea din Republica Moldova, inclusiv ajustarea formei de declarare privind originea mijloacelor financiare declarate, prioritizarea acțiunilor și resurselor în vederea instruirii reprezentanților organelor de drept competente, dezvoltarea tipologiilor în domeniu.

Un factor imperativ în determinarea amenințărilor naționale de spălare a banilor constituie determinarea originii sau mai bine zis a jurisdicțiilor din care provin produsele infracțiunii.

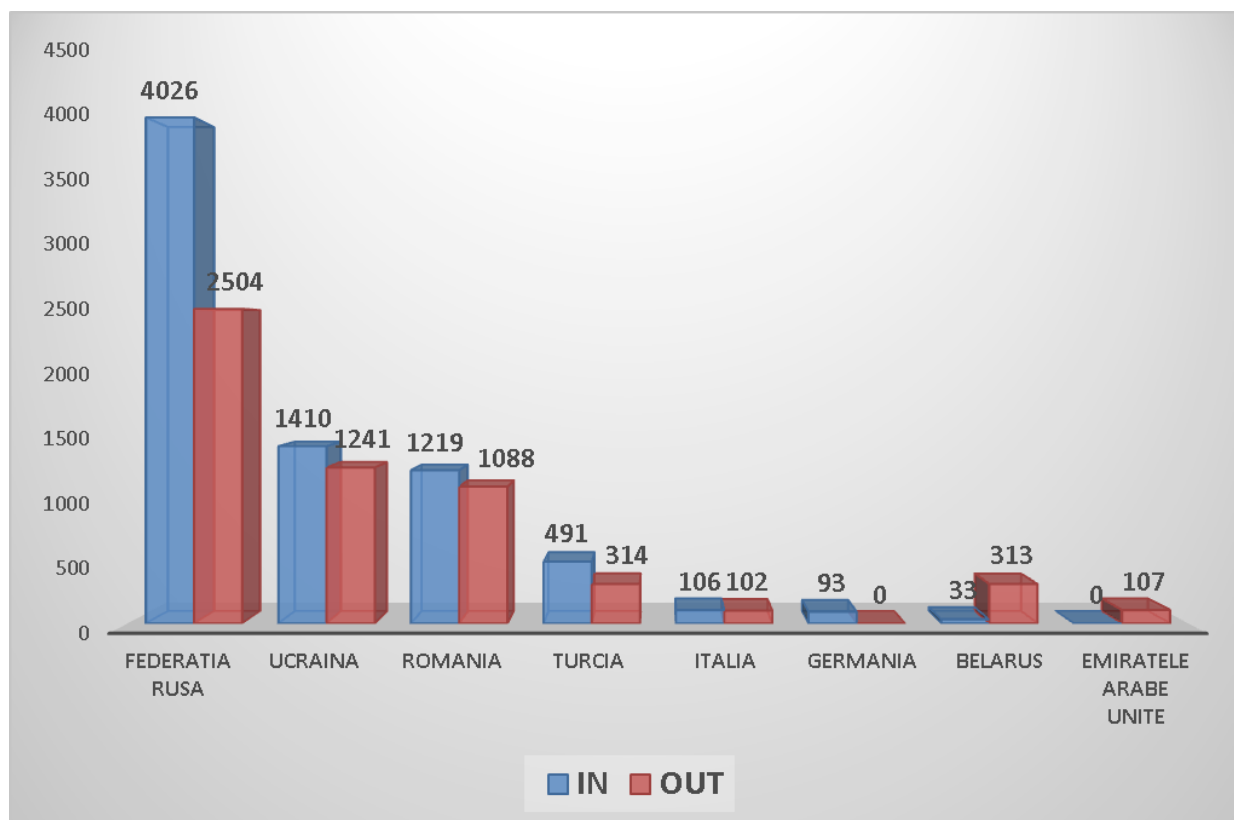

Având în vedere faptul că piața financiară a Republicii Moldova este mai puțin dezvoltată și integrarea în sistemul financiar global este limitată, iar climatul economic este unul închis, amenințarea internă este mai înaltă decât amenințarea externă de circa 3 ori, iar valoarea recuperată a venitului ilicit național este de două ori mai mare decât cel extern, trendul originii mijloacelor ilicite provenite din infracțiuni comise peste hotare, fiind în creștere, iar al celor naționale în descreștere.

Cazul fraudei bancare și a „Landromat”-ului distorsionează statistica menținută în perioada de referință, însă indică vădit asupra atractivității sectorului și vulnerabilității sale.

Informația media cu privire la fraudă bancară, cauza SA Banca de Economii, cauza tranzitului de mijloace financiare din Federația Rusă (Landromat), fraudă cu carduri bancare, credite neperformante, însușiri de proporții de către angajații băncii.

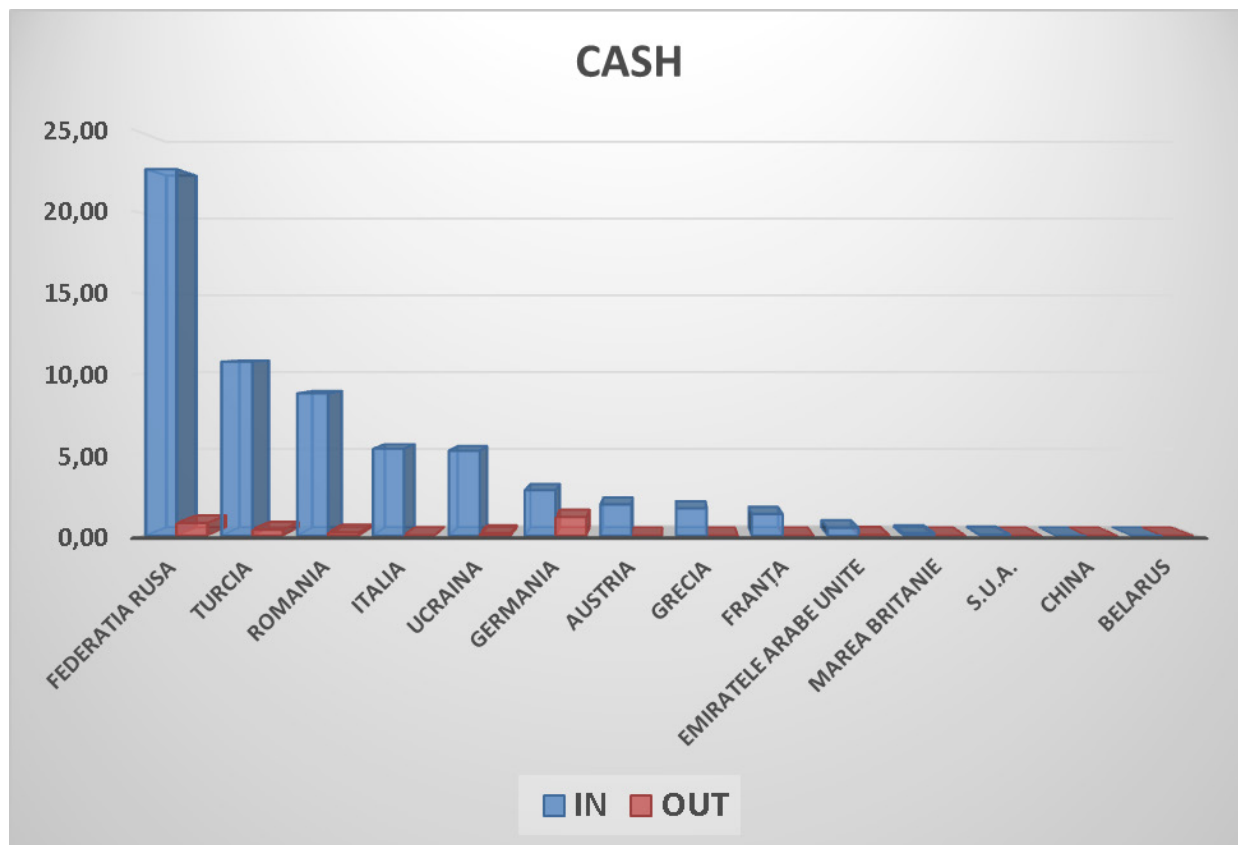
Conform raportului Băncii Mondiale, publicat în septembrie 2010, economia subterană constituia, în perioada 1999-2006, circa 45,08%. Un recent studiu, efectuat de Biroul Național de Statistică, a estimat că economia ilegală în Moldova a avut nivelul cel mai înalt în 2011 - cu circa 25,5% din PIB în comparație cu anul 2007, care a înregistrat circa 21,3%, cel mai jos nivel.

Analiza amenințărilor transfrontaliere constituie un alt pilon important de evaluare a fenomenului de spălare a banilor în Republica Moldova, care permite redarea unui tablou în vederea jurisdicțiilor destinate a produselor ilicite generate la nivel național, precum și a fluxului de mijloace financiare ilicite de peste hotare, legalizate pe teritoriul Republicii Moldova. Aceste date, conform metodologiei, au fost generate din analiza cauzelor de spălare a banilor, care indică originea și destinația mijloacelor financiare ilicite, solicitările emise și primite pentru asistență juridică internațională, precum și a datelor de intrări și ieșiri financiare. Astfel, conform evaluării efectuate, s-a stabilit că România, Ucraina, Federația Rusă, Turcia, Austria, Germania, Franța, Grecia, Italia, Emiratele Arabe Unite, SUA, China, Marea Britanie și Belarus sunt jurisdicțiile care impun o amenințare transfrontalieră de spălare a banilor.

De menționat, că potrivit datelor acumulate, fluxul mijloacelor financiare în Republica Moldova este redat în următorul tabel și se constată că „de facto” Federația Rusă este țara de origine cu valoarea cea mai înaltă, urmată de Ucraina și România, iar la ieșire fluxul de mijloace financiare este orientat în Statele Unite ale Americii, Marea Britanie și Federația Rusă, fapt care se explică printr-o pondere înaltă a fluxurilor de mijloace bănești prin intermediul băncilor comerciale, export/import de bunuri și servicii; transferuri cu scopul completării conturilor în băncile corespondente, plasarea depozitelor overnight și overdraft, acordarea împrumuturilor, vânzarea-cumpărarea valutei.

De menționat că, în urma analizei declarațiilor de numerar la intrare, Federația Rusă este, la fel, țara de origine cu ponderea cea mai înaltă, urmată de Turcia, România, Italia, după cum urmează:

În procesul verificării tranzacțiilor suspecte, precum și a declarațiilor de numerar, originea cărora este Turcia, au fost întâmpinate dificultăți de colaborare cu autoritățile competente turce, fapt care a creat impedimente de confirmare a sursei mijloacelor financiare, implicate în investigațiile demarate.

Stabilirea amenințărilor naționale referitoare la spălarea banilor, precum și înțelegerea acestor amenințări, sub aspectul crimelor predicate, care au generat venituri ilegale al originii, și al sectorului implicat, va contribui la efectuarea măsurilor strategice de rigoare.

De menționat că tranzacțiile suspecte cele mai numerice au fost raportate de entitățile raportoare cu Federația Rusă, urmate de Turcia, SUA și Emiratele Arabe Unite.

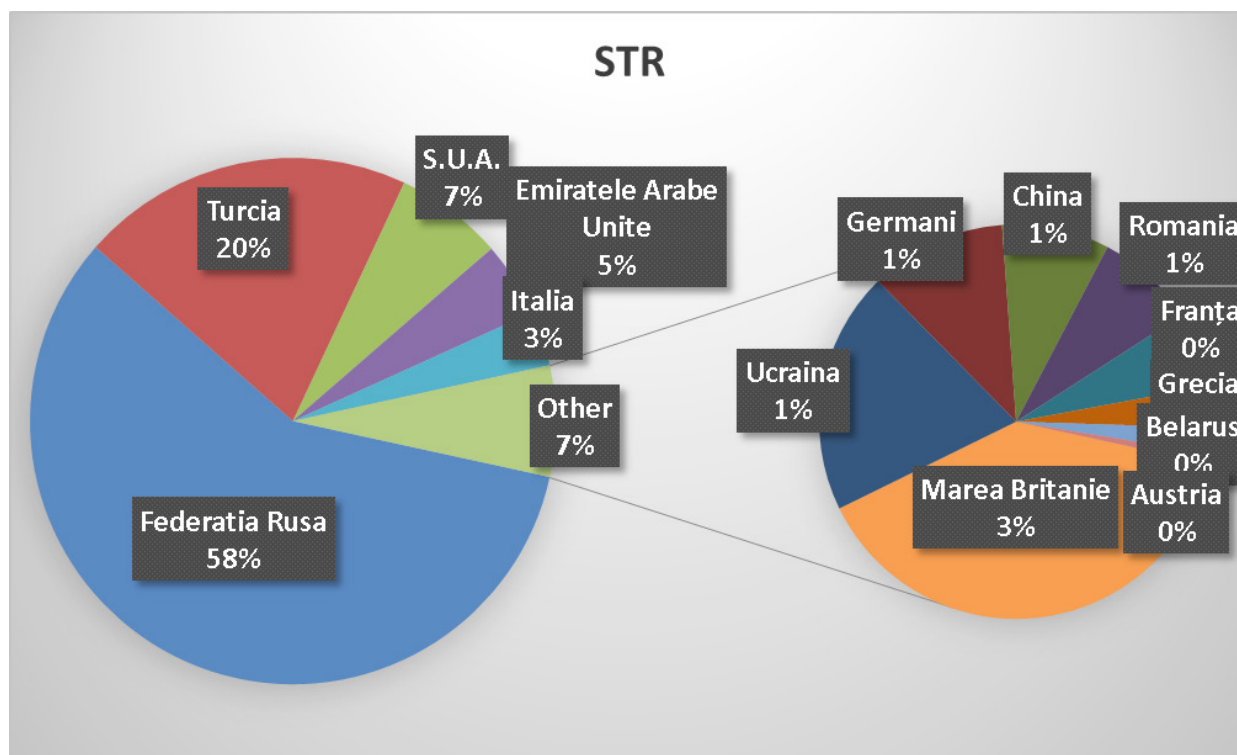
Urmare a analizei strategice a celor 18 sentințe irevocabile, s-a stabilit că sectorul implicat rămâne a fi preponderent cel bancar - cu 83%, urmat de transferurile rapide cu - 11% și valori mobiliare cu 6%.

În 72,2% de cazuri, serviciile financiare implicate presupun tranzacții SWIFT, 16,6% eliberarea numerarului și 11,1% transferuri rapide.

Predominant - cu 33,3% de cazuri, crima predicată, care a generat venituri ilegale, este evaziunea fiscală, art.244CP, cu 27,77 % - escrocheria art. 190 CP, cu 5,5 % - punerea în circulație a substanțelor narcotice, art. 217CP, și cu 5,5%, art.196 CP, - cauzarea de daune prin înșelăciune și abuz de putere.

Țările de origine, cu 61,11%, este Republica Moldova, 16,6 % - SUA , 11,1% - Uganda și 5,5 %- Germania, iar țările de destinație a mijloacelor ilegale, în 72,22% de cazuri, este Republica Moldova , în 11,11% - Ucraina, în 5,5% - Cipru, 5,5%- Panama și 5,5% - Letonia.

Un factor determinat pentru cercetările cu sentințe irevocabile constituie: în 55,5% - raportul de tranzacție suspectă, transmis de entitatea raportoare, în 38,8% - sesizarea de la alte organe și în 5,5% de cazuri - investigația financiară. Datele existente confirmă o vulnerabilitate înaltă, din lipsa efectuării investigațiilor financiare pe infracțiunile descoperite, și colaborare bilaterală ineficientă a autorităților, la nivel național.

În urma cercetărilor, în 72,22 % de cazuri au fost condamnate persoane fizice cu privațiune de libertate, în 22,2% - condamnarea persoanei juridice și aplicarea amenzilor corespunzătoare, în 5,5% - încetarea procesului penal, cu clasarea procesului penal.

Tehnicile și mijloacele de spălare a banilor utilizate în cazurile cu sentințe irevocabile constituie tipologiile unde predomină depunerea și eliberarea mijloacelor financiare în numerar, utilizarea societăților off-shore, contrafacerea cardurilor bancare și sustragerea mijloacelor bănești de pe carduri bancare străine, primirea transferurilor rapide cu utilizarea documentelor false pentru retragerea de numerar, introducea programul virusat "Zeus" și "Trijan", care monitoriza numele utilizatorului, numerele de conturi bancare, parole și date autentificate introduse de victime pentru accesarea paginilor web ale băncilor. Aceste date se remiteau pe un server din SUA și se transmiteau membrilor grupării. Sumele se transferau pe conturile unor firme nou-create, directorii fiind recrutați prin internet prin intermediul unui site ce oferă locuri de muncă. Respectivii primeau numele persoanelor fizice din Moldova și transferau sume disperse, care ulterior le ridicau în numerar.

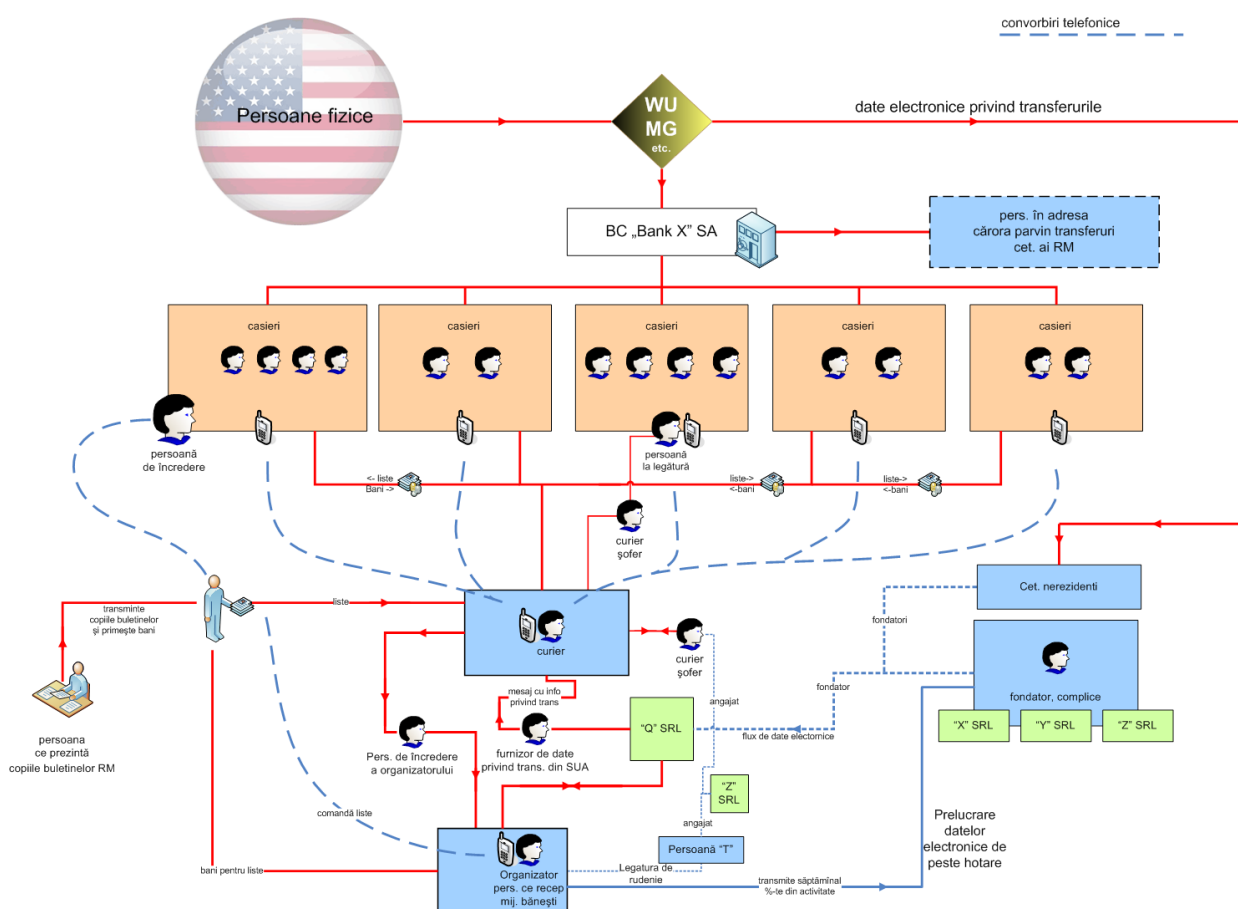
Serviciul a documentat o schemă complexă de utilizare a mijloacelor creditare ale Băncii ZZZZ S.A., în sumă de 52 182 266 lei, acordate la 2 societăți autohtone.

Ulterior, banca autohtonă "ZZZ" a acordat un credit în sumă de **3466845USD** unei societăți delincvente iar, ulterior, în baza unor tranzacții fictive de plată pentru materiale de construcție, mijloacele creditare au fost transferate, prin intermediul companiilor off-shore, către societățile autohtone, care au beneficiat de creditul inițial pentru a rambursa creditele primite, aducând prejudiciu băncii în proporții deosebit de mari.

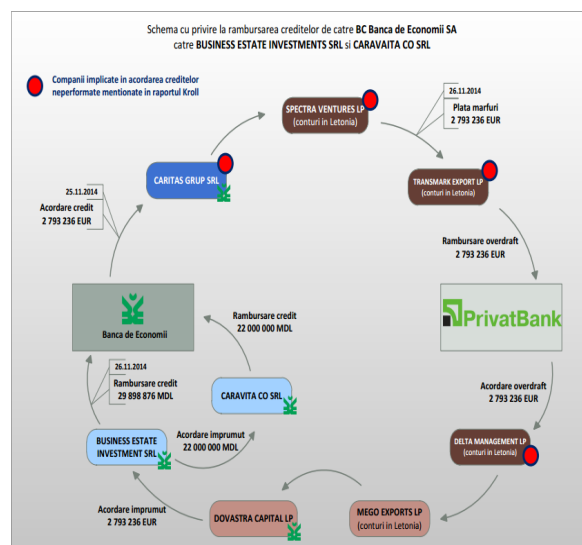
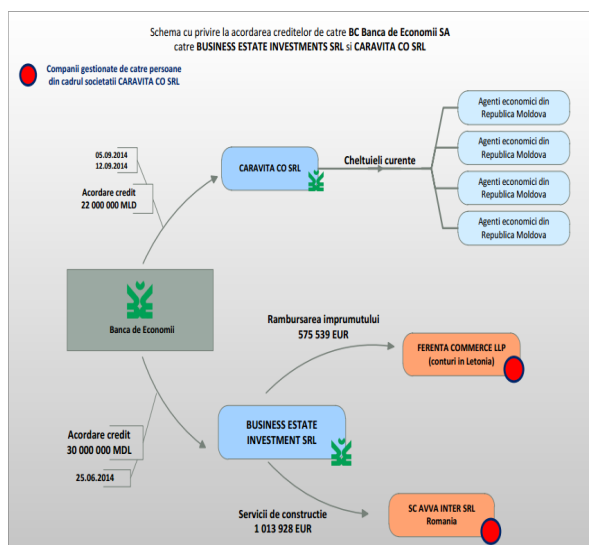
Cauza penală inițiată pe acest fapt a fost expediată în instanța de judecată. La moment, beneficiarul schemei este condamnat la 5 ani de închisoare cu executare, totodată fiind confiscate bunuri în valoare de **3466845USD**.

În vederea documentării acțiunilor, prin intermediul schemei respective, a fost realizat schimb de informații cu reprezentatii FIU străine, prin rețeaua securizată EGMONT, fiind efectuate multiple schimburi de informații cu privire la destinația ulterioară a mijloacelor bănești, provenite urmare creditelor acordate de către banca „ZZZZ” S.A. A fost stabilit întreg traseul financiar, au fost identificate persoanele beneficiare ale companiilor off-shore și IP-urile adresele lor de pe care au fost gestionate conturile bancare.

Tipologia Trocin:

Tipologia Nashu:

Cauzele de spălare de bani, care se examinează în instanța de fond, constituie 11 cauze, în care a fost stabilit că sectorul implicat, primordial, rămâne a fi sectorul bancar cu 63,63 %, urmat de numerar - cu 27,27 % și sectorul imobiliar - cu 9,0%, în valoare de circa 7830435 USD.

În 54,54% de cazuri, serviciile financiare implicate presupun transferuri bancare, iar 45,45%-eliberarea numerarului.

Predominant, cu 36,36% de cazuri, crima predicată, care a generat venituri ilicite, este escrocheria - art. 190 CP și 18,18 % - delapidarea averii străine, art. 191 CP, punerea în circulație a substanțelor narcotice - art. 217CP, traficul de ființe umane -art. 165 CP, evaziunea fiscală - art. 244 CP, proxenetismul - art. 220 CP și o spălare de bani, fără identificarea crimei predicate, cu cîte 9,0%.

Țările de origine, cu 72,72% este Republica Moldova, Marea Britanie, Ucraina și Emiratele Arabe Unite cu cîte 9% fiecare, iar țările de destinație a mijloacelor ilicite în 81,81% de cazuri este Republica Moldova, inclusiv, într-un caz, regiunea transnistreană, în 9,0% - Letonia.

UN factor determinat pentru cercetările cu sentințe în prima instanță constituie în 27,27 % - raport de tranzacție suspectă transmis de entitatea raportoare, în 63,63% - sesizare de la alte organe și în 9,0% - sesizare a serviciului similar din Marea Britanie.

În urma cercetărilor, în 81,81 % de cazuri au fost condamnate persoane fizice cu privațiune de libertate, în 18,18% - condamnarea persoanei juridice și aplicarea amenzilor corespunzătoare.

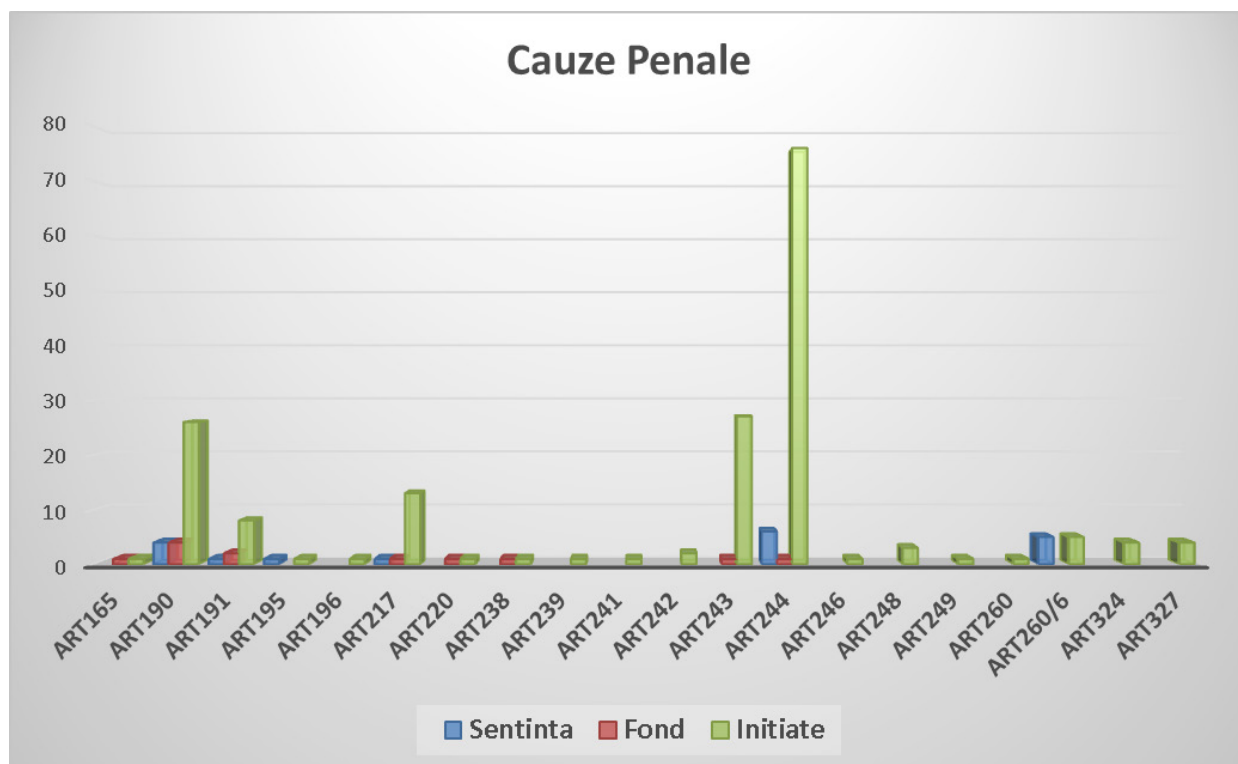
Tehnicile și mijloacele de spălare a banilor, utilizate în cazurile cu sentință în prima instanță, sunt falsificarea documentelor privind deținerea în proprietate a 2 bunuri imobile prin intermediul a unei PJR și unei PJN cu scopul înstrăinării ulterioare și însușirii mijloacelor bănești obținute ilicit. Persoana fizică, angajata a băncii comerciale, pe perioada anului 2007, a delapidat averea băncii, prin retragerea de numerar din tezaur, cu ulterioara legalizare a acestora, prin procurarea de imobile și spații comerciale, legalizarea mijloacelor bănești, obținute în urma comiterii infracțiunii de proxenetism și trafic de persoane, tăinuirea și deghizarea originii bunurilor, obținute ilicit în urma comercializării producției alcoolice contrafăcute, săvârșirea infracțiunii de spălare a banilor de către cet. AQ, suspectat de comercializarea drogurilor pe teritoriul Regatului Unit al Marii Britanii care, sub aspectul deghizării originii mijloacelor bănești, a legalizat mijloace financiare de peste 750 mii EURO prin intermediul companiei din Republica Moldova ÎM „F” SRL, al cărei director este cetățeanul Republicii Moldova, care au fost implicați în construcția AQUAPARK.

Din totalul de cauze pe spălarea banilor, care se află în procedură, în număr de 139 de cauze, a fost stabilit că sectorul implicat, prevalează a fi sectorul bancar, cu 79,13 %, urmat de transferurile rapide cu 4,31% , numerar cu 4,31% și 0,71% sectorul asigurări, leasing financiar, imobiliar.

Predominant, cu 54,67% de cazuri, crima predicat, care a generat venituri ilicite, este evaziunea fiscală - art.244CP, cu 19,42% cauze de spălare a banilor, unde infracțiunea predicat nu a fost identificată, 18,70 % - escrocheria art. 190 CP și 4,31% - fraudă informațională, urmată de coruperea activă și coruperea pasivă - art. 324-325 CP, abuzul de serviciu - 327 CP, și delapidarea averii străine - art. 191 CP, cu 2,87 % - traficul de droguri, contrabanda cu 2,15% din infracțiuni, trafic de ființe umane - art. 165 CP, cauzarea de daune prin înșelăciune - art.196 CP, manipulara unui eveniment - art. 242 CP cu 1,43% și cu circa 0,71% celelalte infracțiuni generatoare de venituri ilicite, după cum urmează: abuzul de serviciu în sector privat – art. 335 CP, dobândirea creditului prin înșelăciune - art. 238 CP, practicarea activității ilegale de întreprinzător - art.241 CP, proxenetismul - art. 220 CP, încălcarea regulilor de creditare - art. 239 CP.

Țările de origine a mijloacelor financiare tranzacționate în cadrul cauzelor penale aflate în gestiune prevalează a fi Republica Moldova cu 57,55%, cu 16,6 % - SUA ,cu 11,1% - Uganda și cu 5 % - Germania, iar țările de destinație a mijloacelor ilicite în 72,22% de cazuri este Republica Moldova, în 11,11% - Ucraina, în 5,5% - Cipru, 5,5% - Panama și 5,5% - Letonia.

Factor determinat pentru cercetări constituie: în 66,9% - raport de tranzacție suspectă transmis de entitatea raportoare, în 30,96% - sesizare de la alte organe, declarațiile persoanei deținute cu 0,71% și 1,43 % disjungere a cauzelor penale investigate.

Urmare analizei cauzelor de spălare de bani inițiate, s-a stabilit că 101 cauze sau 54,54% din totalul de dosare, se află în procedură și implică o sumă de circa 22 168 609 150 USD (un singur caz - 20 de miliarde USD), 23 de cauze, sau 16,5% din total, - au fost clasate, în 4,31% din cauze, adică 6 dosare, au fost suspendate și tot 6 cauze au fost conexe, în 3 cauze, ceea ce reprezintă 2,15%, au fost recalificate și expediate în instanță.

4. AMENINȚAREA NAȚIONALĂ DE FINANȚARE A TERORISMULUI

4.1. Date generale privind riscurile și amenințările teroriste

Analiza situației de securitate, evaluarea riscurilor și amenințărilor de factură extremist-teroristă din Republica Moldova, atestă evoluție negativă a stării de securitate pe palierul antiterorist. Acest fapt a fost determinat atât de conjunctura de securitate la nivel regional/global, cât și de factori perturbatori interni, favorizați într-o măsură sau alta de influențe externe.

Conform datelor Institutului de Economie și Pace, indicele terorismului a scăzut în anul 2014 până la valoarea de 0,04, de la 0,35 în anul 2013, totodată fiind înregistrată o medie de 0,78 pentru perioada 2002 – 2014. Indicele terorismului indicat, calculează impactul direct și indirect al terorismului, inclusiv al efectului care reiese din numărul persoanelor decedate, răniților, distrugerea proprietăților și efectelor psihologice. Este un scor care plasează statele conform impactului terorismului calificat de la 0 la 10 (impactul maxim).

Poziționarea geostrategică și situația economico-socială și politică a Republicii Moldova au constituit, de asemenea, premise favorabile pentru recrudescența riscurilor și amenințărilor co-nexe activității teroriste.

- *Zonă de tranzit*

Republica Moldova poate deveni zonă de tranzit, fiind intersectată de fluxurile de călători din/spre zonele de risc sau statele europene. Persoanele implicate în activități teroriste, în special, fenomenul recent al luptătorilor teroriști străini („Foreign Terrorist Fighters”) pot utiliza teritoriul RM ca punct de transbordare pe traseul de deplasare (din teatrele de conflict din Siria (prin Turcia) spre Federația Rusă și UE) către state, altele decât statele de naționalitate/reședință, în scopuri teroriste.

- *Fenomenul luptătorilor teroriști străini („Foreign Terrorist Fighters”)*

Deși RM nu reprezintă un stat exportator de combatanți teroriști străini, au fost înregistrate totuși precedente privind cetățeni ai RM care au fost radicalizați și s-au implicat în activitatea organizațiilor teroriste internaționale. Pe parcursul primului semestru al anului 2016, Centrul Antiterorist al SIS al RM, în comun cu organele Procuraturii, a documentat și contracarat 13 cazuri de comitere a infracțiunilor de către contingentul vizat. Majoritatea din străinii documentați au fost expulzați din Republica Moldova. Totodată, la nivel regional, au fost înregistrate cazuri de implicare a cetățenilor RM în mercenariat în zona operațiunii antitero din Ucraina.

Totodată, este de precizat că în conflictul din Ucraina au participat mai mulți tineri din Republica Moldova. Unul dintre ei, în vârstă de 21 de ani, a activat ca și comandant de campanie în detașamentul de rebeli „Сомали”, regiunea Donețk, cu pseudonimul „Академик” și deținea grad de locotenent-major. De curând, militarul respectiv a revenit din estul Ucrainei, unde a participat la conflictul militar.

Acesta deținea asupra sa și un livret militar al structurilor paramilitare ale așa-numitei (a.n.) republici populare Donețk, uniformă militară cu semne distinctive ale detașamentului menționat, hărți topografice din regiunile de luptă, actele militare, steagul detașamentului „Сомали”.

Figurantul a evocat intențiile sale de a se deplasa în regiunea a.n. rmn, și ulterior, în or. Odesa, unde preconiza recrutarea cetățenilor din zona transnistreană pentru a fi însoțiți în regiunea Odessa, în scopul întreprinderii unor măsuri de destabilizare a situației. Militarul a mai spus că avea indicații de a recruta cetățeni ai Republicii Moldova, din stânga Nistrului, pentru a fi îndemnați să lupte pentru a.n. republică separatistă din estul Ucrainei contra remunerării de 500-600 de dolari americani lunar.

Pe acest caz a fost luată decizia de transmitere părții ucrainene a persoanei suspectate de comiterea acțiunilor teroriste. Ca urmare a demersului SIS către BMA al MAI, persoanei reținute i-a fost atribuit statutul de „persoană indezirabilă”, pe un termen de 5 ani, fiind escortată și transmisă Serviciului de Securitate al Ucrainei.

- *Fluxul cetățenilor străini din zonele de risc*

Pe parcursul ultimilor ani, a fost înregistrat un masiv exod de cetățeni (imigranți/refugiați) din zonele de risc, aceștia îndreptându-se, preponderent, spre continentul european. Riscurile la adresa securității naționale pe care le comportă acest fenomen, rezidă în faptul că sub paravanul calității de refugiați, pătrund și se stabilesc în statele europene, persoane implicate în activități teroriste. În acest context, în perioada 2014-2015, Republica Moldova a înregistrat, de asemenea, o creștere a fluxului de cetățeni străini din zonele de risc, aceștia fiind solicitanți de azil sau persoane cu intenții de stabilirea permanentă pe teritoriul statului nostru. Astfel, cel mai mare număr de cetățeni străini care au intrat în atenția autorităților naționale și au fost verificate prin masivele informaționale, provin din state, precum: Afganistan, Pakistan, Liban, Libia, Irak, Siria, Yemen.

Având în vedere tendințele existente la momentul actual, cât și statutul Republicii Moldova de țară de tranzit, putem prognoza o eventuală creștere a fluxului de imigranți și solicitanți de azil, în anul curent și a perioadei imediat următoare.

De menționat că, la începutul anului 2015, autoritățile specializate ale R. Moldova au investigat activitatea unui grup de persoane suspectate de legături cu gruparea teroristă Statul Islamic.

În urma perchezițiilor efectuate au fost depistate patru adulți și trei copii. Scopul acestor persoane era să ajungă în Siria, de partea Statului Islamic, pentru a participa la conflict.

Primul cuplu este un bărbat din Daghestan și o minoră cecenă. Conform declarațiilor, fratele acestuia a decedat în Siria, tot de partea Statului Islamic. El era însoțit de o minoră de 16 ani, de origine cecenă. Persoana respectivă a venit în Republica Moldova din Norvegia, pe 24 aprilie 2015, fiind expulzați în Federația Rusă.

Referitor la cea de a doua pereche, femeia venise din Franța, aceasta având permis de ședere acolo, iar bărbatul este de origine cecen, dar deținea asupra sa un pașaport fals al Republicii Tadjikistan. Bărbatul a declarat că a participat anterior în conflictul din Siria.

Un alt caz de anvergură, descoperit de către autoritățile moldovenești, de această data, cu implicarea substanțelor radioactive, care pot fi utilizate pentru producerea armelor de distrugere în masă, a avut loc în anul 2014.

Șapte membri ai unei grupări, implicate în contrabandă cu substanțe nucleare, au fost reținuți, după ce au fost efectuate mai multe percheziții pe teritoriul R. Moldova, iar patru persoane implicate au fost anunțate în căutare.

Ca rezultat al măsurilor, întreprinse de către reprezentanții autorităților R. Moldova, în cooperare cu agenți ai Biroului Federal de Investigații al SUA, au fost confiscate 200 de grame de uraniu și un kilogram de mercur. Substanțele ar fi fost aduse cu trenul din Federația Rusă, încă la începutul anului, și au fost mutate în diferite locuri: Chișinău, Orhei și Edineț. Suspecții intenționau să le vândă la preț de 8000 EUR/1gr. și cereau 1,6 milioane de euro pentru întreaga cantitate de uraniu. Reținuții și-au recunoscut vina.

Pentru acumularea probelor necesare documentării cazului de contrabandă, în grupare a fost infiltrat un polițist sub acoperire. Sub control judiciar a fost cumpărată o mostră de material radioactiv de cinci grame, contra unui avans de 15 000 de dolari. Inițial, suspecții au cerut 30 000 de euro. Pentru cercetări, substanța a fost transmisă Biroului Federal de Investigație al Statelor Unite (FBI), care a confirmat că este radioactivă.

Materialul poate fi folosit pentru producerea bombelor murdare, dar traficanții nu intenționau să confecționeze astfel de bombe, ci aveau doar un interes financiar.

4.2. Cadrul legal

La 27 septembrie 2001, Parlamentul Republicii Moldova a adoptat Hotărârea nr. 464 cu privire la combaterea terorismului, care sub aspect de recomandare a stabilit necesitatea consolidării eforturilor autorităților statului în vederea sporirii capacităților de prevenire și combatere a terorismului, iar la 12 octombrie 2001 a adoptat Legea nr. 539-XV cu privire la combaterea terorismului. Legea menționată stabilește cadrul normativ și organizațional în domeniul combaterii terorismului, determină modul de coordonare a măsurilor întreprinse de autoritățile care desfășoară activități antiteroriste, acțiunile întreprinse de autoritățile publice centrale și locale, drepturile, responsabilitățile și garanțiile persoanelor care participă nemijlocit la operația anti-terorista sau au avut de suferit în urma unui act terorist.

La 27 octombrie 2005 a fost adoptate modificări la Legea privind prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, prin care, parțial, au fost implementate prevederile rezoluțiilor Consiliului de Securitate al ONU nr. 1373 (2001) și nr. 1267 (2001), fiind introduse ulterior modificări și în Codul penal al RM, care prevăd răspunderea penală a persoanelor juridice pentru finanțarea terorismului și pentru alte infracțiuni cu caracter terorist.

În scopul implementării celor 12 instrumente universale în domeniul combaterii terorismului, inclusiv Convenția Consiliului Europei privind prevenirea terorismului, adoptată la Varșovia la 16 mai 2005 (ratificată prin Legea nr. 51-XVI din 07.03.2008), Convenția internațională privind suprimarea actelor de terorism nuclear, adoptată la New York la 13 aprilie 2005 (ratificată prin Legea 20-XVI din 21.02.2008), Convenția pentru reprimarea actelor ilicite împotriva siguranței navigației maritime, adoptată la Roma la 10 martie 1988 (ratificată prin Legea nr. 192-XVI din 28.07.2005), Protocolul pentru reprimarea actelor ilicite împotriva siguranței platformelor fixe situate pe platoul continental, adoptat la Roma la 10 martie 1988 (ratificat prin Legea nr. 193-XVI din 28.07.2005), în august 2008, Parlamentul a operat modificări esențiale în Codul penal.

Infracțiunea de finanțare a terorismului se consideră consumată indiferent de faptul dacă fapta cu caracter terorist a fost comisă, dacă bunurile au fost utilizate la comiterea acestei infracțiuni sau dacă acțiunile au fost săvârșite pe teritoriul sau în afara teritoriului Republicii Moldova.

De asemenea, în Codul penal au fost modificate și completate unele componente de infracțiuni, precum și au fost introduse unele componente noi:

- articolul 280, determină drept infracțiune „luarea de ostatici”;
- articolul 284 alin.(2) prevede „crearea sau conducerea unei organizații criminale sau a unui grup criminal organizat cu scopul de a comite una sau mai multe infracțiuni cu caracter terorist”;
- articolul 292, alin. (1¹) determină drept infracțiune „fabricarea, procurarea, prelucrarea, păstrarea, transportarea, folosirea sau neutralizarea materialelor radioactive dacă aceasta a provocat din imprudență moartea persoanei, alte urmări grave sau a creat pericolul de a cauza moartea ori vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății, daune esențiale a proprietății sau mediului”;
- articolul 295, determină drept infracțiune „sustragerea materialelor sau a dispozitivelor radioactive ori a instalațiilor nucleare, amenințarea de a sustrage sau cererea de a transmite aceste materiale, dispozitive sau instalații”;
- articolul 295¹, determină drept infracțiune „deținerea, confecționarea sau utilizarea materialelor sau a dispozitivelor radioactive ori a instalațiilor nucleare cu scopul de a cauza moartea ori vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății, daune esențiale proprietății sau mediului”;
- articolul 295², determină drept infracțiune „atacul asupra unei instalații nucleare”.

Aspecte de procedură

În Republica Moldova, persoanele care sunt suspectate, acuzate sau condamnate pentru săvârșirea unei infracțiuni cu caracter terorist sau pentru participarea la săvârșirea unei asemenea infracțiuni, nu sunt subiecți ai aplicării unor norme speciale de procedură. Codul de procedură penală al Republicii Moldova nu face distincție între normele aplicabile în cauzele penale ce includ infracțiunile cu caracter terorist și alte infracțiuni grave, deosebit de grave sau excepțional de grave. Până în prezent, în Republica Moldova nu s-a înregistrat comiterea infracțiunilor cu caracter terorist.

Acte normative speciale

În temeiul art. 10 alin. (2) din Legea cu privire la combaterea terorismului, la 14.06.2002, prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova, a fost aprobat Regulamentul-tip al grupului operativ pentru dirijarea operației antiteroriste. Regulamentul dat stabilește componența, sarcinile grupului operativ, determinând, de asemenea, statutul juridic special al lui și al teritoriului pe care se desfășoară acțiunile antiteroriste.

La 13.11.2006, în temeiul art. 6 alin. (4) din Legea cu privire la combaterea terorismului, Guvernul a creat Centrul Antiterorist al Serviciului de Informații și Securitate al Republicii Moldova – organul abilitat cu coordonarea tehnică a măsurilor de prevenire și combatere a terorismului, desfășurate de către autoritățile publice competente.

Măsurile speciale de investigații

Măsurile speciale de investigații, înfăptuite în scopul prevenirii și combaterii infracțiunilor grave, deosebit de grave și excepțional de grave, sunt aplicabile și în cadrul activităților de prevenire și combatere a terorismului și finanțării terorismului. Legislația Republicii Moldova nu conține prevederi speciale referitoare la careva măsuri speciale de investigații specifice, care ar urma să fie aplicate în cazul pregătirii sau săvârșirii unei infracțiuni cu caracter terorist.

Având drept prerogativă respectarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, se acționează în conformitate cu articolul 303 din Codul de procedură penală al Republicii Moldova nr. 122-XV din 14.03.2003 și art. 6 alin. (2) pct. 1) din Legea nr. 59 din 29.03.2012 privind activitatea specială de investigații, în vederea prevenirii și combaterii criminalității, asigurarea securității statului, ordinii publice, apărarea drepturilor și intereselor legitime ale persoanelor, descoperirea și cercetarea infracțiunilor, inclusiv a infracțiunilor cu caracter terorist.

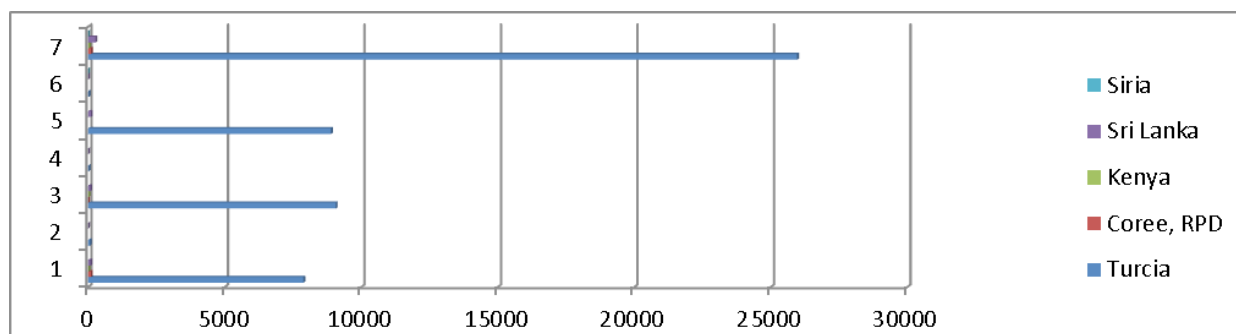
Prevenirea și combaterea finanțării terorismului

Prevenirea și combaterea finanțării terorismului este reglementată prin Legea nr.190 din 26.07.2007 cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului și de Legea nr. 539 din 12.10.2001 „cu privire la combaterea terorismului”. De asemenea, Parlamentul Republicii Moldova a adoptat Legea nr. 1241 din 18.07.2002, pentru ratificarea Convenția internațională privind suprimarea finanțării terorismului, New York în decembrie 1999, iar la 13.07.2007 a fost adoptată Legea nr. 165 pentru ratificarea Convenția Consiliului Europei privind spălarea banilor, depistarea, sechestrarea și confiscarea veniturilor provenite din activitatea infracțională și finanțarea terorismului, adoptată la 16 mai 2005 în Varșovia.

Legea nr.190 din 26.07.2007 „cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului” atribuie instituțiilor financiare și unui șir de persoane fizice și juridice statutul de entitate raportoare.

În cadrul Legii menționate este prevăzut „regimul de sistare” („freezing regime”), astfel, entitățile raportoare sistează, pentru 2 zile lucrătoare, tranzacțiile cu bunuri, exceptând tranzacțiile de suplimentare a contului, ale persoanelor și entităților implicate în activități teroriste, în finanțarea și în acordarea de sprijin acestora pe alte căi; ale persoanelor juridice dependente sau controlate direct ori indirect de astfel de persoane și entități; ale persoanelor fizice și juridice care acționează în numele sau la indicația unor asemenea persoane și entități, inclusiv mijloacele derivate sau generate de proprietatea care le aparține sau care este controlată, direct sau indirect, de persoanele și entitățile menționate, precum și de persoanele fizice și juridice asociate lor, informând imediat organul de resort, dar nu mai târziu de 24 de ore de la primirea cererii. Dacă în termenul de 2 zile menționate nu primesc decizia organului de resort, entitățile raportoare execută tranzacția.

În urma analizei tranzacțiilor, prin intermediul sistemului financiar-bancar al R. Moldova, în relație cu statele cu risc sporit în spălarea banilor și finanțarea terorismului, au fost obținute următoarele rezultate:

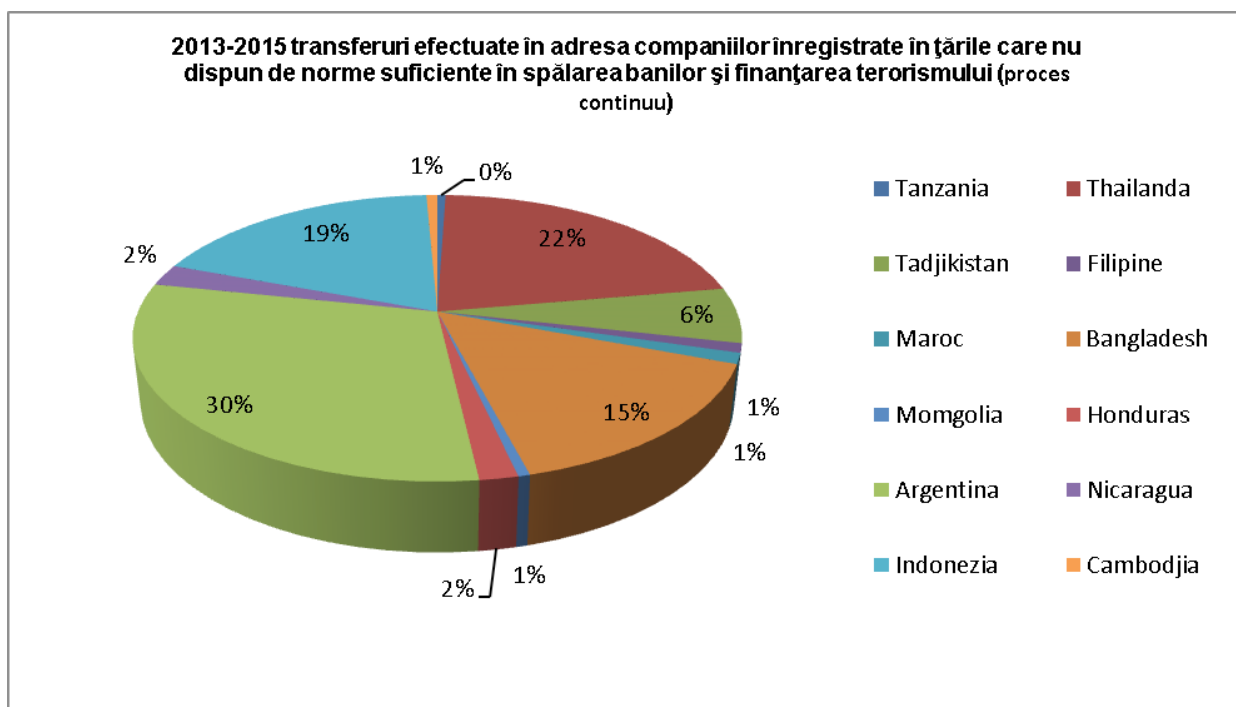

Astfel, s-au înregistrat în total 26389 de tranzacții suspecte, conform analizei prezentate mai sus, dintre care: Turciei îi revine 98,42%, iar Sri-Lanka -0,41%. Tranzacțiile cu Turcia, de regulă sunt tranzacții legate de desfășurarea activități economice dintre state, însă „de facto” nu prezintă toată realitatea, deoarece comercializarea îmbrăcăminte, încălțămintei care e importată din Turcia nu reflectă valoare reală a mărfii, deoarece o bună parte din achitări au

loc în numerar, în rezultat, nu se achită la nivelul real taxele vamale la import, taxa pe valoare adăugată și impozitul pe venit, care constituie o parte componentă a economiei tenebre, ce slăbește politica fiscală a statului.

Transferurile în Sri Lanka au loc pentru importul de ceai. În Kenia au loc transferuri pentru tutun. În Siria a fost doar un transfer efectuat de către o ambasadă acreditată în Moldova, iar în Coreea, Republica Populară Democrată a avut loc 107 transferuri pentru metal, materiale stomatologice și servicii aeriene.

Un studiu analogic s-a efectuat cu țările care nu dispun de norme suficiente în spălarea banilor și finanțarea terorismului (proces continuu):

Astfel în Thailanda au loc transferuri pentru servicii turistice, pește congelat și hîrtie.

De menționat, că toate tranzacțiile cu statele respective sunt calificate ca suspecte, fără a fi stabilit caracterul suspect al acestora și eventuala legătură cu activitățile de spălare a banilor și finanțare a terorismului, fiind denaturată cantitatea și gradul de risc a acestora.

Pînă la moment, Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor nu a primit formulare privind tranzacții suspecte de finanțarea terorismului, fiind semnalate doar cîteva cazuri de corespundere parțială a numelor cu lista persoanelor, grupurilor și entităților implicate în activități teroriste.

Totodată, necesită a fi menționat că pentru transferarea mijloacelor bănești membrii grupărilor teroriste utilizează la scară largă serviciile sistemelor de plată neformale, sau efectuează transferuri în sume mici, care pot fi detectate doar în rezultatul cooperării și la solicitarea autorităților implicate în activitatea de investigație.

Astfel, în perioada 2013-2015, Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor a remis 69 de răspunsuri la solicitările parvenite din partea Serviciului de Informații și Securitate, de asemenea, a fost înregistrat 1 caz de corespundere parțială a numelui cu lista persoanelor, grupurilor și entităților implicate în activități teroriste, despre care, de asemenea, a fost informat SIS.

4.3. Cadrul instituțional

Conform articolelor 6 și 7 din Legea cu privire la combaterea terorismului, Președintele Republicii Moldova coordonează întreaga activitate de combatere a terorismului.

Guvernul este principala autoritate responsabilă de organizarea activității de combatere a terorismului și de asigurarea acesteia cu forțele, mijloacele și resursele necesare.

Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova este autoritatea națională care desfășoară nemijlocit activitatea de combatere a terorismului. Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova combate terorismul prin acțiunile de prevenire, depistare și curmare a activităților teroriste, inclusiv a celor internaționale, prin desfășurarea operațiilor antiteroriste. Serviciul contribuie la asigurarea securității instituțiilor Republicii Moldova amplasate pe teritoriul altor state, a cetățenilor ei angajați în aceste instituții și a membrilor familiilor lor, culege date referitoare la organizațiile teroriste internaționale, întreprinde alte măsuri specifice de prevenire și combatere a terorismului atribuite prin lege în competența sa.

Totodată, conform competențelor funcționale activitatea de prevenire și combatere a fenomenului terorist în teritoriul național, inclusiv pe segmentul prevenirii și combaterii terorismului și finanțării terorismului, este realizată de două subunități ale Serviciului - Centrul Antiterorist și o direcție operativă specializată pe prevenirea și combaterea fenomenului terorist. Astfel, Centrul Antiterorist al SIS este responsabil de elaborarea, actualizarea și publicarea în Monitorul Oficial al RM a listelor persoanelor și entităților implicate în activități teroriste. În acest sens, la 15.11.2011, directorul Serviciului a semnat Ordinul nr. 68 privind listele persoanelor, grupurilor și entităților implicate în activități teroriste. În perioada 2012 – 2015, au fost incluse 39 de amendamente ale Ordinului privind listele aferente listele persoanelor, grupurilor și entităților implicate în activități teroriste rezoluțiilor ONU.

Centrul Antiterorist al Serviciului de Informații și Securitate al Republicii Moldova este organel abilitat cu dirijarea, coordonarea și realizarea măsurilor de combatere a terorismului. Statutul, sarcinile de bază și modul de organizare a activității Centrului sunt stabilite prin Regulamentul adoptat prin Hotărârea Guvernului nr. 1295 din 13.11.2006.

Centrul Antiterorist are atribuții de analiză și coordonare a întregului sistem de activități de combatere a terorismului, realizate de autoritățile publice în a căror competență intra acest segment de activitate. Întru realizarea atribuțiilor sale, Centrul organizează permanent exerciții tactice și practico-teoretice vizând eficientizarea interoperabilității dintre autoritățile statale abilitate cu competență în domeniul prevenirii și combaterii terorismului. De asemenea, Centrul este responsabil și de perfecționarea continuu a cadrului normativ în domeniu, de elaborarea și definitivarea unui șir de sisteme și măsuri de protecție și reacție la eventuale acțiuni teroriste (sistemul național de alertă antiteroristă, sistemul de diagnostic și prevenire a eventualelor măsuri teroriste, metodologii și recomandări de protecție și de comportament în caz de terorism etc). Un rol foarte important fiind și menținerea activității de informare și documentare, care evoluează în crearea unui sistem informațional, suplinirea bazei centrale de date cu materialele acumulate în urma activităților de cooperare interinstituțională internă și externă.

4.4. Asistența juridică internațională și extrădarea

Asistența juridică internațională în cazurile săvârșirii unei infracțiuni cu caracter terorist are loc în conformitate cu legislația internă și cu tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte sau cu alte obligații internaționale ale Republicii Moldova.

Convenția Consiliului Europei privind spălarea, sechestrarea și confiscarea veniturilor provenite ilicit și finanțare a terorismului, adoptată la Varșovia la 16.05.2005, Convenția Euro-

peană pentru reprimarea terorismului și Protocolul de amendare a acestei convenții, ratificate de Republica Moldova în anul 2008, 1999 și, respectiv 2004, și alte instrumente internaționale în domeniu, facilitează procesul de extrădare a persoanelor ce au săvârșit infracțiuni cu caracter terorist.

4.5. Cooperarea internațională

Realizând totalmente imperativul combaterii terorismului, Republica Moldova este parte a coaliției antiteroriste globale și susține eforturile comunității internaționale în contracararea terorismului, acest lucru fiind confirmat de Parlamentul statului imediat după comiterea atacurilor teroriste din Statele Unite ale Americii din anul 2001.

Republica Moldova susține plenar activitatea Consiliului de Securitate al Organizației Națiunilor Unite, a Comitetului Antiterorist, care activează în cadrul acestuia, și întreprinde toate măsurile necesare pentru a implementa, la nivel național, rezoluțiile Consiliului de Securitate privitoare la combaterea terorismului. Republica Moldova este parte la cele 12 instrumente juridice ale ONU în domeniul combaterii terorismului și îndeplinește procedurile interne necesare pentru ratificarea celui de-al 13-lea instrument – Convenția internațională privind suprimarea actelor terorismului nuclear, adoptată de Adunarea Generală a ONU, la 13 aprilie 2005.

Statul nostru susține și participă activ la inițiativele Consiliului Europei în domeniul luptei contra terorismului. Republica Moldova a ratificat Convenția Europeană pentru reprimarea terorismului din 1977 și Protocolul de amendare a acesteia din 2003, precum și un șir de alte convenții europene în domeniul extrădării și asistenței juridice în materie penală. De asemenea, la 1 mai 2008 a fost ratificată Convenția Consiliului Europei cu privire la prevenirea terorismului și cea privind spălarea de bani, căutarea, reținerea și confiscarea veniturilor provenite din crime și finanțarea terorismului din 2005.

Republica Moldova este parte la Acordul privind colaborarea statelor-membre ale Comunității Statelor Independente în lupta cu terorismul din 1999, este membră a Centrului Antiterorist al statelor-membre ale C.S.I., cooperează cu statele-membre ale bazinului Mării Negre în baza Acordului din 1998 și Protocolului adițional din 2002, a ratificat Acordul privind colaborarea între statele-membre GUAM în domeniul combaterii terorismului, crimei organizate și altor tipuri de infracțiuni grave din 2002.

Pe lângă tratatele multilaterale, acționează un șir de acorduri bilaterale, încheiate cu guvernele României, Ucrainei, Turciei, Ungariei, Italiei, Letoniei, Israelului, Cehiei, Poloniei, Bulgariei și ale altor state.

Relevant Council of Europe conventions - Moldova	Signed	Ratified
European Convention on the Suppression of Terrorism (ETS 90)	04/05/1998	23/09/1999
Amending Protocol (ETS 190)	15/05/2003	10/03/2005
European Convention on Extradition (ETS 24)	02/05/1996	02/10/1997
First Additional Protocol (ETS 86)	26/06/1998	27/06/2001
Second Additional Protocol (ETS 98)	26/06/1998	27/06/2001
European Convention on Mutual Assistance in Criminal Matters (ETS 30)	02/05/1996	04/02/1998
First Additional Protocol (ETS 99)	26/06/1998	27/06/2001
Second Additional Protocol (ETS 182)	-	-
European Convention on the Transfer of Proceedings in Criminal Matters (ETS 73)	27/06/2001	24/04/2007

European Convention on the Compensation of Victims of Violent Crimes (ETS 116)	-	-
Convention on Laundering, Search, Seizure and Confiscation of the Proceeds from Crime (ETS 141)	06/05/1997	30/05/2002
Convention on Cybercrime (ETS 185)	23/11/2001	-
Additional Protocol concerning the criminalisation of acts of a racist and xenophobic nature committed through computer systems (ETS 189)	25/04/2003	-
Council of Europe Convention on the Prevention of Terrorism (ETS 196)	16/05/2005	01/09/2008
Council of Europe Convention on Laundering, Search, Seizure and Confiscation of the Proceeds from Crime and on the Financing of Terrorism (ETS 198)	16/05/2005	01/05.2008

Concluzie:

Riscul de finanțare a terorismului pe teritoriul R. Moldova poate fi perceput ca fiind la nivel scăzut, datorită caracterului de „tranzitare” a țării și contextului global, în care Republica nu este percepută ca o țintă a actelor de terorism. În același timp, țara noastră a manifestat susținerea integrală a acțiunilor întreprinse de către comunitatea internațională în vederea prevenirii și combaterii terorismului la nivel global.

De menționat că Moldova este o țară majoritar ortodoxă, însă este permisă promovarea altor culte religioase. Începând cu anul 2011, a fost permisă înregistrarea organizației necomerciale ce întrunește membri a comunității musulmane, care reprezintă un număr neesențial de membri, în comparație cu populația totală a țării. Deocamdată nu au fost înregistrate incidente cu implicarea acestora. Radicalizarea indivizilor separați are loc, în mare parte, prin intermediul rețelilor de socializare și poartă un caracter sporadic, fără a avea legătură cu comunitățile stabilite.

Utilizarea teritoriului R. Moldova de către grupările internaționale, pentru intermedierea vânzării substanțelor radioactive, reprezintă un semnal de alarmă pentru autorități și relevă necesitatea desfășurării măsurilor mai riguroase în vederea contracarării fenomenului.

În urma analizei tranzacțiilor, prin intermediul sistemului financiar-bancar al R. Moldova, în relație cu statele cu risc sporit în spălarea banilor și finanțarea terorismului, relevăm că calificarea tranzacțiilor ca suspecte cu statele menționate poartă un caracter formal, fără a fi identificate legăturile cu activitățile de spălare a banilor și finanțare a terorismului, fiind denaturată cantitatea și gradul de risc al acestora.

Mai mult ca atât, Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării banilor nu a primit formulare privind tranzacții suspecte de finanțarea terorismului, fiind semnalate doar câteva cazuri de corespundere parțială a numelor cu lista persoanelor, grupurilor și entităților implicate în activități teroriste.

Astfel, în perioada anilor 2013-2015, Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor a remis 69 de răspunsuri la solicitările parvenite din partea Serviciului de Informații și Securitate, de asemenea, a fost înregistrat 1 caz de corespundere parțială a numelui cu lista persoanelor, grupurilor și entităților implicate în activități teroriste, despre care, de asemenea, a fost informat SIS.

Lipsa mecanismelor de control asupra regiunii transnistrene creează premise periculoase privind utilizarea teritoriului respectiv, pentru rutele de contrabandă cu bunuri comerciale și pot fi abuzate pentru contrabanda cu numerar și traficul de arme.

Republica Moldova poate deveni zonă de tranzit, fiind intersectată de fluxurile de călători din/spre zonele de risc sau statele europene. Datorită escaladării conflictului la nivel regional, în partea de Est a Ucrainei, pot fi create premise de migrare a populației din teritoriile afectate,

iar sub paravanul acestora să pătrundă persoane implicate în activități teroriste sau FT. În mod special, acest fapt reprezintă un risc, deoarece la nivel regional au fost înregistrate cazuri de implicare a cetățenilor RM în mercenariat, în zona operațiunii antitero din Ucraina.

Totodată, în vederea fortificării capacităților de reacționare și eficientizare a eforturilor de prevenire și combatere a terorismului, precum și a proliferării armelor de distrugere în masă, la nivel de stat, este necesară îmbunătățirea dotării tehnice a subdiviziunilor specializate, procurarea programelor IT și instruirea reprezentanților tuturor autorităților implicate în proces. Un alt aspect important, care merită o atenție deosebită, este cooperarea internațională în domeniu și schimbul de experiență. Datorită evoluției procedeeleor și tacticilor de identificare și neutralizare a elementelor teroriste, aceasta capătă o importanță tot mai mare în contextul extinderii masive a fenomenului de activități teroriste.

În contextul ajustării legislației la realitatea existentă și la standardele internaționale, urmează a fi operate mai multe modificări, cum ar fi:

- introducerea unui concept nou privind verificarea pasagerilor companiilor aeriene, pentru realizarea măsurilor de asigurare a securității antiteroriste, în scopul detectării tentativelor de părăsire, de intrare sau de tranzit a teritoriului țării noastre de către persoanele afiliate organizației Al-Qaeda, Mișcării Taliban, „ISIL” (Da’esh) etc;
- obligarea autorităților cu competențe în domeniul prevenirii și combaterii terorismului de a comunica Serviciului de Informații și Securitate al Republicii Moldova informațiile referitoare la tentativele de intrare, tranzitare sau ieșire din țară a persoanelor implicate în activități teroriste. Lista persoanelor și entităților implicate în activități teroriste se elaborează, se actualizează și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova de către Serviciul de Informații și Securitate;
- comunicarea imediată Centrului Antiterorist a tuturor informațiilor referitoare la activități în care sînt vizate persoane sau entități implicate în activități teroriste;
- modificarea și completarea Codului penal, în sensul incriminării faptelor de călătorie peste hotare în scop terorist, precum și a altor fapte socialmente-periculoase conexe.

5. VULNERABILITATEA NAȚIONALĂ DE SPĂLARE A BANILOR

Vulnerabilitatea, la nivel național, față de spălarea banilor este determinată de vulnerabilitatea generală a sectoarelor și de capacitatea statului de a combate spălarea banilor la nivel național.

La evaluarea capacității statului de a combate spălarea banilor, obiectivele de bază au fost:

- identificarea punctelor slabe și a deficiențelor capacității de combatere a spălării banilor;
- stabilirea acțiunilor prioritare care vor consolida capacitatea statului de combatere a spălării banilor.

În urma analizei datelor statistice acumulate și a evaluării efectuate, s-a stabilit că sistemul național de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului este vulnerabil din cauza capacităților limitate, la nivel național, antrenate în combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, precum și a vulnerabilității înalte a sectorului bancar, de asigurări, valori mobiliare și agenți imobiliari.

În cadrul evaluării capacităților organelor de ocrotire a normelor de drept, care sunt afectate prioritar de insuficiența de resurse financiare și umane, precum și de legislația în domeniu imperfectă, au fost stabilite cauzele care contribuie la un nivel înalt de vulnerabilitate.

Totodată, s-a stabilit că cadrul legal actual a asigurat un nivel înalt de condamnări pentru spălarea banilor în raport cu numărul investigațiilor inițiate și sancțiuni penale disuasive aplicate persoanelor condamnate. Trebuie însă de menționat că nivelul mijloacelor financiare confiscate, generate de infracțiunea de spălare a banilor, precum și crimele predicate, se menține încă la un nivel foarte jos.

Capacitățile profesionale și numărul specialiștilor implicați în investigarea, urmărirea penală și judecarea cazurilor de spălare a banilor, integritatea și independența acestora înregistră un nivel scăzut și nu sunt în măsură să garanteze rezultatele scontate.

Nivelul înalt de corupție în cadrul organelor de ocrotire a normelor de drept și autorităților judiciare, alături de corupția politică, afectează capacitatea de combatere a spălării banilor și finanțării terorismului.

5.1. Calitatea politicilor și strategiei de prevenire și combatere a spălării banilor

Strategia națională de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului pentru anii 2013-2017 și Planul de acțiuni au fost adoptate de către Parlamentul Republicii Moldova prin Legea. Nr. 130 din 06 iunie 2013.

Scopul de bază al acestei Strategii, pentru o perioadă de 5 ani, constă în identificarea și reducerea vulnerabilității sectoarelor financiar-bancare și nebankare față de riscul spălării banilor și finanțării terorismului prin prisma respectării standardelor internaționale în domeniu.

Instrumentul de aplicare al Strategiei îl reprezintă Planul de acțiuni, care este implementat în mod consecvent de toți participanții.

Totodată, din punct de vedere tehnic au fost stabilite patru obiective strategice: *consolidarea sistemului de prevenire, optimizarea regimului de combatere, asigurarea cooperării naționale și*

internaționale, asigurarea transparenței și feedbackului privind măsurile de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului.

Pentru realizarea obiectivelor propuse au fost antrenate 13 autorități publice și instituții responsabile de realizarea Planului de acțiuni, care au fost *separate în măsuri legislative, instituționale și măsuri de implementare.*

Fiecare acțiune implementă are ca scop realizarea unei sau mai multor recomandări FATF (standard internațional), iar realizarea acestora urmează să dea valoare adăugată sistemului autohton de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului.

Evaluarea implementării Strategiei este asigurată prin intermediul unui cadru instituțional de supraveghere și de monitorizare periodică a progreselor obținute în domeniul respectiv.

Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor, în calitate de structură independentă în cadrul Centrului Național Anticorupție, este responsabil de elaborarea Strategiei, de asigurarea realizării Planului de acțiuni, precum și de coordonarea și supravegherea activității instituțiilor implicate în executarea acestuia.

Guvernul este responsabil de monitorizarea și coordonarea la nivel național a implementării prevederilor Strategiei.

Acțiunile prevăzute pentru perioada 2013 – 2015, au fost realizate, cu excepția a 2 obiective: exercițiul de evaluare națională a riscurilor și modificarea Legii nr. 190-XVI din 26.07.07 cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului.

Astfel, modificarea Legii menționate nu a fost finalizată din cauza necesității ajustării cadrului normativ la legislația Europeană nou-adoptată. În acest sens, trebuie de menționat că, la 20 mai 2015, Parlamentul European a adoptat a IV-a Directivă 2015/849 privind prevenirea utilizării sistemului financiar în scopul spălării banilor și finanțării terorismului, care a introdus standarde mai largi decât Directiva III (2005/60/CE), accentuând necesitatea evaluării naționale a riscurilor în domeniu.

În prezent, atât Directiva IV, cât și Recomandările FATF se bazează pe evaluarea națională a riscurilor în domeniu, care este un exercițiu complex, dar obligatoriu pentru fiecare stat.

Astfel, concluziile evaluării naționale a riscurilor sunt cruciale și urmează a fi utilizate la modificarea legislației, deoarece argumentează amploarea măsurilor care sunt prevăzute de lege pentru situațiile de risc aferent domeniului dat.

Strategia actuală nu conține o abordare bazată pe risc și nu permite identificarea sectoarelor vulnerabile la riscul de spălarea banilor și finanțarea terorismului.

5.2. Eficacitatea reglementării noțiunii de spălare a banilor

Spălarea banilor, ca și componentă de infracțiune, a fost criminalizată în Codul penal al RM din 24.03.1961 prin Legea nr.1326-XV din 26.09.2002, care a introdus art.164/9. În aceeași redacție, componenta de infracțiune s-a regăsit în art.243 din Codul penal al RM din 18.04.2002, care a intrat în vigoare la 12.06.2003. Ulterior, redacția articolului a suportat amendamente substanțiale prin Legile nr.243-XVI din 16.11.2007 (în vigoare din 14.12.2007) și nr.277-XVI din 18.12.2008 (în vigoare din 24.05.2009), transpunând standardele Convenției ONU împotriva criminalității transfrontaliere organizate (Convenția de la Palermo din 2000) și Convenției ONU contra traficului ilicit de stupefiante și substanțe psihotrope (Convenția de la Vienna din 1988).

Fiind evaluată reglementarea noțiunii de spălare a banilor de către legea penală au fost făcute mai multe constatări.

Legislația RM aplică principiul universalității infracțiunii predicat și acoperă toate categoriile de infracțiuni desemnate ca atare de către FATF. Datele statistice arată că RM este un stat cu un înalt mediu al criminalității, majoritatea infracțiunilor înregistrate reprezintă circulația

stupefiantelor și substanțelor psihotrope, furtul și jaful, traficul de ființe umane, traficul de arme, corupția, escrocheria, contrabanda. Veniturile infracționale spălate provin din activitățile infracționale desfășurate atât în țară, cât și peste hotarele ei. Reieșind din faptul că majoritatea infracțiunilor înregistrate au drept scop obținerea de profit, riscurile de SB sunt apreciate ca fiind înalte. În cadrul exercițiului de evaluare a riscurilor la nivel național drept amenințări au fost identificate următoarele domenii infracționale: traficul de droguri, traficul de ființe umane, corupția, evaziunea fiscală, contrabanda.

Schimbarea termenului „dobândirea” de bunuri, folosit în definirea formelor de comitere a SB până la 14.12.2007, cu cel de „achiziționarea” bunurilor, ultimul fiind o noțiune mai restrânsă decât cea anterioară. Totuși, în practica de urmărire penală și cea judiciară nu au existat impedimente cauzate de restrângerea înțelesului acestei forme a laturii obiective a infracțiunii.

Lipsa reglementării noțiunii de bunuri, folosită în definirea spălării banilor și în reglementarea confiscării speciale. În practică însă sunt aplicate prevederile art.3 din Legea nr.190 din 26.07.2007 cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, care definește noțiunea de bunuri, însă doar în sensul legii, nu și în sensul Codului penal. Cu toate acestea, practica nu a cunoscut impedimente legate de interpretarea noțiunii de bunuri. Astfel, se impune reglementarea acesteia și în partea generală a Codului penal.

Introducerea, din 14.12.2007, în definirea SB a noțiunii de „venituri ilicite” în schimbul noțiunii anterioare „obținut în urma săvârșirii infracțiunilor” sau „provenit din săvârșirea unei infracțiuni”. Aceasta este o schimbare conceptuală în legislație, termenul „ilicit” este mult mai larg și nu poate fi înțeles automat ca echivalent al termenului „obținut în urma săvârșirii infracțiunilor” sau „provenit din săvârșirea unei infracțiuni”. Scopul infracțiunii de SB ar putea fi foarte ușor afectat de incertitudine, mai ales că nu este reglementat de Codul penal, ci doar de art.3 din Legea nr.190 din 26.07.2007 cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, care, la fel, în sensul legii, explică termenul de „ilicit” ca fiind „destinat, folosit sau rezultat, direct sau indirect, din săvârșirea unei infracțiuni”.

Normele ce reglementează condițiile generale în care survine răspunderea penală a persoanei juridice sunt imperfecte, iar componența infracțiunii de spălare a banilor prevede în cazul persoanelor juridice sancțiune doar pentru forma simplă a acesteia, nu și pentru semnele agravante. Astfel, sancțiunile reglementate nu pot fi considerate proporționale gradului prejudiciabil al infracțiunii comise de persoanele juridice. În cazul persoanelor fizice, însă, sancțiunile prevăzute de lege sunt proporționale gradului prejudiciabil al infracțiunii.

Codul penal și Codul de procedură penală mai reglementează două proceduri simplificate de examinare a cauzelor penale: în baza acordului de recunoaștere a vinovăției și în baza probelor administrate în faza de urmărire penală, inculpatul beneficiind, în aceste cazuri, de reducerea limitelor minime și maxime ale sancțiunilor expuse mai sus, între care se individualizează și se stabilește pedeapsa.

În cazul condamnărilor pentru concurs de infracțiuni, SB și infracțiunea predicat, stabilirea pedepsei este reglementată de art. 84 Cod penal, care prevede modul de cumulare al pedepselor stabilite pentru fiecare din infracțiunile ce intră în concurs. Analogic, în cazul existenței unei sentințe de condamnare neexecutate integral pentru infracțiunea predicat, la ulterioara condamnare pentru SB se aplică prevederile art. 85 Cod penal, care reglementează modul de cumulare a pedepselor stabilite prin cele două sentințe.

Comparând sancțiunile prevăzute de lege pentru SB (minime și maxime, inclusiv pentru componentele simple și semnele agravante) cu sancțiunile pentru categoriile de infracțiuni identificate drept amenințări, SB prezintă un caracter și grad prejudiciabil mai înalt decât evaziunea fiscală, mai puțin sporit decât traficul de ființe umane și coruperea pasivă și aproximativ aceleași caracter și grad prejudiciabil ca în cazul traficului de droguri și contrabandă.

Statistica și evidența cauzelor penale de SB este ținută, potrivit sistemului unic de evidență a infracțiunilor, cauzelor penale și persoanelor care au comis infracțiuni, de Banca centrală de date a Ministerului Afacerilor Interne. Acest sistem însă ține evidența potrivit unor indicatori unici pentru toate infracțiunile și nu corespunde necesităților pentru ținerea evidenței unor categorii de infracțiuni aparte. La fel, baza de date poate să nu conțină informația actualizată la zi pentru toate cauzele penale. Respectiv, datele statistice privind unele categorii de infracțiuni sunt ținute individual, în mod manual, de către subdiviziunile specializate în investigarea acestora. Astfel, potrivit informației acumulate de către Procuratura Anticorupție cu referire la cauzele de SB examinate în instanțele de judecată, în perioada din 2009, de când a rămas irevocabilă prima sentință privind infracțiunea de SB, până în 2015 inclusiv, au fost pronunțate și au rămas definitive și irevocabile 11 sentințe în privința a 14 persoane fizice și 3 persoane juridice.

Fără a lua în calcul pedepsele pentru infracțiunile predicat și pedepsele stabilite definitiv pentru cumul de infracțiuni, avem următoarea stare de fapt la numirea pedepselor pentru SB. În cazul celor 3 persoane juridice, două au fost sancționate cu amendă 7000 unități convenționale (1 u.c. = 20 MDL) și una cu amendă 6600 unități convenționale. Cât privește persoanele fizice, în privința uneia procesul penal a fost încetat în baza unor circumstanțe care exclud tragerea la răspundere penală, o altă persoană a fost achitată și 12 persoane au fost condamnate. Din cele 12 persoane condamnate, o persoană a fost condamnată pentru spălare de bani, fără semne agravante, la 3 ani de închisoare cu executare, iar 7 au fost condamnate, pentru spălare de bani în proporții deosebit de mari (semn agravant cu cea mai severă sancțiune la art.243 Cod penal), la închisoare, dar cu suspendarea executării pedepsei pentru un anumit termen de probă, aceste termene variind între 2 și 5 ani. Din numărul total de condamnați, în privința a 3 persoane, pedeapsa cu închisoarea a fost stabilită sub limita minimă prevăzută de lege, *în temeiul art.79 Cod penal*, în legătură cu prezența unor circumstanțe excepționale ale cauzei. În privința a 4 persoane, de asemenea pentru spălare de bani în proporții deosebit de mari, instanțele au aplicat, *iarăși în temeiul art.79 Cod penal*, pedepse mai blânde - o amenda de 5000 de unități convenționale și 3 amenzi de 200 de unități convenționale în loc de închisoare pe un termen de la 5 la 10 ani. Astfel, din analiza pedepselor aplicate de instanțele de judecată, se constată că, având la dispoziție un cadru legislativ corespunzător, termenele de pedeapsă aplicate nu sunt suficiente pentru a fi considerate disuasive.

5.3. Complexitatea și eficacitatea reglementării indisponibilizării, urmăririi și confiscării activelor

Regimul sistării activităților și tranzacțiilor suspecte („freezing») este reglementat de art. 14 din Legea nr.190 din 26.07.2007 cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, subiect al inițierii acestei măsuri fiind Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor din cadrul Centrului Național Anticorupție. Prin decizia Serviciului, entitățile raportoare a activităților sau tranzacțiilor suspecte sistează executarea pe un termen indicat în decizie, dar nu mai mare de 5 zile lucrătoare. Dacă acest termen este insuficient, la demersul motivat al Serviciului, judecătorul de instrucție poate decide prelungirea termenului de sistare a activităților sau a tranzacțiilor suspecte pe un termen de până la 30 zile. Totuși, acest termen ar putea fi, în unele cazuri, insuficient pentru a stabili bănuiala rezonabilă de comiterea infracțiunii, necesară pentru declanșarea urmăririi penale, în cadrul căreia ofițerul de urmărire penală și procurorul deja dispun de posibilitatea aplicării măsurilor provizorii de asigurare.

Punerea sub sechestru este reglementată de articolele 202 – 210 din Codul penal, în calitate de măsură asiguratorie pentru repararea prejudiciului cauzat de infracțiune, pentru eventuala confiscare specială sau confiscare extinsă a bunurilor și pentru garantarea executării pedepsei amenzii.

Evaluând complexitatea și eficacitatea reglementării punerii sub sechestru în scopul eventualei confiscări speciale sau confiscări extinse a bunurilor au fost făcute următoarele constatări.

Sub sechestru pot fi puse doar bunurile bănuितului, învinuitului, inculpatului, precum și ale părții civilmente responsabile, în cazurile prevăzute de lege, indiferent de natura bunurilor și de faptul la cine se află acestea, în timp ce confiscările pot fi supuse și bunurile care aparțin altor persoane și care le-au acceptat, știind despre dobândirea ilegală a acestor bunuri. Prin urmare, această categorie de bunuri nu poate constitui obiect al sechestrării în scopul eventualei confiscări.

La fel, nu pot fi puse sub sechestru bunurile întreprinderilor, instituțiilor și organizațiilor, cu excepția acelei cote-părți dobândite ilicit din proprietatea colectivă care poate fi separată fără a se aduce prejudiciu activității economice. Aceste 2 condiții, separabilitatea cotei și neprejudicierea activității economice, se referă la bunurile dobândite ilicit și reprezintă standarde foarte înalte, care fac inaplicabilă măsura sechestrării asupra bunurilor persoanelor juridice. Cât privește bunurile persoanelor juridice, folosite sau destinate comiterii infracțiunii, acestea nu pot fi puse sub sechestru în nici un caz. Această situație favorizează utilizarea firmelor fantomă la comiterea spălării de bani.

Un alt standard, care afectează scopul sechestrării, îl reprezintă situația în care punerea sub sechestru a bunurilor poate fi aplicată numai în cazurile în care probele acumulate permit de a presupune întemeiat că bănuitul, învinuitul, inculpatul sau alte persoane, la care se află bunurile urmărite, le pot tăinuі, deteriora, cheltui. Aceasta plasează pe seama acuzării o sarcină suplimentară a probațiunii.

Punerea sub sechestru a bunurilor se aplică prin ordonanța organului de urmărire penală și la demersul procurorului cu autorizarea judecătorului de instrucție. Pentru a preveni dispariția, înstrăinarea, tăinuirea bunurilor, legea stabilește o excepție de la regula de bază. Astfel, în caz de delict flagrant sau de caz ce nu suferă amânare, organul de urmărire penală este în drept de a pune bunurile sub sechestru în baza ordonanței proprii, fără a avea autorizația judecătorului de instrucție, comunicând despre aceasta imediat, însă nu mai târziu de 24 de ore din momentul efectuării acțiunii, judecătorului de instrucție, care va verifica legalitatea punerii sub sechestru, va confirmă rezultatele ei sau va declara nevalabilitatea acesteia.

Regimul confiscării speciale este reglementat de art.106 Cod penal, iar din 25.02.2014 a intrat în vigoare instituția confiscării extinse, prevăzută de art.106/1 Cod penal.

Potrivit regulii generale, sunt pasibile confiscării atât bunurile utilizate la comiterea infracțiunii, cât și cele rezultate din infracțiuni. Însă, dacă acestea nu mai există sau nu se găsesc, se confiscă contravaloarea lor.

Totodată, în calitate de condiții suplimentare, legea prevede că:

- instrumentele infracțiunii se confiscă doar dacă aparțin infractorului, nu și cele ce aparțin altor persoane sau, cel puțin, echivalentul lor;
- bunurile rezultate din infracțiuni și veniturile de la acestea, bunurile convertite sau transformate, parțial sau integral, din bunurile rezultate din infracțiuni și din veniturile de la aceste bunuri, pot fi confiscate doar dacă, la fel, aparțin făptuitorului sau altor persoane și care le-au acceptat știind despre dobândirea ilegală a acestor bunuri. În acest caz se face imposibilă confiscarea contravalorii acelor bunuri care se află la persoanele terțe de bună credință, chiar dacă le-au obținut cu titlu gratuit;
- nu este reglementată confiscarea obiectului spălării banilor, ci doar a bunurilor folosite sau destinate pentru finanțarea terorismului.

Potrivit legii, confiscarea specială se poate aplica chiar dacă făptuitorului nu i se stabilește o pedeapsă penală, ceea ce nu este echivalentul lipsei condamnării. În același timp, dispozitivul sentinței de condamnare, precum și al celei de achitare sau de încetare a procesului penal, în

cazurile necesare, trebuie să mai cuprindă: ... 2) hotărârea cu privire la confiscarea specială; ...". În cazul dispozitivului sentinței de achitare sau de încetare a procesului penal, acesta va trebui să cuprindă dispoziția de revocare a măsurilor de asigurare eventualei confiscări speciale, dacă astfel de măsuri au fost luate. Astfel, în cazul unei sentințe de achitare (spre ex., pe motivul că fapta nu a fost comisă de inculpat) sau a unei sentințe de încetare, rămâne incertă soarta bunurilor sechestrate pasibile confiscării. Și mai incertă este soarta unor astfel de bunuri în cazul adopțării de către procuror a hotărârii de scoatere de sub urmărire penală și/sau clasare a procesului penal. Altfel spus, legislația RM nu prevede confiscarea *in rem*.

Cât privește sarcina probațiunii, în cazul confiscării speciale, aceasta rămâne pe seama acuzării. Însă, prin Legea nr.326 din 23.12.2013, a fost introdusă în Codul penal (art.106/1) o nouă măsură de siguranță – regimul confiscării extinse, care, deși nu înseamnă o inversare a sarcinii probațiunii, presupune împărțirea acesteia între acuzare și apărare. Aceasta reprezintă o realizare semnificativă, dacă luăm în calcul că normele constituționale (art.46(3) din Constituția RM), potrivit cărora caracterul licit al dobândirii averii se prezumă, au rămas neamendate.

Datele statistice privind aplicarea confiscării se află în gestiunea Ministerului Justiției, de rând cu datele privind rezultatele examinării cauzelor de către instanțele de judecată. Însă, sistemul de ținere a evidenței nu permite identificarea datelor necesare separat pentru oricare din componentele de infracțiune prevăzute de Codul penal. În unele cazuri, informația se referă la o categorie de infracțiuni în ansamblu. Deși în cadrul evaluărilor (Moneyval și Conferința statelor părți ale Convenției de la Varșovia) au fost furnizate unele date statistice, acestea au fost identificate manual și nu erau complete. O statistică deficientă nu permite evaluarea eficacității măsurii și a activității organelor de drept.

Vorbind despre ponderea aplicării confiscării, în coraport cu numărul de sentințe, la general, și cel al sentințelor privind infracțiunile generatoare de profituri, în special, dar și în coraport cu sentințele pe spălare de bani, această măsură de siguranță se aplică foarte rar și nu-și atinge scopul.

Spre exemplu: potrivit datelor de evidență ale Procuraturii Anticorupție, ținute pentru uz intern, din totalul de 198 de cauze penale (inclusiv 167 privind infracțiuni de corupție și conexe corupției și 4 cauze de spălare de bani), în care, în 2015, au fost pronunțate în primă instanță sentințe de condamnare, doar în 4 cazuri a fost dispusă confiscarea specială, valoarea bunurilor constituind 3000 EUR, 1200 MDL, 420000 MDL și 6000 EUR. În nici una din cauzele de spălare a banilor nu a fost dispusă confiscarea.

În aceste situații, regimul de confiscare nu poate fi perceput decât inefficient.

Referitor la datele statistice, ce țin de aplicarea sechestrelor ca măsură asiguratorie, atât în cazul infracțiunii de spălare de bani, cât și pentru toate celelalte infracțiuni, de asemenea, nu există un sistem unic de ținere a acestora, unele autorități ținând evidența în funcție de necesitățile proprii și pentru uz intern.

Pentru a optimiza regimul măsurilor de asigurare și al confiscării se impun următoarele măsuri:

- instruirea investigatorilor, procurorilor și judecătorilor în domeniul aplicării măsurilor asiguratorii și confiscării;
- reglementarea regimului confiscării civile;
- crearea, în sistemul organelor de drept, a unei agenții de recuperare a activelor ilicite;
- revizuirea mecanismului de management al bunurilor sechestrate și confiscate;
- pentru o apreciere a eficacității măsurii confiscării, a tendințelor practice și deficiențelor, se impune o evidență automatizată unică, în conformitate cu aceleași criterii, pentru toți actorii procesului penal. Aceasta urmează să conțină informația pe fiecare articol din Codul penal, pentru fiecare cauză în parte, care să cuprindă numărul măsurilor asiguratorii, dispuse și autorizate într-o cauză, în vederea confiscării ulterioare, precum și valoarea bunurilor sechestrate, confiscate și recuperate, ca rezultat al executării confiscării.

5.4. Calitatea colectării și procesării datelor de către SPCSB

Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor funcționează ca organ de specialitate, cu statut de subdiviziune independentă în cadrul Centrului Național Anticorupție, specializat în prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului.

În conformitate cu Legea nr. 190-XVI din 26.07.07, Serviciului îi sunt atribuite următoarele funcții de bază:

- prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului prin primirea, analiza și transmiterea informațiilor cu privire la tranzacțiile suspecte;
- elaborarea și implementarea politicilor și strategiilor privind prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului în Republica Moldova;
- coordonarea și asigurarea tendințelor de implementare a standardelor internaționale în domeniu.

Statele de personal ale Serviciului sunt formate din 16 angajați permanenți: șeful Serviciului, șeful-adjunct, 7 ofițeri superiori de investigație pe cazuri excepționale, 6 ofițeri superiori de investigație și 1 ofițer de investigație. Totodată, în caz de necesitate, prin ordinul directorului CNA, pot fi delegați colaboratori ai altor subdiviziuni care sunt investiți cu atribuții în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului. Toți colaboratorii dețin grade speciale.

Angajații posedă studii universitare juridice, financiare și/sau economice, experiență în domeniul financiar - bancar și non-bancar, inclusiv cu grad științific de magistrat. Personalul angajat în cadrul Serviciului nu poate ocupa o altă funcție și nu poate îndeplini atribuții în cadrul entităților raportoare.

Totodată, conform prevederilor legale, angajații Serviciului Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor sunt obligați să asigure păstrarea secretului comercial, bancar sau profesional. Divulgarea unor astfel de secrete, contrar prevederilor stabilite, atrage la răspundere, în conformitate cu legislația în vigoare, ca pentru prejudiciul cauzat prin divulgarea nelegitimă a datelor obținute în exercițiul funcțiunii. Transmiterea informațiilor către servicii similare străine, în modul stabilit de lege, nu constituie divulgare a secretelor apărute de lege.

În conformitate cu prevederile art. 8 alin. (1) din Legea nr. 190-XVI din 26.07.07, entitățile raportoare sunt obligate să informeze imediat Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor despre orice activitate sau tranzacție suspectă în curs de pregătire, de realizare sau deja realizată.

Datele privind tranzacția suspectă sunt reflectate într-un formular special și sunt remise Serviciului Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor în, cel mult, 24 de ore. De asemenea, entitățile raportoare completează formulare privind tranzacțiile limitate și cu numerar.

Formularele speciale se remit Serviciului sub forma documentului electronic, reglementat de Legea nr.264-XV din 15.07.2004 cu privire la documentul electronic și semnătura digitală, utilizând descrierea pozițiilor în format electronic, prin intermediul poștei electronice sau pe suport magnetic - în ambele cazuri cu elementele semnăturii digitale sau folosind altă modalitate de identificare.

Întrucât informațiile privind operațiunile financiare includ date confidențiale ale persoanelor fizice/juridice, acestea sunt păstrate în baza de date protejată în cadrul Serviciului Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor, aflată în sediul Centrului Național Anticorupție.

Infrastructura tehnică și soft-urile de care dispune Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor contribuie esențial la sporirea eficacității, calității și operativității lucrului efectuat.

În prezent, SPCSB dispune de acces direct la toate sistemele informaționale ale țării, dintre care majoritatea sunt conectate on-line.

Serviciul menține relații de colaborare, la nivel intern, cu toate autoritățile specializate, cum ar fi: Ministerul Afacerilor Interne, Serviciul de Informații și Securitate, Procuratura Generală, Serviciul Fiscal de Stat, organele de supraveghere, entitățile raportoare.

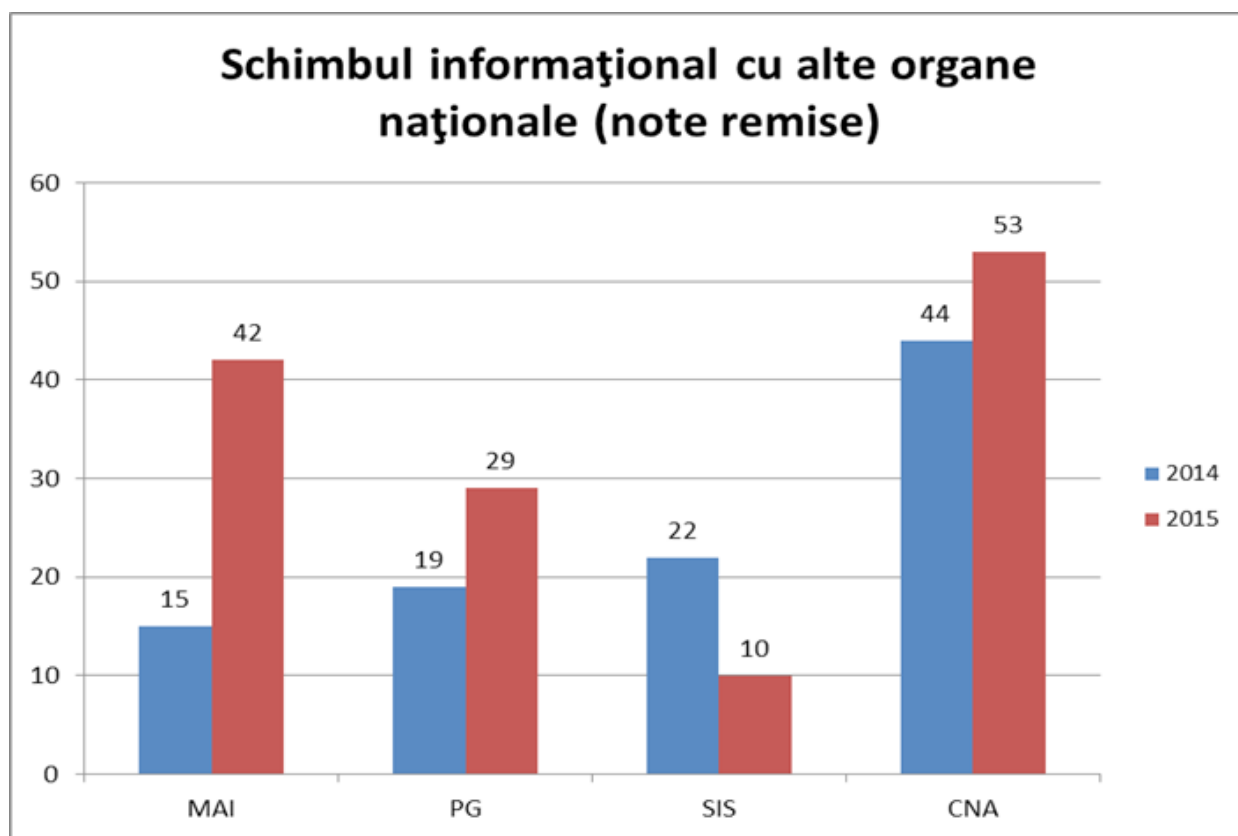
Totodată, din luna mai 2008, Republica Moldova a devenit membru cu drepturi depline al Grupului Egmont, care cuprinde Oficiile de Inteligență Financiară din 151 de state membre și permite schimbul de informații, prin intermediul canalului securizat ESW, fapt care facilitează obținerea și furnizarea informațiilor în timp relativ scurt. În prezent, Serviciul este parte a 45 de memoranduri, semnate cu serviciile similare din alte țări.

Serviciul participă la ședințele Comitetului de experți MONEYVAL, în cadrul Consiliului Europei, care este specializat în evaluarea țărilor privind implementarea măsurilor de prevenire și combatere a SB/FT și conformitatea acestora cu standardele internaționale.

Astfel, asupra rezultatelor rapoartelor de evaluare al acestui Comitet sunt focusate toate organizațiile internaționale de profil, FATF, instituțiile UE, asociații de business și investitori, iar riscul obținerii unui scor negativ afectează direct integrarea sistemului financiar-bancar național în cel internațional cu riscurile aferente.

În prezent, delegația Republicii Moldova este condusă, în cadrul ședințelor plenare MONEYVAL, de către Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor, care prezintă periodic progresele de țară.

Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor este punctul de contact în cadrul rețelei CARIN, specializată pe schimbul de informații, dintre oficiile naționale de recuperare a activelor, la nivel internațional.

De menționat că, activitatea Unității de Inteligență Financiară este reglementată de prevederile legale, care sunt conforme cu standardele internaționale în domeniu, activitatea fiind axată în special asupra proceselor de primire, analiză și diseminare a informațiilor furnizate de entitățile raportoare. În acest sens, trebuie de precizat că, datorită volumului mare de informații, recepționate de la entitățile raportoare, UIF necesită resurse umane suplimentare pentru asigurarea tuturor proceselor conexe activității, atât pe plan intern, cât și pe plan internațional.

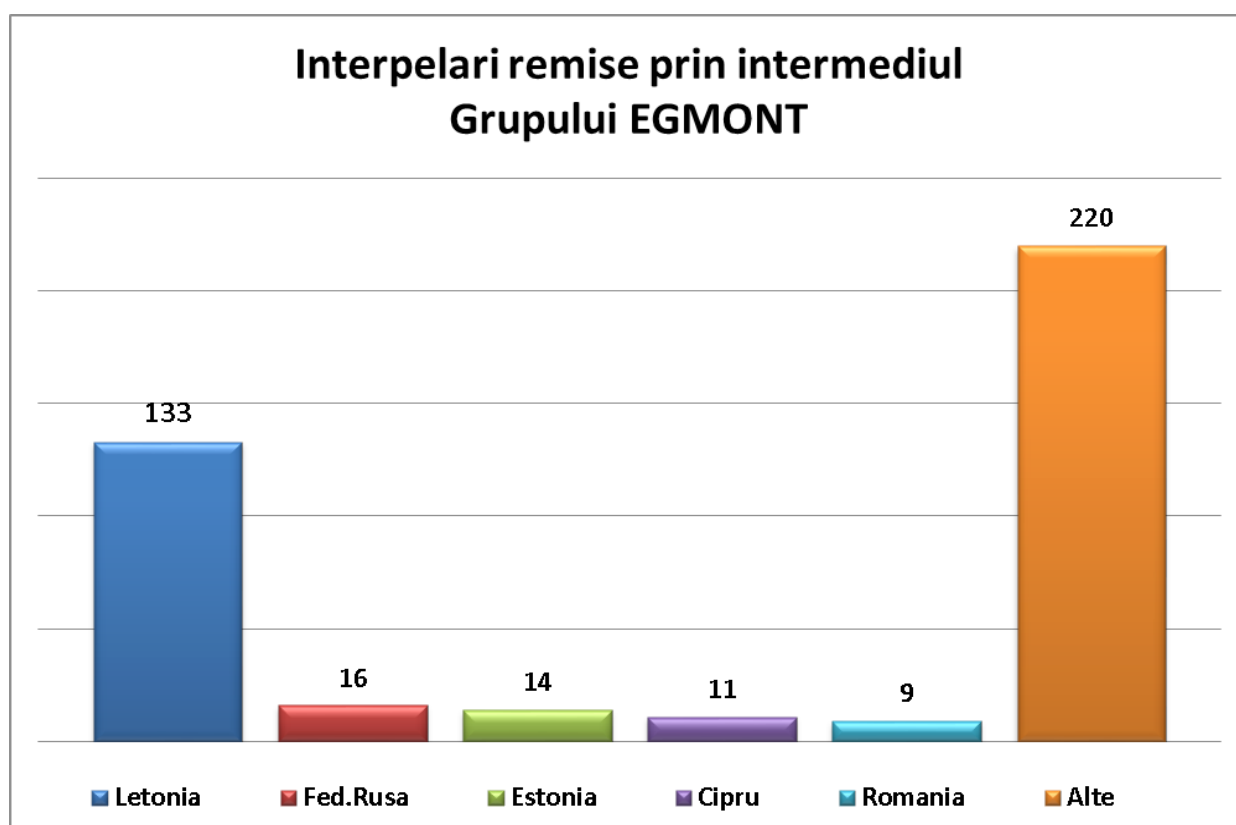
Totodată, în vederea creșterii eficienței UIF este necesară promovarea intereselor statului și participarea la cele mai importante foruri internaționale, precum și instruirea personalului. De asemenea, lipsa programelor IT performante și dotarea tehnică a UIF pot crea deficiențe serioase în procesul de analiză și identificare a activităților suspecte de spălare a banilor și finanțare a terorismului.

Atribuțiile existente ale UIF nu pot fi considerate suficiente în condițiile în care FATF fortifică activitatea serviciilor de inteligență financiară prin delegarea unor pârghii mai largi și înăsprirea regimului de sancționare.

În ceea ce privește eficacitatea cooperării interne, trebuie de accentuat că Serviciul menține relații de colaborare cu toate autoritățile specializate la nivel intern. Astfel, în urma solicitărilor primite de la alte instituții, *în baza acordurilor de colaborare semnate de către CNA și alte autorități*, Serviciul a remis în total 100 de răspunsuri (note analitice). Respectiv, la solicitarea Ministerului Afacerilor Interne au fost remise 42 de note analitice în privința a 75 de persoane juridice și 64 persoane fizice, la solicitarea Serviciului de Informații și Securitate au fost remise 10 note analitice în privința a 5 persoane juridice și 12 persoane fizice, la solicitarea Procuraturii Generale au fost remise 29 de note analitice în privința a 38 de persoane juridice și 22 de persoane fizice, iar în adresa Centrului Național Anticorupție au fost remise 53 de note analitice în privința a 123 de persoane fizice și 131 de persoane juridice.

Totodată, în scopuri preventive, au fost perfectate și expediate 16 notificări în adresa instituțiilor financiar-bancare și non-bancare din țară privind tipologiile de utilizare a sistemul financiar autohton.

Procesul de cooperare, între organele implicate în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului, la nivel național, este unul dificil. Aceasta se întâmplă din cauza lipsei unui organ (structură) de coordonare care ar reuni reprezentanții acestor autorități pentru a facilita schimbul de informații, a înainta și discuta inițiativele comune, a dezbate propunerile privind eficientizarea sistemului.

De asemenea, cooperarea dintre UIF, organele de supraveghere și entitățile raportoare au un caracter sporadic. Colaborarea are loc în funcție de necesitatea apărută pentru fiecare participant, fapt care împiedică îmbunătățirea relațiilor de colaborare și creează dificultăți în procesul de schimb de informații.

Astfel, cooperarea pe plan național dintre reprezentanții autorităților/entităților implicate în procesul de prevenire și combatere a spălării banilor înregistrează un nivel redus, având în mare parte un caracter formal și nelucrativ.

Referitor la cooperarea internațională în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor, la nivel de UIF, menționăm că, pe parcursul anului 2015, în procesul investigării diferitor tipologii de legalizare a mijloacelor bănești, au fost adresate 419 interpelări către serviciile similare din alte state, la care au fost primite 349 de răspunsuri.

Totodată, Serviciul a primit spre examinare, de la serviciile similare din alte state, 30 de interpelări, expediind 27 de răspunsuri.

În comparație cu perioada similară a anului trecut, schimbul informațional a cunoscut o creștere de 26 %. Pe parcursul anului 2014, serviciile similare din alte țări au fost interpellate de 331 de ori (cu 35 % mai mult față de aceeași perioadă a anului trecut), la 2016 interpelării fiind primite răspunsuri. Totodată, Serviciul a primit spre examinare de la serviciile similare străine 16 solicitări, oferind 14 răspunsuri.

Serviciul participă activ la diverse foruri și reuniuni internaționale de profil, unde prezintă progresele și experiența acumulată în domeniu.

Cooperarea internațională în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor la nivelul UIF se desfășoară destul de intens, însă obținerea informațiilor din anumite state poate să dureze perioade mai îndelungate sau chiar să fie împiedicată, în virtutea prevederilor legale stricte privind secretul bancar și comercial. Din aceste motive, uneori este nevoie de solicitarea informațiilor prin intermediul comisiilor rogatorii.

Totodată, procesul de obținere a informațiilor, prin intermediul tratatelor de asistență juridică mutuală, în cadrul cauzelor penale, durează o perioadă îndelungată, fapt ce împiedică desfășurarea acțiunilor preconizate și conduce la tergiversarea examinării acestora.

5.5. Capacitatea și resursele destinate investigării, urmăririi și judecării infracțiunilor de spălare a banilor și altor infracțiuni financiare, inclusiv urmăririi și confiscării activelor

În anul 2002, a fost creat Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției (CC-CEC) - organ de ocrotire a normelor de drept, specializat în contracararea infracțiunilor economico-financiare și fiscale, precum și a corupției. Până în 2012, organul de urmărire penală al CCCEC a deținut competența investigării infracțiunilor economice, a spălării banilor, a infracțiunilor de corupție și celor conexe corupției, urmărirea penală fiind condusă de Procuratura anticorupție. Din 2012, pentru consolidarea capacităților de combatere a corupției, CCCEC a fost reorganizat în Centrul Național Anticorupție (CNA), iar competența investigării infracțiunilor economice a fost atribuită organelor de urmărire penală din cadrul subdiviziunilor teritoriale ale Inspectoratului General de Poliție, sub conducerea procurorilor din procuraturile teritoriale. Organului de urmărire penală al CNA i-a rămas competența urmăririi penale a infracțiunilor de corupție și conexe corupției, dar și a spălării banilor (indiferent de infracțiunea predicat) și finanțării terorismului, în continuare sub conducerea procurorilor Procuraturii anticorupție.

Urmărirea penală a infracțiunilor de contrabandă și eschivarea de la achitarea plăților vamale revine, conform legii, organelor de urmărire penală ale Serviciului Vamal (SV).

Respectiv, organelor de urmărire penală din subdiviziunile Inspectoratului General de Poliție (IGP) le revine competența urmăririi penale pentru orice infracțiune care nu este dată prin lege în competența altor organe de urmărire penală sau este dată în competența lor prin ordonanța procurorului.

Deși competența de investigare a SB este atribuită organului de urmărire penală al CNA, totuși Procurorul General și adjuncții lui pot dispune, printr-o ordonanță motivată, efectuarea urmăririi penale de către orice organ de urmărire penală (art.271(7) CPP), astfel încât nu există un impediment în investigarea, de către celelalte organe de urmărire penală, a infracțiunii de spălare a banilor, împreună cu infracțiunea predicat, ce intră în competența lor sau separat de aceasta.

Totuși, în lipsa unei competențe materiale prevăzute de lege, organele de urmărire penale ale IGP și SV nu manifestă un rol activ, din oficiu, în investigarea spălării banilor proveniți din infracțiunile date în competența lor. Această situație se explică prin numărul foarte redus al cauzelor de SB, inițiate și investigate de poliție, comparativ cu ponderea infracțiunilor generatoare de profituri infracționale.

Partea cea mai mare a cauzelor privind infracțiunile de SB inițiate și investigate revine organului de urmărire penală al CNA, sub conducerea Procuraturii anticorupție. În cadrul organului de urmărire penală există o direcție, în cadrul căreia 4-5 ofițeri de urmărire penală sunt antrenați preponderent la investigarea cauzelor penale din domeniul financiar-bancar, în special a spălării banilor. Experiența acestora în activitatea de urmărire penală este, în medie, de aproximativ 4 ani, și este mai mică decât media experienței de muncă a personalului organului de urmărire penală.

În prezent, sarcina medie, care revine unui ofițer de urmărire penală din CNA, este de aproximativ 20 - 25 de cauze în gestiune concomitent. Din această sarcină, ofițerii antrenați în investigarea spălărilor de bani au în procedură circa 6-7 cauze de SB.

În cadrul Procuraturii Anticorupție nu există o specializare instituțională pe investigarea SB, dar preponderent din totalul de 37 de funcții de procurori sunt antrenați în aceste investigații 3-4 procurori. Aceștia au o experiență de activitate ca procuror sub media pe întreaga instituție.

Judecarea cauzelor penale privind infracțiunile financiar-economice, inclusiv de SB, are loc conform principiului teritorial, la locul comiterii infracțiunii, fără a exista vreo specializare în acest sens. Cauzele se distribuie în mod aleatoriu.

Nici ofițerii de urmărire penală ai CNA, nici cei din subdiviziunile IGP, nici procurorii și nici judecătorii nu sunt asistați de personal specializat în domeniul financiar-economic.

Referindu-ne la finanțarea și asigurarea tehnico-materială, putem spune că CNA este finanțat de la bugetul de stat. CNA dispune de un efectiv-limită, în număr de 350 de unități, inclusiv 56 unități în organul de urmărire penală. Bugetul CNA este în constantă creștere. În general, CNA este mult mai dotat decât alte organe de drept. Totuși, CNA semnalează probleme în ce privește dotarea tehnică, precum și asigurarea unor activități de prevenire (campanii de sensibilizare, spoturi publicitare etc.), acestea fiind acoperite din proiectele de asistență externă.

Bugetul alocat Judiciarului, atât instanțelor de judecată, cât și procuraturii, la fel, este într-o creștere constantă de la an la an. Gestionarea bugetului alocat instanțelor judecătorești este atribuită, în mod confuz, mai multor autorități (Consiliul Superior al Magistraturii și Ministerul Justiției). Cu probleme mai grave se confruntă Consiliul Superior al Procurorilor. Legea nu prevede dotarea CSP cu buget propriu, membri detașați, personal auxiliar și sediu. În pofida majorărilor de buget, Judiciarul continuă să semnaleze despre persistarea problemei asigurării neadecvate a finanțării.

Ofițerii de urmărire penală ai CNA sunt remunerați, începând cu aprilie 2013, în limita a circa 2,5 - 3 salarii medii pe economie, dintre care salariul de bază îl reprezintă circa 0,25 - 0,35 din salariu mediu pe economie, între 0,8 și 1,2 din salariu mediu îl reprezintă sporurile la salariul de

bază pentru gradul militar (special), pentru vechime în muncă, pentru categoria de calificare, pentru condiții speciale de activitate, intensitatea muncii, precum și pentru îndeplinirea, în regim de urgență, a unor sarcini speciale de importanță majoră, și tocmai 1,5 salarii medii pe economie le reprezintă sporul lunar pentru eficiență în prevenirea și combaterea corupției, care este unul fix, se achită tuturor și astfel nu este unul motivant. Din aceste considerente, nu există o tendință de migrație a cadrelor. Deși aceasta este o remunerare destul de înaltă, comparativ cu media pe țară, totuși, pentru a garanta o minimă siguranță și stabilitate, este oportună revizuirea sistemului de salarizare astfel încât salariul de bază al unui ofițer de urmărire penală al CNA, dar și al celor din cadrul IGP și SV, să fie majorat până la aproximativ 1,7 – 2,2 salarii medii pe economie, iar sporul anticorupție să reprezinte circa 0,2 - 0,5 salarii medii pe economie în funcție de eficiență.

Dacă vorbim despre colaboratorii de poliție, această funcție continuă a fi una puțin atractivă. Polițiștii sunt remunerați la fel ca și angajații CNA, cu excepția sporului lunar pentru eficiență în prevenirea și combaterea corupției, ceea ce creează un decalaj foarte mare între salariile celor două categorii de angajați.

Referitor la salarizarea procurorilor, practic nu există nici o diferență în nivelul de salarizare a unui procuror din procuratura teritorială și celui din Procuratura Anticorupție, salariul brut al acestora fiind de aproximativ 1,2 din salariul mediu pe economie pentru 2015. Acest salariu a rămas nemodificat din 2012, când fusese majorat cu 30 %. La fel, în cazul procurorilor, legea nu prevede sporuri pentru vechime în muncă sau vreun spor anticorupție pentru procurorii Procuraturii Anticorupție.

Cât privește remunerarea judecătorilor, începând cu 2014, salariile acestora au fost majorate esențial, cel mai mic salariu brut pentru cea mai mică vechime în muncă fiind de 3,0 salarii medii pe economie.

Un aspect deficient în capacitatea de investigare și judecare a infracțiunilor financiare, inclusiv SB, îl reprezintă insuficiența instruirilor, în domeniile investigării SB, precum și al identificării, urmăririi și recuperării activelor, atât pentru ofițerii de urmărire penală ai IGP și SV, cât și pentru cei ai CNA. Nu este reglementat numărul necesar al instruirilor pe care trebuie să le urmeze un ofițer de urmărire penală, într-o perioadă anume. Insuficiența acestor instruiri este valabilă și pentru procurori și judecători. Deși, în mod obligatoriu, ultimii trebuie să urmeze minimum 40 ore de instruire anual, instruirile în domeniile investigării infracțiunilor financiare și de spălare a banilor, recuperării activelor sau desfășurării investigațiilor financiare, sunt foarte rare. Acest fapt este cauzat de lipsa formatorilor cu experiență practică în domeniu.

Cât privește identificarea și urmărirea bunurilor infracționale, aceste acțiuni sunt parte integrantă a activităților de urmărire penală, realizate de persoana care efectuează urmărirea penală, și se face prin oricare din mijloacele probatorii prevăzute de CPP, inclusiv prin măsurile speciale de investigații. Totuși, în lipsa unor reglementări speciale a investigațiilor financiare, în practica de urmărire penală acestea lipsesc, mai ales că nici ofițerii de urmărire penală, nici procurorii nu sunt asistați de specialiști în domeniul financiar-economic, ceea ce le-ar asigura suport și operativitate în identificarea și urmărirea activelor. Acești factori explică, într-o măsură, numărul redus al sechestrelor și confiscărilor.

5.6. Integritatea și independența ofițerilor de urmărire penală, procurorilor și judecătorilor

Sistemul Național de Integritate este o evaluare a capacităților statului de a se opune corupției. Evaluarea SNI a fost realizată în 2014, în baza unei metodologii a Transparency International, fiind constatată vulnerabilitatea înaltă la corupție și caracterul sistemic al fenomenului corupției în Republica Moldova.

Republica Moldova dispune de o infrastructură instituțională și de un cadru legal avansat de prevenire și combatere a corupției, instituțiile principale din domeniu fiind Centrul Național Anticorupție, Comisia Națională de Integritate, Procuratura Anticorupție, Curtea de Conturi și Serviciul de Informații și Securitate, documentul de bază care reglementează acțiunile în domeniu este Strategia națională anticorupție. În ultimii ani, cadrul legal a fost consolidat, fiind adoptat un șir de legi importante și introduse modificări în cele existente, precum:

- a fost adoptată Legea nr.325 din 23.12.2013 privind testarea integrității agenților publici, care însă a devenit inaplicabilă reieșind din prevederi Hotărârii Nr.7 din 16.04.2015 pentru controlul constituționalității unor prevederi din Legea nr. 325 din 23 decembrie 2013 privind testarea integrității profesionale (Sesizarea nr. 43a/2014);
- au fost modificate legile privind declararea veniturilor și proprietății, conflictul de interese;
- din 30.10.2015 au intrat în vigoare modificările la Legea cu privire la Centrul Național Anticorupție, care a fost trecut sub control parlamentar, anterior fiind sub controlul executivului;
- au fost introduse prevederi despre ridicarea imunității judecătorilor în cazul comiterii actelor de corupție, înăsprite sancțiunile anti-corupție;
- din 25.02.2014, în Codul penal au fost introduse răspunderea penală pentru îmbogățirea nejustificată și confiscarea extinsă a bunurilor. Unele din prevederile cadrului legal sunt deja aplicate (de ex., cele ce vizează ridicarea imunității judecătorilor), pe când altele abia urmează să-și demonstreze eficiența (de ex., cele privitoare la îmbogățirea ilicită, confiscarea extensivă).

În pofida tuturor eforturilor guvernării în ultimii ani, în clasamentul Indicelui de Percepere a Corupției (IPC), Moldova a înregistrat, în perioada 2011 – 2015, următoarele rezultate:

Anul	2011	2012	2013	2014	2015
IPC	2,9	3,6	3,5	3,5	3,3
Locul în clasament	112 din 183	94 din 176	102 din 177	103 din 175	103 din 168

Căderea a trei guvernări, multiplele carențe în realizarea Strategiei Naționale Anticorupție, Strategiei de reformare a sectorului justiției și Acordului de Asociere Republica Moldova – UE au diminuat încrederea populației în capacitatea guvernanților de a face față corupției. Deși aceasta a devenit mai puțin tolerantă față de fenomenul corupției și mai activă în monitorizarea guvernării și participarea la procesul decizional, totuși ea rămâne destul de pasivă și reticentă când trebuie să ceară tragerea la răspundere a persoanelor concrete pentru fapte de corupție.

Rămânând una din cele mai sărace țări din Europa, Republica Moldova a făcut reforme instituționale importante în mai multe domenii pentru a asigura o economie de piață competitivă, avansând modest în clasamentele internaționale ce țin de simplitatea afacerilor și competitivitate. Totuși, pentru reprezentanții multor autorități publice veniturile joase rămân adesea o justificare a comportamentului corupt.

Într-un studiu, realizat în 2014 de Transparency International – Moldova „Corupția în Republica Moldova: percepțiile și experiențele proprii ale oamenilor de afaceri și gospodăriilor casnice - 2014”, au fost înregistrate următoarele rezultate.

Reprezentanții gospodăriilor casnice consideră că fenomenul corupției este mai larg răspândit în instituțiile medicale, instanțele de judecată, poliție, procuratură, instituțiile de învățământ. Comparativ cu 2012, a crescut ponderea celor care susțin că acest fenomen s-a amplificat în

instanțele de judecată și instituțiile medicale. În opinia oamenilor de afaceri, printre domeniile/autoritățile cele mai afectate de corupție figurează instanțele de judecată, poliția, vama, eliberarea autorizațiilor de construcție și inspectoratele fiscale. În comparație cu 2012, a crescut ponderea celor care consideră că fenomenul corupției s-a extins în instanțele de judecată.

La solicitarea de a răspunde care ramură a puterii de stat o consideră mai coruptă, reprezentanții ambelor categorii de respondenți au evidențiat Judiciarul (sistemul judecătoresc), opinia respectivă a oamenilor de afaceri s-a aprofundat comparativ cu 2012.

Potrivit studiului TI-Moldova din 2014, sistemul judecătoresc este perceput drept cea mai coruptă dintre cele trei ramuri ale puterii de stat. Astfel, instituțiile percepute ca fiind cele mai corupte, cu excepția celor medicale și de învățământ, sunt instanțele de judecată, poliția, vama, procuratura, autoritățile fiscale. Nivelul de integritate al acestora se răsfrânge direct asupra capacității statului de a combate fenomenul spălării banilor la nivel național.

În confirmarea percepției enunțate în studiul respectiv vin și rezultatele activității organelor specializate în combaterea corupției - Centrul Național Anticorupție și Procuratura Anticorupție. În ultimii ani, subiecți ai urmăririi penale pentru infracțiuni de corupție și conexe corupției, cu remiterea cauzelor în instanțele de judecată, au devenit mai mulți polițiști, ofițeri de urmărire penală, vameși, dar și unii judecători, procurori, miniștri, chiar și un ex-prim-ministru. Într-o cauză, a fost investigată și tentativa de corupere a deputaților în Parlamentul RM, pentru suma de 250.000 dolari SUA.

În studiul, realizat de Transparency International – Moldova, în 2014, - „Sistemul Național de Integritate”, - au fost identificați un șir de factori care afectează integritatea și independența organelor de aplicare a legii, procuraturii, agențiilor anticorupție și judiciarului.

Independența sistemului judiciar este asigurată, într-o anumită măsură, prin modul de numire a judecătorilor și procurorilor. Independența Judiciarului ar trebui să fie asigurată de către organele de autoadministrare, în mod special – CSM și CSP. Prevederile legale existente nu asigură independența reală a Procuraturii față de politic, fapt determinat de modul de numire a Procurorului General de către Parlament. Reforma Procuraturii se tergiversează din 2013. La general, Judiciarul nu este perceput ca sistem independent. Percepțiile publicului privind dependența Judiciarului, în special de politic, sunt determinate și de modul în care se pun în aplicare prevederile legale. Ne referim la modul în care Parlamentul efectuează numirea membrilor în CSM și CSP. Legislativul, în procesul de numire a membrilor CSM și CSP, nu este întotdeauna echilibrat, transparent și responsabil. În practică, independența Judiciarului ar spori, dacă s-ar consolida capacitățile organelor de autoadministrare.

Cadrul legal național conține prevederi menite să asigure integritatea judecătorilor și procurorilor. Candiții la funcția de judecători și procurori trebuie să fie supuși verificării și testării la poligraf. Judecătorii și procurorii sunt obligați să depună declarații cu privire la avere și interesele personale. Controlul informațiilor conținute în declarații se efectuează de către Comisia Națională de Integritate, toate declarațiile urmând a fi publicate pe site-ul acesteia. Judecătorii au obligația de a respecta Codul de etică al judecătorului, iar procurorii - Codul de etică al procurorului. În practică, în pofida reglementărilor, există numeroase cazuri de eșec de integritate a reprezentanților Judiciarului, acestea fiind semnalate în mod constant și de mass-media. Există cazuri de implicare a reprezentanților sistemului judiciar în scheme de preluare forțată a proprietății. Clauzele legale privind responsabilitatea nu se aplică plenar, cele mai grave probleme țin de responsabilizarea individuală a judecătorilor și procurorilor.

În organele de poliție, o problemă aparte este lipsa de independență a organului de urmărire penală care este parte a subdiviziunilor IGP. În fapt, actuala organizare a deviat de la obiectivele Concepției de reformare a MAI, potrivit căreia Departamentul urmărire penală urma să fie separat de restul subdiviziunilor, cu atribuții exclusiv de urmărire penală. Nu sunt delimitate clar competențele diferitor organe de urmărire penală și ale unor subdiviziuni ale Poliției. Organul

de urmărire penală nu este suficient de independent. Deși există norme legale menite să asigure independența individuală a polițiștilor, inclusiv proceduri de contestare a ordinelor ilegale ale superiorilor, aceste norme nu întotdeauna se aplică în practică. O altă problemă sunt practicile numirilor în funcție, în special a conducătorilor de subdiviziuni, prin transfer. În asemenea cazuri, concursul nu este obligatoriu. Cât privește responsabilitatea, o problemă o reprezintă lipsa unor criterii relevante de apreciere a activității de urmărire penală.

În pofida recunoașterii generale a profesionalismului ofițerilor CNA, unii colaboratori au fost percepuți ca fiind sub presiune în perioada crizei politice din prima jumătate a anului 2013. Chiar și așa, agențiile anticorupție au sesizat pericolul de a fi antrenate în lupta politică din 2014 (an electoral) și și-au concentrat atenția pe combaterea corupției în sistemul judiciar, fapt care a permis obținerea unor rezultate palpabile și în celelalte domenii. În general, în pofida eforturilor depuse, există cazuri de eșec ale mecanismelor interne de integritate. În anii 2011-2013, au fost cercetați penal un colaborator CNA și alți doi colaboratori ai instituției predecesoare – Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției. În pofida reglementărilor, agențiile anticorupție, în practică, nu dețin independență plenară. CNA, în mod constant, este supus unor reorganizări, care nu întotdeauna sunt justificate prin raționamente de ordin instituțional, fiind percepute public mai degrabă ca încercări de a intimida autoritatea. În calitate de problemă este de menționat lipsa unor criterii relevante de apreciere a activității de urmărire penală.

5.7. Calitatea mijloacelor de control la frontieră asupra numerarului și instrumentelor similare

Teritoriul necontrolat de organele constituționale ale Republicii Moldova (regiunea transnistreană), generează riscuri de introducere în țară, prin eludarea posturilor vamale de control intern, atât a armelor, cât și a mărfurilor de larg consum, fapt ce pune în pericol securitatea publică/economică a țării. Analizând datele statistice privind comerțul extern al regiunii transnistrene, delimităm o serie de genuri de marfă (produse alimentare, mărfuri de larg consum, fructe, legume, tutun, produse din tutun etc.), introduse pe teritoriul respectiv în cantități destul de mari. Aceasta denotă faptul că, volumul categoriilor de mărfuri menționate depășește cu mult capacitatea internă de consum. Din acest considerent, se poate presupune că o parte din aceste mărfuri sunt scoase din regiunea transnistreană și sunt introduse pe teritoriul R.M., prin contrabandă.

Lipsa mecanismelor de control, asupra regiunii transnistrene și utilizarea acestui teritoriu pentru rutele de contrabandă creează premise periculoase pentru contrabanda cu bunuri comerciale și dar și cea cu numerar.

Referitor la cadrul legal de reglementare a regimului vamal privind numerarul în R. Moldova putem evidenția: Codul Vamal al R. Moldova, Legea nr. 1569 din 20.12.2002, cu privire la modul de introducere și scoatere a bunurilor de pe teritoriul Republicii Moldova de către persoane fizice, Legea nr. 62 din 21.03.2008 cu privire la reglementarea valutară, HG nr. 1140 din 02.11.2005 cu privire la aprobarea regulamentului de aplicare a destinațiilor vamale.

În mod special, Legea nr. 62 din 21.03.2008 cu privire la reglementarea valutară stabilește limitele privind introducerea/scoaterea instrumentelor de plată în/pe teritoriul R. Moldova.

Astfel, persoanele fizice rezidente și nerezidente au dreptul:

1) la intrarea în Republica Moldova, de a introduce nelimitat numerar în monedă națională, precum și numerar și cecuri de călătorie în valută străină;

2) la ieșirea din Republica Moldova, de a scoate numerar în monedă națională, precum și numerar și cecuri de călătorie în valută străină în sumă totală ce nu depășește 10000 de euro (sau echivalentul lor) de persoană/călătorie, fără a prezenta organelor vamale documentele confirmative menționate la pct.3);

3) la ieșirea din Republica Moldova, de a scoate numerar în monedă națională, precum și numerar și cecuri de călătorie în valută străină în sumă totală de peste 10000 de euro (sau echivalentul lor), însă care nu depășește 50000 de euro (sau echivalentul lor) de persoană/călătorie, cu condiția prezentării organelor vamale a documentelor confirmative pentru suma ce depășește 10000 de euro (sau echivalentul lor).

Totodată, în baza Legii nr. 190 cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, Serviciul Vamal comunică, în adresa SPCSB, cel târziu la data de 15 a lunii imediat următoare lunii de gestiune, toate informațiile privind valorile valutare (cu excepția cardurilor) declarate de către persoanele fizice și juridice. Astfel, UIF examinează informațiile respective sub aspectul legalizării activelor, obținute ca rezultat al activităților ilicite.

Pe parcursul anului 2013, a fost verificată legalitatea declarării valutei, introduse în țară, în sumă de a 165 mln. lei de către 1330 de cetățeni, precum și exportul valutei, în sumă de 767 mii EURO, 429 mii dolari SUA de către 132 de cetățeni.

Totodată, în 2014, a fost verificată legalitatea declarării valutei, introduse în țară, în sumă de 966 mln. lei, dintre care 28,18 mln. EUR și 28 mln. USD. În anul 2015, a fost verificată legalitatea declarării valutei, introduse în țară, în sumă de 1,487 mlrd. lei, dintre care 49,6 mln. EUR și 22 mln. USD

Una dintre problemele majore, cu care se confruntă UIF în relația cu Serviciul Vamal, este obținerea informațiilor cu privire la scoaterea instrumentelor de plată de pe teritoriul R. Moldova. Problema este cauzată de lipsa unei baze de date privind declarațiile de scoatere a instrumentelor de plată, care, respectiv, generează riscuri majore de utilizare a acestei deficiențe în scopul spălării banilor.

De asemenea, procesul de declarare a metalelor și pietrelor prețioase, care pot fi utilizate pentru transferarea valorii, este efectuat conform procedurilor generale stabilite pentru declararea bunurilor, însă informațiile respective nu sunt examinate sub aspectul spălării banilor.

Astfel, urmare a analizei tabelului cu cauzele penale pornite de către organul de urmărire penală a Serviciului Vamal pe faptul trecerii prin contrabandă a numerarului, constatăm că majoritatea cazurilor de contrabandă au fost înregistrate la ieșirea din țară, inclusiv datorită restricțiilor impuse la scoaterea instrumentelor de plată de pe teritoriul R. Moldova.

Conform art. 29 al Legii nr. 62 cu privire la reglementarea valutară, se permite, la ieșirea din Republica Moldova, de a scoate numerar în monedă națională, precum și numerar și cecuri de călătorie în valută străină în sumă totală de peste 10.000 de euro (sau echivalentul lor), însă care nu depășește 50000 de euro (sau echivalentul lor) de persoană/călătorie, cu condiția prezentării organelor vamale a documentelor confirmative pentru suma ce depășește 10000 de euro (sau echivalentul lor). Totodată, sumele ce depășesc 50.000 de euro (sau echivalentul lor) pot fi doar transferate din Republica Moldova, prin intermediul sistemului financiar-bancar.

5.8. Nivelul de integritate financiară și eficacitatea executării silite a creanțelor fiscale

Referitor la nivelul de integritate financiară, relevăm că, pentru realizarea sarcinii de bază, care constă în exercitarea controlului asupra respectării legislației fiscale, asupra calculării corecte, vărsării depline și la timp la buget a sumelor obligațiilor fiscale în scopul eficientizării activității de control efectuate de către Serviciul Fiscal de Stat, în temeiul prevederilor lit. e) alin. (1) art. 133 din Codul fiscal, se impune planificarea activității de control în baza analizei criteriilor de risc de conformare fiscală.

Serviciul Fiscal de Stat, ca și celelalte administrații fiscale din Europa, are printre scopurile generale obținerea unor rezultate cât mai bune, urmare a implementării conformării voluntare. Pentru acest scop, SFS dispune de resurse limitate, fapt ceea ce semnifică necesitatea adoptării unor

decizii corecte privind modul în care aceste resurse vor fi distribuite pentru a obține cele mai bune rezultate în ceea ce privește creșterea conformării benevole a fiecărui contribuabil în parte. Astfel, procesul de administrare fiscală trebuie să asigure colectările fiscale, în conformitate cu legislația, în modul în care aceasta va mări încrederea comunității în Serviciul Fiscal și va demonstra că sistemul funcționează corect. Ca urmare, organul fiscal necesită o metodologie pentru determinarea alocării raționale a resurselor disponibile în scopul adoptării celor mai corecte decizii.

Esența metodologică a analizei în baza riscurilor rezidă în distribuirea, după cele mai importante riscuri, relevante controlului fiscal, și acordarea punctajului corespunzător după o scară prestabilită, acesta fiind raportat la ponderea fiecărui criteriu, în funcție de relevanța lui pentru nivelul general de risc (scopul și tipul controlului). Aplicarea punctajelor aferente fiecărui risc este efectuată pentru fiecare contribuabil și este urmată de elaborarea clasamentului acestora, în funcție de punctajul obținut, în corespundere cu nivelul individual de risc estimat.

Rezultatul analizei, în baza riscurilor, îl reprezintă lista contribuabililor din Registrul fiscal de stat, care au întrunit un scor major de riscuri, în vederea planificării propriu-zise a activității de control.

Conform scrisorii Guvernului Republicii Moldova Nr. 1414-100 din 05.02.2004, din lista contribuabililor, selectați în baza analizei riscurilor, se exclud contribuabilii rezidenți ai zonelor economice libere, la care efectuarea controalelor asupra activității se efectuează doar cu acceptul prim-ministrului.

Potrivit regulamentului cu privire la stimularea morală (non-financiară) a contribuabililor onești, aprobat prin Ordinul IFPS nr. 396 din 06.05.2015, din lista contribuabililor, selectați în baza analizei riscurilor, se exclud contribuabilii acceptați pentru stimularea morală (non-financiară) deținători ai certificatelor de credibilitate, care sunt scutiți, pe o perioadă de 2 ani de la înmânare, de controale fiscale prin metoda de verificare totală și tematică.

Din lista contribuabililor, selectați în baza analizei riscurilor, se exclud contribuabilii selectați și aprobați pentru monitorizare și aplicare a tratamentului de conformare voluntară, prin prisma "Programului anual privind conformarea voluntară a contribuabililor", aprobată prin Ordin al IFPS pentru aceeași perioadă.

Concluzionăm că, una dintre deficiențele majore, în procesul de executare silită a creanțelor fiscale, o reprezintă divergențele semnificative între sumele amenzilor calculate de către organul fiscal și suma mijloacelor bănești încasate la Bugetul de Stat. În special, acest decalaj se forma datorită activității „societăților delincvente”, până în anul 2015, care acumulau datorii impunătoare la Bugetul de Stat și nu-și onorau obligațiunile fiscale.

Totodată, organul fiscal înregistrează un deficit de personal, la nivelul întregii republici, care urmează a fi suplimentat ca rezultat al mai multor etape de angajare. De asemenea, din cauza circuitului permanent de cadre și noilor angajări, este necesară instruirea continuă a personalului și motivarea financiară suficientă, în vederea formării specialiștilor în domeniu.

5.9. Nivelul de formalizare economică

Conform informațiilor oficiale de la Biroul Național de Statistică, nivelul economiei informale poate fi prezentat, după cum urmează.

Conform estimărilor efectuate, pentru perioada ianuarie-septembrie 2015, elementele economiei neobservate au contribuit la formarea PIB în proporție de 24.7% , ceea ce constituie o diminuare cu 1.9% față de aceeași perioadă a anului 2014.

Sectoarele formal s-a redus cu 0.1%, iar cel informal - cu 1,2 puncte procentuale față de perioada analogică a anului precedent. Scăderea a fost înregistrată pentru producția gospodăriilor casnice, pentru consum propriu cu 0,8 puncte procentuale.

În profilul „activități economice”, în perioada de referință, s-au stabilit următoarele: agricultura, economia vânatului, silvicultura, pescuitul și piscicultura – 0%, urmată de „alte activități de servicii” – 2,5%, comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor – 2,6%, industria – 2,8%, construcții – 0,9%, transporturi și comunicații – 0,6%.

Totodată, conform estimărilor efectuate, pentru perioada ianuarie-septembrie 2013, elementele economiei neobservate au contribuit la formarea PIB în proporție de 27,7% , ceea ce constituie o diminuare cu 0,7% față de aceeași perioadă a anului 2012.

Sectoarele formal și informal s-au redus cu câte 1,5 puncte procentuale față de perioada analogică a anului precedent. Creștere a fost înregistrată pentru producția gospodăriilor casnice, pentru consum propriu cu 2,3 puncte procentuale.

În profilul „activități economice”, în perioada de referință, ponderea cea mai mare îi revine agriculturii, economiei vânatului, silviculturii, pescuitului și pisciculturii – 7,6%, urmată de „alte activități de servicii” – 6,3%, comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor – 5,1%, industria – 3,9%, construcții – 2,3%, transporturi și comunicații – 2,0%.

În concluzie, nivelul economiei informale se menține la un nivel ridicat datorită anumitor activități economice bazate în continuare pe numerar, în mod special în agricultură, unde muncitorii sunt angajați sezonier sau pentru anumite perioade de timp, precum și datorită fenomenului de achitare a „salariilor în plic”, care afectează atât economia țării, cât și beneficiarii acestora.

De asemenea, tranzacțiile cu bunuri imobile și mobile între persoanele fizice sunt în mare parte încheiate cu achitarea în numerar a contravalorii bunurilor, fapt ce menține la nivel ridicat economia informală.

5.10. Disponibilitatea infrastructurii de identificare fiabile și surselor de informare independente

La nivel de stat, au fost inițiate mai multe proiecte de informare a populației referitor la efectele negative, pe termen lung, a formei de achitare, numită „salariu în plic”.

Legea nr.467 din 21.11.2003 cu privire la informatizare și la resursele informaționale de stat, stabilește regulile de bază și condițiile de activitate în domeniul creării și dezvoltării infrastructurii informaționale naționale ca mediu de funcționare al societății informaționale din Republica Moldova, reglementează raporturile juridice care apar în procesul de creare, formare și utilizare a resurselor informaționale automatizate de stat, a tehnologiilor, sistemelor și rețelelor informaționale. Astfel, Ministerul Tehnologiei Informației și Comunicațiilor, prin intermediul structurilor sale, este responsabil de asigurarea implementării infrastructurii necesare.

Pe platforma guvernamentală www.date.gov.md sunt disponibile date despre fondatorii întreprinderilor din Republica Moldova.

Numele și prenumele fondatorilor celor circa 200 de mii de companii au fost făcute publice și pot fi accesate gratuit de către fiecare cetățean.

Acest rezultat este un pas important pentru Republica Moldova, întrucât publicarea deschisă a datelor este o măsură anticorupție eficientă, necesară și importantă pentru asigurarea unui mediu de afaceri transparent și sigur. Mai mult decât atât, accesul la informație despre fondatori va spori încrederea consumatorilor, societății civile și va crea un mediu mai transparent pentru jurnaliști.

Astfel, pe portalul date.gov.md va putea fi găsită următoarele informații despre fondatori sau companiile acestora:

- IDNO/Codul fiscal
- Data înregistrării
- Denumirea completă a întreprinderii

- Denumirea completă a întreprinderii
- Forma organizatorică-juridică
- Adresa sediului
- Lista conducătorilor
- Lista fondatorilor companiilor înregistrate în Republica Moldova (pentru persoane fizice: Nume și Prenume, pentru persoane juridice: Denumirea)
- Genurile de activitate licențiate
- Genurile de activitate nelicențiate

Până în prezent, datele despre fondatorii companiilor erau disponibile contra cost, în condițiile în care informația dată are un caracter deschis și public. Inițiativa publicării datelor vine în scopul implementării Legii privind înregistrarea de stat a persoanelor juridice și a întreprinzătorilor individuali nr. 220-XVI din 19.10.2007.

Datele despre companiile înregistrate în Republica Moldova și informația despre fondatorii acestora vor fi actualizate lunar și vor fi prezentate sub forma unui registru electronic mai accesibil.

Până la implementarea conceptului - platforma guvernamentală www.date.gov.md, care permite accesarea gratuită a datelor despre fondatorii întreprinderilor din Republica Moldova, doar instituțiile bancare puteau utiliza serviciile respective. Datorită existenței costurilor de accesare, se observa o utilizare limitată a acestei baze de date în scop de verificare a clienților.

Astfel, majoritatea entităților raportoare nu verificau informația, prezentată de clienți prin intermediul serviciilor respective, din cauza costurilor, iar alte entități raportoare - din cauza supravegherii insuficiente, care nu impunea prevederi stricte în acest sens.

De asemenea, apar dificultăți la stabilirea identității beneficiarilor efectivi în cazul clienților cu structură complexă și la verificarea identității clienților nerezidenți.

Problema mecanismului identificării beneficiarilor efectivi ai clienților băncilor comerciale a fost descrisă de către experții Consiliului Europei prin Raportul de evaluare în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului MONEYVAL, aprobat în decembrie 2012. Ulterior, în cadrul raportului de evaluare FSAP 2014, experții Fondului Monetar Internațional și ai Băncii Mondiale au reiterat problema identificării beneficiarilor efectivi la băncile comerciale. La înregistrarea de stat a companiilor se identifică persoana fondatoare sau acționarul, iar informația despre beneficiarul efectiv nu este solicitată. Totodată, menționăm că lipsește un mecanism stabilit prin care să se colecteze și păstreze informația despre beneficiarii efectivi de către autoritățile de înregistrare a companiilor.

Conform informației primite de la bănci, se observă existența problemelor ce țin de identificarea beneficiarilor efectivi, în special pentru companiile nerezidente.

În cazul în care fondatori ai persoanelor juridice nerezidente devin alte persoane juridice, informația despre beneficiarul efectiv nu este solicitată. Totodată, nu sunt prevederi de actualizare a informației privind beneficiarul efectiv.

De asemenea, a fost relevată lipsa unui registru cu beneficiarii efectivi identificați.

Printre **sursele de informare independente disponibile** menționăm Birourile de Credit. Legea privind birourile istoriilor de credit nr. 122-XVI din 29.05.2008 reglementează raporturile ce apar la formarea istoriilor de credit, la prezentarea rapoartelor de credit, la crearea, funcționarea birourilor istoriilor de credit și încetarea activității acestora, la efectuarea activității surselor de formare a istoriilor de credit în ceea ce privește prezentarea informațiilor care fac parte din istoria de credit, la protecția informațiilor conținute în istoriile de credit și alte raporturi.

Î.M. „Biroul de Credit” S.R.L. este prima companie din Republica Moldova creată în scopul formării, prelucrării, stocării și prezentării informației care caracterizează respectarea de către debitori a obligațiilor asumate prin contractele de credit. Activarea unei astfel de companii pe

piața financiară va spori semnificativ gradul de protecție a creditorilor și debitorilor pe contul diminuării generale a riscurilor de credit, va ridica eficiența activității instituțiilor financiare și a altor societăți care acordă credite.

Î.M. „Biroul de Credit” S.R.L. a fost înregistrată la Camera Înregistrării de Stat la data de 26 martie 2008 și a fost constituită sub formă de Societate cu Răspundere Limitată, inițial având ca fondatori 11 bănci comerciale din totalul de 16 bănci comerciale licențiate la momentul dat în Republica Moldova.

În momentul de față, în calitate de asociați ai Î.M. „Biroul de credit” S.R.L. sunt 14 bănci comerciale, două companii de leasing și un nerezident – SC „SIVECO România” SA, companie specializată în dezvoltarea aplicațiilor soft, inclusiv pentru domeniul de activitate al ÎM „Biroul de credit” S.R.L.

Astfel, Biroul de Credit reprezintă o instituție ce acordă servicii de colectare și procesare a informației ce se referă la executarea de către debitori a obligațiilor sale asumate, numite istorii de credit. De asemenea, instituția participă la formarea unei baze de date a istoriilor credit, precum și la furnizarea de informații utilizatorilor istoriilor de credit, desfășurată în mod independent în conformitate cu legislația RM. Astfel, prin intermediul Biroului de Credit, instituțiile creditoare și înșiși clienții pot obține o istorie personală de credit.

Existența biroului de istorii creditare este esențială pentru un sistem financiar viabil, astfel oferind instituțiilor financiare posibilitatea de a aprecia într-un mod adecvat riscurile de creditare. Astfel, sunt disponibile doar datele cu privire la istoria creditară, care însă nu reflectă întregul spectru de informații financiare complexe. Unica posibilitate pentru obținerea informațiilor financiare o reprezintă clienții, care se adresează pentru obținerea serviciilor respective.

Trebuie de menționat că nu toate entitățile raportoare au acces la informația Biroului de Credit. În lipsa altor surse de informație, acestea pot accesa doar sursele mass media, datele disponibile prin rețeaua Internet, reviste economice de specialitate, care însă oferă mai mult date cu caracter general, ce nu permit cunoașterea detaliată a situației financiare a clienților și nu oferă posibilitatea stabilirii modelelor de tranzacționare și istoricului comercial al clienților.

6. RAPOARTE SECTORIALE

6.1. Sectorul bancar

Pentru perioada analizată, 2012 - septembrie 2015, conform datelor Băncii Naționale a Republicii Moldova, erau licențiate și desfășurau activitate 14 bănci comerciale. Activele acestora au fost în creștere cu aproximativ 20% anual în toată această perioadă și au atins un volum de circa 69,3 mlrd. lei (3,5 mlrd. USD) la finele perioadei. Această valoare în mediu a constituit o pondere considerabilă în PIB-ul anual de circa 70%, fiind cel mai atractiv sector la legalizarea veniturilor obținute ilicit.

Toate băncile comerciale din Republica Moldova pot desfășura activități financiare permise conform cerințelor legale, de atragere a depozitelor, eliberarea creditelor, efectuarea transferurilor și plăților, emiterea cardurilor și altor instrumente de plată, efectuarea operațiunilor de schimb valutar, desfășurarea activităților de gestionare a portofoliilor de investiții și acordare de consultanță, acordarea serviciilor fiduciare, tranzacționarea cu instrumente ale pieței financiare, inclusiv futures și opțiuni, tranzacționarea cu valori mobiliare, etc.

Sectorul bancar cuprinde un număr relativ mare de clienți, ce constituie, în medie, circa 2,3 mil. de clienți: persoane fizice și juridice rezidente și nerezidente. Băncile comerciale oferă clienților săi o gamă diversă de produse și servicii. În procesul de evaluare a riscurilor s-a constatat că unele produse au fost utilizate abuziv de către clienți și impun un grad de risc relativ înalt de spălare a banilor și finanțare a terorismului, pe când alte produse se caracterizează printr-un nivel mediu de risc, fiind divers în funcție de factorul geografic implicat, tipul clientului sau produsul utilizat.

Profilul de risc al clienților, care au fost identificați în cadrul analizei, ce impun un risc ridicat sectorului bancar de spălare a banilor și finanțare a terorismului sunt: clienții persoane juridice nerezidente; clienții rezidenți ai regiunii transnistrene; clienții care au în structura proprietății fondatori sau beneficiari efectivi nerezidenți; clienții ce efectuează tranzacții prin intermediul instituțiilor corespondente; clienții ce efectuează tranzacții cu țările/zonile off-shore și clienții persoane juridice ce efectuează operațiuni de schimb valutar în sume deosebit de mari.

În perioada supusă analizei, sectorul bancar a suferit schimbări, care au survenit în mare parte din procesele din economia mondială, care a fost marcată de criza economică globală. Astfel, a avut loc temperarea semnificativă a creșterii unor economii, care a generat turbulențe pe piețele valutare și bursiere. Aceste schimbări și criza economică din Federația Rusă și alte țări, au influențat declinul economiilor emergente și în curs de dezvoltare, inclusiv a Republicii Moldova. Totodată, întărirea dolarului SUA a determinat scăderea cotațiilor bursiere la materiile prime, iar tendința de reducere a prețului la petrol a fost accentuată. În aceste condiții, epicentrul crizei din Comunitatea Statelor Independente a fost influențată de criza din Federația Rusă și deprecierea rublei rusești. Economia Republicii Moldova, fiind puternic influențată, a înregistrat, în aceste condiții, o evoluție negativă, iar activitatea economică a companiilor a fost determinată de influența diferitor factori, atât intern cât și externi. Deteriorarea climatului economic regional și persistența unor incertitudini economice și politice interne au generat scăderea cererii interne din partea populației și contractarea investițiilor. În consecință, o parte din debitorii băncilor nu au fost în stare să ramburseze creditele contractate, iar acestea din urmă au început să aibă pierderi și portofolii de credite neperformante. Ca rezultat, au fost întreprinse măsuri de creștere a capitalizării băncilor, care nu în toate cazurile a avut un rezultat pozitiv.

Astfel, pe fondul crizei economice, în perioada analizată în cadrul evaluării naționale a riscurilor de spălare a banilor și finanțare a terorismului și a implicării altor factori din exterior, în sectorul bancar a avut loc o fraudă în proporții deosebit de mari, constând în acordarea de credite substanțiale unor debitori fără capacitate de rambursare. De asemenea, în perioadă analizată, cu consecințe asupra imaginii negative pentru sectorul bancar și Republica Moldova, au avut și operațiunile de tip tranzit efectuate prin intermediul unei bănci, care aveau scopul transferării mijloacelor bănești de proveniență dubioasă din băncile din Federația Rusă spre băncile din statele membre ale Uniunii Europene, în special Republica Letonă.

Ca rezultat, s-a identificat admiterea de către băncile implicate în situațiile descrise mai sus a următoarelor încălcări ale actelor normative:

- Neadoptarea măsurilor adecvate și bazate pe risc pentru a identifica și verifica clienții săi și identitatea beneficiarilor efectivi ai acestora;
- Neaplicarea măsurilor corespunzătoare pentru identificarea sursei mijloacelor bănești;
- Neaplicarea măsurilor de monitorizare a tranzacțiilor și acumulare a tuturor documentelor justificative pentru a cunoaște scopul și natura activității clienților;
- Neaplicarea măsurilor corespunzătoare de precauție sporită, inclusiv pentru a cunoaște instituțiile corespondente;
- Acordarea frauduloasă a creditelor în sume mari debitorilor supra îndatorați și care nu desfășurau o activitate economică stabilă;
- Efectuarea plasărilor excesive de mijloace bănești în băncile din străinătate cu încălcarea normelor prudențiale de risc;
- Nerespectarea coeficienților prudențiali, cum ar fi expunerile mari, acordarea creditelor persoanelor afiliate, crearea rezervelor adecvate aferente riscurilor de credit, lichiditatea, etc.
- Neraportarea tuturor operațiunilor ce comportă un caracter suspect către Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor;
- Nerespectarea măsurilor de remediere impuse prin hotărârile Consiliului de administrație al Băncii Naționale;
- Neaplicarea instrumentelor și mecanismelor sistemului de control intern cu scopul identificării timpurii a riscurilor de devalizare și implicit a celor de spălare a banilor, etc.

Pe parcursul acestei perioade, trei bănci comerciale implicate în fraudă bancară, care au acordat credite, în mod fraudulos clienților săi persoane juridice, în volum mare, au devenit insolvente, iar BNM le-a retras licența de activitate.

De asemenea, ținând cont de regiunea transnistreană, sectorul bancar se expune la un risc continuu, relativ înalt, de spălare a banilor și finanțare a terorismului, față de persoanele și activitățile acestora din această zonă. Astfel, așa-numitele „bănci” care activează în localitățile din zona de est a Republicii Moldova nu dețin licența Băncii Naționale privind efectuarea activităților financiare, nu sunt supravegheate de nici o instituție abilitată, nu sunt recunoscute și acceptate pe plan internațional și, prin urmare, nu au obligația de a respecta cerințele legale privind cunoașterea clienților și activității acestora, ținând cont de standardele internaționale aferente domeniului prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului.

Totuși, este de menționat, că așa-numitele „bănci” care activează în localitățile din zona de est a R. Moldovei efectuează tranzacții numai cu băncile din Federația Rusă.

Estimarea și evaluarea situației pe sectoare facilitează analiza amenințărilor de spălare de bani, fiind posibilă identificarea materializării fenomenului în diferite sectoare și permițând de a reliefa unde sunt investite și legalizate produsele infracțiunii, precum și stabilirea atractivității sectorului unde acestea se întâmplă. De menționat că, analizele financiare, urmărirea penală și sentințele cele mai numerice și cu valoare esențială au fost efectuate cu implicarea sectorului bancar.

Astfel, produsele/serviciile expuse într-o măsură ridicată riscului de spălare a banilor și finanțare a terorismului identificate în cadrul analizei riscurilor sunt: plățile prin intermediul conturilor curente ale persoanelor juridice și fizice; eliberarea creditelor persoanelor juridice; tranzacțiile internaționale în/din Republica Moldova asociate persoanelor juridice; tranzacțiile prin intermediul serviciilor de electronic banking; operațiunile de schimb valutar asociate persoanelor juridice și tranzacțiile efectuate în/din „băncile” din regiunea transnistreană.

Aceste riscuri se datorează în mare parte faptului că funcția de conformitate în bănci nu este la un nivel adecvat de dezvoltat, necesitând un șir de măsuri pentru a îmbunătăți practica angajaților din subdiviziunile specializate și auditul intern. De asemenea, băncile nu alocă resurse suficiente pentru a da posibilitate activității subdiviziunilor specializate de conformitate în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului. Au fost evidențiate lacunele existente privind independența și imparțialitatea auditului intern existent în bănci, prin faptul neverificării, iar în unele cazuri neconstatării încălcărilor repetate a actelor normative admise de către bănci și angajații acestora.

Conform datelor statistice analizate, obținem o vulnerabilitate a sectorului bancar caracterizată printr-un nivel mediu-înalt, fiind datorată produselor/serviciilor oferite de bănci ce au un risc ridicat de spălare a banilor și finanțare a terorismului.

De asemenea, au fost constatate suplimentar următoarele neajunsuri: insuficiența cunoștințelor angajaților din bănci; disponibilitatea și aplicabilitatea sancțiunilor; eficacitatea sistemului de conformitate (control intern) și eficacitatea monitorizării și identificării tranzacțiilor suspecte.

În acest sens, au fost identificate următoarele neajunsuri cu referire la actele normative în vigoare:

- Lipsa cerințelor privind identificarea beneficiarului efectiv de către autoritatea abilitată să înregistreze persoanele juridice sau în cazul modificării datelor despre acestea;
- Existența unor excepții de la cerințele de cunoaștere a clienților, fapt ce excedă cerințele standardelor internaționale în domeniu;
- Lipsa cerințelor legale privind aplicarea măsurilor restrictive, precum și mecanismul de punere în aplicare a sancțiunilor internaționale;
- Lipsa măsurilor de salvagardare a instituțiilor financiare în relații cu statele ce nu respectă standardele internaționale de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului sau sunt supuse sancțiunilor și embargourilor;
- Lipsa explicită a modalității și mecanismului de identificare și calificare a tranzacțiilor și activităților suspecte care necesită a fi raportate Serviciului Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor;
- Lipsa sancțiunilor suficient de efective, proporționale și descurajatoare;
- Existența excepțiilor aplicabile pentru regimul de raportare a tranzacțiilor suspecte;
- Existența în cadrul legal a cerințelor de identificare a Persoanelor Expuse Politic prin includerea persoanelor cu funcții publice cu rang mediu și jos, fapt ce excedă cerințele standardelor internaționale în domeniu;

Cazul fraudei bancare și a tranzitului de mijloace bănești distorsionează statistica menținută în perioada de referință, deoarece a avut influență asupra volumului produselor și serviciilor oferite de către bănci, în special, transferurile bănești, electronic banking, schimbul valutar, acordarea creditelor etc., evidențiind, în acest sens, atractivitatea sectorului.

Au fost stabilite următoarele vulnerabilități naționale, cum ar fi:

- Lipsa independenței în activitatea organelor de ocrotire a normelor de drept și a justiției,
- Existența multor nivele de control al procesului de urmărire penală,
- Corupția în cadrul organelor de drept și a justiției,

- Penalități pecuniare pentru spălarea banilor și infracțiunilor financiare au un impact major în abuzurile din sectorul bancar și au creat premise de dezvoltare a climatului infracțional în cazul fraudei bancare și tranzitului de mijloace bănești din Federația Rusă.-

În aceste condiții, au fost evidențiate următoarele vulnerabilități pentru sectorul bancar:

- Imperfecțiunea cadrului legal;
- Activitatea de supraveghere inefficientă;
- Lipsa transparenței acționarilor în unele bănci;
- Insuficiența aplicării pedepselor administrative și penale privind angajații băncilor;
- Lipsa procedurilor de evaluarea a riscurilor pe sectorul bancar și pe produsele oferite de bancă;
- Integritatea angajaților băncilor comerciale;
- Alocarea limitată a resurselor, care influențează și asupra calității joase a acțiunilor de monitorizare și raportare a tranzacțiilor suspecte;
- Existența mecanismului defectuos cu referire la determinarea și actualizarea listei Persoanelor Expuse Politic și altor tipuri de clienți cu grad de risc sporit;
- Existența unui volum relativ mare a tranzacțiilor efectuate prin intermediul „băncilor” din Transnistria, în lipsa unor reglementări clare și monitorizări eficiente;
- Lipsa unui registru cu beneficiarii efectivi identificați;

6.1.1. Supravegherea

Banca Națională a Moldovei, în calitate de autoritate de supraveghere a băncilor comerciale, dispune de un cadru legal care o împuternicește să reglementeze și să supravegheze domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului. Astfel, aceasta are împuternicirea și obligația de a efectua controale pe teren și analiza la distanță a modului de implementare a actelor normative aferente domeniului, în special, deținerea de către bănci a politicilor și procedurilor scrise, implementarea politicilor și procedurilor în materie de cunoaștere a clienților și monitorizare a tranzacțiilor acestora, aplicarea măsurilor de precauție sporită, raportarea către Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor a tranzacțiilor suspecte, implementarea măsurilor de control intern, etc.

Ca rezultat al controalelor pe teren, Banca Națională constată încălcări ce țin de: neidentificarea și neverificarea clienților și beneficiarilor efectivi ai acestora; monitorizarea inadecvată a tranzacțiilor, lipsa documentelor confirmative la efectuarea tranzacțiilor și lipsa informației privind proveniența sursei mijloacelor bănești în conturi; neaplicarea corespunzătoare a gradului de risc al clientului și respectiv neaplicarea măsurilor de precauție sporită față de aceștia, inclusiv în relații cu instituțiile corespondente și Persoanele Expuse Politic; neidentificarea adecvată a tranzacțiilor suspecte și respectiv neraportarea în termen a acestora către Serviciul Prevenirii și Combaterii Spălării Banilor; verificarea neadecvată de către auditul intern a acțiunilor de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului întreprinse de către bancă, etc.

De asemenea, se constată încălcări ce atestă nedeținerea informației și datelor corespunzătoare pentru identificarea acționarilor băncilor și debitorilor acestora, precum și aplicarea necorespunzătoare de către administratorii băncilor a cerințelor legale în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului.

Analiza riscurilor în acest domeniu a evidențiat lacune și neajunsuri referitoare la procedurile și practicile de supraveghere, și în special, lipsa evaluării riscurilor de spălare a banilor și finanțarea terorismului în sector, insuficiența instrumentelor și mecanismelor adecvate pentru supravegherea pe teren și la distanță, experiență limitată a personalului angajat.

6.1.2. Incluziune financiară

Ca rezultat al dezvoltării piețelor financiare și schimbărilor economice, care au loc în societatea modernă, tot mai mult a apărut necesitatea creșterii educării financiare a populației.

Astfel, au fost dezvoltate un șir de produse, servicii și activități care au scopul informării populației asupra modificărilor și dezvoltărilor apărute pe piețele financiare. Ținând cont de interconectarea economiilor și globalizarea continuă, Republica Moldova nu poate rămâne separată în raport cu măsurile care se întreprind pentru promovarea cunoștințelor financiare.

În aceste condiții, în ultimii ani, au fost întreprinse un șir de măsuri, având ca scop dezvoltarea culturii financiare în Republica Moldova care, printr-o educare corectă, va dezvolta abilități și cunoștințe financiare potrivite pentru a lua decizii financiare de orice natură, înțelepte și adecvate. Acestea, în cele din urmă, vor contribui la sporirea incluziunii financiare a populației și creșterea protecției consumatorului și dezvoltării pieței financiare în sensul unei guvernări solide și eficiente și oferirea produselor și serviciilor calitative cu riscuri minime.

Incluziunea financiară are impact pozitiv atât asupra percepției dreptului la servicii financiare, cât și protecția statului de drept prin prevenirea utilizării frecvente a serviciilor financiar-bancare sau a rețelelor de transfer de bani neoficiale și tenebre în scopuri ilegale. În Republica Moldova, prin Decizia Guvernului din 24.07.2013 de aprobare a Strategiei privind protecția consumatorului, s-au făcut pași pentru furnizarea informației referitor la drepturile și obligațiile consumatorilor și promovarea programelor educaționale. În acest scop au fost desfășurate un șir de evenimente pentru informarea publicului aferent produselor și serviciilor financiare disponibile și educarea acestuia cu scopul incluziunii în cadrul sistemului financiar autohton.

Astfel, urmare aprobării strategiei menționate, s-a desfășurat campania națională privind promovarea plăților fără numerar. Aceasta a avut drept scop educarea populației în vederea utilizării instrumentelor de plată pentru efectuarea plăților, în special, cardurile bancare, internet banking-ul, utilizarea prestatorilor de servicii de plată alternative, etc. Băncile comerciale, la rândul lor, au informat populația despre produsele oferite pentru rezolvarea anumitor probleme sociale. De exemplu, au fost emise carduri pentru utilizarea de către persoanele ce primesc pensii și acelea care primesc indemnizații de creștere a copiilor la naștere.

Un impact pozitiv au avut și campaniile promovate în scopul informării despre scăderea dobânzilor, instrumentelor de plată în dezvoltare, protecției consumatorului, limitarea numerarului în economie, etc.

Ținând cont de datele statistice ale băncilor, volumul produselor oferite sunt, totuși, modeste. Astfel, pentru 9 luni ale anului 2015, volumul produselor în contextul incluziunii financiare acordate de către bănci s-a cifrat la circa 12 mil. de lei, având o pondere în PIB-ul anual nesemnificativ - de sub 0,01%.

În contextul evaluării riscurilor de spălare a banilor și finanțare a terorismului pe care produsele oferite în contextul incluziunii financiare ar putea să-l impună, menționăm că, la moment, nu au fost stabiliți indici ce ar conduce la existența unui astfel de risc. Astfel, în scopul ridicării nivelului de incluziune financiară a populației sunt necesare promovarea unor inițiative de educare și sensibilizare, dezvoltarea produselor financiare de bază, promovarea inițiativelor sectoarelor private în dezvoltarea produselor financiare de bază, utilizarea rețelei de Oficii Poștale în zonele rurale, aplicarea cerințelor mai puțin stricte pentru clienții cu risc scăzut, protecția consumatorului și procedura corespunzătoare de reclamații. Totodată, implementarea politicilor de incluziune financiară nu trebuie să fie o povară ținând cont de politicile și procedurile de combatere a spălării banilor și finanțare a terorismului.

6.2. Sectorului valorilor mobiliare

Dimensiunea pieței de capital a Republicii Moldova este una modestă care include, la situația din 31.12.2015, Bursa de Valori a Moldovei, Depozitarul Național de Valori Mobiliare al Moldovei, 12 societăți de registru, 19 societăți de investiții și 3 evaluatori independenți înregistrați în Registrul persoanelor autorizate. Odată cu intrarea în vigoare a Legii nr. 171 din 11.07.2012 „Cu privire la piața de capital”, infrastructura pieței de capital a suportat schimbări de conjunctură, fiind creat tot contextul pentru apariția noilor platforme de tranzacționare: piața reglementată și sistemul multilateral de tranzacționare.

Evoluția principalilor indicatori ai pieței de capital

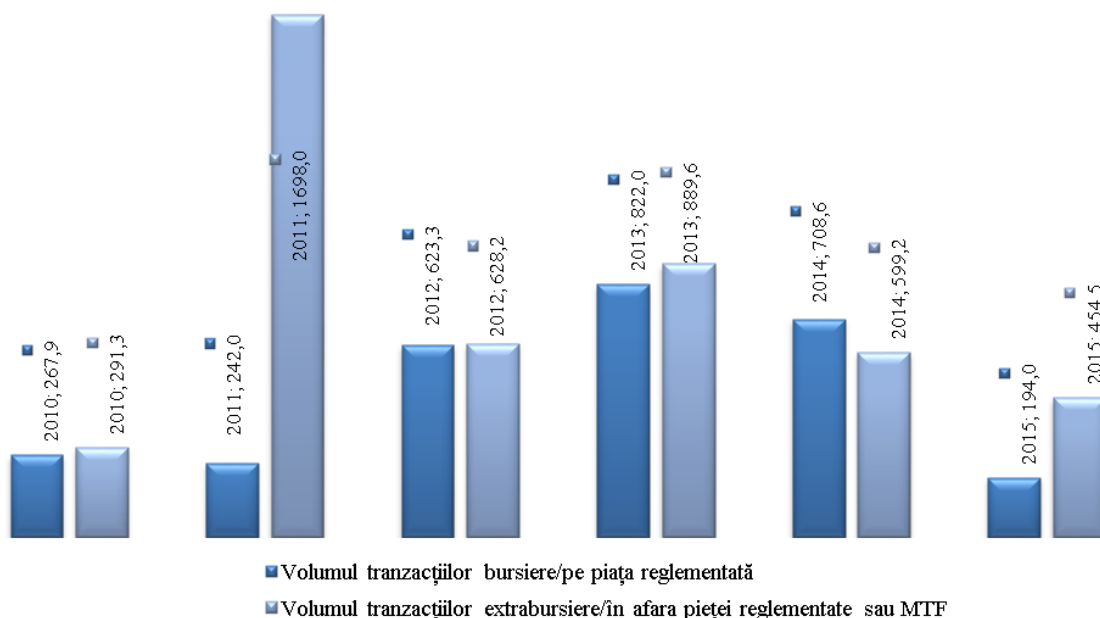
	Indicatori de monitorizare	2011	2012	2013	2014	2015
1.	Volumul emisiunilor de valori mobiliare, mil. lei	1389,3	1106,0	950,1	1249,6	221,08
2.	Volumul tranzacțiilor cu valori mobiliare, mil. lei	1940,0	1251,5	1711,6	1307,8	648,5
3.	Volumul tranzacțiilor bursiere,					
	- mil. lei	241,9	623,3	822,0	708,6	193,97
	- în raport cu volumul total al tranzacțiilor cu valori mobiliare, %	12,5	49,8	48,0	54,2	29,9
	- în raport cu PIB, %	0,29	0,72	0,80	0,64	0,16

La moment, tipurile de instrumente și servicii disponibile pe piața de capital sunt foarte limitate. Astfel, portofoliul entităților pe piața de capital este format dintr-o singură categorie de valori mobiliare – acțiuni, acestea fiind singurele valori mobiliare care circulă pe piață. Toate plasările de emisiuni de valori mobiliare efectuate în perioada de referință sunt închise.

Ritmul încetinit de dezvoltare a pieței interne de capital s-a datorat în principal următoarelor motive: lipsa investitorilor instituționali, lipsa stimulentele fiscale, guvernarea corporativă proastă, lichiditate scăzută a pieței, tehnologii informaționale învechite, infrastructura pieței slab dezvoltată, lipsa diversificării instrumentelor financiare, cultura investițională slabă în materie de portofoliu de valori mobiliare. Chiar dacă cele enumerate reprezintă un punct sensibil care ar favoriza eventuale încercări de spălare a banilor prin intermediul tranzacțiilor cu valori mobiliare, în situația actuală aceste tentative ar fi ușor depistate – luând în considerare faptul că piața actuală a valorilor mobiliare este subdezvoltată (de ex. numărul și volumul redus al tranzacțiilor), ori, careva tranzacții suspecte ar fi imediat depistate de către autoritățile de supraveghere.

La capitolul ponderii nesemnificative a tranzacțiilor cu valorile mobiliare în valoarea PIB, care la sfârșitul anului 2015 reprezintă 0,53%, pot fi prezentate următoarele aspecte:

- pe piață se atestă o concentrație a pachetelor de control, de aceea se constată un interes redus la procurarea valorilor mobiliare,
- achitarea dividendelor reprezintă unul din stimulentele de bază pentru atragerea investițiilor, ceea ce nu este caracteristic pentru majoritatea emitenților din Republica Moldova. Totodată, în cazul instituțiilor financiare se atestă achitarea dividendelor, astfel aceste entități pot fi atractive pentru investitori,
- investitorul din Republica Moldova nu este garantat că, urmare a achiziționării acțiunilor la un anumit preț, ar fi capabil ca ulterior vânzării acestora să obțină un careva profit, nemaivorbind de unul comparabil cu cel de pe piețele bursiere internaționale.

Evoluția volumului tranzacțiilor cu valori mobiliare, mil. lei

Volumul total al tranzacțiilor bursiere/pe piața reglementată, în perioada 2010–2015, a constituit 2857,8 mil. de lei sau 38,5 la sută din totalul tranzacțiilor. Analizând distribuția tranzacțiilor între piața bursieră și piața extrabursieră se constată o uniformizare a segmentului bursier cu segmentul extrabursier, excepție înregistrându-se în anul 2011 când volumul tranzacțiilor extrabursiere a depășit de 7 ori volumul tranzacțiilor bursiere, cauzat în cea mai mare parte de tranzacțiile de aport la capitalul social al societăților comerciale.

Efectuând o analiză a vulnerabilităților pe piața de capital, la capitolul profilului de bază a clienților, s-a constatat că majoritatea clienților entităților menționate sunt din categoria "standard". Aceasta se datorează faptului că societățile de investiții nu efectuează tranzacții internaționale, majoritatea clienților care reprezintă un potențial risc de spălare a banilor fiind clienții nerezidenți sau clienții cu capital străin.

În partea ce ține de vulnerabilitatea entității la acțiuni de abuz pe piața de capital (utilizarea abuzivă a informațiilor privilegiate, divulgarea neautorizată a informațiilor privilegiate și manipulări pe piață), a fost menționat faptul că lipsa de informație despre acționari, eventualii investitori precum și implicarea acestora în acțiuni abuzive și/sau de încălcare anterioară a legislației din R. Moldova reprezintă un factor vulnerabil în fața unor eventuale manipulări pe piață. Totodată, vulnerabilitatea entității depinde și de integritatea personală a acționarului. Însă, la etapa actuală a dezvoltării pieței de capital autohtone, nu putem vorbi despre manipulări pe piață în sens clasic, deoarece lipsește continuitatea tranzacțiilor; tranzacții speculative practic lipsesc și prețul valorilor mobiliare nu este flexibil, majoritatea tranzacțiilor reprezintă concentrări ale pachetelor de control sau modificări ale structurii proprietarilor principali ai emitenților. În acest context, nu putem vorbi despre o vulnerabilitate mare a entității la astfel de acțiuni de abuz.

Potrivit datelor prezentate de către participanții profesioniști la piața de capital, posibilitatea de a contracta clienți și/sau de a presta activități și servicii ulterioare acestora, fără prezența față în față a clienților, există, însă aceasta este utilizată foarte rar.

Marea majoritate a entităților, ce activează pe piața de capital, au relatat despre posibilitatea urmării tranzacțiilor, care este una relativ simplă, mai ales dacă ținem cont de faptul că numărul și volumul acestora, în prezent, este destul de mic. Totuși, se evidențiază o diversitate a sistemelor de evidență a tranzacțiilor, care sunt diferite de la o entitate la alta. Nu există un sistem unic (care ar fi implementat de toți participanții pieței), formatul evidenței cărora, pentru fiecare client sau tranzacție, să fie același, lucru care ar facilita raportarea tranzacțiilor suspecte către organele competente.

Se remarcă și neexecutarea adecvată a prevederilor legislației în vigoare la identificarea clienților, beneficiarilor efectivi, precum și la aplicarea măsurilor de precauție sporită privind clienții de către societățile de registru vizate în cazurile menționate. Acești factori reprezintă o vulnerabilitate de spălare a banilor aferentă sectorului valorilor mobiliare.

Pe piața de capital, pe parcursul ultimilor 5 ani, au avut loc câteva tranzacții, care au prezentat un interes deosebit pentru autoritățile statului și au fost pe larg reflectate în presă, ținând cont de faptul calificării acestora de către mass-media ca atacuri „raider”, deși o noțiune juridică, prevăzută pentru reglementarea acestui termen, legiuitorul nostru nu a prevăzut, iar în cadrul tranzacțiilor cu valorile mobiliare ale entităților de interes public, cum ar fi instituțiile financiare, termenul „raider” a exprimat efectuarea preluării ostile a acțiunilor unor companii, prin intermediul actelor judecătorești, conform cărora au fost transferate valorile mobiliare în contul achitării datoriilor fictive, inclusiv prin efectuarea unor tranzacții de aport la capitalul social, care urmăreau scopul ascunderii beneficiarilor efectivi ai pachetelor de acțiuni.

Ulterior, de către autoritățile de supraveghere a pieței financiare nebankare și bancare, au fost întreprinse măsuri care au avut ca scop contracararea fenomenului descris, rezultate, în special, cu amendarea cadrului legislativ și normativ în vigoare.

Totuși, persistă deficiențele cadrului legal în identificarea beneficiarului efectiv de către organele abilitate, întrucât anticiparea unui asemenea fenomen ar permite antrenarea numai a investitorilor de bună credință care, totodată, presupune că originea mijloacelor bănești ar constitui o sursă reală și transparentă. Astfel, constatăm și posibilitatea foarte limitată a autorității de supraveghere **de identificare și verificare a beneficiarului efectiv**, în special în ceea ce privește persoanele rezidente ale altor state. Această problemă impune autorităților de supraveghere și îmbunătățirea cooperării cu instituțiile de reglementare și supraveghere atât naționale, cât și din alte state. Posibilitatea de intervenție este la fel redusă la minimum, în cazul existenței unor decizii judecătorești obligatorii spre executare.

Piața de capital din Republica Moldova, la moment, reprezintă un segment, al cărui impact, asupra mediului investițional, este nesemnificativ, doar cu excepția tranzacțiilor efectuate cu valorile mobiliare, emise de instituțiile financiare și/sau societățile de asigurare.

O dezvoltare și funcționare eficientă a pieței de capital va oferi modalități de finanțare mult mai rapidă atât a statului, administrației publice centrale și locale, cât și societăților comerciale. Astfel piața de capital trebuie să fie nu numai o simplă componentă a economiei de piață, ci și un barometru al activității fiecărui emitent în parte și a economiei în ansamblu.

Din analiza efectuată, a fost identificată o **vulnerabilitate mediu scăzută** a sectorului valorilor mobiliare aferentă acțiunilor de spălare de bani și finanțare a terorismului.

Astfel, în prezent, pot fi evidențiați următorii factori vulnerabili, identificați în domeniul pieței de capital:

- lacune legislative la compartimentul identificării beneficiarului efectiv în vederea stabilirii originii surselor financiare (documente confirmative), alte documente eliberate de autoritățile competente din jurisdicția beneficiarului final în scopul redării unei imagini clare și precise asupra beneficiarului;
- lipsa unei reglementări legale adecvate în vederea implementării cadrului necesar pentru identificarea beneficiarului efectiv sau a persoanei care controlează tranzacțiile efectuate cu valorile mobiliare;

- entitățile raportoare dispun de resurse limitate, care nu le permit instruirea continuă a angajaților în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor, sau, eventual, antrenării unor specialiști calificați corespunzător în scopul efectuării unui control intern eficient.

6.3. Sectorul asigurări

În anul 2015, și-au desfășurat activitatea de asigurare 15 societăți, inclusiv 13 societăți care au desfășurat asigurări generale, 1 societate de asigurare a desfășurat activitate compozită și 1 societate a desfășurat asigurări de viață.

Veniturile din primele brute subscrise la finele anului 2015 au constituit 1228,5 mil. lei, din care: în categoria „asigurări generale” – 1141,0 mil. lei, în creștere cu 17,5 mil. lei față de anul 2014, iar în categoria „asigurări de viață” – 87,5 mil. lei, sau cu 7,5 mil. lei mai mult față de anul 2014. Astfel, volumul total al primelor brute subscrise a înregistrat o creștere de 2,1 la sută.

Gradul de penetrare a asigurărilor, la situația din 31.12.2015, exprimat ca raport între primele brute subscrise și PIB, a înregistrat nivelul de 1,01 la sută, fapt ce atestă descreșterea acestui indicator în raport cu anul 2014 cu 0,07 puncte procentuale.

În partea ce ține de evaluarea vulnerabilităților sectorului de asigurări s-au constatat următoarele.

Astfel, la evaluarea indicatorului „mărimea pieței” - analizând datele statistice prezentate mai sus ce țin de valoarea totală a primelor brute subscrise, precum și despăgubirile de asigurare, achitate pe tipurile de asigurare, a fost evaluată valoarea totală pentru asigurarea de răspundere civilă obligatorie internă (MTPL), asigurarea de răspundere civilă obligatorie externă (Carte Verde) și asigurările de vehicule terestre (CASCO) (Motor Insurance (other than MTPL)) cu calificativul „scăzut”. Mărimea aprecierilor stabilite se datorează faptului că, valoarea totală a primelor de asigurare, subscrise la finele anului 2015, a constituit 1228,5 mln. lei, valoare ce reprezintă aproximativ 1% din PIB, ponderea primelor aferente acestor 3 tipuri de asigurări este cea mai mare în agregat, în jur de 0,6% din PIB (cîte 0,2% din PIB pentru fiecare clasă de asigurări). Pentru celelalte 4 produse identificate au fost stabilite, de asemenea, calificativul „scăzut”. Totodată, aprecierile în cauză au fost stabilite având în vedere că piața asigurărilor se află la un nivel incipient de dezvoltare și produsele evaluate sunt subdezvoltate, indicator specific economiilor emergente astfel cum este economia RM, piața de asigurări fiind dezvoltată în mare măsură datorită produselor obligatorii și semi-obligatorii (CASCO- datorită dezvoltării pieței de leasing și creditare auto care obligă beneficiarii să contracteze acest produs de asigurare).

La evaluarea „utilizării intermediarilor în asigurări (agenților)” s-a stabilit următoarele aprecieri: pentru asigurarea de răspundere civilă obligatorie externă (Carte Verde), asigurarea de răspundere civilă obligatorie internă (MTPL), Asigurările de vehicule terestre (CASCO) și asigurarea de viață – „mediu înalt”, pentru asigurarea de bunuri – mediu, pentru asigurare riscului de credit – „scăzut” și pentru reasigurare – „nu există”. La stabilirea acestor evaluări a stat la bază numărul mare de intermediari și diversificarea lor, precum și ponderea din volumul primelor brute subscrise de asigurători. De menționat că, în perioada 2009-2016, pe piața RM au activat în mediu 80 brokeri de asigurare, 200 de agenți de asigurare persoane juridice și aproximativ 3000 agenți de asigurare persoane fizice, cu toate că volumul primelor brute subscrise prin intermediari a atins o cotă de aproximativ 40%.

„Profilul bazei de clienți” pentru produsele identificate a fost evaluat după cum urmează: pentru asigurare riscului de credit – „risc înalt”, pentru asigurarea de răspundere civilă obligatorie externă (Carte Verde) – „risc mediu”, pentru asigurarea de răspundere civilă obligatorie internă (MTPL), asigurările de vehicule terestre (CASCO), reasigurare, asigurarea de bunuri și pentru asigurarea de viață – „risc scăzut”. Evaluările cu „risc înalt” pentru asigurare riscului de credit

și mediu pentru asigurarea de răspundere civilă obligatorie externă (Carte Verde) se datorează faptului că există o vulnerabilitate mai mare de fraude și spălare a banilor întrucât persoanele implicate în tranzacții aferente acestor tipuri de asigurări sunt de obicei nerezidenți și limitele de răspundere sunt considerabile. Mai mult, în cazul Carte Verde limitele geografice de întindere a riscurilor este exclusiv în afara teritoriului RM, în special teritoriul Comunității Europene și alte state participante în sistemul Carte Verde, fapt care ar crea un risc de imposibilitate a gestionării riscurilor de spălare de bani pe baza regulilor generale autohtone. Totodată, prevenirea SB/FT în cazul Cartii Verzi este reglementată de cadrul normativ legal a Comunității Europene și alte state participante în sistemul Carte Verde, teritoriul de survenire a riscului asigurat.

Celelalte tipuri de asigurări au fost evaluate cu calificativul „scăzut” dat fiind faptul că aceste tipuri de asigurare au înregistrat niveluri mici la capitolul ponderii în PIB, precum și la capitolul prime și despăgubiri (cu mici excepții).

În ceea ce privește evaluarea „disponibilității politicii tip investiții”, grupul de lucru a apreciat cu calificativul „indisponibil” majoritatea tipurilor de asigurări, cu excepția asigurării de viață, dat fiind faptul că aceste produse nu oferă componente de investiții, contractele fiind conform legislației, încheiate pe o perioadă de maximum un an.

Asigurările de viață au fost apreciate cu calificativul „disponibil și proeminent” la capitolul politicii tip investiții întrucât, cu toate că piața asigurărilor de viață este subdezvoltată și ponderea primelor de asigurare de viață la situația din 31.12.2015 constituia 7,1% în totalul primelor brute subscrise, ca valoare agregată a riscurilor SB/FT este nesemnificativă, cu toate că un risc eminent poate exista limitat per contract/tranzacție.

„Nivelul de activitate cu lichidități” pentru majoritatea produselor identificate a fost evaluat cu calificativul „mediu înalt”, excepție fiind asigurarea de bunuri – „mediu” iar reasigurarea și asigurarea riscului de credit – „nu există”. Evaluarea are la bază specificul economiei Republicii Moldova, care constă în faptul că populația crede în numerar și respectiv există o lipsă a credibilității în sistemul bancar, astfel majoritatea decontărilor persoanelor fizice se efectuează în numerar.

În ceea ce privește reasigurarea și asigurarea riscului de credit a fost evaluat cu calificativul „nu există”, dat fiind specificul produsului (tranzacțiile se efectuează doar între persoane juridice și legislația cu privire la contabilitate nu permite decontări în numerar).

Evaluarea „disponibilității utilizării transfrontaliere” pentru produsele identificate a stabilit următoarele aprecieri: asigurarea de răspundere civilă obligatorie externă (Carte Verde) și reasigurarea – „înalt”, asigurarea de viață, asigurările de vehicule terestre (CASCO) și asigurarea riscului de credit – „mediu scăzut”, iar pentru asigurarea de răspundere civilă obligatorie internă (MTPL) și pentru asigurarea de bunuri – „nu există”. Aprecierile cu calificativele sporite au drept bază specificul produselor în cauză a căror tranzacții se efectuează cu persoane nerezidente, restul aprecierilor produselor cu „nu există” au fost stabilite deoarece tranzacțiile aferente au o acoperire doar națională.

„Utilizarea anonimă a produsului” – a fost stabilit faptul că produsele identificate spre evaluare nu pot fi utilizate în mod anonim întrucât în conformitate cu legislația în domeniul asigurărilor la încheierea contractelor de asigurare, asigurătorul și intermediarii în asigurări sunt obligați să identifice și respectiv să includă în contractul de asigurare persoana asigurată precum și persoana beneficiară. Astfel, pînă la survenirea riscurilor asigurate și respectiv achitarea despăgubirii de asigurare asigurătorul va cunoaște beneficiarul înscris în contract (cu excepția asigurărilor de răspundere civilă auto), iar cedarea dreptului de beneficiari poate fi făcută doar la transmiterea acestui drept legal înregistrat prin procură notarială, hotărîrea instanței de judecată, etc.

„Existența tipologiilor SB privind abuzarea produsului” – acest factor vulnerabil pentru majoritatea produselor a fost evaluat cu calificativul „există dar limitat” iar pentru asigurările de vehicule terestre (CASCO) – „nu există”. Stabilirea acestor evaluări au la bază faptul că pentru

asigurările riscului de credit, de viață, Carte Verde și reasigurarea este caracteristic o limită mare de răspundere și relativ prime de asigurare mici.

„Utilizarea produsului în fraudă sau scheme de evaziune fiscală” a fost evaluat după cum urmează: asigurarea de răspundere civilă obligatorie externă (Carte Verde) și asigurările riscului de credit – „există”, asigurarea de răspundere civilă obligatorie internă (MTPL), Asigurările de vehicule terestre (CASCO), reasigurarea, asigurarea de viață – „există dar limitat”, iar pentru asigurarea de bunuri – „nu există”. La produsele de asigurare apreciate cu calificativele ”există” și ”există dar limitat” au fost înregistrate tentative și tranzacții de evaziune fiscală prin achitarea despăgubirilor, dat fiind faptul că despăgubirile de asigurare, în conformitate cu legislația fiscală sunt calificate ca venituri neimpozabile (pentru companii de asigurări aceste plăți sunt înregistrate la diminuarea bazei impozabile iar la beneficiari aceste venituri sunt scutite de defalcări fiscale).

De exemplu, pentru contractele de asigurare de viață, sunt stabilite sume asigurate/ limite de răspundere mari și durata contractului de asigurate depășește un an, ceea ce creează impedimente pentru verificarea tranzacțiilor efectuate aferente acestor polițe de asigurare, fapt care creează un risc eminent de expunere a polițelor de asigurare la spălarea banilor. *Până la momentul actual nu s-au identificat cazuri de spălare a banilor, deși există riscuri.*

În ceea ce privește asigurarea obligatorie de răspundere civilă externă («Carte Verde») - ca urmare a faptului că relațiile contractuale transfrontaliere (poliță de asigurare emisă în RM și teritoriul de acoperire sunt UE sau alte state) poate genera un risc de spălare a banilor.

În cadrul evaluării factorului de vulnerabilitate „dificultatea de depistare a înregistrărilor tranzacțiilor cu produsul”, majoritatea produselor de asigurare au fost apreciate cu calificativul „ușor de urmărit” excepție fiind reasigurarea și asigurarea riscului de credit – „dificil/consumă timp”. În cazul reasigurării și asigurării riscului de credit sunt tipuri de asigurări complicate, de obicei compuse din mai multe componente greu de identificat, tranzacțiile aferente cărora se efectuează cu persoane nerezidente, iar în cazul unei potențiale investigații pentru a face rost de careva documente, informații, probe se impune necesitatea colaborării cu mai multe jurisdicții, fapt care a demonstrat a fi adesea consumător de timp.

„Utilizarea semnificativă a produsului altfel decât față în față” – majoritatea produselor de asigurare au fost evaluate cu calificativul „indisponibil”, în afară de asigurările riscului de credit – „disponibil dar limitat”. În conformitate cu legislația în vigoare în domeniul asigurărilor prevede implementarea procedurii ”Know your client”, totodată tranzacțiile și contractele de asigurare se încheie doar fizic pe suport de hârtie în prezența asiguratului, iar achitarea despăgubirilor de asigurare se achită beneficiarilor care sunt identificați, astfel în cazul persoanelor fizice sunt identificate în baza buletinului de identitate, achitându-se în cash sau prin transfer la cont bancar, iar în cazul persoanelor juridice sunt identificate în baza certificatelor de înregistrare, eliberate de către Camera Înregistrării de Stat. La asigurările riscului de credit, beneficiarul inițial (entitatea care primește despăgubirea de la compania de asigurare) este identificat la data încheierii contractului, iar utilizarea ulterioară a acestor resurse financiare este imposibil de urmărit pentru compania de asigurări.

Variabila „disponibilitatea măsurilor de control a prevenirii spălării banilor specifice produsului” pentru toate clasele de asigurări identificate au fost evaluate cu calificativul ”există, dar limitat”, întrucât, în funcție de specificul produsului separat în procedurile de combatere a SB/FT sunt antrenate persoane cu studii, aptitudini și cunoștințe specifice produsului în cauză care sunt componente a procedurilor generale de control a prevenirii spălării banilor care sunt adecvate pentru atenuarea riscurilor.

Reieșind din caracterul transfrontalier al unor produse, unele proceduri sunt reglementate de legislația națională din țara de reședință a obiectului/subiectului tranzacției. S-a optat pentru calificativul inclusiv ”limitat”, deoarece este o necesitate limitată în proceduri speciale datorită specificul produsului.

Circulația produselor sus-menționate generează anumite amenințări/vulnerabilități de SB/FT în funcție de locul ocupat pe piața de asigurare/reasigurare, unul dintre acestea fiind dobândirea cotelor mai mari de 10 % în capitalul social al companiilor de asigurare cu cele mai mari cifre de afacere, de către persoane ale căror beneficiari efectivi rămân neidentificabili, ceea ce denotă iminența riscului concentrărilor de influență.

Pe parcursul anilor 2012-2015, s-au constatat mai multe deficiențe privind maniera netransparentă a tranzacțiilor cu acțiunile unor companii de asigurări și metode de preluare ostilă de către beneficiari efectivi "interpuși" care acționează în mod concertat pe piața asigurărilor.

Din cele menționate, reiese că, în domeniul asigurărilor, cadrul juridic conținea criterii vagi pentru evaluarea prudențială a unui dobânditor de acțiuni, inclusiv pentru procedura de aplicare a acestor criterii.

Astfel, în scopul stabilirii transparenței acționarilor asigurătorului, a fost impusă:

1. Necesitate stringentă de clarificare a criteriilor și a procesului de evaluare prudențială pentru a oferi o certitudine juridică, claritate și predictibilitate, criterii necesare în procesul de evaluare a potențialului dobânditor.

2. Totodată, întru excluderea riscului de monopolizare a pieței de către persoane compromise care sunt beneficiari efectivi ai companiilor ce dobândesc cote parte din capitalul asigurătorilor autohtoni se relevă necesitatea stringentă de perfecționare a modului de reglementare și supraveghere a activității asigurătorilor din Republica Moldova, inclusiv la transparentizarea acționariatului în domeniu și urmărirea continuă a calității acestuia, la responsabilizarea acționarilor și potențialilor acționari, precum și la consolidarea capacităților financiare ale asigurătorilor întru evitarea instabilității de sistem ceea ce ar duce și la facilitarea supravegherii asigurătorilor prin prisma prevederilor Legii nr. 190-XVI din 26.07.2007.

În condițiile actuale, pentru evitarea riscurilor de destabilizare a pieței prin declanșarea proceselor de insolabilitate ale asigurătorilor, care ar putea duce la generarea riscurilor de SB/FT, este necesar de a fi instaurate măsuri concrete de largire a instrumentarului disponibil de reglementare și supraveghere a asigurătorilor prin instituirea cadrului legal de redresare financiară a asigurătorului în cazul în care acesta se află în dificultate încă în faza în care situația financiară a asigurătorului este satisfăcătoare.

În acest sens, în scopul prevenirii unor situații de falimentare intenționată a asigurătorilor întru eschivarea de la onorarea obligațiilor față de asigurați este necesar:

1. Reglementarea noilor instrumente de intervenție, inclusiv monitorizarea implementării acțiunilor prevăzute în planurile de sanare financiară.

2. Urmărirea modului în care organele de conducere a asigurătorului acționează în vederea aplicării măsurilor necesare de remediere a factorilor care au condus la înrăutățirea situației financiare a acestuia.

Este important de menționat că, prin Legea nr.4 din 25.02.2016, în vigoare din 01.04.2016 a fost modificată Legea nr. 407-XVI din 21.12.2006 "Cu privire la asigurări" în care au fost introduse reglementări ce țin de chestiunile enunțate.

O amenințare evidențiată pe piața asigurărilor a fost situația creată în cadrul Biroului Național al Asigurătorilor (BNAA). În perioada decembrie 2014 - martie 2015, Biroul era condus de către persoane interpușe care au efectuat tranzacții cu mijloacele financiare ale BNAA fără împuterniciri exprese în acest sens. În aceste circumstanțe, activitatea BNAA a fost paralizată și au fost periclitate prerogativele și atribuțiile de Birou Național al Republicii Moldova în Consiliul Birourilor Sistemului Internațional de Asigurare „Carte Verde”.

În consecință, în baza plângerii Biroului Național al Asigurătorilor de Autovehicule, Organul de urmărire penală al Centrului Național Anticorupție, de comun cu SPCSB, au intentat o cauză penală și a efectuat o analiză a tranzacțiilor prin care BNAA a fost delapidat de fonduri de către.

Urmare a măsurilor întreprinse de către Consiliul Birourilor „Carte Verde” a fost luată decizia de revocare a suspendării BNAA din sistemul „Carte Verde”, păstrând calitatea de membru monitorizat al Republicii Moldova, cu condiția examinării iminente a măsurilor ce vor redresa stabilitatea și siguranța financiară a BNAA cu implicarea autorităților Republicii Moldova.

O altă vulnerabilitate ce poate afecta sectorul asigurărilor este înscenarea riscurilor asigurate, schemă ce oferă posibilitatea de a retrage din circuitul legal mijloace bănești ce pot destabiliza companiile de asigurare. Această schemă are un efect dublu, mai ales atunci când sunt interesate și persoane din anturajul companiilor de asigurare. Astfel, despăgubirile achitate sunt deductibile și respectiv micșorează baza impozabilă a companiei de asigurare, inclusiv despăgubirile plătite asiguraților nu sunt impozabile, prejudiciind astfel compania de asigurare și bugetul de stat.

Dat fiind cele expuse supra și urmare evaluării efectuate, este important de evidențiat faptul că, riscul identificării beneficiarului efectiv este cel mai semnificativ pentru sectorul asigurărilor. Având în vedere că, valoarea totală a primelor de asigurare subscrise la finele anului 2015 a constituit 1228,5 mln. lei, valoare ce reprezintă aproximativ 1% din PIB, sectorul asigurărilor fiind caracterizat ca unul subdezvoltat, precum și luând în considerație toate vulnerabilitățile aferente acestuia, se constată că sectorul asigurărilor nu este unul atractiv pentru spălarea banilor și finanțarea terorismului.

6.4. Alte instituții financiare

6.4.1. Asociațiile de economii și împrumut (AEÎ)

Asociația de economii și împrumut (AEÎ) reprezintă o organizație necomercială cu statut juridic special, al cărei scop este de a oferi populației din zonele rurale acces la resurse financiare, prin sprijinirea activităților legale ale membrilor săi, în vederea îmbunătățirii condițiilor economice și sociale ale acestora. În baza licențelor, AEÎ desfășoară activități exclusiv pe teritoriul Republicii Moldova. Mai mult decât atât, AEÎ sunt create de cetățeni ai Republicii Moldova și acordă servicii exclusiv membrilor acestora. Asociațiile nu utilizează agenți, iar potrivit legislației în vigoare, acestea nu pot opera tranzacții în străinătate.

AEÎ nu pot acorda servicii în condiții de anonimat. Totul are loc doar în prezența clientului în momentul depunerii cererii, semnării contractului, încasării/depunerii numerarului, inclusiv la achitarea în numerar a dobânzilor aferente.

Asociațiile de economii și împrumut din Republica Moldova au o dinamică de creștere. Înființarea și dezvoltarea acestor instituții sunt dictate de necesitatea de finanțare a sectorului rural, în special. Sarcina principală a instituțiilor menționate este facilitarea accesului locuitorilor din zonele rurale la servicii financiare de bază, precum depunerea economiilor și acordarea de împrumuturi.

În prezent, în sistemul asociațiilor de economii și împrumut, deținătoare de licență de categoria B, activează 61 de asociații, iar numărul membrilor acestora constituie 62 de mii de persoane, adică cu 24 % mai mult decât în anul 2010.

La sfârșitul anului 2015, portofoliul de împrumuturi înregistrate de AEÎ cu licența de categoria B a atins nivelul maxim din ultimii 5 ani. Astfel, valoarea acestuia a înregistrat 335 milioane de lei sau de 2,2 ori mai mult decât în anul 2010, constituind circa 0,3 % din Produsul Intern Brut. Cifrele de mai sus denotă că, acest produs reprezintă un risc scăzut de implicarea în potențialele activități de spălare de bani și finanțare a terorismului din economia națională. Riscul este cu atât mai scăzut, cu cât serviciile instituțiilor respective sunt utilizate de persoane fizice rezidente, ceea ce se și întâmplă, de fapt.

Menționăm că, autoritatea de supraveghere verifică atât eliberarea licenței, cât și în ce mod activitatea AEÎ corespunde cerințelor minime față de capital și rezerve, normele de prudență financiară, dotare tehnică și echipament, încăperi și arie de activitate, administratori etc.

Analiza riscurilor de spălare de bani și finanțare a terorismului în sectorul dat, arată că, utilizarea mijloacelor bănești în numerar poate fi un factor de risc ce ar influența negativ produsului oferit de către AEÎ.

Cerințele de prudență a AEÎ în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului sunt stipulate de cadrul normativ legal, adică Legea cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului și reglementările aferente aprobate de către Comisia Națională a Pieței Financiare.

Cu toate acestea, următoarele lacune au fost identificate:

- excluderea asociațiilor de economii și împrumut cu licența de tip A, din categoria entităților raportoare;
- lipsa ghidurilor și recomandărilor despre aplicarea corespunzătoare a cerințelor de cunoaștere a clienților, în special, la identificarea beneficiarilor efectivi;
- verificarea scopului operațiunilor, determinarea tranzacțiilor suspecte, identificarea operațiunilor complexe și neordinare;
- lipsa cadrului legal secundar pentru implementarea verificării clienților după listele Persoanelor Expuse Politic sau celor asupra cărora au fost stabilite sancțiuni, restricții sau alte interdicții, precum și alți exponenți de un grad de risc sporit;
- lipsa cerinței clare de a identifica persoanele ce acționează în numele unor terți;
- lipsa indicațiilor metodologice privind tipologiile de spălare de bani și finanțare a terorismului cu implicarea/participarea sectorului etc.

Cu referire la organul de supraveghere a AEÎ, grupul de lucru a constatat următoarele:

- necesitatea alocării resurselor corespunzătoare,
- dezvoltarea practicilor și metodelor de supraveghere și a abilităților și cunoștințelor angajaților, inclusiv aferente tipologiilor de spălare a banilor și finanțare a terorismului.

Totodată, verificările demonstrează că AEÎ înregistrează în activitatea sa un șir de curențe în implementarea eficientă a măsurilor de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului, și anume:

- lipsa resurselor alocate necesităților domeniului dat;
- eficiență scăzută în aplicarea cerințelor de identificare și raportare a tranzacțiilor suspecte;
- lipsa identificării PEP și altor persoane cu grad sporit de risc etc.

Cu toate acestea, modul de desfășurare a activității asociațiilor de economii și împrumut, serviciile și produsele oferite, baza clientelei, cadrul normativ aplicabil și alți factori implicați, indică o vulnerabilitate medie spre scăzută de spălare a banilor și finanțare a terorismului asociate activității sectorului dat.

6.4.2. Casele de Schimb Valutar (CSV)

Serviciul de schimb valutar în numerar pentru persoanele fizice este un produs oferit de către casele de schimb valutar din Republica Moldova conform actelor normative în vigoare.

Operațiunile de schimb valutar sunt operațiuni de cumpărare și vânzare a valutei străine contra monedei naționale sau contra altei valute străine, precum și, după caz, operațiuni de cumpărare și vânzare a cecurilor în valută străină.

Utilizarea frecventă și pe larg a numerarului în economia Republicii Moldova, precum și existența unui volum mare de remitențe, explică numărul mare de case de schimb valutar.

Dacă ar fi să ne bazăm pe datele statistice, constatăm că volumul operațiunilor de cumpărare/vânzare a valutei străine efectuate de către casele de schimb valutar a fost în creștere de la 11,2 mlrd. de lei la 14,6 mlrd. de lei în perioada 2012-2014, iar ponderea în PIB-ul anual este de circa 13%. Această cifră denotă o influență medie - scăzută a acestui produs în activitățile de spălare a banilor și finanțare a terorismului. De asemenea, influența dată poate fi dedusă și din profilul de risc al clientului, care îl constituie în mare persoanele fizice rezidente.

Casele de schimb valutar din Republica Moldova dispun de cadru legal în vigoare pentru a aplica măsurile convenite de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului, însă există unele lacune ce necesită a fi înlăturate, și anume: lipsa cadrului definitoriu pentru verificarea clienților cu listele Persoanelor Expuse Politic sau persoanelor asupra cărora au fost stabilite sancțiuni, restricții sau alte interdicții, precum și alte persoane ce se caracterizează printr-un grad de risc sporit; lipsa ghidurilor și recomandărilor pentru casele de schimb valutar în scopul instruirii aplicării corespunzătoare a cerințelor de identificare a operațiunilor neordinare sau de a verifica scopul operațiunilor etc.

De asemenea, cadrul normativ în vigoare permite clienților caselor de schimb valutar să efectueze schimbul valutar sub limita legală de identificare, fapt ce determină riscul utilizării acestui serviciu în scopuri ilegale, fără a se cunoaște persoana reală, precum și beneficiarul acestor tranzacții.

În perioada analizată, activau circa 370 de case de schimb valutar și aproximativ 750 de puncte de schimb valutar pe lângă băncile comerciale. Numărul lor este, deci, relativ înalt, raportat la numărul populației și unităților administrativ-teritoriale în care locuiesc utilizatori de operațiuni de schimb valutar.

În aceste condiții, cu excepția unităților de schimb valutar de pe lângă băncile comerciale, în activitatea acestora se evidențiază un șir de curențe la capitolul implementarea eficientă a măsurilor de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului, și anume:

- insuficiența resurselor alocate necesităților domeniului dat;
- eficiența scăzută aferentă aplicării cerințelor de identificare a clienților;
- eficiență scăzută în aplicarea cerințelor de identificare și raportare a tranzacțiilor suspecte;
- lipsa identificării PEP și altor persoane cu grad de risc sporit, precum și a persoanelor asupra cărora a fost stabilite sancțiuni și alte restricții,
- lipsa instruirilor specializate efectuate angajaților instituțiilor date, etc.

În cadrul controalelor efectuate de către Banca Națională a Moldovei, autoritatea ce are această competență, se constată deficiențe în activitatea caselor de schimb valutar, în special, ce țin de: divizarea intenționată a operațiunilor de către client în scopul evitării identificării persoanei fizice; lipsa unui program actualizat pentru prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului; lipsa registrelor speciale, care necesită a fi menținute; lipsa sau existența unui număr scăzut de tranzacții raportate organului competent etc.

6.4.3. Companii de leasing

Activitatea companiilor de leasing în Republica Moldova este reglementată de Legea nr.59-XVI din 28.04.2005 cu privire la leasing. În perioada 2013-2015, circa 22 de companii de leasing își desfășurau activitatea pe întreg teritoriul țării. Scopul acestora este de a asigura dezvoltarea economiei Republica Moldova prin finanțarea diferitor proiecte ale agenților economici sau finanțare procurării bunurilor de către alte persoane cointerestate.

Urmare analizei efectuate, s-a constatat că volumul activității companiilor de leasing pentru anii 2014-2015 este de circa 1 mlrd. de lei/anual (circa 55 mil. USD), în creștere anuală cu circa 2%. Cele mai frecvente produse și servicii oferite de către companiile de leasing sunt acordarea leasingului persoanelor fizice și juridice pentru achiziționarea autoturismelor, echipamentelor tehnologice, utilajelor agricole etc., cea mai mare pondere fiind acordarea leasingului pentru procurarea autoturismelor de către persoanele fizice.

În cadrul analizei riscurilor de spălare a banilor și finanțare a terorismului în sectorul de leasing, s-a constatat că, în conformitate cu legislația în vigoare aferentă domeniului combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, nu este desemnată o autoritate responsabilă de supravegherea și controlul activității instituțiilor de leasing.

În consecință, lipsa cadrului normativ aferent supravegherii și controlului sectorului dat, duce la rezultate negative la mai multe capitle analizate, și anume: întreprinderea acțiunilor de control la intrare, supravegherea la distanță și pe teren, aplicarea sancțiunilor, integritatea angajaților din sector și a cunoștințelor acestora, aplicarea funcției de conformitate și a măsurilor sistemului de control intern în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului.

În același timp, lipsa organului de supraveghere, a avut efect de cascadă în sens negativ și pentru factorii și variabilele inerente analizate, cum sunt, aplicarea măsurilor de cunoaștere a clienților și beneficiarilor efectivi ai acestora, determinarea clienților cu grad sporit de risc, aplicarea măsurilor de precauție sporită, monitorizarea tranzacțiilor și activităților clienților, identificarea și raportarea tranzacțiilor suspecte etc.

Unele lacune menționate mai sus, rezidă din lipsa datelor aferente prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului în activitatea de leasing, pe de o parte, și a organului de supraveghere, pe de altă parte. Totodată, ținem să menționăm că, în perioada analizată, companiile de leasing nu au remis Serviciului Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor rapoarte sau tranzacții suspecte, întocmite conform normelor legale.

Ținând cont de actele normative în vigoare, menționăm că, există necesitatea îmbunătățirii acestora sub aspectul sectorului activității de leasing, și anume:

- aprobarea ghidurilor și recomandărilor în scopul instruirii aplicării corespunzătoare a cerințelor de cunoaștere a clienților în scopul identificării beneficiarilor efectiv;
- identificarea operațiunilor complexe și neordinare sau verificarea scopului operațiunilor, determinarea tranzacțiilor suspecte;
- aprobarea cadrului definitoriu pentru verificarea clienților după listele Persoanelor Ex-puse Politic sau persoanelor asupra cărora au fost stabilite sancțiuni, restricții sau alte interdicții, precum și alte persoane ce se caracterizează printr-un grad sporit de risc;
- elaborarea cerințelor clare de identificare a persoanelor ce acționează în numele unei terțe persoane;
- aprobarea tipologiilor de spălare de bani și finanțare a terorismului;
- crearea unei autorități de supraveghere a companiilor de leasing în domeniul combaterii spălării banilor și finanțării terorismului;
- alocarea resurselor corespunzătoare domeniului dat, aferent acțiunilor necesare;
- antrenarea specialiștilor calificați în scopul efectuării supravegherii eficiente;
- analiza riscurilor în domeniu etc.

Totuși, ținând cont de specificul finanțărilor acordate și de mediul de lucru, baza clientelei sectorului de leasing este una de risc mediu, dat fiind faptul că finanțarea se acordă, atât persoanelor juridice, cât și celor fizice rezidente, în proiecte de dezvoltare a economiei reale.

6.4.4. Organizații de Microfinanțare(OMF)

La analiza evoluției sectorului organizațiilor de microfinanțare din Republica Moldova se constată o creștere a indicatorilor principali de activitate pentru perioada 2013-2015. Consolidarea calitativă a sectorului urmărește tendința de transformare a intermediarilor de microfinanțare în instituții care prestează servicii financiare în mod profesionist și au ca scop susținerea prosperității beneficiarilor de servicii și stabilirea unor fundamente de educare a acestora, privind gestionarea eficientă a propriilor surse financiare.

În cadrul analizei riscurilor de spălare a banilor și finanțare a terorismului în sectorul dat, s-a constatat că, produsele oferite de către instituții, comportă anumite riscuri de utilizare a acestora de către agenți sau intermediari, ori utilizarea de față în față, ori în numerar, care în anumite condiții se pot evidenția substanțial.

Astfel, în analiza datelor și informațiilor statistice pe sector s-a constatat că, la sfârșitul anului 2015, în Republica Moldova erau înregistrate 119 organizații de microfinanțare. Portofoliul de împrumuturi în sectorul organizațiilor de microfinanțare a atins în această perioadă o valoare de circa 2,8 mlrd. de lei sau circa 2,4 la sută din Produsul Intern Brut. Această cifră denotă o influență scăzută a acestui produs în potențialele activități de spălare a banilor și finanțare a terorismului în economia națională. Acordarea împrumuturilor este produsul oferit de către organizațiile de microfinanțare clienților săi. La analiza datelor prezentate aferente efectuării tranzacțiilor în numerar sau virament constatăm că, 7 dintre cele mai mari organizații au raportat o valoare de 80 la sută a tranzacțiilor efectuate în virament și respectiv, 20% din tranzacții au fost efectuate în numerar. Menționăm că, în perioada 2013-2015, OMF nu au raportat tranzacții suspecte, însă, în aceeași perioadă, pentru neraportarea tranzacțiilor au fost aplicate sancțiuni contravenționale. Profilul de risc al clienților este, deci, unul mediu-scăzut, dată fiind utilizarea preponderentă a produselor oferite de către persoanele fizice rezidente.

Cerințele de prudență a organizațiilor de microfinanțare cu referire la domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului este format din cadrul normativ legal, anume, Legea cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului și reglementările aferente aprobate de către Comisia Națională a Pieței Financiare. Cu toate acestea, un șir de lacune au fost identificate:

- lipsa ghidurilor și recomandărilor elaborate în scopul instruirii aplicării corespunzătoare a cerințelor de cunoaștere a clienților, în special, la identificarea beneficiarilor efectivi;
- identificarea operațiunilor complexe și neordinare sau verificarea scopului operațiunilor, determinarea tranzacțiilor suspecte;
- lipsa cadrului legislativ secundar pentru verificarea clienților după listele Persoanelor Ex-puse Politic sau persoanelor asupra cărora au fost stabilite sancțiuni, restricții sau alte interdicții, precum și alte persoane ce se caracterizează printr-un grad de risc sporit;
- lipsa cerinței clare de a identifica persoanele ce acționează în numele unui terț;
- lipsa tipologiilor de spălare de bani și finanțare a terorismului, precum și a cerințelor și tehnicilor de evaluare a riscurilor etc.

De asemenea, în cadrul analizei efectuate, a fost constatat un neajuns esențial în sectorul organizațiilor de microfinanțare, care se referă la lipsa cadrului normativ adecvat ce ar permite supravegherea entităților din sector. Totuși, menționăm că, potrivit Legii cu privire la organizațiile de microfinanțare, Comisia Națională a Pieței Financiare monitorizează activitatea acestora. Astfel, lipsa organului de supraveghere a dus la obținerea unor rezultate negative cu referire la mulți factori analizați, ce influențează activitatea organizațiilor de microfinanțare, și anume:

- întreprinderea acțiunilor de control la intrare, supraveghere la distanță și pe teren,
- aplicarea sancțiunilor, integritatea angajaților din sector și a cunoștințelor acestora, aplicarea funcției de conformitate și a măsurilor sistemului de control intern în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului.

În același timp, lipsa organului de supraveghere a avut *efect de cascadă în sens negativ și pentru factorii și variabilele inerente analizate, cum sunt identificarea clienților, beneficiarilor efectivii, determinarea clienților cu grad de risc sporit, aplicarea măsurilor de precauție sporită etc.*

Din contextul celor menționate derivă un șir de neajunsuri în activitatea unui organ de supraveghere, cum ar fi:

- alocarea resurselor corespunzătoare, antrenarea specialiștilor calificați în scop de efectuare a supravegherii eficiente;
- determinarea riscurilor aferente, identificarea tipologiilor de risc implicate etc.;
- identificarea și verificarea clienților și beneficiarilor efectivii;
- monitorizarea tranzacțiilor și determinarea celor suspecte, alocarea de resurse suficiente;
- eficiența aplicării cerințelor de identificare a clienților cu grad sporit de risc, inclusiv identificarea Persoanelor Expuse Politic sau a celor asupra cărora a fost stabilite sancțiuni și alte restricții, etc.

Cu toate acestea, modul de desfășurare a activității instituțiilor date, serviciile și produsele oferite, mediul de activitate, baza clientelei, cadrul normativ aplicabil și alți factori implicați, au dus la determinarea, în general, a unei **vulnerabilități medii-scăzute** de spălare a banilor și finanțare a terorismului asociate activității sectorului dat.

6.4.5. Prestatorii de servicii de plată nebancari

Activitatea prestatorilor de servicii de plată nebancari, în special, a societăților de plată, societăților emitente de monedă electronică și furnizorii de servicii poștale, este reglementată de Legea cu privire la serviciile de plată și moneda electronică și alte acte normative.

Cerințele de supraveghere și reglementare a prestatorilor de servicii de plată nebancari sub aspectul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului a fost pus în aplicare relativ recent, începând cu anul 2014. În aceste condiții, toate activitățile desfășurate în scopul determinării riscurilor de spălare de bani și finanțare a terorismului la care sunt supuse serviciile și produsele oferite de către instituțiile date, au fost marcate de limitări cantitative de date și informații pentru o analiză calitativă și atingerea rezultatelor scontate. Cu toate acestea, modul de desfășurare a activității instituțiilor date, serviciile și produsele oferite, mediu de activitate, baza clientelei, cadrul normativ aplicabil și alți factori implicați, precum și practicile de supraveghere utilizate, au condus la determinarea în general a unei vulnerabilități medii de spălare a banilor și finanțare a terorismului asociate activității entităților date.

Menționăm că, odată cu intrarea în vigoare a Legii cu privire la serviciile de plată și moneda electronică, 8 prestatori de servicii de plată nebancari au obținut licența Băncii Naționale a Moldovei în perioada 01.09.2014 - 30.04.2015.

Serviciile de plată oferite de prestatorii de servicii de plată nebancari sunt:

- depunerea/retragerea dintr-un cont de plăți precum și toate operațiunile necesare pentru funcționarea unui cont de plăți;
- remiterile de bani prin sistemele internaționale și prin mandatele electronice poștale;

- efectuarea plăților pentru servicii: comunale, necomunale, utilități publice, diverse servicii prin intermediul terminalelor de plată în numerar (cash-in), alte dispozitive sau de pe portalurile prestatorilor nebancari (paginile web oficiale);
- emiterea și răscumpărarea monedei electronice.

În general, serviciile de plată oferite de prestatorii de servicii de plată nebancari au un nivel scăzut de risc în domeniul spălării banilor și finanțării terorismului, doar unele servicii oferite de prestatorii nebancari ar avea un risc mai mare, ca exemplu: remiterile de bani prin sistemele de remitere de bani și emiterea, răscumpărarea și operațiunile cu moneda electronică.

De menționat că, din toți prestatorii de servicii de plată nebancari, remiterile de bani prin sistemele de remitere sunt efectuate doar de Poșta Moldovei. Majoritatea transferurilor expediate/ primite sunt din țările Rusia, Italia, SUA, Spania, Portugalia, pe când transferurile din/în țările cu risc sporit de spălare a banilor constituie 0,1%.

Utilizatorii serviciilor de plată ai prestatorilor nebancari licențiați sunt în majoritatea cazurilor persoane fizice.

Utilizarea frecventă și pe larg a numerarului în economia Republica Moldova contribuie esențial la majorarea plăților prin intermediul prestatorilor de servicii de plată nebancari, care în perioada analizată, 1-4 trim. 2015, în medie, a constituit cumulativ circa 16,9 mlrd. de lei sau circa 13,9% din PIB. Totodată, ținând cont de datele statistice, circa 90% din tranzacțiile efectuate revin Poștei Moldovei.

Această cifră denotă o influență medie - scăzută a acestui produs în activitățile de spălare a banilor și finanțare a terorismului. De asemenea, influența dată poate fi dedusă și din profilul de risc al clientului, care de fapt este constituit în mare parte din persoane fizice rezidente.

Prestatorii de servicii de plată nebancari din Republica Moldova dispun de cadru legal în vigoare într-o măsură suficientă pentru a aplica măsurile convenite de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului, însă, există unele lacune ce necesită a fi înlăturate, și anume: lipsa ghidurilor și recomandărilor pentru prestatorii de servicii de plată nebancari în scopul instruirii aplicării corespunzătoare a cerințelor de cunoaștere a clienților, mai exact, identificarea beneficiarilor efectivi, identificarea operațiunilor neordinare sau de a verifica scopul operațiunilor, determinarea tranzacțiilor suspecte; lipsa cadrului definitoriu pentru verificarea clienților după listele Persoanelor Expuse Politic sau persoanelor asupra cărora au fost stabilite sancțiuni, restricții sau alte interdicții, precum și alte persoane ce se caracterizează printr-un grad de risc sporit; lipsa cerinței clare de a identifica persoanele ce acționează în numele unei terțe persoane; lipsa tipologiilor de spălare de bani și finanțare a terorismului, precum și a cerințelor și tehnicilor de evaluare a riscurilor etc.

În aceste condiții, se evidențiază un șir de curențe în activitatea prestatorilor de servicii de plată nebancari sub aspectul implementării eficiente a măsurilor de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului, și anume:

- eficiență scăzută a aplicării cerințelor de identificare și raportare a tranzacțiilor suspecte;
- lipsa resurselor suficiente alocate necesităților domeniului dat;
- eficiența scăzută aferentă aplicării cerințelor de identificare a clienților;
- lipsa unui sistem adecvat de monitorizare a plăților;
- lipsa identificării PEP și altor persoane cu grad de risc sporit, precum și a persoanelor în privința cărora au fost stabilite sancțiuni și alte restricții, lipsa instruirilor specializate efectuate angajaților instituțiilor date, etc.

Multe din deficiențele menționate sunt constatate inclusiv în cadrul controalelor pe teren efectuate de către Banca Națională, autoritatea competentă, cum ar fi:

- lipsa politicilor și procedurilor corespunzătoare de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului;
- numărul mic de tranzacții raportate organului competent;
- neidentificarea persoanelor cu grad sporit de risc, neverificarea beneficiarilor efectivi la unii clienți, etc.

De asemenea, cu referire la organul de supraveghere a prestatorilor de servicii de plată bancari, grupul de lucru a evidențiat necesitatea dezvoltării practicilor și metodelor de supraveghere și a abilităților și cunoștințelor angajaților, inclusiv aferente tipologiilor de spălare a banilor și finanțare a terorismului.

6.4.6. Agenți imobiliari

Criza economică și politică din Republica Moldova limitează posibilitățile de formulare a unor prognoze clare. Dependența de situația economică a multiplelor sectoare, inclusiv a pieții imobiliare, anunță o revigorare doar în cazul depășirii crizei economice.

Prețurile pentru bunuri imobile continuă să descrească. Pe parcursul anului 2015 nu a putut fi observată o schimbare semnificativă a prețurilor de ofertă, însă, prețurile de la finele anului sunt mai mici decât cele de la începutul anului. Vanzătorii, reieșind din necesitatea înstrăinării bunurilor, micșorează prețurile de ofertă ale acestora.

În descreștere este numărul de tranzacții cu bunurile comerciale. Reducerea veniturilor populației și folosirea tot mai rațională a banilor, aduce pierderi semnificative multor sectoare de agrement și distracții, chiar și comerțului. Proprietarii preferă să dea bunurile în locațiune, decât să le vândă la prețuri ce sunt semnificativ mai mici decât cele așteptate. Pe piața bunurilor imobile industriale există cerere doar pentru depozite cu suprafețe mici. Obiectele industriale mari, care au terenuri aferente extinse, nu au cumpărători, în pofida prețurilor mici pentru 1 m². Pe piața terenurilor, cererea este mai mare doar pentru terenuri destinate construcțiilor comerciale, cu suprafețe mici amplasate la intersecția fluxurilor pietonale intense.

Piața este caracterizată la acest moment de o ofertă mai mare față de cerere. Tot mai sesizabil devine subtextul politic în toate deciziile și strategiile de dezvoltare a aspectelor vieții sociale și economice. Piața imobiliară reflectă instabilitatea din țară, sub aspectul dinamicii prețurilor și numărului de tranzacții. Prognozele nu prevăd schimbări semnificative, astfel, cel mai probabil, prețurile vor continua să descrească și pe parcursul anului 2016.

Dat fiind faptul că, companiile de construcție negociază direct cu persoanele fizice și juridice, agenții imobiliari din Republica Moldova dețin o cotă ne semnificativă din piața tranzacțiilor imobiliare.

În procesul de supraveghere a agenților imobiliari, Serviciul (FIU) a implicat ÎS „Cadastru”, care înregistrează toate tranzacțiile imobiliare. În acest scop, directorul ÎS „Cadastru” a emis ordinul nr. 39 din 12.03.2014, care stabilește procedurile de raportare a informațiilor în adresa Serviciului.

De menționat că, în perioada supusă analizei, IS Cadastru nu se conține în lista entităților raportoare conform prevederile legii 190-XVI din 26.07.2007 cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului.

Totodată, conform legislației în vigoare, toate contractele de vânzare-cumpărare a bunurilor imobile se autentifică notarial. În lipsa autentificării notariale nu este posibilă înregistrarea dreptului de proprietate asupra imobilului. Astfel, orice tranzacție imobiliară efectuată la direct de către persoana fizică sau juridică rezidentă/nerezidentă cu compania de construcție sau autoritatea administrativ teritorială sau prin intermediul agenției imobiliare este raportată Serviciului de către notari.

Conform prevederilor legislației în vigoare, terenurile agricole nu pot fi înstrăinate nerezidenților, astfel, amenințarea externă este una scăzută. Menționăm că, nu există prevederi legale care ar interzice vânzarea apartamentelor și caselor persoanelor fizice și juridice nerezidente.

Dat fiind faptul că, efectuarea tranzacțiilor prin intermediul agențiilor imobiliare implică costuri suplimentare, sub formă de comisioane, riscul de implicare în spălare de bani este nesemnificativ.

Numărul mic de agenții imobiliare și volumul scăzut al tranzacțiilor efectuate reprezintă o amenințare, la fel, minimă. În condițiile în care, majoritatea tranzacțiilor de vânzare-cumpărare se efectuează în numerar, sectorul este plasat în categoria de risc mediu-înalt.

Urmare analizei implementării de către agenții imobiliare a prevederilor legale ce țin de domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului, au fost identificate următoarele lacune:

- lipsa organului de supraveghere privind controlul implementării și asigurării respectării actelor normative ce țin de domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului;
- neidentificarea și neraportarea tranzacțiilor suspecte;
- lipsa resurselor pentru executarea prevederilor legale privind identificarea PEP, beneficiar efectiv;
- implementarea programelor proprii de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului;
- lipsa prevederilor legale întru identificarea sursei mijloacelor financiare aferente tranzacțiilor intermediare;
- lipsa instruirilor privind tipologiile în domeniu.

Modul de desfășurare a activității agențiilor imobiliare, serviciile și produsele oferite, mediul de activitate, baza clientelei, cadrul normativ aplicabil și alți factori implicați, indică, în general, o **vulnerabilitate medie-înaltă** de spălare a banilor și finanțare a terorismului asociate activității sectorului dat.

6.4.7. Auditori

Cadrul juridic al activității de auditor reiese din legea nr.61-XVI din 16.03.2007 privind activitatea de audit, Codul de conduită a profesiei de auditor, alte legi care reglementează activitatea de auditor, precum și din tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte.

La începutul anului 2016, în țară activau 291 de auditori. Nemijlocit, activitatea de audit în cadrul societăților de audit, auditorilor întreprinzători individuali este practică de 259 de auditori.

Conform art. 10 alin. (1) din Legea nr. 190-XVI din 26.07.2007 cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, art. 31 din Legea nr. 61-XVI din 16.03.2007 privind activitatea de audit și Regulamentului consiliului de supraveghere a activității de audit de pe lângă Ministerul Finanțelor, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1450 din 24.12.2007 cu privire la unele măsuri de executare a Legii nr. 61-XVI din 16.03.2007 privind activitatea de audit, supravegherea și controlul activității de audit, inclusiv a entităților raportoare-auditori, sunt exercitate de Consiliul de supraveghere a activității de audit (CSAA).

Întru executarea prevederilor art.27 alin.(3), lit. a) al Legii nr.61-XVI din 16 martie 2007 privind activitatea de audit și art.10 alin.(2) al Legii nr.190-XVI din 26.07.2007 cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, prin Ordinul Ministrului Finanțelor nr. 63 din 10.08.2009, au fost implementate Indicațiile metodice privind aplicarea de către societățile de audit, auditorii întreprinzători individuali a măsurilor de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului.

Potrivit pct. 26 al Indicațiilor metodice sus-menționate, în cazul depistării de către societățile de audit, auditorii întreprinzători individuali a tranzacțiilor suspecte, acestea vor fi raportate Serviciului Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor conform prevederilor art.8 din Legea nr.190-XVI din 26.07.2007 cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului. Menționăm că, în perioada 2010-2015, auditorii nu au raportat tranzacții suspecte.

Totodată, conform art. 10 alin. (5) al Legii privind activitatea de audit, în baza Ordinului Ministrului Finanțelor nr. 61 din 04.06.2012 cu privire la aprobarea unor acte normative în domeniul activității de audit, societățile de audit, auditorii întreprinzători individuali raportează anual CSAA despre elaborarea și implementarea Politicii cu privire la prevenirea, depistarea și raportarea cazurilor de spălare a banilor și finanțare a terorismului, locul integrării procedurilor de evaluare a riscului aferent tranzacțiilor de spălare a banilor și finanțare a terorismului; tipul riscului evaluat aferent tranzacțiilor de spălare a banilor și finanțare a terorismului (reduc/normal/ridicat); numărul cazurilor de raportare a tranzacțiilor suspecte, conform prevederilor art.8 din Legea nr.190-XVI din 26.07.2007 cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului.

Astfel, conform informațiilor prezentate CSAA, procedurile de evaluare a riscului aferent tranzacțiilor de spălare a banilor și finanțare a terorismului sunt aplicate, concomitent cu procedurile profesionale stabilite de Standardele Internaționale de Audit. Riscul aferent tranzacțiilor de spălare a banilor și finanțare a terorismului este evaluat în dependență de mărimea societății de audit și entitatea auditată, ca fiind unul normal sau înalt.

Conform prevederilor Regulamentului provizoriu privind controlul extern al calității lucrărilor de audit, aprobat prin ordinul Ministrului Finanțelor nr. 43 din 24.03.2014, Serviciul de control și verificare din cadrul CSAA efectuează controlul extern al societăților de audit, auditorii întreprinzători individuali, în vederea constatării existenței și a modului de aplicare a politicilor și procedurilor de control al calității lucrărilor de audit, aplicate la nivel de societate de audit, auditor întreprinzător individual; politicilor și procedurilor de control al calității lucrărilor de audit aplicate la nivel de misiune de audit. Totodată, verifică modul în care societățile de audit, auditorii întreprinzători individuali respectă prevederile Legii privind activitatea de audit nr.61-XVI din 16 martie 2007, Standardele Internaționale de Audit, Codul etic al profesioniștilor contabili și alte acte normative aferente activității de audit.

Conform art. 15 lit. f) al Legii privind activitatea de audit și Capitolului X al Regulamentului cu privire la certificarea auditorilor, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1450 din 24.12.2007, auditorii realizează instruirea profesională continuă în fiecare an.

Conform situației din 01.01.2015, veniturile din vânzări ale societăților de audit, auditorilor întreprinzători individuali au constituit 109.469.669 de lei, inclusiv din activitatea de audit 71.630.407 de lei.

Cerințele de prudență a auditorilor cu referire la domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului sunt stipulate în Legea cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului și reglementările aferente aprobate de către Ministerul Finanțelor. Cu toate acestea, un șir de lacune au fost identificate:

- lipsa unui control adecvat din partea autorității de supraveghere ce reprezintă un factor de risc în calificarea tranzacțiilor suspecte și aplicarea procedurilor de precauție privind clientela;
- lipsa resurselor auditorilor în vederea executării prevederilor legale privind identificarea PEP, beneficiarului efectiv, implementarea programelor proprii de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului;
- neidentificarea și neraportarea tranzacțiilor suspecte;
- instruirea privind tipologiile în domeniu;

Putem remarca faptul că, auditul extern efectuat în sistemul bancar nu a depistat nereguli. De asemenea, Serviciul nu a primit formulare privind efectuarea tranzacțiilor suspecte.

Cu toate acestea, modul de desfășurare a activității auditorilor, serviciile și produsele oferite, mediul de activitate, baza clientelei, cadrul normativ aplicabil și alți factori implicați, indică o **vulnerabilitate scăzută** la spălarea banilor și finanțarea terorismului, asociate activității sectorului dat.

Menționăm că, lacunele și neajunsurile identificate au fost reflectate și în Raportul de Evaluare a Comitetului de Experți ai Consiliului Europei în domeniul combaterii spălării banilor și finanțării terorismului (MONEYVAL), aprobat în decembrie 2012.

6.4.8. Avocați

Cadrul juridic al activității de avocat reiese din Constituția Republicii Moldova, Legea cu privire la avocatură nr. 1260 din 19.07.2002, alte legi care reglementează activitatea de avocat, precum și din tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte.

Licența pentru exercitarea profesiei de avocat, eliberată de Ministerul Justiției în condițiile legii, este unicul act care atestă admiterea în profesia de avocat și confirmă statutul avocatului.

Toți avocații, în număr de 1938, activează în cadrul unor barouri regionale. Numărul de barouri în Republica Moldova corespunde numărului curților de apel. Astfel, cele 4 barouri moldovenești sunt cele de Chișinău, Bălți, Cahul și Comrat. Cel mai numeros barou este Baroul Chișinău. Toți membrii barourilor din Republica Moldova formează Uniunea Avocaților din Republica Moldova.

Organele de conducere ale Uniunii Avocaților sunt:

- Consiliul UA;
- Comisia pentru etică și disciplină;
- Comisia de cenzori;
- Comisia de licențiere a profesiei de avocat.

Condițiile în care activează avocatul, formele de organizare a profesiei de avocat, limitele, genurilor de asistență juridică, garanțiile de acordare a asistenței și modul de accedere în profesie sunt strict reglementate de Lege și Statutul profesiei de avocat.

Pregătirea profesională continuă se realizează în cadrul Uniunii Avocaților, barourilor și al formelor de exercitare a profesiei și are drept scop îndeplinirea de către avocați a obligației profesionale de pregătire continuă bazată pe cultura juridică de calitate și pregătirea temeinică pentru îndeplinirea corespunzătoare a activităților de interes public.

Protecția onoarei și prestigiului profesiei, respectarea Legii, a Statutului profesiei și a deciziilor obligatorii ale organelor profesiei sunt încredințate Comisiei pentru etică și disciplină, aceasta fiind unica instanță disciplinară a Uniunii Avocaților. Comisia pentru etică și disciplină este responsabilă, totodată, și de implementarea în practică a prevederilor Legii 190 de către avocați, nerespectarea cărora aduce după sine răspundere disciplinară.

Astfel, de către Comisia pentru etică și disciplină au fost aplicate sancțiuni disciplinare, după cum urmează:

- Avertizare – 5;
- Amendă – 15;
- Rezilierea contractului privind efectuarea stagiului – 1;
- Retragerea licenței – 5, dintre care 3 în temeiul sentințelor irevocabile de condamnare.

Comisia de licențiere a profesiei de avocat:

1. adoptă hotărâri privind admiterea la examene;
2. organizează examenele de admitere la stagiul și de calificare;
3. aprobă rezultatele examenelor de admitere la stagiul și adoptă hotărâri privind admiterea la stagiul profesional;
4. aprobă rezultatele examenelor de calificare și adoptă hotărâri privind admiterea în profesie.

Comisia de licențiere emite hotărâri de înscriere a avocaților stagiați pentru susținerea examenului de calificare în baza evaluării activității de pregătire profesională a acestora. Deciziile Comisiei de licențiere a profesiei de avocat pot fi contestate în contencios administrativ pe partea ce ține de procedura de organizare a examenelor. Calificativul acordat nu poate fi contestat.

Avocații acordă persoanelor fizice și juridice asistență juridică calificată prin oferirea de consultații și explicații, întocmirea documentelor cu caracter juridic, reprezentarea intereselor în instanțele de judecată, precum și în fața altor autorități publice și persoane fizice și juridice.

Spre deosebire de legislația altor state, normele din Republica Moldova nu prevăd dreptul avocatului de a desfășura activități fiduciare.

Asigurarea de răspundere profesională a avocaților în Republica Moldova, spre deosebire de alte state europene, nu este obligatorie. Acest lucru, însă, nu înseamnă că avocații moldoveni nu asigură facultativ riscurile clienților lor de survenire a unor erori profesionale.

Cerințele de prudență a avocaților cu referire la domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului este format din cadrul normativ aprobat, în special de Legea cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului și reglementările aferente, aprobate de către Uniunea avocaților. Cu toate acestea, un șir de lacune au fost identificate, și anume:

- lipsa acțiunilor întreprinse de către organul de supraveghere privind controlul implementării și asigurării respectării actelor normative ce țin de domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului;
- lipsa unui organ de autoadministrare care ar avea responsabilități mult mai eficiente de supraveghere a avocaților privind respectarea legislației AML/CFT;
- neidentificarea și neraportarea tranzacțiilor suspecte;
- lipsa prevederilor legale întru identificarea sursei mijloacelor financiare aferente tranzacțiilor intermedate;
- lipsa resurselor avocaților în vederea executării prevederilor legale privind identificarea PEP, beneficiarului efectiv, implementarea programelor proprii de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului.

Putem menționa că, activitatea care generează cea mai mare vulnerabilitate de spălare a banilor este în cazurile când avocații sunt împuterniciți să reprezinte anumite companii înregistrate în zone off-shore, a căror beneficiari nu sunt cunoscuți și sunt implicați în tranzacții cu mijloace bănești de origine suspectă.

Modul de desfășurare a activității avocaților, serviciile și produsele oferite, mediul de activitate, baza clientelei, cadrul normativ aplicabil și alți factori implicați, indică, în general, o **vulnerabilitate scăzută** la spălarea banilor și finanțarea terorismului, asociate activității sectorului dat.

6.4.9. Dealerii de metale și pietre prețioase și casele de amanet

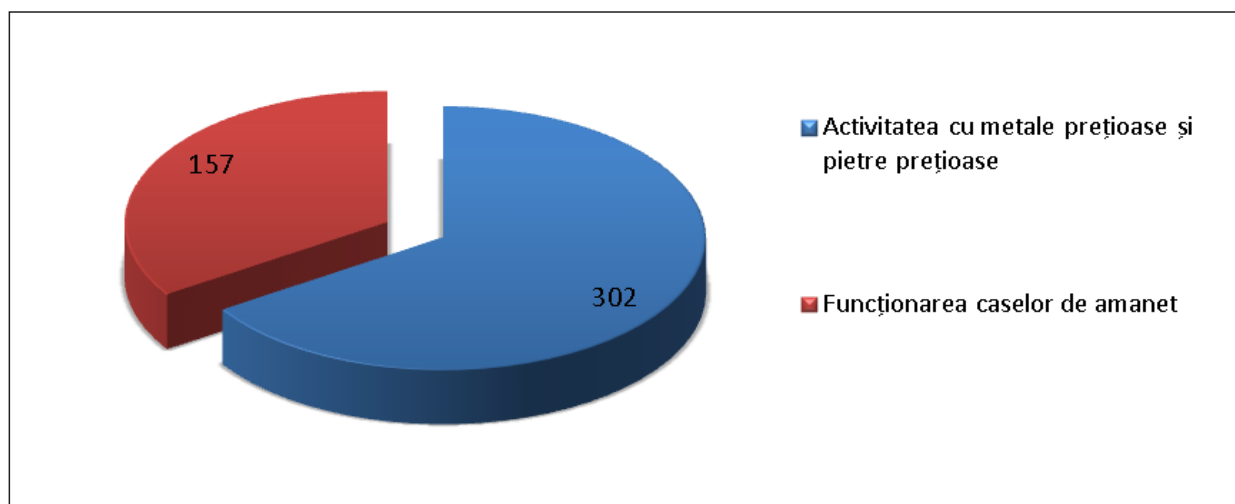
Activitatea de întreprinzător în domeniul metalelor și pietrelor prețioase se desfășoară în bază de licență, eliberată în condițiile Legii № 451 din 30.07.2001 privind reglementarea prin licențiere a activității de întreprinzător, precum și în condițiile legii privind regimul metalelor prețioase și pietrelor prețioase.

Activitățile cu metale prețioase și pietre prețioase includ:

- a) comercializarea articolelor din metale prețioase și pietre prețioase;
- b) fabricarea și repararea (restaurarea) articolelor din metale prețioase și pietre prețioase;
- c) fațetarea pietrelor prețioase;
- d) achiziționarea de la populație a metalelor prețioase și a pietrelor prețioase ce se conțin în articole și în resturi;
- e) colectarea și prelucrarea resturilor și deșeurilor ce conțin metale prețioase;
- f) funcționarea caselor de amanet cu amanetare a articolelor din metale prețioase și pietre prețioase.

Marcarea și vânzarea articolelor din metale prețioase se efectuează doar în cazul când există documente de plată ce confirmă achitarea accizului. Regulile comerțului cu amănuntul, recepționării, păstrării și evidenței articolelor din metale prețioase și pietre prețioase se regăsesc în HG 261/13.05.1996 cu privire la aprobarea Regulilor comerțului cu amănuntul, recepționării, păstrării și evidenței articolelor din metale prețioase și pietre prețioase.

Diagrama nr. 1 *Numărul titularilor de licență în funcție de genul de activitate practicat*

Conform datelor Registrului de licențiere, până la 31.12.2015, sunt înregistrați 449 de titulari de licență pentru „activitatea cu metale prețioase și pietre prețioase; funcționarea caselor de amanet”, din care 298 de titulari practică activitatea cu metale prețioase și pietre prețioase, iar 151 de titulari practică activitatea de amanet.

Cota sectorului în PIB constituie aproximativ 1,4 %.

	Cifra de afaceri, mii lei	Impozitul pe venit achitat	Numărul controalelor efectuate	Amenzi calculate
2010	1272617,1	-3057,5	127	2199,9
2011	1382016,9	-134,0	209	696,8
2012	1395763,2	18008,1	217	2674,4
2013	1470483,6	21472,4	201	2090,0
2014	1701321,2	10591,2	128	1284,7
2015	2211717,3	13843,3	95	4230,0

Menționăm că, tranzacții suspecte, în perioada 2010-2015, de către titularii care practică activitatea cu metale prețioase și pietre prețioase nu au fost raportate. Chiar dacă, există un cadru normativ aprobat în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului, au fost identificate următoarele lacune:

- lipsa acțiunilor întreprinse de către organul de supraveghere (Camera de Licențiere) privind controlul implementării și asigurării respectării actelor normative ce țin de domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului;
- lipsa unui organ de autoadministrare care ar avea responsabilități mult mai eficiente de supraveghere a avocaților privind respectarea legislației AML/CFT;
- neidentificarea și neraportarea tranzacțiilor suspecte;
- lipsa prevederilor legale întru identificarea sursei mijloacelor financiare aferente tranzacțiilor intermediare;
- lipsa resurselor în vederea executării prevederilor legale privind identificarea PEP, beneficiarului efectiv, implementarea programelor proprii de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului.

Modul de desfășurare a activității dealerilor de metale și pietre prețioase, serviciile și produsele oferite, mediul de activitate, baza clientelei (persoane fizice), cadrul normativ aplicabil și alți factori implicați, indică, în general, o **vulnerabilitate medie** la spălarea banilor și finanțarea terorismului, asociate activității sectorului dat.

6.4.10. Notarii publici

Notariatul este instituția public de drept abilitată să asigure în condițiile legii ocrotirea drepturilor și intereselor legale ale persoanelor și statului prin îndeplinirea de acte notariale în numele Republicii Moldova, conform legii cu privire la notariat nr.1453 din 08.11.2002.

Subiecții de bază ai activității notariale sunt notarii publici. În prezent, notarii publici se află la autofinanțare și sunt obligați să-și asigure răspunderea personală pentru prejudiciul cauzat, aflându-se în exercițiul funcției, și conform art. 9 al Legii № 1453 din 08.11.2002, dreptul la exercitarea activității de notar public o are persoana care este cetățean al Republicii Moldova, cu domiciliu permanent, cu capacitate de exercițiu deplină, este licențiat în drept, posedă limba română, nu are antecedente penale nestinse, nu a fost condamnat anterior pentru infracțiuni grave săvârșite cu intenție și are o reputație ireproșabilă, a îndeplinit stagiarea până la un an.

Actualmente, 296 de persoane dețin licență de notar. Licența pentru activitatea notarială se eliberează pe un termen nelimitat, în baza ordinului ministrului justiției, cu indicarea teritoriului pentru care a fost promovat concursul. Licența eliberată se înregistrează în Registrul de stat al notarilor, ținut de Ministerul Justiției.

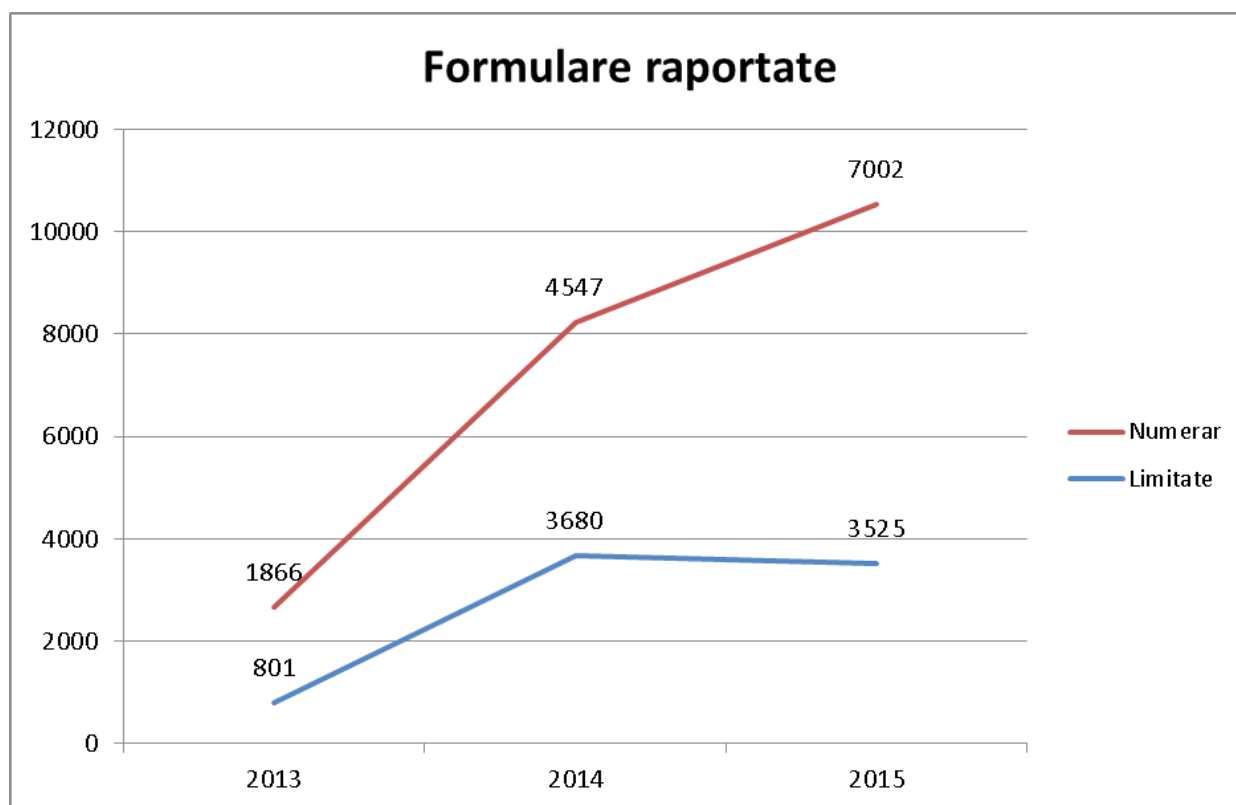
Activitatea notarială se bazează pe deprinderile notarului, pe cunoașterea de către acesta a metodelor de stabilire a identității, autenticității semnăturii, discernământului și consimțământului etc. Menționăm faptul că, notarii nu au capacitatea de a verifica autenticitatea documentelor prezentate. Pentru greșelile comise în exercitarea acestei funcții, notarul poartă răspunderea patrimonială.

În prezent, Ministerul Justiției nu poate asigura un control planificat pentru 2 ani la 296 de notari, cu un efectiv de doar 4 persoane. Respectiv, se impune necesitatea modificării termenului de prescripție de la 2 până la 5 ani sau majorarea efectivului secției notariat de la 4 persoane la 12 persoane (studiu efectuat de către Ministerul Justiției). Prima variantă este una riscantă, dat fiind faptul că, efectuarea unui astfel de control poate produce prejudicii într-un volum mare solicitanților actului notarial, statului și altor persoane.

Clientela de bază a notarilor o constituie persoanele fizice și juridice autohtone. PEP interne, clienții nerezidenți, din jurisdicții cu risc ridicat, clienții cu legături de afaceri în jurisdicții cunoscute, fiind cu risc ridicat, dețin o pondere nesemnificativă din clienții care utilizează serviciile notarilor publici.

Gradul de utilizare a numerarului în tranzacțiile autentificate notarial este mediu- ridicat.

Nivelul de identificare și raportare a tranzacțiilor suspecte în adresa Serviciului Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor este redus.

Cu toate că, există un cadru normativ aprobat în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului, au fost identificate următoarele lacune:

- lipsa unui control adecvat din partea autorității de supraveghere reprezintă un factor de risc în calificarea tranzacțiilor suspecte și aplicarea procedurilor de precauție privind clientela;
- nivelul redus de raportare a tranzacțiilor suspecte către Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor;

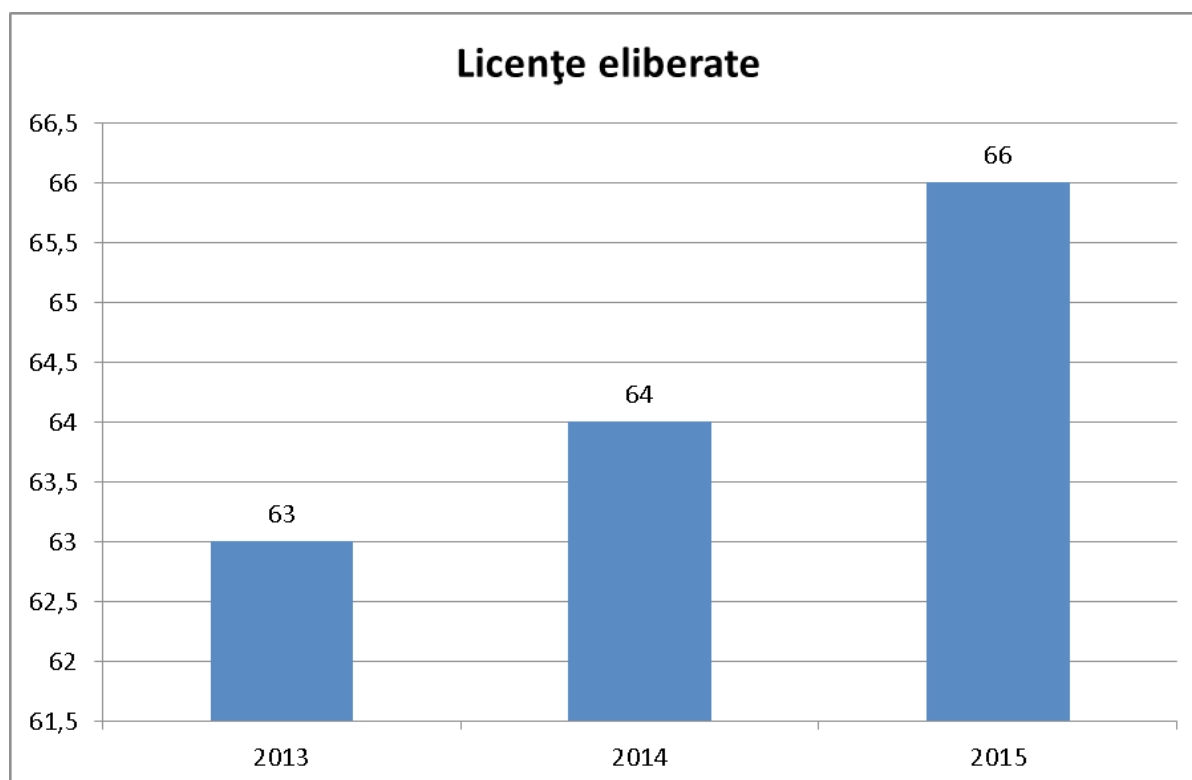
- imposibilitatea accesării informației referitoare la beneficiarul real(în cazul persoanelor fizice și juridice nerezidente);
- lipsa prevederilor legale întru identificarea sursei mijloacelor financiare aferente tranzacției autentificate;
- diminuarea valorii contractelor autentificate (se declară valoarea cadastrală);
- lipsa resurselor notarilor în vederea executării prevederilor legale privind identificarea PEP, beneficiarului efectiv, implementarea programelor proprii de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului.

Modul de desfășurare a activității notarilor, serviciile și produsele oferite, mediul de activitate, baza clientelei (persoane fizice), cadrul normativ aplicabil și alți factori implicați, au condus la determinarea, în general, a unei **vulnerabilități medii** de spălare a banilor și finanțare a terorismului, asociate activității sectorului dat.

6.4.11. Jocuri de noroc

Cadrul juridic al activității agenților economici de pe piața jocurilor de noroc se constituie din legea nr. 285-XIV din 18.02.1999 cu privire la jocurile de noroc, alte legi care reglementează activitatea în domeniul jocurilor de noroc.

La moment, 67 de agenți economici desfășoară activitate pe piața jocurilor de noroc din Republica Moldova.

Informația privind activitatea în domeniul jocurilor de noroc, la situația din 30.12.2015 (numărul adreselor de desfășurare a activității licențiate; numărul utilajului de joc)

Marea majoritate a operatorilor, conform informațiilor prezentate, nu au avut profit, declară beneficii nesemnificative sau în general pierderi (venitul real nu este declarat).

Paradoxal, piața jocurilor se extinde, se dezvoltă, în ultimii ani s-a dublat numărul agenților economici.

În rezultatul analizei veniturilor și profitului agenților economici licențiați în domeniul desfășurării jocurilor de noroc, s-a constatat că, din totalul firmelor, circa 42,6 % au indicat pierderi la capitolul profit, despre circa 14 % nu există informații privind veniturile, circa 34,4 % din firme au înregistrat profit, însă, fiind indicate sume nesemnificative în raport cu veniturile.

Marea majoritate a clienților o constituie oamenii de afaceri și cetățenii străini. Menționăm faptul că, nu există limită la numerar la stabilirea mizelor, iar câștigurile sunt eliberate doar în numerar și doar la casa cazinoului.

Supravegherea implementării cadrului legal în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului de către agenții economici de pe piața jocurilor de noroc este efectuată de către Camera de Licențiere.

Activitatea în domeniul jocurilor de noroc	Numărul de licențe	Adrese de desfășurare a activității	Automate de joc	Rulete	Mese de joc
<i>Exploatarea automatelor de joc cu câștiguri bănești</i>	52	306	3727	87	0
<i>Întreținerea cazinourilor</i>	3	3	0	0	21
<i>Stabilirea mizelor la competițiile sportive,</i>	11	67	0	0	0
<i>Organizarea și desfășurarea loteriei</i>	1	2	0	0	0
Total	67	306	3727	87	21

Nivelul de raportare a tranzacțiilor suspecte în adresa Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor este foarte redus .(ex.an. 2015 - 15 formulare).

Cu toate că, există un cadru normativ aprobat în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului, au fost identificate următoarele lacune:

- lipsa unui control adecvat din partea autorității de supraveghere reprezintă un factor de risc în calificarea tranzacțiilor suspecte și aplicarea procedurilor de precauție privind clientela;
- nivelul redus de raportare a tranzacțiilor suspecte către Serviciul Prevenirea și Combaterrea Spălării Banilor;
- lipsa instruirilor în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului;

Variabilele analizate indică, în general, o **vulnerabilitate medie** la spălarea banilor și finanțarea terorismului, asociate activității sectorului dat.

7. DIFICULTĂȚI ȘI LACUNE RELEVATE ÎN CADRUL PROCESULUI DE EVALUARE

Republica Moldova a realizat evaluarea națională a riscurilor de spălare a banilor și finanțare a terorismului pentru prima dată. Aceasta, în esență, este un proces complex, de lungă durată și necesită resurse și eforturi considerabile din partea instituțiilor antrenate la nivel național.

Dat fiind gradul de complexitate, autoritățile au întâmpinat mai multe dificultăți, care au fost depășite prin efort comun.

Astfel, urmare aprobării Hotărârii de Guvern privind evaluarea națională a riscurilor și instituirii grupului de lucru format din reprezentanții instituțiilor în domeniu, în procesul implementării au apărut dificultăți de colaborare, responsabilizare și alocare neproporțională de resurse din partea principalelor instituții implicate.

Fluxul de cadre la nivelul executorilor participanți la proces a marcat negativ obținerea rezultatelor eficiente la toate etapele evaluării, în final fiind stabilite responsabile persoane neinstruite, cu capacități profesionale inadecvate domeniului.

Reforme administrative, ale instituțiilor vizate, care au avut loc în timpul evaluării naționale a riscurilor, la fel, au marcat negativ desfășurarea procesului.

Măsurile elaborate nu au fost redresate procedural eficient pe intern, astfel, nefiind alocate suficiente resurse la nivelul fiecărei instituții, prin formarea de grupuri de lucru, care să includă cel puțin câțiva reprezentanți din cadrul instituției vizate.

Persoanele responsabile la nivelul executorilor, nu dispuneau de acces la date și informații necesare, astfel fiind tergiversat procesul pe fiecare grup în parte.

Nu a fost posibilă comunicarea la direct cu membrii grupurilor de lucru, motiv pentru care s-a optat pentru metoda clasică de interpelare interinstituțională care, la fel, a complicat procesul de acumulare de date.

Lipsa de date statistice și de informații necesare nu a permis realizarea unei evaluări coerente modulelor Băncii Mondiale, aspect ce urmează a fi redresat ulterior în planul de acțiuni.

În pofida aspectelor menționate mai sus, s-a mers pe o metodă legală proprie de adoptare a procesului de inițiere a evaluării riscurilor de spălare a banilor și finanțării terorismului. Mai mult decât atât, datorită voinței politice și conștientizării importanței evaluării, în rezultatul colaborării eficiente a CNA cu Guvernul Republicii Moldova, au fost alocate resurse suplimentare de către instituțiile naționale, ce a făcut posibilă realizarea măsurilor în termenii stabiliți.

8. ACȚIUNI NECESARE ÎNTRU ÎMBOGĂȚIREA DATELOR STATISTICE LA NIVEL NAȚIONAL

Întru implementarea recomandării nr.1 FATF privind realizarea evaluării naționale a riscurilor în domeniu prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului, a fost efectuat un studiu al metodologiilor existente în domeniu la nivel național, și anume a metodologiei elaborată de Fondul Monetar Internațional și Banca Mondială, care dispun de proceduri și politici eficiente în domeniu.

În rezultatul studiului efectuat a fost decisă solicitarea asistenței Băncii Mondiale în vederea alocării de resurse privind acordarea asistenței tehnice în aplicarea metodologiei de evaluarea națională a riscurilor elaborate în cadrul procesului inițiat de Republica Moldova.

Metodologia Băncii Mondiale constă din 2 Module de bază: „amenințarea națională” și „vulnerabilitatea națională”, care conțin 8 submodule și reprezintă un program de colectare a datelor și unul de evaluare.

Întru identificarea amenințărilor naționale în domeniul spălării banilor și finanțării terorismului, grupurile de lucru au acumulat un spectru larg de date privind cauzele de spălare a banilor și finanțare a terorismului, rezultatele obținute, mărimea sectoarelor afectate, regiunile ce indică o amenințare geografică, mărimea veniturilor ilicite nedepistate în raport cu crima predicată care a generat venituri ilicite.

Astfel, în acest sens a fost stabilit lacune în menținerea datelor statistice, informații insuficiente și erori de date, și anume, lipsa bazei de date unificate pe investigațiile de spălarea banilor, cu includerea următoarei informații:

- crima predicată, asociată diseminărilor efectuate de SPCSB în adresa organelor competente,
- datele cu privire la sectoarele implicate,
- numărul entităților implicate,
- valoarea medie a transferului efectuat,
- valoarea mijloacelor financiare implicate,
- produsele implicate,
- infracțiunea principală,
- suma depistată,
- numărul cetățenilor implicați,
- țara de destinație,
- țara de origine,
- rezumatul tehnicilor și metodelor utilizate,
- factor determinat pentru cercetări,
- sinteza cauzei,
- rezultatele privind decizia pe investigația inițiată,
- numărul diseminărilor efectuate în adresa organelor competente în raport cu numărul tranzacțiile suspecte aferente diseminărilor.

Menținerea datelor statistice cu privire la blocările mijloacelor financiare, sechestrelor aplicate și confiscărilor efectuate, aferente cazurilor de spălare a banilor și finanțării terorismului, este extrem de importantă.

Dat fiind faptul că, datele colectate conțin erori și lacune, suprapuneri, imprecizii, ceea ce, în final, creează un tablou distorsionat, se propune crearea unei grup de lucru în vederea stabilirii unor criterii unice de evidență, prin prisma tuturor instrumentelor internaționale, care presupun raportarea datelor cu privire la investigații, urmăriri penale, sentințe, sechestre, confiscări.

9. PRIORITĂȚILE IDENTIFICATE PENTRU ÎMBUNĂTĂȚIREA SISTEMULUI NAȚIONAL DE PCSB/ FT

Prioritatea nr.1

Asigurarea tehnică a unității de inteligență financiară, organelor de ocrotire a normelor de drept, procurorilor și judecătorilor în domeniul investigațiilor financiare și a recuperării veniturilor provenite ilicit

Prioritatea nr. 2

Îmbunătățirea calității actelor normative în vigoare, a politicilor și strategiilor în domeniu

Prioritatea nr. 3

Sporirea și eficientizarea măsurilor de identificare a beneficiarului efectiv

Prioritatea nr. 4

Sporirea cooperării interinstituționale prin crearea unui mecanism practic și viabil de schimb de date și informații

Prioritatea nr. 5

Sporirea cooperării internaționale prin executarea calitativă a solicitărilor de asistență tehnică internațională, participarea activă în cadrul comitetelor și forumurilor internaționale

Prioritatea nr. 6

Reducerea tranzacțiilor cu numerar și elaborarea strategiilor naționale de incluziune financiară

Hotărârea de Guvern pentru aprobarea Planului de acțiuni privind reducerea riscurilor în domeniul spălării banilor și finanțării terorismului pentru anii 2017-2019

În temeiul art.13¹ alin.(2) lit.l) și alin.(3) din Legea nr.190-XVI din 26 iulie 2007 cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr.141-145, art.597), cu modificările și completările ulterioare, și în scopul eficientizării procesului de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului, Guvernul HOTĂRĂȘTE:

1. Se aprobă Planul de acțiuni privind reducerea riscurilor în domeniul spălării banilor și finanțării terorismului pentru anii 2017-2019 (se anexează).
2. Ministerele, alte autorități administrative centrale, instituțiile publice și asociațiile de profil vizate:
 - 1) vor întreprinde măsurile necesare pentru realizarea integrală și în termenele stabilite a acțiunilor prevăzute în Planul menționat;
 - 2) vor prezenta semestrial, până la data de 10 a primei luni din perioada imediat următoare de raportare, Serviciului Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor din cadrul Centrului Național Anticorupție note informative privind implementarea acțiunilor incluse în Planul nominalizat.
3. Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor:
 - 1) va analiza procesul de implementare a acțiunilor incluse în Planul numit;
 - 2) va prezenta anual Guvernului raportul de monitorizare a implementării activităților prevăzute în Planul sus-menționat.
4. Finanțarea acțiunilor prevăzute în prezenta hotărâre se va efectua din contul și în limitele alocațiilor aprobate în aceste scopuri în bugetele autorităților implicate, precum și din alte surse, conform legislației în vigoare.
5. Controlul asupra executării prezentei hotărâri se pune în sarcina Centrului Național Anticorupție.

Prim-ministru

PAVEL FILIP

Contrasemnează:

Ministrul finanțelor
Ministrul afacerilor interne
Ministrul justiției

Octavian Armașu
Alexandru Jizdan
Vladimir Cebotari

Vizează:

Secretar general al Guvernului

Lilia PALII

Aprobată în ședința Guvernului din ____

Coordonat:

Director al Centrului Național Anticorupție

Viorel CHETRARU

Aprobat
prin Hotărârea Guvernului
din 27 septembrie 2017

PLAN DE ACȚIUNI

privind reducerea riscurilor în domeniul spălării banilor și finanțării terorismului pentru anii 2017-2019

Planul de acțiuni privind reducerea riscurilor în domeniul spălării banilor și finanțării terorismului pentru anii 2017-2019 (în continuare – *Plan*) a fost inițiat în conformitate cu Metodologia Băncii Mondiale, în baza rezultatelor Raportului de evaluare națională a riscurilor, efectuată în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr.697 din 9 octombrie 2015, aprobat prin ordinul directorului Centrului Național Anticorupție în martie 2017.

Amenințările și vulnerabilitățile identificate de grupul de lucru (creat în temeiul Hotărârii Guvernului menționate) au creat premise clare pentru elaborarea acțiunilor comune în vederea reducerii riscurilor identificate.

Reprezentanții grupului de lucru, format din conducători (reprezentanți) ai următoarelor instituții naționale: Procuratura Generală, Serviciul Informație și Securitate, Banca Națională a Moldovei, Comisia Națională a Pieței Financiare, Ministerul Justiției, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Finanțelor, Ministerul Economiei, Ministerul Tehnologiei Informației și Comunicațiilor, Serviciul Fiscal (Inspectoratul Fiscal Principal de Stat), Serviciul Vamal, Inspectia Financiară, Biroul Național de Statistică și Centrul Național Anticorupție, au stabilit nivelul vulnerabilităților (reduc; mediu redus; mediu înalt; înalt), precum și amenințările naționale care generează venituri ilicite.

Conform Metodologiei Băncii Mondiale, au fost formate șapte grupuri de lucru:

- 1) grupul nr.1 „Amenințări naționale”;
- 2) grupul nr. 2 „Vulnerabilități naționale”;
- 3) grupul nr.3 „Vulnerabilitățile sectorului bancar și incluziunea financiară”;
- 4) grupul nr.4 „Vulnerabilitățile sectorului valori mobiliare”;
- 5) grupul nr.5 „Vulnerabilitățile sectorului de asigurări”;
- 6) grupul nr.6 „Vulnerabilitățile sectorului altor instituții financiare”;
- 7) grupul nr.7 „Vulnerabilitățile sectorului altor participanți profesioniști”.

Grupurile de lucru au fost formate din reprezentanți ai sectorului privat, cum ar fi Asociația Băncilor din Moldova, Uniunea Asiguratorilor din Moldova din Republica Moldova, Uniunea Notarilor din Republica Moldova, Biroul Național al Asiguratorilor de Autovehicule, Bursa de Valori a Moldovei, Depozitarul Național de Valori Mobiliare al Moldovei, reprezentanți ai participanților profesioniști la piața valorilor mobiliare și ai societăților de registru.

Scopul evaluării naționale a riscurilor în domeniul combaterii spălării banilor și finanțării terorismului reprezintă atât o redistribuire eficientă a resurselor în funcție de capacitatea și nivelul riscurilor identificate, cât și întocmirea unui plan de acțiuni național orientat spre reducerea vulnerabilităților identificate.

Așadar, conform modelului-tip din anexa la Metodologia Băncii Mondiale, utilizat de grupurile de lucru, prezentul Plan constă din informații privind sursa riscului stabilit, obiectivul principal, executorii de bază, coexecutorii, acțiunile practice, bugetul estimativ și termenul de executare.

Estimarea și evaluarea situației pe sectoare facilitează analiza amenințărilor în domeniul spălării banilor, identificarea fenomenului în diferite sectoare, evidențiind sectorul în care sînt investite și legalizate produsele infracțiunii, și stabilirea atractivității acestuia.

Avînd în vedere faptul că piața financiară a Republicii Moldova este mai puțin dezvoltată și integrarea în sistemul financiar global este limitată, iar climatul economic închis, amenințarea internă este mai mare decît amenințarea externă de circa 3 ori, cea din urmă fiind în creștere.

Un aspect important identificat în cadrul procesului de evaluare națională este lipsa practicii în efectuarea investigațiilor financiare paralele în cadrul cauzelor penale inițiate, în special în cele cu un nivel înalt de amenințare.

Astfel, în baza datelor acumulate și evaluate, s-a stabilit că sectorul bancar, care constituie circa 70% din PIB-ul național, este cel mai atractiv, cu un randament de risc de spălare a banilor înalt, urmat de: sectorul de remitenți, care este estimat la o valoare de 15,4% din PIB, cu un randament de risc de spălare a banilor mediu înalt; valorile mobiliare – 1,64% din PIB-ul național, cu un randament de spălare a banilor mediu; sectorul asigurări – 0,8 % din PIB-ul național, cu un randament de risc de spălare a banilor mediu scăzut; precum și sectorul notarilor și cel imobiliar, care reprezintă în sine un sector infim, cu un procentaj nesemnificativ din PIB-ul național și cu un risc de spălare a banilor mediu înalt.

Cele mai multe analize financiare, urmăriri penale, precum și procese de stabilire a sentințelor au fost inițiate cu implicarea sectorului bancar, astfel sectorul reprezintă o amenințare ridicată.

Obiectivele de bază în vederea stabilirii amenințărilor în domeniul spălării banilor au constat în: identificarea amenințărilor sub aspectul tipului de infracțiune principală generatoare de venituri ilicite, al originii și al sectorului implicat; stabilirea structurii produselor infracțiunii din diferite perspective; colectarea sistemică a datelor privind cauzele instrumentate; analiza amenințărilor transfrontaliere provenite din jurisdicții străine.

Totodată, în urma sistematizării datelor și informațiilor existente, grupurile de lucru au stabilit cele mai relevante infracțiuni generatoare de venituri ilicite la nivel național, care reprezintă o amenințare de amploare: traficul de droguri, corupția, traficul de ființe umane, evaziunea fiscală și contrabanda.

Un alt domeniu evaluat îl reprezintă securitatea națională, care, conform riscurilor și amenințărilor de factură extremist-teroristă din Republica Moldova, denotă o evoluție negativă pe palierul antiterorist. Acest fapt a fost determinat atît de conjunctura de securitate la nivel regional/global, cît și de factori perturbatori interni, favorizați, într-o măsură sau alta, de influențe externe.

Riscul de finanțare a terorismului pe teritoriul Republicii Moldova poate fi perceput ca fiind la nivel scăzut, datorită caracterului de tranzitare a țării și contextului global, în care țara noastră nu este percepută ca o țintă a actelor de terorism. În același timp, Moldova susține integral acțiunile întreprinse de către comunitatea internațională pentru prevenirea și combaterea terorismului.

Vulnerabilitatea la nivel național față de spălarea banilor este determinată de vulnerabilitatea generală a sectoarelor și de capacitatea statului de a combate spălarea banilor la nivel național.

Obiectivele de bază la evaluarea capacității statului de a combate spălarea banilor au fost identificarea punctelor slabe și a deficiențelor capacității de combatere a spălării banilor și finanțării terorismului, stabilirea acțiunilor prioritare pentru consolidarea capacității statului de combatere a spălării banilor și finanțării terorismului.

La evaluarea capacității de combatere și incriminare a spălării banilor s-au identificat deficiențe în reglementarea componentei infracțiunii de spălare a banilor.

Ca urmare a evaluării capacității de combatere a spălării banilor și reglementării procesului recuperării veniturilor provenite ilicit și confiscării activelor au fost identificate deficiențe

ale măsurilor de asigurare, și anume: sistarea, limitarea legală a aplicării măsurii asiguratorii – punerea sub sechestru, deficiențe în reglementarea confiscării speciale și confiscării extinse, inaplicabilitatea în practică a punerii sub sechestru și confiscării, lipsa unei agenții de recuperare a activelor ilicite și a mecanismului de management eficient al acestora, lipsa unor statistici clare privind aplicarea punerii sub sechestru și confiscării. Capacitatea și resursele antrenate în proces sînt limitate în lipsa dotării cu tehnică suficientă, pregătirii profesionale adecvate și a asigurării financiare a personalului. Cooperarea națională ineficientă este determinată de lipsa practicii continue privind investigarea „crimelor predicate – spălării banilor”, prin crearea grupurilor comune de lucru (doar cazuri sporadice), lipsa unui mecanism clar de cooperare la nivel național, a caracterului formal al schimbului de informații în scopul protejării „identității instituționale”, de numărul scăzut al dosarelor pe faptul spălării banilor obținuți în urma comiterii infracțiunilor predicate.

Cooperarea internațională ineficientă este marcată de termenul mare de obținere a probelor prin intermediul comisiilor rogatorii și tergiversarea termenului cauzelor penale.

Un alt aspect evaluat îl reprezintă nivelul de integritate financiară și executare silită a creanțelor fiscale, fiind stabilite divergențe semnificative între sumele amenzilor calculate de către organul fiscal și suma mijloacelor bănești încasate, deficitul de personal în cadrul organului fiscal, fluxul permanent de cadre (remunerare scăzută) și necesitatea instruirii continue.

În cadrul evaluării nivelului de dezvoltare economică s-a stabilit menținerea unui nivel înalt al economiei bazate pe numerar (activități agricole, procurarea imobilelor, automobilelor, informarea insuficientă a populației privind efectele negative pe termen lung ale activităților remunerate în numerar).

Identificarea beneficiarului efectiv constituie un element evaluat în mod prioritar în toate sectoarele analizate. Lipsa unui mecanism clar de colectare și păstrare a informației despre beneficiarii efectivi de către autoritățile de înregistrare, a prevederilor privind actualizarea informației despre beneficiarii efectivi, a unui registru cu beneficiarii efectivi identificați, precum și dificultățile în identificarea beneficiarilor efectivi în cazul companiilor nerezidente constituie factori de care trebuie de ținut cont la implementarea prezentului Plan.

Amenințările și vulnerabilitățile identificate de grupul de lucru au creat premise clare pentru elaborarea acțiunilor comune în vederea reducerii riscurilor identificate.

Durata și resursele financiare alocate

Perioada de implementare a acțiunilor constituie 3 ani, cu acoperire parțială din resursele atrase în cadrul proiectelor de asistență tehnică externă, precum și în limitele bugetelor instituțiilor vizate.

Concluzii

Elaborarea și implementarea prezentului Plan demonstrează necesitatea de a consolida eforturile instituțiilor naționale în scopul eficientizării sistemului național de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului.

Acest document îmbină eforturile disponibile ale instituțiilor competente ale statului și ale societății civile, ceea ce va permite realocarea eficientă a resurselor și identificarea priorităților acțiunilor necesare în vederea reducerii riscurilor identificate în domeniul combaterii spălării banilor și finanțării terorismului pe teritoriul Republicii Moldova.

Indicatorii de monitorizare:

- 1) numărul de formulare recepționate pentru fiecare tip de tranzacție;
- 2) numărul de note analitice elaborate cu privire la tranzacțiile suspecte identificate;
- 3) numărul de activități suspecte identificate din totalul tranzacțiilor raportate;
- 4) numărul de instruirii și seminare naționale și internaționale în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului;

- 5) numărul de recomandări elaborate privind situația actuală în sectoarele supravegheate și propunerile de redresare a acesteia;
- 6) numărul de proiecte de acte normative privind implementarea recomandărilor și standardelor internaționale în domeniu elaborate, modificate și avizate;
- 7) numărul de tipologii de spălare a banilor și de finanțare a terorismului identificate;
- 8) numărul de conturi bancare sistate și suma mijloacelor bănești aflate în aceste conturi;
- 9) numărul de infracțiuni de spălare a banilor și de finanțare a terorismului descoperite, inclusiv de infracțiuni predicat;
- 10) numărul de persoane fizice și juridice delincvente identificate și sumele calculate și încasate ca rezultat al urmăririi acestora;
- 11) numărul de sentințe pronunțate în cauzele penale pornite în privința infracțiunilor de spălare a banilor și de finanțare a terorismului;
- 12) numărul de proiecte de acte normative elaborate, modificate și avizate;
- 13) numărul de informații și de note analitice diseminate de către instituțiile responsabile și alte organe de drept cu privire la acțiunile ilicite identificate;
- 14) numărul de solicitări trimise și primite de la structurile similare din alte state;
- 15) numărul de cereri de comisii rogatorii primite/trimise;
- 16) numărul de acorduri semnate cu serviciile similare din alte țări privind schimbul de informații în domeniu;
- 17) numărul de comunicate de presă despre măsurile de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului plasate pe paginile web ale instituțiilor de profil;
- 18) numărul de sesizări referitoare la spălarea banilor și finanțarea terorismului, recepționate și soluționate;
- 19) numărul de întrevederi cu entitățile raportoare desfășurate;
- 20) numărul de studii strategice efectuate.

Rezultatele scontate:

Planul de acțiuni va fi considerat realizat dacă se vor realiza obiectivele propuse și se vor obține următoarele rezultate:

- 1) identificarea și reducerea riscurilor sectoriale;
- 2) îmbunătățirea actelor normative în vigoare;
- 3) întreprinderea măsurilor de identificare a beneficiarului efectiv;
- 4) îmbunătățirea supravegherii;
- 5) reducerea tranzacțiilor cu numerar;
- 6) dezvoltarea politicilor naționale de incluziune financiară;
- 7) sporirea eficienței cooperării interinstituționale;
- 8) sporirea eficienței cooperării internaționale;
- 9) asigurarea tehnică a organelor de ocrotire a normelor de drept, a procurorilor și judecătorilor în domeniul investigațiilor financiare paralele și a recuperării veniturilor provenite ilicit.

Nr. crt.	Sursele riscului	Acțiunea de bază	Executorii	Coexecutorii	Măsurile	Cheltuielile	Termenul
1	2	3	4	5	6	7	8
1. Amenințările naționale							
Reducerea riscurilor aferente amenințărilor naționale							
1.1.	Capacitatea și resursele limitate în combaterea crimelor de spălare a banilor și a crimelor care generează o amenințare națională sporită în ceea ce privește veniturile obținute ilicit	Consolidarea capacității organelor competente în prevenirea și combaterea spălării banilor și a infracțiunilor predicate	Ministerul Afacerilor Interne; Serviciul Vamal; Centrul Național Anticorupție; Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor; Procuratura Generală; Consiliul Superior al Magistraturii; Institutul Național al Justiției	Procuratura Anticorupție; Procuratura pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale	Prevederea resurselor necesare în conformitate cu prioritățile stabilite și revizuirea statelor de personal în domeniul combaterii traficului de droguri, traficului de ființe umane, corupției, evaziunii fiscale și a contra-banlei	În limitele alocațiilor bugetare aprobate	Semestrul I, 2018-semestrul I, 2019
		Înstruirea organelor competente cu privire la tipologiile de spălare a banilor; precum și aplicarea măsurilor speciale de investigații	Ministerul Afacerilor Interne; Serviciul Vamal; Centrul Național Anticorupție; Procuratura Generală; Institutul Național al Justiției		Majorarea personalului responsabil de investigarea și urmărirea penală a crimelor de spălare a banilor	În limitele alocațiilor bugetare aprobate	Semestrul I, 2018-semestrul I, 2019
					Implementarea programului „e-Dosar” și eficientizarea sistemului de menținere a circuitului de informații	În limitele alocațiilor bugetare aprobate	Semestrul II, 2017-semestrul II, 2018
					Înstruirea reprezentanților organelor competente pentru sporirea eficienței regimului de sechestrare și confiscare a bunurilor provenite din activitatea infracțională	Proiectul TWINNING; în limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Permanent
1.2.	Deficiențele de ordin legislativ și instituțional în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor	Elaborarea metodologiilor pentru efectuarea investigațiilor financiare	Centrul Național Anticorupție; Ministerul Afacerilor Interne; Serviciul Vamal; Procuratura Generală; Institutul Național al Justiției		Elaborarea Metodologiei pentru efectuarea investigațiilor financiare și instruirea reprezentanților organelor competente cu privire la aplicarea ei, precum și adoptarea ordinului comun de efectuare a investigațiilor	Proiectul TWINNING; în limitele alocațiilor bugetare aprobate	Semestrul II, 2018-semestrul I, 2019
		Armonizarea cadrului legal cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor cu prevederile Directivei UE 2015/849 din 20.05.2015	Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor; Procuratura Generală; Ministerul Finanțelor		Elaborarea indicațiilor metodologice de acumulare și menținere a datelor statistice necesare pentru evaluarea sistematică a riscurilor în domeniul spălării banilor	În limitele alocațiilor bugetare aprobate	Semestrul II, 2017-semestrul I, 2018
					Elaborarea Metodologiei privind efectuarea urmăririi penale și examinarea în instanța de judecată a dosarelor asociate infracțiunii de spălare a banilor	Proiectul TWINNING; în limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Semestrul I, 2018-semestrul I, 2019
					Elaborarea modului de instruire continuă multidisciplinară a judecătorilor și procurorilor privind cauzele de spălare a banilor și finanțare a terorismului	Proiectul TWINNING; surse externe	Semestrul I, 2018-semestrul I, 2019
					Instituirea prevederilor de management al bunurilor, subiect al măsurilor asiguratorii, instituirea unității de management al bunurilor sechestrate și confiscate	Proiectul TWINNING; în limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Semestrul II, 2018-semestrul I, 2019

1	2	3	4	5	6	7	8
1.1.3.	Lipsa mecanismului de management al bunurilor sechestrate și confiscate	Revizuirea măsurilor existente de management al bunurilor sechestrate și confiscate	Ministerul Justiției; Serviciul Fiscal de Stat; Procuratura Generală		Dezvoltarea unui sistem centralizat de acumulare și actualizare a datelor statistice privind bunurile sechestrate și confiscate sau eficientizarea celor existente	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Semestrul I, 2018–semestrul I, 2019
1.1.4.	Lipsa unei baze de date cu privire la bunurile sechestrate și confiscate	Efectuarea studiului privind capacitatea de acumulare centralizată a datelor cu privire la bunurile sechestrate și confiscate	Centrul Național Anticorupție; Ministerul Afacerilor Interne	Serviciul Fiscal de Stat	Implementarea tehnicilor și metodelor internaționale de detectare a contrabandei cu bunuri de larg consum (arme, droguri, valută, produse din tutun)	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Permanent
1.1.5.	Mentinererea unui nivel înalt al infracțiunilor de contrabandă	Eficientizarea măsurilor de combatere a infracțiunilor de contrabandă prin redistribuirea și alocarea resurselor necesare	Serviciul Vamal; Ministerul Afacerilor Interne	Centrul Național Anticorupție	Eficientizarea cooperării în cadrul investigațiilor comune de contrabandă	În limitele alocațiilor bugetare aprobate	Permanent
					Alocarea și redistribuirea resurselor pentru consolidarea capacității operaționale a posturilor mobile, inclusiv în perimetrul transnistrean	În limitele alocațiilor bugetare aprobate	Permanent
2. Finanțarea terorismului							
Reducerea riscurilor aferente finanțării terorismului							
2.2.1.	Lipsa măsurilor de evaluare periodică a sectorului non-profit din prisma riscurilor de finanțare a terorismului	Identificarea măsurilor de evaluare periodică a sectorului non-profit din prisma riscurilor de finanțare a terorismului	Serviciul de Informații și Securitate; Ministerul Justiției	Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor; Serviciul Fiscal de Stat	Organizarea periodică a ședințelor comune de lucru cu reprezentanții Serviciului Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor; Serviciului de Informații și Securitate; Ministerul Justiției	În limitele alocațiilor bugetare aprobate	Permanent
					Organizarea seminarelor și instruirilor în domeniul identificării și analizei implicării organizațiilor non-profit în activități de finanțare a terorismului	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Permanent
					Dezvoltarea cooperării cu sistemele de plăți globale	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Permanent
					Instituirea grupului de lucru în vederea elaborării cadrului normativ cu privire la reglementarea și limitarea utilizării numerarului de către organizațiile non-profit	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Semestrul I, 2018–semestrul I, 2019
					Organizarea schimbului de experiență cu serviciile specializate din alte state în domeniul identificării activităților de finanțare a terorismului prin intermediul organizațiilor non-profit	Proiectul TWINNING; surse externe	Semestrul I, 2018–semestrul I, 2019
					Desemnarea unui reprezentant responsabil de interacțiunea autorităților implicate în procesul de prevenire și combatere a finanțării terorismului cu Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor	În limitele alocațiilor bugetare aprobate	Semestrul I, 2018–semestrul I, 2019
2.2.2.	Lipsa mecanismelor de cooperare la nivel național	Instituirea mecanismelor de cooperare la nivel național	Serviciul de Informații și Securitate; Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor; Ministerul Afacerilor Interne	Serviciul Fiscal de Stat; Serviciul Vamal	Formarea grupului de lucru în vederea identificării mecanismului de schimb de informații privind suspiciunile apărute în urma analizei informației cu privire la transportarea numerarului	În limitele alocațiilor bugetare aprobate	Semestrul II, 2017–semestrul I, 2018

1	2	3	4	5	6	7	8
2.3.	Insuficiența trainingurilor în vederea detectării și investigării cazurilor de finanțare a terorismului	Organizarea activităților de pregătire profesională	Serviciul de Informații și Securitate; Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor		Participarea la instruire și seminare în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor a angajaților Serviciului Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor; Ministerului Afacerilor Interne și Serviciului de Informații și Securitate	Proiectul TWINNING; surse externe	Semestrul I, 2018-semestrul I, 2019
2.4.	Identificarea și raportarea activităților și tranzacțiilor suspecte de finanțare a terorismului	Ajustarea cadrului normativ cu privire la raportarea activităților și tranzacțiilor suspecte de finanțare a terorismului la standardele Grupului de Acțiune Financiară Internațională	Serviciul de Informații și Securitate; Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor	Entitățile raportoare	Implementarea unui nou ghid privind identificarea tranzacțiilor și activităților suspecte de finanțare a terorismului Revizuirea instrucțiunii cu privire la primirea, analiza și diseminarea tranzacțiilor suspecte	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Permanent
2.5.	Capacitatea și resursele limitate ale organelor responsabile de identificarea și investigarea finanțării terorismului	Dotarea tehnică și perfecționarea capacităților organelor responsabile de identificarea și investigarea finanțării terorismului	Serviciul de Informații și Securitate; Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor; Ministerul Afacerilor Interne		Alocarea resurselor umane suplimentare Dotarea cu echipament tehnic și baze de date, inclusiv cu cele utilizate la nivel internațional Organizarea vizitelor de studiu la serviciile specializate în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului din alte state Participarea la instruire și seminare în domeniul prevenirii și combaterii finanțării terorismului a angajaților instituțiilor implicate la nivel național	În limitele alocațiilor bugetare aprobate În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe Proiectul TWINNING; alte surse externe Alte surse	Semestrul I, 2018-semestrul I, 2019 Permanent Semestrul II, 2017-semestrul I, 2018 Semestrul I, 2018-semestrul I, 2019 Permanent
3. Vulnerabilitățile naționale							
Reducerea riscurilor aferente vulnerabilităților naționale							
3.1.	Deficiențe de ordin legislativ și instituțional la incriminarea și interpretarea noțiunilor de „spălare a banilor” și „finanțare a terorismului”	Perfecționarea cadrului legislativ și a celui instituțional care reglementează infracțiunea de spălare a banilor și finanțare a terorismului	Curtea Supremă de Justiție; Procuratura Generală Curtea Supremă de Justiție Ministerul Justiției	Centrul Național Anticorupție; Institutul Național al Justiției Ministerul Justiției; Curtea Supremă de Justiție Curtea Supremă de Justiție; Centrul Național Anticorupție; Procuratura Anticorupție	Analiza practicii judiciare și de urmărire penală pentru identificarea cauzelor și condițiilor de ordin legislativ care au determinat scoaterea persoanei de sub urmărire, clasificarea procesului penal sau achitarea persoanei Analiza practicii judiciare la aplicarea sancțiunilor penale pentru spălarea banilor în vederea aprecierii caracterului disuasiv al acestora Crearea unui grup de lucru interinstituțional pentru elaborarea amendamentelor și armonizarea cu standardele internaționale a cadrului legal ce incriminează spălarea banilor și finanțarea terorismului Elaborarea proiectului unei hotărâri explicative a Plenului Curții Supreme de Justiție referitor la practica judiciară în cazul infracțiunilor de spălare a banilor și finanțare a terorismului	Proiectul TWINNING; în limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe Proiectul TWINNING; surse externe În limitele alocațiilor bugetare aprobate În limitele alocațiilor bugetare aprobate	Semestrul I, 2018-semestrul I, 2019 Semestrul II, 2018-semestrul I, 2019 Semestrul II, 2017-semestrul I, 2018 Semestrul II, 2017-semestrul I, 2018

1	2	3	4	5	6	7	8
			Procuratura Generală	Centrul Național Anticorupție; Ministerul Afacerilor Interne; Serviciul Vamal	Elaborarea cadrului instituțional pentru organele de urmărire penală și procurori referitor la practica de urmărirea penală în cazul infracțiunilor de spălare a banilor și finanțare a terorismului	Proiectul TWINNING; În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Semestrul II, 2018-semestrul I, 2019
			Institutul Național al Justiției	Centrul Național Anticorupție; Ministerul Afacerilor Interne; Serviciul Vamal	Identificarea, prin consultarea practicienilor, a tematicilor problematice și instruirea continuă a acestora după un program special, în care să fie antrenati toți cei care investighează, urmăresc și judecă cauzele de spălare a banilor și finanțare a terorismului	Proiectul TWINNING; surse externe	Permanent
3.2.	Deficiențe de ordin legislativ și instituțional la reglementarea și interpretarea prevederilor aferente aplicării măsurilor asigurătorii, confiscării special și confiscării extinse	Perfecționarea cadrului legislativ și instituțional ce reglementează regimurile măsurilor asigurătorii, confiscării speciale și confiscării extinse	Procuratura Generală; Centrul Național Anticorupție; Ministerul Afacerilor Interne; Serviciul Vamal	Procuratura Anticorupție; Procuratura pentru Combaterea Crimei Organizate și Cauze Speciale	Analiza practicii de urmărire penală la aplicarea măsurilor asigurătorii de punere sub sechestru a bunurilor în scopul eventualei confiscări speciale și confiscării extinse, identificarea cauzelor și condițiilor de ordin legislativ și instituțional ce au determinat inaplicarea sau respingerea autorizării acestora	Proiectul TWINNING; În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Semestrul II, 2018-semestrul I, 2019
			Curtea Supremă de Justiție	Ministerul Justiției; Curtea Supremă de Justiție	Analiza practicii judiciare la aplicarea confiscării speciale și confiscării extinse	În limitele alocațiilor bugetare aprobate	Semestrul II, 2018-semestrul I, 2019
			Ministerul Justiției	Curtea Supremă de Justiție; Procuratura Generală; Centrul Național Anticorupție; Ministerul Afacerilor Interne; Serviciul Vamal	Elaborarea amendamentelor la cadrul legal și cel instituțional ce reglementează aplicarea măsurilor asigurătorii, confiscării speciale și confiscării extinse	În limitele alocațiilor bugetare aprobate	Semestrul II, 2017-semestrul I, 2018
			Curtea Supremă de Justiție		Elaborarea proiectului unei hotărâri explicative a Plenului Curții Supreme de Justiție privind practica judiciară de aplicare a regimurilor măsurilor asigurătorii, confiscării speciale și confiscării extinse	În limitele alocațiilor bugetare aprobate	Semestrul II, 2018-semestrul I, 2019
			Procuratura Generală	Centrul Național Anticorupție; Ministerul Afacerilor Interne; Serviciul Vamal	Elaborarea cadrului instituțional pentru organele de urmărire penală și procurori referitor la practica de urmărirea penală și cea judiciară la aplicarea regimurilor măsurilor asigurătorii, confiscării speciale și confiscării extinse	În limitele alocațiilor bugetare aprobate	Semestrul I, 2018-semestrul II, 2018
			Institutul Național al Justiției	Centrul Național Anticorupție; Ministerul Afacerilor Interne; Serviciul Vamal	Identificarea tematicilor pentru instruirea continuă în domeniul spălării banilor a celor ce investighează, urmăresc și judecă infracțiunile predicate spălării banilor, de spălare a banilor și finanțare a terorismului	Proiectul TWINNING; În limitele alocațiilor bugetare aprobate	Permanent
		Efectuarea investigațiilor financiare	Institutul Național al Justiției	Centrul Național Anticorupție; Ministerul Afacerilor Interne; Serviciul Vamal	Instruirea continuă privind t investigațiile financiare paralele	Proiectul TWINNING; alte surse externe	Permanent
			Procuratura Generală; Procuratura Anticorupție; Centrul Național Anticorupție; Agenția de Recuperare a Bunurilor Infracționale	Serviciul Vamal; Ministerul Afacerilor Interne	Elaborarea Metodologiei de evaluare calitativă și cantitativă a rezultatelor investigațiilor financiare desfășurate	În limitele alocațiilor bugetare aprobate	Anual
			Procuratura Generală	Centrul Național Anticorupție; Serviciul Vamal; Ministerul Afacerilor Interne	Elaborarea cadrului instituțional pentru organele de urmărire penală și procurori referitor la practica inițierii și desfășurării investigațiilor financiare	În limitele alocațiilor bugetare aprobate	Semestrul II, 2017

1	2	3	4	5	6	7	8
3.3.	Capacitatea redusă și resursele insuficiente pentru combaterea spălării banilor	Consolidarea capacității organelor de drept și judiciare în combaterea spălării banilor	Centrul Național Anticorupție; Ministerul Afacerilor Interne; Serviciul Vamal; Procuratura Generală	Procuratura Anticorupție; Procuratura pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale	Efectuarea unui studiu referitor la numărul de cauze penale inițiate și investigate în ultimii 5 ani, volumul de lucru în aceste cauze și finalitatea lor pentru apărarea resurselor umane necesare unor investigații eficiente	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Semestrul II, 2017-semestrul I, 2018
			Centrul Național Anticorupție; Ministerul Afacerilor Interne; Serviciul Vamal; Procuratura Generală	Procuratura Anticorupție; Procuratura pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale	Instituirea procedurii privind identificarea criteriilor de desemnare a ofițerilor de urmărire penală și procurorilor cu o anumită experiență pentru investigarea infracțiunilor de spălare a banilor	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Semestrul II, 2017-semestrul I, 2018
			Centrul Național Anticorupție; Ministerul Afacerilor Interne; Serviciul Vamal; Procuratura Generală		Instituirea criteriilor individuale de performanță pentru ofițerii de urmărire penală, ofițerii de investigații și procurori	În limitele alocațiilor bugetare aprobate	Semestrul II, 2017-semestrul I, 2018
			Institutul Național al Justiției	Centrul Național Anticorupție; Ministerul Afacerilor Interne; Serviciul Vamal	Instruirea continuă a ofițerilor de urmărire penală și de investigații, a procurorilor și judecătorilor pentru creșterea profesionalismului în combaterea spălării banilor	Proiectul TWINNING; În limitele alocațiilor bugetare aprobate; alte surse	Permanent
		Alocarea resurselor financiare suficiente pentru asigurarea rezultatelor eficiente	Procuratura Generală; Centrul Național Anticorupție; Ministerul Afacerilor Interne; Serviciul Vamal	Procuratura Anticorupție; Procuratura pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale	Evaluarea necesităților de ordin financiar, tehnic, logistic pentru lupta eficientă împotriva spălării banilor, în contextul revizuirii competențelor	În limitele alocațiilor bugetare aprobate	Semestrul II, 2017-semestrul I, 2018
				Procuratura Generală; Centrul Național Anticorupție; Ministerul Afacerilor Interne; Serviciul Vamal	Delimitarea necesităților financiare instituționale pentru combaterea spălării banilor și motivarea lor la elaborarea Legii bugetului anual	În limitele alocațiilor bugetare aprobate	Semestrul I, 2018-semestrul I, 2019
3.4.	Regimul insuficient de declarare a numerarului	Revizuirea actelor normative cu privire la introducerea/scoaterea numerarului	Serviciul Vamal	Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor	Îmbunătățirea și uniformizarea procesului de evidență electronică unificată cu privire la scoaterea numerarului	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Semestrul II, 2017
					Instruirea angajaților Serviciului Vamal cu privire la uniformizarea sistemului informațional și utilizarea acestuia	Proiectul TWINNING; În limitele alocațiilor bugetare aprobate; alte surse	Permanent
3.5.	Ajustarea cadrului normativ în vederea facilitării procesului de prevenire și combatere a spălării banilor	Instituirea mecanismelor viabile de cooperare la nivel național	Procuratura Generală; Ministerul Afacerilor Interne; Serviciul Vamal	Procuratura Anticorupție; Procuratura pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale	Desemnarea unui reprezentant responsabil al autorităților implicate în procesul de prevenire și combatere a finanțării terorismului pentru interacțiunea cu Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor	În limitele alocațiilor bugetare aprobate	Semestrul I, 2018-semestrul II, 2018
			Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor	Centrul Național Anticorupție; Ministerul Afacerilor Interne; Curtea Supremă de Justiție; Procuratura Generală; Serviciul Fiscal de Stat	Elaborarea și aprobarea Regulamentului cu privire la efectuarea investigațiilor financiare de către toate organele de drept	Proiectul TWINNING; În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Semestrul I, 2018-semestrul II, 2018

1	2	3	4	5	6	7	8
				Centrul Național Anticorupție; Ministerul Afacerilor Interne; Serviciul Vamal; Curtea Supremă de Justiție; Procuratura Generală; Serviciul Fiscal de Stat	Organizarea procesului de instruire comună cu reprezentanții autorităților implicate în procesul de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului, cu participarea experților internaționali în domeniu	Proiectul TWINNING; în limitele alocațiilor bugetare aprobate; alte surse	Permanent
3.6.	Cooperarea internațională	Eficientizarea cooperării internaționale	Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor	Centrul Național Anticorupție; Ministerul Afacerilor Interne; Serviciul Vamal; Curtea Supremă de Justiție; Serviciul Fiscal de Stat; Procuratura Generală; Banca Națională a Moldovei	Ajustarea cadrului normativ în vederea facilitării procesului de cooperare la nivel național, inclusiv prin revizuirea acordurilor bilaterale de cooperare	În limitele alocațiilor bugetare aprobate	Semestrul IV, 2017 – semestrul II, 2018
3.7.	Nivelul de integritate financiară, economie informală și eficacitatea executării silite a creanțelor fiscale	Instituirea mecanismelor de evidență și control al numerarului	Ministerul Afacerilor Interne	Procuratura Generală; Ministerul Afacerilor Interne; Centrul Național Anticorupție; Serviciul Vamal; Serviciul Informații și Securitate	Interpelarea serviciilor specializate în domeniul spălării banilor și finanțării terorismului	În limitele alocațiilor bugetare aprobate	Permanent
				Procuratura Generală; Centrul Național Anticorupție; Serviciul Vamal	Schimbul de informații prin intermediul Centrului de Cooperare Polițienească Internațională (Interpol, Europol etc.)		Permanent
					Dezvoltarea cooperării cu EUROJUST în vederea facilitării procesului de obținere a probelor în cadrul cauzelor penale	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Semestrul I, 2018 – semestrul II, 2018
					Implementarea și eficientizarea sistemului de impozitare a persoanelor fizice în baza cheltuielilor și achizițiilor efectuate	În limitele alocațiilor bugetare aprobate	Semestrul I, 2018 – semestrul II, 2019
					Eficientizarea controlului intern asupra numerarului care nu cade sub incidența Legii nr.190-XVI din 26 iulie 2007 cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului (raportarea în adresa organului fiscal de către persoanele juridice a numerarului eliberat de către întreprindere în favoarea persoanelor fizice)	În limitele alocațiilor bugetare aprobate	Semestrul II, 2017 – semestrul II, 2018
					Crearea Registrului național (electronic) al conturilor bancare și al conturilor sistemelor de plată	Proiectul TWINNING; în limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Semestrul I, 2019 – semestrul II, 2019
					Inițierea procesului de cooperare și aderare la Organizația pentru Dezvoltare și Cooperare Economică (gestionează baza de date internațională ce permite identificarea cetățenilor Republicii Moldova care dețin conturi bancare în statele membre)	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Semestrul II, 2017 – semestrul II, 2018
					Crearea Registrului beneficiarilor efectivi	Proiectul TWINNING; în limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Semestrul II, 2018 – semestrul I, 2019
3.8.	Identificarea beneficiarului efectiv	Îmbunătățirea procesului de identificare a beneficiarului efectiv	Instituția Publică Agenția Servicii Publice	Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor	Modificarea prevederilor legale cu privire la procedura de identificare a beneficiarilor efectivi de către entitățile raportatoare	Proiectul TWINNING; în limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Semestrul I, 2018 – semestrul I, 2019

1	2	3	4	5	6	7	8
4.	Vulnerabilitățile sectorului bancar						
4.1.	Reducerea riscurilor aferente vulnerabilităților sectorului bancar						
4.1.1.	Cadrul legal deficitar în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului	Îmbunătățirea actelor normative în vigoare	Banca Națională a Moldovei; Serviciul Prevenirea și Combaterii Spălării Banilor		Armonizarea legislației cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului și a altor legi care au tangență cu activitatea băncilor în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului. Introducerea noțiunilor de evaluare a riscurilor, de aplicare a măsurilor de precauție simplificată privind clienții cu risc redus și a unui nou mecanism de sancționare pentru nerespectarea Legii nr.190-XVI din 26 iulie 2007 cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului	Proiectul TWINNING; în limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Semestrul II, 2017-semestrul I, 2018
					Modificarea cadrului normativ secundar (Regulamentul privind activitatea băncilor în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului; Recomandările privind identificarea beneficiarului efectiv; Recomandările cu privire la relațiile transfrontaliere în contextul legislației cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului; Recomandările cu privire la monitorizarea de către bănci a tranzacțiilor și activităților clienților în scopul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului; Recomandările cu privire la abordarea bazată pe risc a clienților de către bănci în scopul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului etc.)	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Semestrul I, 2018-semestrul II, 2018
					Modificarea cadrului normativ secundar (Ghidul activităților și tranzacțiilor suspecte; Ghidul privind raportarea activităților și tranzacțiilor care cad sub incidența legii; Ghidul privind identificarea persoanelor expuse politic; Ghidul privind identificarea tranzacțiilor suspecte de finanțarea terorismului etc.)	În limitele alocațiilor bugetare aprobate	Semestrul II, 2017-semestrul I, 2019
					Identificarea tipologiilor de spălare a banilor și finanțare a terorismului în sectorul bancar și informarea entităților raportoare	În limitele alocațiilor bugetare aprobate	Semestrul II, 2017-semestrul I, 2018
					Ajustarea altor acte normative în scopul eficientizării măsurilor asigurătorii de majorare a termenului de aplicare a deciziilor de sistare; ajustarea sancțiunilor administrative pecuniare pentru neconformitate etc.	În limitele alocațiilor bugetare aprobate	Semestrul II, 2017-semestrul I, 2018
					Ajustarea procedurilor interne la efectuarea controalelor pe teren și din oficiu, inclusiv în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului	În limitele alocațiilor bugetare aprobate	Semestrul I, 2018-semestrul III, 2018
4.2.	Neidentificarea adecvată a riscurilor de spălare a banilor și finanțării terorismului	Identificarea și evaluarea riscurilor de spălare a banilor și finanțării terorismului	Banca Națională a Moldovei; Serviciul Prevenirea și Combaterii Spălării Banilor; entitățile raportoare	Entitățile raportoare	Identificarea și evaluarea riscurilor de spălare a banilor aferente sectorului, băncii clienților/tranzacțiilor cu persoanele juridice înregistrate în zonele off-shore. Identificarea și monitorizarea activităților de tranzit al mijloacelor financiare fără sens economic	Surse externe	Semestrul I, 2018-semestrul II, 2018

1	2	3	4	5	6	7	8
					Implementarea sancțiunilor financiare internaționale asociate cu activitățile de terorism și proliferare a armelor de distrugere în masă Aplicarea măsurilor bazate pe risc la lansarea produselor noi propuse de instituțiile financiare, precum și reevaluarea riscurilor aferente produselor ce țin de schimbul valutar; transferurile rapide, creditele pentru persoanele juridice, în vederea plasamentelor bancare întocmirea rapoartelor de evaluare a riscurilor și a planurilor de minimizare a riscurilor identificate	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe Alte surse	Semestrul III, 2017–semestrul I, 2018 Permanent
4.3.	Lacunele în identificarea beneficiarilor efectivi ai clienților	Întreprinderea măsurilor de identificare și verificare a beneficiarilor efectivi ai clienților, precum și a acționarilor și beneficiarilor efectivi ai băncilor	Entitățile raportoare	Banca Națională a Moldovei; Instituția Publică „Agenția Serviciilor Publice”	Identificarea beneficiarilor efectivi ai clienților băncilor pentru care informația lipsește. Aplicarea cerințelor actelor normative în caz de neconformare. Disponibilitatea surselor de informare independente. Asigurarea accesului angajaților băncii la bazele de date oficiale naționale și internaționale, precum și la surse independente Verificarea identității beneficiarilor efectivi ai clienților asupra cărora există dubii privind veridicitatea informației prezentate. Aplicarea cerințelor actelor normative în caz de neconformare Întocmirea Registrului privind beneficiarii efectivi ai clienților identificați în cadrul fiecărei instituții bancare	Alte surse	Semestrul II, 2017–semestrul I, 2019 Permanent
4.4.	Lipsa transparenței acționarilor în unele bănci din sectorul bancar		Banca Națională a Moldovei	Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor	Evaluarea acționarilor în bănci și identificarea acțiunilor concertate ale acestora. Întreprinderea acțiunilor conform actelor normative în vigoare Implementarea unei aplicații informatice privind licențierea și autorizarea, precum și monitorizarea transparenței acționarilor în bănci. Evaluarea continuă a acționarilor în bănci pentru asigurarea transparenței sistemului bancar	Proiectul TWINNING; În limitele alocațiilor bugetare aprobate; alte surse În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Semestrul II, 2018–semestrul I, 2019 Permanent
4.5.	Activitatea de supraveghere insuficientă	Îmbunătățirea supravegherii băncilor în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului	Banca Națională a Moldovei	Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor; entitățile raportoare	Efectuarea controalelor pe teren pentru verificarea respectării de către bănci a cerințelor de conformitate cu actele normative aferente domeniului prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului Efectuarea controalelor pe teren pentru verificarea conformării băncilor la actele normative privind identificarea riscurilor de credit, valutar, operațional, de piață, de securitate a informației etc. Îmbunătățirea mecanismului de supraveghere din oficiu prin intermediul implementării unei soluții informatice privind analiza la distanță în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului	În limitele alocațiilor bugetare aprobate În limitele alocațiilor bugetare aprobate	Semestrul I, 2018–semestrul I, 2019 Permanent

1	2	3	4	5	6	7	8
					Identificarea, actualizarea și verificarea continuă a clienților cu grad de risc sporit, inclusiv a persoanelor expuse politic, organizațiilor necomerciale, clienților nerezidenți, altor categorii	Surse externe	Permanent
					Creșterea resurselor alocate în scopul conformării actelor normative aferente domeniului prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Semestrul II, 2017 – semestrul I, 2019
					Aplicarea sancțiunilor și măsurilor de remediere ținând cont de neajunsurile și încălcările constatate, precum și riscul de implicare în operațiuni de spălare a banilor și finanțării terorismului	În limitele alocațiilor bugetare aprobate	Semestrul II, 2017 – semestrul I, 2018
					Organizarea instruirilor și seminarelor în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului atât pentru reprezentanții entităților raportoare, cât și pentru angajații autorităților competente	Proiectul TWINNING; în limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Permanent
					Asigurarea monitorizării sporite continue a tranzacțiilor efectuate cu băncile din Transnistria	În limitele alocațiilor bugetare aprobate	Permanent
4.6.	Cooperarea lacunară	Îmbunătățirea cooperării dintre instituțiile naționale și internaționale	Banca Națională a Moldovei	Entitățile raportoare	Crearea Centrului de Analiză a Riscurilor de către Banca Națională a Moldovei și Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor; în scopul consolidării cooperării în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului	În limitele alocațiilor bugetare aprobate	Permanent
					Încheierea acordurilor de cooperare cu autoritățile competente naționale și internaționale în scopul facilitării schimbului de informații aferente domeniului prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului	În limitele alocațiilor bugetare aprobate	Permanent
					Participarea la ședințele de lucru și reuniunile organizațiilor internaționale de profil în scopul consolidării relațiilor și promovării realizărilor obținute	Proiectul TWINNING; în limitele alocațiilor bugetare aprobate; alte surse	Permanent
4.7.	Lipsa totală sau parțială a unor date și informații	Îmbunătățirea sistemului de colectare și păstrare a datelor și informațiilor aferente domeniului	Banca Națională a Moldovei	Entitățile raportoare	Eficientizarea bazelor de date privind datele statistice și informațiile necesare a fi stocate	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; alte surse	Semestrul II, 2017 – semestrul II, 2018
					Asigurarea cu softuri performante în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor	Proiectul TWINNING; în limitele alocațiilor bugetare aprobate; alte surse	Semestrul I, 2018 semestrul II, 2018
4.8.	Eficacitatea redusă a raportării tranzacțiilor suspecte	Îmbunătățirea sistemului informațional de identificare, colectare și raportare a tranzacțiilor	Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor; entitățile raportoare; Banca Națională a Moldovei; alte autorități, conform competenței	Entitățile raportoare	Disponibilitatea și punerea în aplicare a amenzilor administrative și contravenționale	În limitele alocațiilor bugetare aprobate	Permanent
					Organizarea și desfășurarea trainingurilor cu privire la tipologiile identificate și calificarea tranzacțiilor suspecte	Proiectul TWINNING; în limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Permanent
					Controlul la distanță al calității completării și raportării în termen a formularelor privind tranzacțiile suspecte	În limitele alocațiilor bugetare aprobate	Permanent

1	2	3	4	5	6	7	8
4.9.	Incluziunea financiară	Dezvoltarea acțiunilor de incluziune financiară	Banca Națională a Moldovei; Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor; entitățile raportoare; entitățile raportoare; alte autorități la necesitate	Entitățile raportoare	Elaborarea unei strategii și implementarea acțiunilor pentru promovarea produselor și serviciilor financiare, inclusiv a modului de utilizare a nollor instrumente de plată, informarea asupra protecției consumatorului, limitării utilizării numerarului în economie, scăderii dobânzilor etc.	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Semestrul II, 2018–seme-strul II, 2019
5.	Vulnerabilitățile sectorului valorilor mobiliare						
Reducerea riscurilor aferente vulnerabilităților sectorului valorilor mobiliare identificate							
5.1.	Possibilitățile limitate în identificarea și verificarea beneficiarului efectiv	Eficientizarea mecanismului de identificării care a beneficiarului efectiv	Comisia Națională a Pieței Financiare; Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor	Entitățile licențiate și autorizate pe piața de capital	Ajustarea cadrului normativ legal în vederea eficientizării reglementării aspectelor ce țin de activitatea entităților licențiate și autorizate pe piața de capital. Introducerea noțiunilor de evaluare a riscurilor de spălare a banilor și finanțare a terorismului și de abordare bazată pe risc la inițierea relațiilor de afaceri, precum și pe durata stabilirii lor. Introducerea noțiunii și mecanismului ce țin de măsurile de precauție simplificate privind clienții	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; Proiectul TWINNING	Semestrul II, 2017–seme-strul II, 2018
					Ajustarea cadrului normativ secundar ce derivă din modificările aprobate ale actelor legislative	În limitele alocațiilor bugetare aprobate	Semestrul II, 2017–seme-strul II, 2018
					Identificarea beneficiarilor efectivi de către entitățile raportoare potrivit cerințelor legislației	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; Proiectul TWINNING	Permanent
					Evaluarea cadrului legislativ în vigoare și întreprinderea măsurilor necesare pentru a corespunde cerințelor în vederea înaintării cererii de obținere a calității de membru al Organizației Internaționale a Comisiilor Valorilor Mobiliare	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; Proiectul TWINNING	Semestrul I, 2018–seme-strul II, 2018
		Obținerea calității de membru al Organizației Internaționale a Comisiilor Valorilor Mobiliare	Comisia Națională a Pieței Financiare	Entitățile licențiate și autorizate pe piața de capital	Organizarea periodică a instruirilor și seminarelor ce țin de aplicarea conformă a legislației, măsurilor de identificare a clienților, riscurilor și tendințelor în domeniul etc.	Proiectul TWINNING; În limitele alocațiilor bugetare aprobate; alte surse	Semestrul I, 2018–seme-strul II, 2018
5.2.	Eficacitatea limitată a procedurilor și practicilor de supraveghere	Îmbunătățirea procedurilor de supraveghere și control	Comisia Națională a Pieței Financiare; Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor	Entitățile licențiate și autorizate pe piața de capital	Elaborarea ghidurilor pentru entitățile raportoare privind procedurile detaliate de raportare a tranzacțiilor, aplicarea măsurilor de precauție etc.	Proiectul TWINNING; În limitele alocațiilor bugetare aprobate; alte surse	Semestrul II, 2018–seme-strul I, 2019
					Informarea permanentă a entităților privind sancțiunile internaționale aplicate, actualizarea listelor țărilor ce reprezintă un risc sporit etc.	În limitele alocațiilor bugetare aprobate	Permanent
					Semnarea memorandumurilor de colaborare și stabilirea a procedurilor aferente schimbului de informații cu instituțiile naționale și internaționale de profil	În limitele alocațiilor bugetare aprobate	Semestrul II, 2017–seme-strul II, 2018

1	2	3	4	5	6	7	8
5.3.	Cunoștințele limitate ale personalului entităților raportoare	Îmbunătățirea nivelului de cunoștințe al personalului angajat în cadrul entităților raportoare	Comisia Națională a Pieței Financiare; Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor	Entitățile licențiate și autorizate pe piața de capital	Organizarea periodică a instruirilor și seminarelor ce țin de aplicarea conformă a legislației, măsuri de identificare a clienților; riscuri și tendințe în domeniu etc.	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; Proiectul TWINNING	Semestrul II, 2017 – semestrul II, 2018
6.	Vulnerabilitățile sectorului de asigurări						
6.1.	Reducerea riscurilor aferente vulnerabilităților sectorului de asigurări						
6.1.	Possibilitățile limitate în identificarea și verificarea beneficiarului efectiv	Efficientizarea mecanismului de identificare a beneficiarului efectiv	Comisia Națională a Pieței Financiare; Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor; entitățile raportoare	Uniunea Asiguratorilor	Ajustarea cadrului normativ legal în vederea eficientizării reglementării aspectelor ce țin de activitatea sectorului de asigurări. Introducerea noțiunii de evaluare a riscurilor de spălare a banilor și finanțare a terorismului și abordarea bazată pe risc la inițierea relațiilor de afaceri, precum și pe durată stabilirii lor. Introducerea noțiunii și mecanismului ce ține de măsurile de precauție simplificată privind clienții	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; Proiectul TWINNING	Semestrul II, 2017
6.2.	Eficacitatea limitată a procedurilor și practicilor de supraveghere	Îmbunătățirea procedurilor de supraveghere și control	Comisia Națională a Pieței Financiare; entitățile raportoare		Ajustarea cadrului normativ secundar ce derivă din modificările aprobate ale actelor legislative	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; Proiectul TWINNING	Semestrul II, 2017 – semestrul I, 2018
					Identificarea beneficiarilor efectivi de către entitățile raportoare potrivit cerințelor legislației	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; alte surse	Permanent
					Monitorizarea aplicării măsurilor de identificare și verificare a clienților și beneficiarilor efectivi, măsurilor de precauție sporită, măsurilor restrictive internaționale. Raportarea tranzacțiilor către Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor. Aplicarea măsurilor de control intern etc.	În limitele alocațiilor bugetare aprobate	Permanent
					Monitorizarea continuă a tranzacțiilor efectuate	În limitele alocațiilor bugetare aprobate	Permanent
					Aplicarea sancțiunilor și măsurilor de remediere, după caz, ca urmare a neajunsurilor și încălcărilor constatate în cadrul supravegherii	În limitele alocațiilor bugetare aprobate	Permanent
			Entitățile raportoare		Identificarea, actualizarea și verificarea permanentă a clienților în funcție de categoria de risc a acestora	Surse externe	Permanent
					Analiza riscurilor spălării banilor în cadrul entității, pornind de la evaluarea națională a riscurilor: Elaborarea și aprobarea unui raport aferent	Surse externe	Semestrul II, 2017
					Întocmirea și aprobarea unui Plan de acțiuni de remediere a riscurilor identificate	Surse externe	Semestrul II, 2017
6.3.	Cunoștințele limitate în domeniu și aplicarea incorectă a legislației privind prevenirea și combaterea spălării banilor de către personalul entităților raportoare	Îmbunătățirea nivelului de cunoștințe al personalului angajat în cadrul entităților raportoare	Comisia Națională a Pieței Financiare; Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor; entitățile raportoare		Organizarea periodică a instruirilor și seminarelor ce țin de aplicarea conformă a legislației, măsurilor de identificare a clienților; riscurile și tendințele în domeniu etc.	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; Proiectul TWINNING	Permanent
					Elaborarea ghidurilor pentru entitățile raportoare privind procedurile detaliate de raportare a tranzacțiilor; aplicarea măsurilor de precauție etc.	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; Proiectul TWINNING	Permanent
					Elaborarea unui mecanism de informare permanentă a entităților privind sancțiunile internaționale aplicate, actualizările listelor țării ce reprezintă un risc sporit etc.	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Permanent

1	2	3	4	5	6	7	8
6.4.	Cooperarea interinstituțională redusă	Stabilirea unei colaborări strânse și eficiente între autorități	Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor; Comisia Națională a Pieței Financiare; Banca Națională a Moldovei		Organizarea periodică a ședințelor comune de lucru	În limitele alocațiilor bugetare aprobate	Permanent
					Semnarea memorandumurilor de colaborare și stabilirea procedurilor aferente schimbului de informații	În limitele alocațiilor bugetare aprobate	Semestrul II, 2017-semestrul I, 2018
					Elaborarea unui mecanism ce ar facilita schimbul de informații în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului	În limitele alocațiilor bugetare aprobate	Permanent
7. Vulnerabilitățile sectorului altor participanți profesioniști							
Reducerea riscurilor aferente vulnerabilităților sectorului altor participanți profesioniști							
7.1.	Cadrul legal neactualizat în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului	Îmbunătățirea actelor normative în vigoare	Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor; Camera Notarială; Uniunea Avocaților din Republica Moldova; Ministerul Finanțelor; Agenția Servicii Publice	Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor; entitățile raportoare	Modificarea regulamentelor interne ale entităților raportoare în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului	Proiectul TWINNING; în limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Semestrul II, 2017
					Modificarea recomandărilor privind identificarea beneficiarului efectiv	Proiectul TWINNING; în limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Semestrul II, 2017-semestrul I, 2018
					Modificarea recomandărilor cu privire la monitorizarea tranzacțiilor și activităților clienților în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Semestrul II, 2017-semestrul I, 2018
					Modificarea recomandărilor cu privire la abordarea bazată pe risc a clienților în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Semestrul II, 2017-semestrul I, 2018
					Identificarea tipologiilor de spălare a banilor și finanțare a terorismului în sectorul altor participanți profesioniști	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Semestrul II, 2017-semestrul I, 2018
7.2.	Neidentificarea adecvată a riscurilor în domeniul spălării banilor și finanțării terorismului	Identificarea și evaluarea riscurilor de spălare a banilor și finanțării terorismului	Entitățile raportoare	Instituțiile de supraveghere	Elaborarea unui raport de evaluare a riscurilor în domeniul spălării banilor și finanțării terorismului în cadrul instituției	Surse externe	Semestrul II, 2017
7.3.	Supravegherea inefficientă	Îmbunătățirea supravegherii în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului	Banca Națională, Comisia Națională a Pieței Financiare; Instituția Publică Agenția „Servicii Publice”; Ministerul Finanțelor	Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor	Efectuarea controalelor pe teren pentru verificarea respectării legislației aferente domeniului prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului	În limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Semestrul I, 2018
					Monitorizarea aplicării măsurilor de identificare și verificare a clienților și beneficiarilor efectivi. Aplicarea măsurilor de precauție sporită. monitorizarea tranzacțiilor; Aplicarea măsurilor restrictive internaționale. Raportarea tranzacțiilor către Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor. Aplicarea măsurilor de control intern etc.	În limitele alocațiilor bugetare aprobate	Permanent
					Aplicarea, la necesitate, a sancțiunilor și măsurilor de remediere, ca urmare a neajunsurilor și încălcărilor constatate în cadrul supravegherii	În limitele alocațiilor bugetare aprobate	Permanent

1	2	3	4	5	6	7	8
					Participarea la instruire și seminare în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului a angajaților instituțiilor de supraveghere și a entităților raportoare	Proiectul TWINNING; în limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Permanent
7.4.	Raportarea activităților și tranzacțiilor suspecte	Cadrul normativ cu privire la raportarea activităților și tranzacțiilor suspecte	Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor	Entitățile raportoare	Implementarea unui nou ghid privind identificarea tranzacțiilor și activităților suspecte	Proiectul TWINNING; în limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Permanent
					Analiza și modernizarea softurilor existente pentru eficientizarea analizei tranzacțiilor suspecte	Proiectul TWINNING; în limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Semestrul II, 2017
					Revizuirea instrucțiunii cu privire la primirea, analiza și diseminarea informațiilor cu privire la tranzacțiile suspecte	Proiectul TWINNING; în limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Semestrul II, 2017
7.5.	Lipsa sancțiunilor efective, disuasive și proporționale	Cadrul normativ cu privire la implementarea sancțiunilor în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului	Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor		Ajustarea legislației din domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului în vederea atragerii la răspundere a persoanelor juridice și fizice pentru încălcări grave, repetate sau sistematice ale cerințelor referitoare la măsurile de precauție privind clientela, păstrarea evidențelor, raportarea tranzacțiilor suspecte	Proiectul TWINNING; în limitele alocațiilor bugetare aprobate; surse externe	Semestrul II, 2017
8.	Vulnerabilitatea sectorului altor instituții financiare						
Planul de acțiuni privind reducerea riscurilor aferente vulnerabilităților sectorului altor instituții financiare							
8.1.	Cadrul legal deficitar în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului	Îmbunătățirea actelor normative în vigoare	Comisia Națională a Pieței Financiare; Banca Națională a Moldovei; Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor		Armonizarea legislației cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului și altele legi care au tangență cu activitatea altor instituții în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului	În limitele alocațiilor bugetare aprobate	Semestrul II, 2017 – semestrul I, 2018
					Elaborarea sau modificarea cadrului normativ secundar aferent activităților unităților de schimb valutar, prestatorilor de servicii de plată, organizațiilor de microfinanțare, asociațiilor de economii și împrumut societăților de plată, emitenților de monedă electronică și companiilor de leasing	În limitele alocațiilor bugetare aprobate	Semestrul II, 2017 – semestrul I, 2018
					Elaborarea cadrului legal referitor la procedurile de aplicare a măsurilor asigurătorii specifice monedelor virtuale emise și utilizate pe teritoriul Republicii Moldova	În limitele alocațiilor bugetare aprobate	Semestrul II, 2017 – semestrul I, 2018
					Elaborarea cadrului instituțional pentru organele de urmărire penală și procurori referitor la practica de urmărire penală și cea judiciară la aplicarea regimurilor măsurilor asigurătorii, confiscării speciale și confiscării extinse pe domeniul monedelor virtuale emise și utilizate pe teritoriul Republicii Moldova	În limitele alocațiilor bugetare aprobate	Semestrul II, 2017 – semestrul I, 2018

1	2	3	4	5	6	7	8
					Elaborarea și modificarea ghidurilor și recomandărilor aferente activităților unităților de schimb valutar, prestatorilor de servicii de plată, organizațiilor de microfinanțare, asociațiilor de economii și împrumut și companiilor de leasing cu privire la: evaluarea riscurilor; monitorizarea tranzacțiilor; determinarea tranzacțiilor suspecte; identificarea clienților cu grad de risc sporit, inclusiv a persoanelor expuse politic, și aplicarea măsurilor de precauție sporită față de aceștia; aplicarea măsurilor aferente restricțiilor internaționale, precum și alte aspecte aferente sistemelor de control intern	În limitele alocațiilor bugetare aprobate	Semestrul II, 2017 – semestrul I, 2018
					Identificarea tipologiilor de spălare a banilor și finanțare a terorismului specifice sectoarelor unităților de schimb valutar, prestatorilor serviciilor de plată, organizațiilor de microfinanțare, asociațiilor de economii și împrumut, societăților de plată, emitenților de monedă electronică și companiilor de leasing	În limitele alocațiilor bugetare aprobate	Permanent
8.2.	Neidentificarea adecvată a riscurilor de spălare a banilor și finanțare a terorismului	Identificarea și evaluarea riscurilor de spălare a banilor și finanțare a terorismului	Comisia Națională a Pieței Financiare; Banca Națională a Moldovei; Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor	Entitățile raportoare	Ajustarea altor acte normative în scopul asigurării coerenței privind supravegherea adecvată a organizațiilor de microfinanțare și companiilor de leasing Ajustarea procedurilor interne la efectuarea controalelor pe teren și din oficiu în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului, inclusiv de evaluarea administratorilor și potențialilor acționari conform criteriului „potrivit și adecvat”	În limitele alocațiilor bugetare aprobate	Semestrul II, 2017 – semestrul I, 2018
8.3.	Lacunele în identificarea beneficiarilor efectivi ai clienților	Întreprinderea măsurilor de identificare și verificare a beneficiarilor efectivi ai clienților, precum și a acționarilor și beneficiarilor efectivi ai altor instituții	Entitățile raportoare		Identificarea și evaluarea riscurilor de spălare a banilor aferente sectoarelor prestatorilor serviciilor de plată, organizațiilor de microfinanțare, societăților de plată și emitenților de monedă electronică și leasing, ținând cont de clienții și tranzacțiile acestora	În limitele alocațiilor bugetare aprobate	Permanent
					Întocmirea rapoartelor de evaluare a riscurilor și a planurilor de minimizare a riscurilor identificate, precum și evaluarea acestora de către autoritatea de supraveghere	În limitele alocațiilor bugetare aprobate	Permanent
				Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor	Identificarea beneficiarilor efectivi ai clienților, ai prestatorilor serviciilor de plată, organizațiilor de microfinanțare, societăților de plată și emitenților de monedă electronică și companiilor de leasing, pentru care informația lipsește. Aplicarea cerințelor actelor normative în caz de neconformare	În limitele alocațiilor bugetare aprobate	Permanent
8.4	Insuficiența aplicării criteriului „potrivit și adecvat” la evaluarea acționarilor organizațiilor de microfinanțare și companiilor de leasing		Comisia Națională a Pieței Financiare; Banca Națională a Moldovei; Instituția Publică „Agenția Servicii Publice”; alte autorități; entitățile raportoare		Verificarea identității beneficiarilor efectivi ai clienților; prestatorilor serviciilor de plată, organizațiilor de microfinanțare și companiilor de leasing asupra cărora există dubii privind veridicitatea informației prezentate. Aplicarea cerințelor actelor normative în caz de neconformare	În limitele alocațiilor bugetare aprobate	Permanent
					Întocmirea Registrului privind beneficiarii efectivi ai clienților identificați. Acordarea accesului la aceste entități și autorităților competente	În limitele alocațiilor bugetare aprobate	Semestrul II, 2017 – semestrul I, 2018

1	2	3	4	5	6	7	8
8.5.	Activitatea de supraveghere insuficientă	Îmbunătățirea supravegherii altor instituții în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului	Comisia Națională a Pieței Financiare; Banca Națională a Moldovei	Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor; entitățile raportoare	Evaluarea acțiunilor; la necesitate, pentru unitățile de schimb valutar, prestatorii serviciilor de plată, organizațiile de microfinanțare, societățile de plată, emitenții de monedă electronică și companiile de leasing, precum și identificarea neconformităților. Întreprinderea acțiunilor asupra acestora conform actelor normative în vigoare	În limitele alocațiilor bugetare aprobate	Semestrul II, 2017 – semestrul I, 2018
					Implementarea continuă a criteriului de „potrivit și adecvat” la evaluarea potențialilor acționari și administratori ai unităților de schimb valutar, prestatorilor serviciilor de plată, organizațiilor de microfinanțare, asociațiilor de economii și împrumut, societăților de plată, emitenților de monedă electronică și companiilor de leasing	În limitele alocațiilor bugetare aprobate	Permanent
					Consolidarea atribuțiilor și responsabilităților Comisiei Naționale a Pieței Financiare la efectuarea supravegherii organizațiilor de microfinanțare în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului	În limitele alocațiilor bugetare aprobate	Permanent
					Efectuarea controalelor pe teren pentru verificarea respectării de către unitățile de schimb valutar, prestatorii serviciilor de plată, organizațiile de microfinanțare, asociațiile de economii și împrumut, societățile de plată și emitenții de monedă electronică și companiile de leasing a cerințelor de conformitate cu actele normative aferente domeniului prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului	În limitele alocațiilor bugetare aprobate	Permanent
					Stabilirea unui mecanism efectiv de supraveghere la distanță a unităților de schimb valutar, asociațiilor de economii și împrumut, organizațiilor de microfinanțare, companiilor de leasing în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului	În limitele alocațiilor bugetare aprobate	Semestrul II, 2017 – semestrul I, 2018
					Identificarea, actualizarea și verificarea continuă a clienților cu grad de risc sporit, inclusiv a persoanelor expuse politic, organizațiilor necomerciale, clienților nerezidenți, beneficiarilor de monedă virtuală, altor categorii	În limitele alocațiilor bugetare aprobate	Permanent
					Creșterea resurselor alocate, inclusiv angajarea personalului calificat, în scopul conformării actelor normative aferente domeniului prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului	În limitele alocațiilor bugetare aprobate	Permanent
					Aplicarea sancțiunilor și măsurilor de remediere ținând cont de neajunsurile și încălcările constatate, precum și de riscul de implicare în operațiuni de spălare a banilor și finanțare a terorismului	În limitele alocațiilor bugetare aprobate	Permanent

1	2	3	4	5	6	7	8
8.6.	Cooperarea lacunară	Îmbunătățirea cooperării dintre instituțiile naționale și internaționale	Comisia Națională a Pieței Financiare; Banca Națională a Moldovei	Serviciul Prevenirea și Combaterrea Spălării Banilor; entitățile raportoare	Organizarea instruirilor și seminarelor în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului atât pentru reprezentanții entităților raportoare, cât și pentru angajații autorităților competente de supraveghere, cu implicarea experților străini calificați în domeniu	Proiectul TWINNING; în limitele alocațiilor bugetare aprobate	Permanent
8.7.	Lipsa totală sau parțială a unor date și informații	Îmbunătățirea sistemului de colectare și păstrare a datelor și informațiilor aferente domeniului	Comisia Națională a Pieței Financiare; Banca Națională a Moldovei	Serviciul Prevenirea și Combaterrea Spălării Banilor; entitățile raportoare	Încheierea acordurilor de cooperare cu autoritățile competente naționale și internaționale în scopul facilitării schimbului de informații aferente domeniului prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului	Proiectul TWINNING; în limitele alocațiilor bugetare aprobate	Permanent
					Crearea unei baze de date privind statisticile și informațiile necesare a fi stocate. Acumularea și stocarea continuă a datelor și informațiilor aferente domeniului de activitate	Proiectul TWINNING; în limitele alocațiilor bugetare aprobate	Semestrul II, 2017 – semestrul I, 2018

